

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Απασχόληση, Ανθρώπινο Κεφάλαιο και Κοινωνική Συνοχή»

2007–2013

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΔΙΑΦΘΩΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ
της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Κύπρο
οι ιδέες μας, πράξη και ανάπτυξη

Επιχειρησιακά Προγράμματα «Απασχόληση, Ανθρώπινο Κεφάλαιο και Κοινωνική Συνοχή » 2007-2013

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Εκτύπωση: Τυπογραφείο Theopress Ltd, Τηλ. 22-730404

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	13
1.1 ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	13
1.2 ΓΕΝΙΚΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ / ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	13
1.2.1 Μακροοικονομικά / Αναπτυξιακά – Δημοσιονομικά Χαρακτηριστικά	13
1.2.2 Αποτίμηση της Ανταγωνιστικότητας της Οικονομίας	18
1.2.3 Επιχειρηματικότητα	19
1.2.4 Αξιοποίηση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών	20
1.3 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	21
1.4 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ / ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	22
1.5 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ / ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ	29
1.6 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ	34
1.7 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ	37
1.8 ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ	39
1.9 ΧΩΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	42
1.9.1 Περιοχές της Υπαίθρου	42
1.9.2 Αστικές Περιοχές	42
1.10 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2004-2006	43
1.11 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΑΔΥΝΑΜΙΩΝ, ΚΙΝΔΥΝΩΝ/ΑΠΕΙΛΩΝ, ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ (ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT)	46
1.12 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ	51
2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	51
2.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	52
2.3 ΤΟ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	55
2.4 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ	56
2.4.1 Στρατηγικός και Γενικοί Στόχοι του Προγράμματος	68
2.4.2 Επιλογή και Ιεράρχηση των Αξόνων Προτεραιότητας	71
2.5 ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ, ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	74
2.6 ΘΕΜΑΤΙΚΗ, ΧΩΡΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΚΕΝΤΡΩΣΗ	76

2.7	ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	77
2.7.1	Συνάφεια του Προγράμματος με το ΕΣΠΑ 2007-2013	77
2.7.2	Συνάφεια του Προγράμματος με το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρύθμισης	79
2.7.3	Συνάφεια του Προγράμματος με τις Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές (ΚΣΚΓ) για την Πολιτική Συνοχής.....	81
2.7.4	Συνάφεια του Προγράμματος με τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές (ΟΚΓ) για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση	83
2.7.5	Συνάφεια του Προγράμματος με τις Συστάσεις του Συμβουλίου	85
2.7.6	Συμβολή του Προγράμματος στους Στρατηγικούς Στόχους για τα Συστήματα Εκπαίδευσης και Κατάρτισης	85
2.8	ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.....	87
2.8.1	Πολιτική για την Ισότητα των Φύλων και των Ίσων Ευκαιριών	87
2.8.2	Πολιτική για το περιβάλλον.....	88
2.9	ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΠΕΡΙΦΡΕΙΑΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ – ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ	88
2.10	ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ / ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	90
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΣΥΝΟΨΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	93
3.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	93
3.2	ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	95
3.3	ΣΥΝΟΨΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	96
3.3.1	Κοινωνικοοικονομική ανάλυση και προσδιορισθείσες ανάγκες του τομέα	96
3.3.2	Συνέπεια της Στρατηγικής / επικινδυνότητα της εφαρμογής	97
3.3.3	Συνεκτικότητα της στρατηγικής με τις Εθνικές Πολιτικές και τις Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθύνσεις	102
3.3.4	Αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις του Προγράμματος.....	103
3.3.5	Προτεινόμενα συστήματα και διαδικασίες εφαρμογής	104
3.3.6	Χωρική διάσταση του ΕΠ και συμβολή του στην Κοινοτική Προστιθέμενη Αξία....	104
3.4	ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΗ	105
3.5	ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	108
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	113
4.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	113
4.2	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	113

4.2.1	Σκοπιμότητα	113
4.2.2	Στόχοι.	115
4.2.3	Παρεμβάσεις	115
4.2.4	Χρηματοδοτική Βαρύτητα.....	122
4.2.5	Ρήτρα Ευελιξίας	122
4.2.6	Κρατικές Ενισχύσεις	122
4.2.7	Δείκτες Μέτρησης / Εκτίμησης Εκροών (Πραγματοποίησης) και Αποτελέσματος ..	123
4.3	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2: ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ	126
4.3.1	Σκοπιμότητα	126
4.3.2	Στόχοι.	126
4.3.3	Παρεμβάσεις	127
4.3.4	Χρηματοδοτική Βαρύτητα.....	131
4.3.5	Ρήτρα Ευελιξίας	131
4.3.6	Κρατικές Ενισχύσεις	131
4.3.7	Δείκτες Μέτρησης / Εκτίμησης Εκροών (Πραγματοποίησης) και Αποτελέσματος ..	132
4.4	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3: ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	136
4.4.1	Στόχοι.	136
4.4.2	Σκοπιμότητα	136
4.4.3	Παρεμβάσεις	136
4.4.4	Χρηματοδοτική Βαρύτητα.....	136
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΙΝΑΚΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	137
5.1	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΠΗΓΗ ΚΑΙ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	137
5.2	ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ	138
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΑΛΛΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ	139
6.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	139
6.2	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ 2007-2013».....	139
6.3	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΕΠΑΑ) 2007-2013	142
6.4	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ, 2007-2013.....	143
6.5	ΠΙΝΑΚΑΣ: ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΥ / ΣΥΝΕΡΓΕΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ (ΕΚΤ) / ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ / (ΕΓΠΑ) ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΕΓΤΑ) ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΑΛΙΕΙΑΣ (ΕΤΑ).....	144
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	151

7.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	151
7.2	ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ	152
7.2.1	Εθνική Αρχή (Αρχή Συντονισμού).....	152
7.2.2	Διαχειριστική Αρχή(ΔΑ) ΕΠ.....	153
7.2.3	Ενδιάμεσοι Φορείς	156
7.2.4	Αρχή Πιστοποίησης	158
7.2.5	Αρχή Ελέγχου.....	159
7.2.6	Αρχή υπεύθυνη για την πιστοποίηση του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου. ...	160
7.2.7	Φορέας υπεύθυνος για την είσπραξη των πληρωμών από την ΕΕ	161
7.2.8	Φορείς που φέρουν την ευθύνη για την καταβολή των πληρωμών στους δικαιούχους.....	161
7.3	ΕΝΤΑΞΗ ΕΡΓΩΝ	162
7.3.1	Έγκριση των Κριτηρίων Επιλογής των Έργων	162
7.3.2	Έκδοση κατευθυντήριων οδηγιών από τη ΔΑ	162
7.3.3	Σύνταξη προσκλήσεων υποβολής προτάσεων	162
7.3.4	Υποβολή προτάσεων από τους δυνητικούς Δικαιούχους	162
7.3.5	Αξιολόγηση προτάσεων	163
7.3.6	Απόφαση ένταξης/χρηματοδότησης έργου	163
7.4	ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ	164
7.4.1	Επιτροπή Παρακολούθησης.....	164
7.4.2	Σύστημα Παρακολούθησης	165
7.4.3	Ετήσια Εξέταση του Επιχειρησιακού Προγράμματος.....	167
7.5	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	167
7.5.1	Γενικά	167
7.5.2	Εκ των προτέρων (ex ante) αξιολόγηση	167
7.5.3	Ενδιάμεσες Αξιολογήσεις	167
7.5.4	Εκ των υστέρων (ex post) αξιολόγηση.....	168
7.6	ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ	168
7.6.1	Χρηματοδοτικές Ροές	168
7.6.2	Ροή χρηματοοικονομικών πληροφοριών	169
7.6.3	Κανόνες επιλεξιμότητας.....	170
7.6.4	Παρατυπίες	170
7.7	ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΕΙΣ(VERIFICATIONS) - ΕΛΕΓΧΟΙ (AUDITS)	170
7.7.1	Διοικητικές Επαληθεύσεις	170
7.7.2	Επιτόπιες Επαληθεύσεις.....	170
7.7.3	Έλεγχοι	171

7.8	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ.	172
7.9	ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ	172
7.9.1	Σχέδιο Επικοινωνίας	172
7.9.2	Ευθύνες και Καθήκοντα για την Υλοποίηση Δράσεων Πληροφόρησης και Δημοσιότητας	173
7.10	ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΤΙΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ.	175
7.10.1	Δημόσιες συμβάσεις	175
7.10.2	Κρατικές ενισχύσεις	175
7.10.3	Προστασία του Περιβάλλοντος	176
7.10.4	Ισότητα ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών και αποφυγή διακρίσεων	176
7.11	ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ.	177
7.12	ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΑ ΤΑΜΕΙΑ .	178
7.12.1	Συντονισμός ΕΠ του ΕΣΠΑ	178
7.12.2	Συντονισμός με το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και με Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας(ΕΤΑ)	178
7.13	ΡΗΤΡΑ ΕΥΕΛΙΞΙΑΣ	179
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.	181
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΠΙΝΑΚΕΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	182
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΠΙΝΑΚΕΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	196

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ), το οποίο ετοιμάστηκε σύμφωνα με τις πρόνοιες του Κεφαλαίου II (άρθρο 27) του Κανονισμού 1083/2006 αποτελεί το στρατηγικό προγραμματικό έγγραφο για αξιοποίηση των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων και του Ταμείου Συνοχής για την περίοδο 2007-2013. Στο ΕΣΠΑ καταγράφονται συνοπτικά οι διαπιστωθείσες αναπτυξιακές ανάγκες και το γενικότερο στρατηγικό πλαίσιο καθώς και οι στόχοι και προτεραιότητες στις οποίες θα επικεντρωθεί η αξιοποίηση των κονδυλίων για τη νέα περίοδο. Στόχος του παρόντος Προγράμματος είναι η εξειδίκευση του ΕΣΠΑ και περιλαμβάνει με λεπτομέρεια τους στόχους, τη στρατηγική, την ιεράρχηση αναγκών και προτεραιοτήτων καθώς και τις επιμέρους κατηγορίες παρεμβάσεων.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Απασχόληση, Ανθρώπινο Κεφάλαιο και Κοινωνική Συνοχή», είναι ένα πολυετές αναπτυξιακό σχέδιο, στο οποίο αναλύεται η αναπτυξιακή στρατηγική μέσω της οποίας θα αξιοποιηθούν οι πόροι του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ), στο πλαίσιο του Στόχου «Περιφερειακή Ανταγωνιστικότητα και Απασχόληση» που θα παραχωρηθούν στην Κύπρο κατά την περίοδο 2007-2013. Η διάρθρωση του Επιχειρησιακού Προγράμματος, το οποίο καταρτίστηκε σύμφωνα με τις πρόνοιες του Τίτλου III, Κεφάλαιο II (άρθρο 37) του Κανονισμού 1083/2006, είναι η ακόλουθη:

Στο **πρώτο κεφάλαιο** παρουσιάζεται η υφιστάμενη κοινωνικοοικονομική κατάσταση και οι προοπτικές της κυπριακής οικονομίας και ιδιαίτερα της Αγοράς Εργασίας και του Ανθρώπινου Δυναμικού, συμπεριλαμβανομένης και της ανάλυσης ευκαιριών, δυνατοτήτων, απειλών και αδυναμιών (ανάλυση SWOT).

Το **δεύτερο κεφάλαιο** αφορά την αναπτυξιακή στρατηγική. Ειδικότερα στο κεφάλαιο αυτό αναλύονται οι βασικές παράμετροι για τη διαμόρφωση της στρατηγικής και οι στρατηγικοί στόχοι και η επιλογή των Αξόνων Προτεραιότητας. Επιπρόσθετα στο Κεφάλαιο αυτό γίνεται αναλυτική παρουσίαση της διασφάλισης της εταιρικής σχέσης κατά την κατάρτιση του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Καταδεικνύεται επίσης η συνάφεια της προτεινόμενης στρατηγικής του Επιχειρησιακού Προγράμματος με το *Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς, με τις Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές για την Πολιτική Συνοχής, τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση, την Αναθεωρημένη Στρατηγική της Λισσαβόνας* και αναλύεται η συμβολή του στην επίτευξη των στόχων του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρύθμισης, τη συμβολή του Προγράμματος στους *Στρατηγικούς Στόχους της Εκπαίδευσης και Κατάρτισης* καθώς και τη συνάφεια του Προγράμματος με τις *Συστάσεις του Συμβουλίου*.

Στο **τρίτο κεφάλαιο** παρουσιάζεται η σύνοψη των αποτελεσμάτων της Εκ των Προτέρων Αξιολόγησης.

Στο **τέταρτο κεφάλαιο** γίνεται ανάλυση των Αξόνων Προτεραιότητας του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάζονται η σκοπιμότητα και οι στόχοι του κάθε Άξονα, αλλά και οι ενδεικτικές κατηγορίες παρεμβάσεων, οι σχετικοί ωφελούμενοι/δικαιούχοι καθώς και η χρηματοδοτική βαρύτητα του κάθε Άξονα. Γίνεται επίσης η στοχοθέτηση με σχετικούς δείκτες εκροών και αποτελέσματος.

Στο **πέμπτο κεφάλαιο** παρουσιάζεται το χρηματοδοτικό πλαίσιο με τους σχετικούς χρηματοδοτικούς πίνακες.

Στο **έκτο κεφάλαιο** εξετάζεται η συμπληρωματικότητα και η συνέργεια με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα, 2007-2013, το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης, 2007-2013 και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας, 2007-2013.

Τέλος, στο **έβδομο κεφάλαιο** αναλύονται οι διατάξεις εφαρμογής για αποτελεσματική και αποδοτική διαχείριση των πόρων του Προγράμματος. Στα πλαίσια αυτά καταγράφονται οι βασικές πτυχές του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου του Προγράμματος.

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

1.1 ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

Η συνολική έκταση της Κύπρου είναι 9.251 τετραγωνικά χιλιόμετρα¹ και ο πληθυσμός της ανέρχεται σε 766.400 κατοίκους. Κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013, η Κυπριακή Δημοκρατία, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Κανονισμού 1083/2006, εντάσσεται στις Περιφέρειες σταδιακής εισόδου του Στόχου «Περιφερειακή Ανταγωνιστικότητα και Απασχόληση» (phasing-in)².

Με βάση την κατάταξη της ΕΕ για τα επίπεδα NUTS στο σύνολο της η Κύπρος αποτελεί «περιφέρεια» επιπέδου NUTS II. Η Κύπρος διοικητικά αποτελείται από έξι επαρχίες, διαθέτει τέσσερα αστικά κέντρα που συγκεντρώνουν το 70% του συνολικού πληθυσμού της χώρας και το συνολικό μήκος ακτογραμμής είναι 648 χιλιόμετρα.

Ο νησιωτικός χαρακτήρας, το μικρό μέγεθος και η μεγάλη απόσταση από το «οικονομικό κέντρο της ΕΕ» δημιουργούν σημαντικά προβλήματα όπως το αυξημένο κόστος για τη μετακίνηση αγαθών και υπηρεσιών (το μεταφορικό κόστος για τη μεταφορά αγαθών από την Κύπρο προς την ΕΕ είναι περίπου τετραπλάσιο σε σχέση με το κόστος μεταφοράς μεταξύ των υπολοίπων κρατών μελών), που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας.

1.2 ΓΕΝΙΚΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ / ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1.2.1 Μακροοικονομικά / Αναπτυξιακά – Δημοσιονομικά Χαρακτηριστικά

Η μικρού εύρους ανοικτή οικονομία της Κύπρου, σε συνδυασμό με τη διάρθρωσή της, καθίσταται αρκετά ευάλωτη από τις εξελίξεις στη διεθνή αγορά. Παρά ταύτα έχει επιδείξει ικανότητα προ-

¹ Σημειώνεται ότι το έδαφος το οποίο βρίσκεται υπό τον αποτελεσματικό έλεγχο της κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας αποτελεί το 61,1% της εν λόγω έκτασης.

² Σημειώνεται ότι με βάση το Πρωτόκολλο Αρ. 10 της Συνθήκης Προσχώρησης της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Εσθονίας, της Κύπρου, της Λετονίας, της Λιθουανίας, της Ουγγαρίας, της Μάλτας, της Πολωνίας, της Σλοβενίας και της Σλοβακίας στην ΕΕ, η εφαρμογή του Κοινοτικού Κεκτημένου αναστέλλεται στις περιοχές της Κυπριακής Δημοκρατίας όπου δεν ασκείται αποτελεσματικός έλεγχος. Σύμφωνα επίσης με το Πρωτόκολλο Αρ. 3 της εν λόγω Συνθήκης Προσχώρησης, οι Κυρίαρχες Περιοχές Βάσεων του Ηνωμένου Βασιλείου, της Βρετανίας και της Βορείου Ιρλανδίας στην Κύπρο δεν περιλαμβάνονται στις επιλέξιμες περιοχές.

σαρμογής στις ραγδαία μεταβαλλόμενες συνθήκες της παγκόσμιας οικονομίας, επιτυγχάνοντας διαχρονικά πολύ καλές μακροοικονομικές επιδόσεις.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί στο *Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς, 2007-2013* (ΕΣΠΑ), στη μέχρι σήμερα περίοδο της δεκαετίας του 2000, παρά τις αρνητικές επιπτώσεις από ορισμένες εξελίξεις στη διεθνή αγορά, ο ρυθμός ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας συνέχισε να είναι υψηλός, μέσα σε συνθήκες σχεδόν πλήρους απασχόλησης. Παράλληλα, χάριν στη σωστή νομισματική και δημοσιονομική πολιτική που ακολουθήθηκε, διατηρήθηκαν οι συνθήκες μακροοικονομικής σταθερότητας. Η διαχρονική εξέλιξη των βασικότερων μακροοικονομικών δεικτών παρουσιάζεται στον **Πίνακα 1.1** που ακολουθεί.

Πίνακας 1.1: Εξέλιξη Βασικών Μακροοικονομικών / Διαρθρωτικών Δεικτών

ΕΤΗ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%) ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ					ΜΕΣΗ ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2001 – 2005	
ΔΕΙΚΤΕΣ	2001	2002	2003	2004	2005	ΚΥΠΡΟΣ	ΕΕ 25
1 ΑΕΠ	4,1	2,1	1,9	4,1	3,9	3,2	1,7
2 Απασχόληση	2,2	2,1	3,8	3,8	3,6	3,1	0,7
3 Παραγωγικότητα	0,8	0	0,1	0,9	1,2	0,6	1,9 ³

ΕΤΗ	ΤΙΜΕΣ ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ					ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΕΤΩΝ 2001-2005	
ΔΕΙΚΤΕΣ						ΚΥΠΡΟΣ	ΕΕ 25
4 Πληθωρισμός ⁴	2,0	2,8	4,0	1,9	2,0	2,5	2,2
5 Ποσοστό (%) ανεργίας	3,8	3,6	4,1	4,6	5,2	4,3	8,8
6 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (σε ΜΑΔ)							
α) ΕΕ 25=100	82,9	82,0	79,8	82,7	82,5	82,0	100,0
β) ΕΕ 15=100	75,6	75,0	73,1	76,2	76,3	75,2	108,9
7 Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (% επί ΑΕΠ)	-3,3	-4,5	-3,4	-5,7	-5,2	-4,4	μ.δ.
8 Δημοσιονομικό έλλειμμα (% επί ΑΕΠ)	-2,3	-4,4	-6,3	-4,1	-2,3	-3,9	-2,3
9 Δημόσιο χρέος (% επί ΑΕΠ)	61,9	64,7	69,1	70,4	69,2	67,1	62,1

Πηγή: Eurostat, Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου 2007

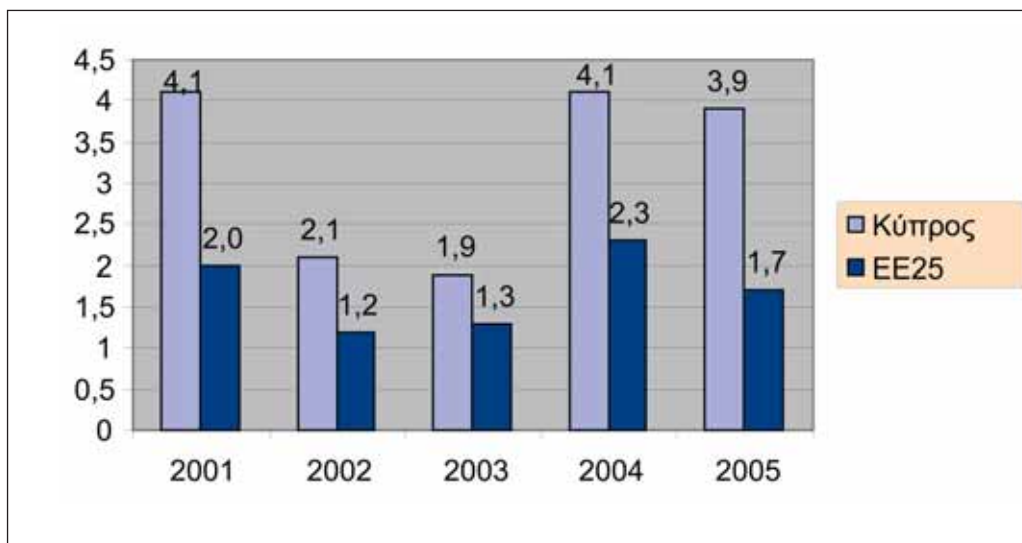
μ.δ. = Μη διαθέσιμα στοιχεία

Όπως φαίνεται από τον προηγούμενο πίνακα, κατά την πενταετία 2001-2005, η μέση ετήσια αύξηση του ΑΕΠ, σε πραγματικούς όρους, ήταν 3,2%, η οποία ήταν υψηλότερη του αντίστοιχου μέσου όρου της ΕΕ των 25, που κυμάνθηκε στο 1,7%. Ωστόσο, ο ρυθμός ανάπτυξης, τουλάχιστον όσον αφορά στην αύξηση του ΑΕΠ, υστέρησε έναντι του μεσοπρόθεσμου ρυθμού ανάπτυξης προηγούμενων περιόδων, ιδιαίτερα κατά το 2002 και 2003, όπως φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα, λόγω του δυσμενούς εξωτερικού περιβάλλοντος που επέδρασε αρνητικά στην εξωτερική ζήτηση τόσο των τουριστικών υπηρεσιών, όσο και των αγαθών, ενώ εκτός των εξωγενών παραγόντων, κύριος ανασταλτικός παράγοντας είναι και η ύπαρξη εσωτερικών διαρθρωτικών προβλημάτων.

³ Ο Μέσος όρος για την ΕΕ 25 αφορά στα έτη 2001-2004

⁴ Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή

Διάγραμμα 1: Ετήσια Αύξηση ΑΕΠ (%) έναντι του προηγούμενου έτους, Κύπρος – ΕΕ 25

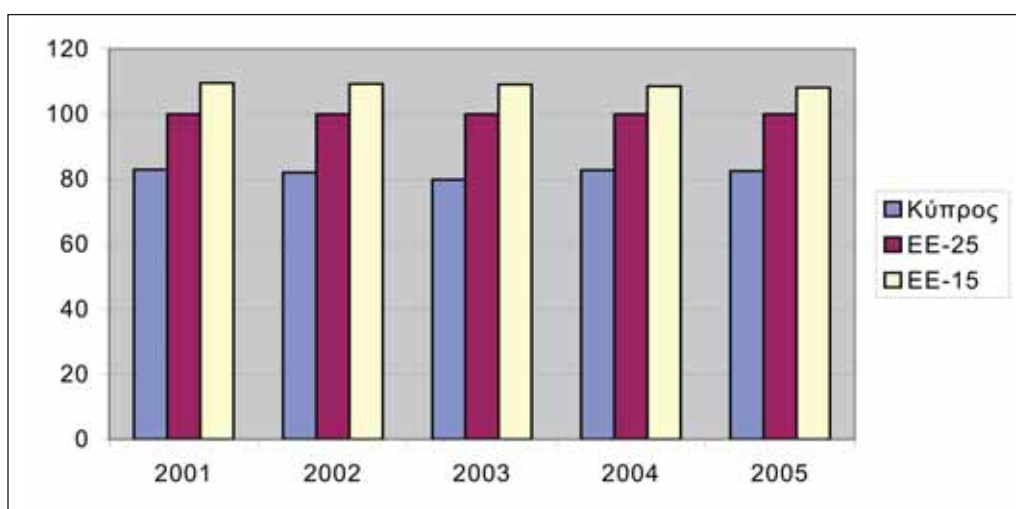

Πηγή: Eurostat, Διαρθρωτικοί Δείκτες, Φεβρουάριος 2007

Η ανάπτυξη της Κύπρου στηρίχθηκε κυρίως στη ζήτηση για ιδιωτική κατανάλωση και στις εξαγωγές υπηρεσιών. Από τομεακής σκοπιάς, ιδιαίτερη δυναμικότητα επέδειξε ο τριτογενής τομέας των υπηρεσιών και κυρίως οι τομείς των μεταφορών και επικοινωνιών, της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, της πληροφορικής και άλλων επαγγελματικών υπηρεσιών, καθώς και των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Θετικά επίσης συνέβαλε η μεγάλη αύξηση του τομέα των κατασκευών. Ο τομέας των εστιατορίων και ξενοδοχείων παρουσίασε αρνητικό μέσο ρυθμό ανάπτυξης κατά την τελευταία πενταετία 2001-2005, επιβεβαιώνοντας τον ευάλωτο χαρακτήρα του τομέα του τουρισμού σε εξωγενείς και αστάθμητους παράγοντες. Κατά την ίδια περίοδο, οι τομείς τόσο της μεταποίησης όσο και της γεωργίας σημείωσαν χαμηλούς μέσους ρυθμούς ανάπτυξης.

Παρά τους σχετικά ψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, το κατά κεφαλή ΑΕΠ της Κύπρου, σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης, υπολείπεται αρκετά του μέσου όρου των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδιαίτερα των 15 παλαιών Κρατών. Συγκεκριμένα, κατά την πενταετή περίοδο 2001 – 2005 κυμάνθηκε στο 75,2% του μέσου όρου της ΕΕ των 15 ή στο 82,0% του μέσου όρου της ΕΕ των 25.

Διάγραμμα 2: Κατά κεφαλή ΑΕΠ, σε ΜΑΔ, 2001-2005, (ως % της ΕΕ των 25)

Πηγή: Eurostat – Διαρθρωτικοί Δείκτες, Φεβρουάριος 2007

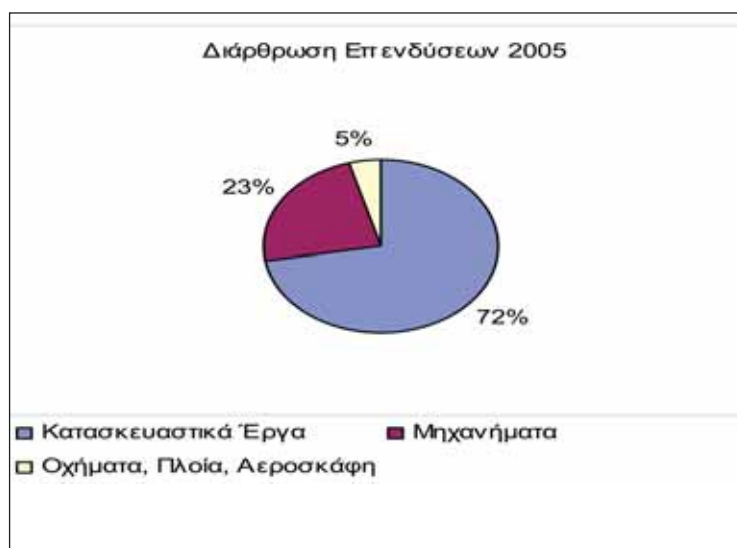
Ο πληθωρισμός κυμάνθηκε σε χαμηλά επίπεδα κάτω του 3%, κατά μέσο όρο, την περίοδο 2001-2005. Το 2006 και το 2007 εκτιμάται ότι ο πληθωρισμός θα παραμείνει σε χαμηλά επίπεδα (2,4% και 2,5% αντίστοιχα). Η εφαρμογή αξιόπιστης νομισματικής πολιτικής, καθώς και οι αυξανόμενες συνθήκες ανταγωνισμού που επικράτησαν συνέβαλαν στη διατήρηση του πληθωρισμού σε σχετικά χαμηλά επίπεδα. Όσον αφορά το σχετικό επίπεδο τιμών, η Κύπρος σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας (Eurostat), αν και φθηνότερη σε σύγκριση με το μέσο όρο της ΕΕ των 15, είναι η πιο ακριβή χώρα από τα νέα Κράτη Μέλη της ΕΕ.

Οι πάγιες επενδύσεις παρουσιάζουν διαχρονικά πτωτική τάση, παρά τη σχετική άνοδο που σημείωσαν κατά την περίοδο 2001-2005. Πιο συγκεκριμένα, οι πάγιες επενδύσεις, ως ποσοστό του ΑΕΠ, έχουν μειωθεί από 34% το 1980 στο 24,5% το 1990 και στο 19,2% το 2005, πλησιάζοντας τον αντίστοιχο μέσο όρο των Κρατών Μελών της ΕΕ (19,9%). Η συμμετοχή των πάγιων επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα (Business Investment) στο ΑΕΠ κυμαίνονταν το 2005 στο 15,8%, ποσοστό χαμηλότερο από τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ που ήταν 17,4% κατά το ίδιο έτος, αντιστοιχώντας στο 91% του μέσου όρου της ΕΕ των 25.

Η διάρθρωση των επενδύσεων, όπως εμφανίζεται στο **Διάγραμμα 3** που ακολουθεί συνεχίζει να παρουσιάζει αδυναμίες, δεδομένου ότι το 2005 το 72% του συνόλου διοχετεύτηκε σε κατασκευαστικά έργα (κατοικίες 41%, μη οικιστικά κτίρια 15,6% και έργα υποδομής 15,6%).

Αντίθετα, οι επενδύσεις σε μηχανικό εξοπλισμό, παρά την αύξησή τους τα τελευταία χρόνια, κυμαίνονταν μόνο στο 23% του συνόλου των επενδύσεων το 2005 και εξακολουθούσαν να υστερούν έναντι του αντίστοιχου ποσοστού σε ορισμένες ανεπτυγμένες χώρες, που κυμαίνεται μεταξύ του 40% και 50%. Το χαμηλό επίπεδο των επενδύσεων σε μηχανικό εξοπλισμό αποτελεί ένδειξη του σχετικά χαμηλού επιπέδου αξιοποίησης σύγχρονης τεχνολογίας στη χώρα, γεγονός που επιδρά ανασταλτικά στο ρυθμό της παραγωγικότητας, κυρίως στο δευτερογενή τομέα.

Διάγραμμα 3: Διάρθρωση Επενδύσεων στην Κύπρο το έτος 2005

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

Όσον αφορά στην πορεία προς δημοσιονομική εξυγίανση και οικονομική σταθερότητα της Κυπριακής Οικονομίας, αυτή καταγράφεται στο αναθεωρημένο Πρόγραμμα Σύγκλισης 2006-2010, που υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Δεκέμβριο του 2006 και στηρίζει ουσιαστικά τις προσπάθειες για επιτυχή αντιμετώπιση της πρόκλησης για ένταξη στην Ευρωζώνη την 1/1/2008.

Το δημοσιονομικό έλλειμμα μειώθηκε στο 2,3% του ΑΕΠ το 2005, από 4,1% το 2004 και γύρω στο 1,9% του ΑΕΠ το 2006, ενώ αναμένεται να σημειώσει περαιτέρω μείωση το 2007 στο 1,6% του ΑΕΠ. Το δημόσιο χρέος, εξαιρουμένου του ενδοκυβερνητικού χρέους, μειώθηκε στο 69,2% του ΑΕΠ το 2005, σε σύγκριση με 70,4% το 2004, αλλά παραμένει ψηλότερο από τον αντίστοιχο μέσο όρο για την ΕΕ25 (63,4% το 2005). Το 2006 μειώθηκε γύρω στο 64,7% του ΑΕΠ, ενώ το 2007 αναμένεται να κυμανθεί στο 60,5% του ΑΕΠ. Η βελτίωση της δημοσιονομικής κατάστασης αποδίδεται κυρίως στη συγκράτηση των δημόσιων δαπανών και στη βελτίωση της φορολογικής αποτελεσματικότητας, χωρίς την αύξηση των φορολογικών συντελεστών.

Το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών κυμάνθηκε γύρω στο 5,2% του ΑΕΠ το 2005. Τόσο διαρθρωτικοί λόγοι που σχετίζονται κυρίως με τη χαμηλή ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και τη μεγάλη εξάρτηση της από εισαγωγές, όσο και προσωρινοί λόγοι συνέβαλαν στο σχετικά ψηλό έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Οι ραγδαία αυξανόμενες τιμές του πετρελαίου έχουν αυξήσει σημαντικά το κόστος των εισαγωγών πετρελαϊκών προϊόντων, τάση η οποία αναμένεται να ανατραπεί μεσοπρόθεσμα. Η πορεία παράλληλα πραγματικής σύγκλισης τείνει να διατηρεί το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών το οποίο όμως θα μπορεί να χρηματοδοτηθεί χωρίς τη δημιουργία χρέους, ιδιαίτερα αν η προσπάθεια για βελτίωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας επιτύχει.

Διάρθρωση της παραγωγής

Όπως έχει ήδη αναφερθεί στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρύθμισης (ΕΠΜ) καθώς και στο ΕΣΠΑ, η παραγωγική βάση της χώρας χαρακτηρίζεται από τη δεσπόζουσα και συνεχώς διευρυνόμενη σημασία του τομέα των υπηρεσιών, με παράλληλη μείωση της βαρύτητας του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα.

Στον Πίνακα Ι2 του Παραρτήματος Ι, παρουσιάζεται διαχρονικά (από το 1980 έως το 2005) η διάρθρωση βασικών τομέων και κλάδων της οικονομίας, ως ποσοστό του ΑΕΠ. Πιο κάτω παρουσιάζεται συνοπτικά, η κατάσταση ανά ευρύτερο τομέα οικονομικής δραστηριότητας:

Ο τρίτογενής τομέας δεσπόζει στην οικονομία της Κύπρου, με συμμετοχή κατά 77,3% στο ΑΕΠ το έτος 2005 και με διατήρηση σταθερού αυτού του ποσοστού στην πενταετία 2001-2005, κατά την οποία αυξάνεται το συνολικό ΑΕΠ. Η εξέλιξη αυτών των μεγεθών αντικατοπτρίζει την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει η Κύπρος στους τομείς των υπηρεσιών.

Κυρίαρχοι τομείς είναι το χονδρικό / λιανικό εμπόριο, η διαχείριση ακίνητης περιουσίας, οι επαγγελματικές υπηρεσίες και τα ξενοδοχεία / εστιατόρια, ενώ σημαντικά συμβάλλουν οι μεταφορές / επικοινωνίες και οι ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί. Παρόλα αυτά, οι πλείστοι κλάδοι του τομέα δεν βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στην προηγμένη τεχνολογία και παρουσιάζουν, όπως και οι υπόλοιποι τομείς της οικονομίας, προβλήματα στην υιοθέτηση καινοτόμων μεθόδων διεύθυνσης και λειτουργίας, με αποτέλεσμα τη διαφοροποίηση της παραγωγικότητας της εργασίας μεταξύ των πιο πάνω τομέων.

Σημαντικό χαρακτηριστικό του τρίτογενή τομέα είναι ο ιδιαίτερος ρόλος του τουρισμού, ενός τομέα μεγάλης σημασίας για την οικονομία της Κύπρου, όχι μόνο λόγω των πολλαπλασιαστικών επιδράσεων που έχει στους άλλους τομείς της οικονομίας, αλλά και επειδή αποτελεί μια από τις σημαντικότερες πηγές ξένου συναλλάγματος, ενώ παράλληλα η εξέλιξή του και η πορεία του εξαρτώνται από την εξέλιξη άλλων κλάδων του τρίτογενή τομέα της οικονομίας.

Ειδικότερα η συνολική συνεισφορά της τουριστικής δραστηριότητας στο ΑΕΠ, λαμβάνοντας υπόψη τις διατομεακές / διακλαδικές επιδράσεις, κυμαινόταν μεταξύ 21% και 22,5% περίπου του ΑΕΠ κατά την περίοδο 1990-2001. Παρά τις περιοδικές αυξομειώσεις που παρουσίασε ο τομέας, παρατηρήθηκε σημαντική μείωση της συνολικής συνεισφοράς του κατά την τελευταία πενταετία, η οποία το 2005 ήταν μόλις 13,5% του ΑΕΠ. Οι παραπάνω εξελίξεις επιβεβαιώνουν τα σοβαρά προβλήματα ανταγωνιστικότητας του τομέα, τα οποία σε σημαντικό βαθμό οφείλονται στη γενικότερη έλλειψη κατάλληλου προσωπικού, με εξειδίκευση στην τουριστική δραστηριότητα.

Ο δευτερογενής τομέας παρουσιάζει σταδιακή πτωτική πορεία συμμετοχής στο ΑΕΠ, από το 1980 μέχρι και το έτος 2000, με τάσεις σταθεροποίησης, την τελευταία πενταετία, φθάνοντας η συμμετοχή του στο ΑΕΠ στο 19,5%. Κυρίαρχοι τομείς συνεχίζουν να είναι η μεταποίηση και οι κατασκευές. Τα βασικά προβλήματα του τομέα της μεταποίησης είναι το πολύ μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων, η κλαδική τους εξειδίκευση, με επικέντρωση σε δραστηριότητες χαμηλής προστιθέμενης αξίας, όπου η ποιότητα, ο σχεδιασμός, η καινοτομία και ο βαθμός εξειδίκευσης είναι χαμηλός.

Ο πρωτογενής τομέας παρουσιάζει επίσης διαχρονική πτωτική τάση της συμμετοχής στο ΑΕΠ, από 11,3% το 1980 σε 7,4% το 1990 και 3,2% το 2005. Η εξέλιξη αυτή είναι αποτέλεσμα κυρίως του σταδίου ανάπτυξης στο οποίο έχει φτάσει η οικονομία της Κύπρου, αλλά και μιας σειράς ανασταλτικών παραγόντων στην ανάπτυξη του τομέα της γεωργίας, μεταξύ των οποίων είναι οι μικροί γεωργικοί κλήροι που εμποδίζουν τη χρήση σύγχρονων μεθόδων παραγωγής και την αξιοποίηση οικονομιών κλίμακας. Η μείωση του τομέα επηρεάζει πολύ αρνητικά τις περιοχές της υπαίθρου, οι κάτοικοι των οποίων παραμένουν, σε σημαντικό βαθμό, εξαρτώμενοι από το γεωργικό εισόδημα, με αποτέλεσμα τη δημιουργία συνθηκών απερίημωσης αυτών των περιοχών.

1.2.2 Αποτίμηση της Ανταγωνιστικότητας της Οικονομίας

Όπως αναλύθηκε και τεκμηριώθηκε από σειρά ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών στο ΕΣΠΑ, παρά την επίτευξη ικανοποιητικών ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης και τις συνθήκες μακροοικονομικής σταθερότητας που επικράτησαν διαχρονικά στην κυπριακή οικονομία, το επίπεδο ανταγωνιστικότητας της, παραμένει συγκριτικά χαμηλό, γεγονός που αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα στην πορεία της χώρας προς την πραγματική σύγκλιση με την ΕΕ και τη διασφάλιση της βέλτιστης ποιότητας ζωής. Το χαμηλό επίπεδο ανταγωνιστικότητας είναι δυνατό επίσης να επηρεάσει αρνητικά τη διατήρηση συνθηκών πλήρους απασχόλησης και να οδηγήσει σε χαμηλή ποιότητα των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργούνται.

Οι παράγοντες, στους οποίους οφείλονται οι πιέσεις στην ανταγωνιστικότητα της κυπριακής οικονομίας είναι συνοπτικά οι ακόλουθοι:

- Το πολύ μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων, ο προσανατολισμός των παραγωγικών τομέων της οικονομίας σε δραστηριότητες χαμηλής προτιθέμενης αξίας, το χαμηλό επίπεδο και η ανεπαρκής σύνδεση της καινοτομίας με την παραγωγική διαδικασία, τα εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα των δαπανών για την έρευνα και τεχνολογία (τόσο από το δημόσιο όσο κυρίως από τον ιδιωτικό τομέα), η περιορισμένη διείσδυση και αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και ειδικά των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών και το πολύ χαμηλό επίπεδο άμεσων ξένων παραγωγικών επενδύσεων ιδιαίτερα σε τεχνολογικά προηγμένους τομείς.
- Παράλληλα, η χαμηλή ανταγωνιστικότητα της οικονομίας είναι συνάρτηση και των παραμέτρων που προσδιορίζουν την αγορά εργασίας (π.χ. προβλήματα στην ευελιξία της αγοράς) καθώς και προβλημάτων στην προσαρμοστικότητα και ποιότητα των ανθρώπινων πόρων, όπως η χαμηλή

συμμετοχή σε προγράμματα δια βίου μάθησης και η ανεπαρκής σύνδεση της εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας.

- Ελλείψεις σε βασικές υποδομές στον τομέα του περιβάλλοντος υπονομεύουν την αιχμώδη ανάπτυξη και δεν προωθούν τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας. Επιμέρους ποιοτικές ανεπάρκειες σε βασικές υποδομές, παρά τη σημαντική βελτίωση των τελευταίων 20 χρόνων, και έλλειψη δημόσιων υποδομών στήριξης των επιχειρήσεων καθώς και άλλων υποστηρικτικών υποδομών που απαιτούνται προκειμένου να διευκολυνθεί η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των παραγωγικών κλάδων της οικονομίας.
- Τα ιδιαίτερα εδαφικά και γεωγραφικά χαρακτηριστικά της Κύπρου: το πολύ μικρό μέγεθος σε συνδυασμό με το νησιώτικο χαρακτήρα της χώρας, η απομακρυσμένη γεωγραφική θέση σε σχέση με το κέντρο δραστηριοτήτων της ΕΕ γεγονός το οποίο αυξάνει κατά πολύ το μεταφορικό κόστος αγαθών και υπηρεσιών, τα προβλήματα απομόνωσης και η αδυναμία διασύνδεσης με βασικούς διαδρόμους Διευρωπαϊκών Δικτύων.

1.2.3 Επιχειρηματικότητα

Η ροπή προς την επιχειρηματικότητα στην Κύπρο γενικά είναι σε ικανοποιητικά επίπεδα δεδομένου ότι το ποσοστό αυτοαπασχολούμενων, σε μικρές ατομικές επιχειρήσεις με προσωπικό ή χωρίς προσωπικό, στο σύνολο του εργατικού δυναμικού στη βιομηχανία και τις υπηρεσίες - αν και παρουσιάζει τάσεις μείωσης τα τελευταία χρόνια – το 2003 έφθασε περίπου στο 23,5%⁵ το οποίο είναι συγκριτικά πολύ ψηλότερο από τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ που ήταν 13,5%⁶.

Θα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι η συμμετοχή των γυναικών στο σύνολο των αυτοαπασχολούμενων έχει παρουσιάσει τάσεις μείωσης τα τελευταία χρόνια και φθάνει μόλις στο 15,7%, το οποίο είναι χαμηλότερο από το μέσο όρο της ΕΕ (28,7% το 2003) και κατατάσσει την Κύπρο στις τελευταίες θέσεις μεταξύ των Κρατών Μελών όσον αφορά τη γυναικεία επιχειρηματικότητα.

Η εικόνα που παρουσιάζεται όσον αφορά το μέγεθος των επιχειρήσεων είναι η πλήρης κυριαρχία των «Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων» (Micro Enterprises) δηλαδή των μονάδων με λιγότερους από 10 απασχολούμενους. Συγκεκριμένα, οι «πολύ μικρές επιχειρήσεις» σύμφωνα με την τελευταία *Απογραφή Επιχειρήσεων* (2005), συνέχισαν να αποτελούν το 92,6% του συνόλου των επιχειρήσεων με το 49,9% του συνόλου να απασχολούν μόνο ένα άτομο (βλ. **Πίνακα 1.2**). Η κατηγορία «μικρές επιχειρήσεις», δηλαδή με προσωπικό 10-49 εργαζομένους αποτελούν το 6,2% του συνόλου και οι «μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις» με 50-249 εργαζομένους αποτελούν το 1,0% του συνόλου. Οι «μεγάλες» επιχειρήσεις με 250 ή περισσότερους εργαζομένους αποτελούν μόνο 0,2% του συνόλου των επιχειρήσεων. Το μέσο μέγεθος των επιχειρήσεων αν και παραμένει πολύ μικρό και φθάνει μόλις τους 5,6 απασχολούμενους ανά επιχείρηση, παρουσίασε ελαφρά αύξηση σε σχέση με το 2000 (4,4 απασχολούμενοι ανά επιχείρηση) και το 1995 (4,3 απασχολούμενοι ανά επιχείρηση), ενώ είναι χαμηλότερο του αντίστοιχου μέσου μεγέθους (7 εργαζόμενοι) των 15 παλαιών κρατών μελών της ΕΕ.

⁵ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2004, Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου.

⁶ Eurostat.

Πίνακας 1.2: Μέγεθος Επιχειρήσεων

Μέγεθος Επιχειρήσεων ανά αριθμό απασχολουμένων	2000		2005	
	Αριθμός Επιχειρήσεων	% του συνόλου	Αριθμός Επιχειρήσεων	% του συνόλου
0-9	50565	94,1	49397	92,6
10-49	2654	5,0	3325	6,2
50-249	431	0,8	523	1,0
250+	70	0,1	85	0,2
ΣΥΝΟΛΟ	53720	100	53330	100

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Απογραφή Επιχειρήσεων 2000 και 2005

Η αδυναμία να διαφοροποιηθεί διαχρονικά το πολύ μικρό μέγεθος των επιχειρηματικών μονάδων σε όλους τους παραγωγικούς τομείς, αποτελεί σημαντικό διαρθρωτικό πρόβλημα της κυπριακής οικονομίας, το οποίο επενεργεί ανασταλτικά:

- Στην αξιοποίηση οικονομιών κλίμακας στην παραγωγή και εμπορία προϊόντων καθώς και στην παροχή υψηλής στάθμης υπηρεσιών.
- Στην υιοθέτηση προηγμένης τεχνολογίας και στη διενέργεια υψηλών ανάλογων επενδύσεων σε μηχανικό εξοπλισμό και ερευνητικές δραστηριότητες.
- Στην αξιοποίηση των ευκαιριών που προσφέρονται από τις ραγδαίες εξελίξεις στις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών.
- Στην υιοθέτηση σύγχρονων καινοτόμων μεθόδων διεύθυνσης και οργάνωσης.
- Στη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση τόσο των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που παρέχει η γεωγραφική θέση της Κύπρου όσο και των ευκαιριών που παρέχονται με την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ.

Οι καλές πρακτικές που αναπτύσσονται σε άλλα κράτη προσφέρουν ευκαιρίες για να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα προσαρμοστικότητας των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων της Κύπρου.

1.2.4 Αξιοποίηση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών

Η διείσδυση και αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και ειδικά των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών στην Κύπρο εξακολουθεί να βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα σε σχέση με το μέσο όρο της ΕΕ25, όπως φαίνεται και στον **Πίνακα 1.3** που ακολουθεί. Καταδεικνύεται ότι υπάρχουν ακόμη μεγάλα περιθώρια αξιοποίησης των ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις και τη Δημόσια Υπηρεσία. Σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα βρίσκεται η ανάπτυξη της ηλεκτρονικής μάθησης, αφού υπάρχει πολύ περιορισμένη χρήση ηλεκτρονικών υπηρεσιών στο σύστημα εκπαίδευσης, στα Πανεπιστήμια και στα ιδρύματα κατάρτισης.

Πίνακας 1.3: Διείσδυση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών

	2001	2002	2003	2004	2005	ΕΕ25 2005
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ						
- Επιχειρήσεις με πρόσβαση στο Διαδίκτυο (%)	:	:	:	88	90	91
- Επιχειρήσεις με ευρυζωνική σύνδεση (%)	:	:	:	38	43	63
- Επιχειρήσεις με ιστοσελίδες (%)	:	:	:	45	44	:
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ						
Δημοτική						
- Υπολογιστές ανά 100 μαθητές	1,3	5,4	5,6	7,3	7,7	:
- Συνδεδεμένοι υπολογιστές στο Διαδίκτυο ανά 100 μαθητές	0,6	0,6	4,8	5,0	5,7	:
Μέση						
- Υπολογιστές ανά 100 μαθητές	6,5	10,8	12,1	16,0	17,0	:
- Συνδεδεμένοι υπολογιστές στο Διαδίκτυο ανά 100 μαθητές	2,6	5,1	5,5	10,0	12,2	:
Τριτοβάθμια						
- Υπολογιστές ανά 100 μαθητές	8,6	10,1	10,2	11,7	:	:
- Συνδεδεμένοι υπολογιστές στο Διαδίκτυο ανά 100 μαθητές	6,9	9,2	9,2	11,2	:	:
ΧΡΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ						
- Από άτομα για λήψη πληροφοριών (%)	:	:	:	10,4	10,9	23
- Από επιχειρήσεις (%)	:	:	:	35,3	40,0	57

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

Σημ.: όπου: Μη διαθέσιμα στοιχεία

1.3 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Ο συνολικός πληθυσμός σύμφωνα με την Απογραφή Πληθυσμού του 2001, ανήλθε σε 703.529 άτομα, σημειώνοντας αύξηση σε σχέση με το 1991 κατά 14,4%, ενώ σύμφωνα με εκτιμήσεις για το 2005, ο συνολικός πληθυσμός ανέρχεται σε 766.400 άτομα. Στο σύνολο του πληθυσμού της χώρας, το 49,1% είναι άνδρες και το 50,9% γυναίκες. Το 90,6% του συνολικού πληθυσμού είναι Κύπριοι υπήκοοι και το υπόλοιπο 9,4% αλλοδαποί (από τους οποίους 49,7% πολίτες Κρατών Μελών της ΕΕ και το 50,3% πολίτες άλλων χωρών).

Αναφορικά με την ηλικιακή δομή, το 21,5% είναι μέχρι 14 ετών, το 11,7% άνω των 65 ετών και το 66,8% εντάσσεται στις παραγωγικές ομάδες ηλικιών από 15 έως 64 ετών.

Σημαντικό δημογραφικό χαρακτηριστικό της τελευταίας δεκαετίας αποτελεί η συνεχής μείωση της γεννητικότητας στη χώρα (8.167 γεννήσεις το 2001, έναντι περισσότερων των 10.000 στις αρχές της δεκαετίας του 1990), η οποία περιόρισε το ακαθάριστο ποσοστό γεννητικότητας ανά 1000 κα-

τοίκους σε 11,6 το 2001, έναντι 18,3 στις αρχές της δεκαετίας του 1990. Παράλληλα, το ποσοστό θνησιμότητας περιορίστηκε σε 6,9 ανά 1000 κατοίκους το 2001 (8,4 το 1990) και το ποσοστό βρεφικής θνησιμότητας σε 4,9 ανά 1000 γεννήσεις το 2001 έναντι 11,0 το 1990.

Οι παραπάνω εξελίξεις αντανακλώνται και στην εξέλιξη των συντελεστών γήρανσης και εξάρτησης για το σύνολο της χώρας. Ειδικότερα:

- Ο συντελεστής γήρανσης⁷ διαμορφώθηκε στο 54,2% το 2001 έναντι 43,5% το 1991, σημειώνοντας επιβάρυνση λόγω της μεγάλης μείωσης των νεαρότερων ομάδων ηλικιών στο συνολικό πληθυσμό. Παρόλα αυτά παραμένει αρκετά χαμηλότερος από τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ των 25 που ήταν 34,4 %.
- Ο συντελεστής εξάρτησης⁸ διαμορφώθηκε στο 49,6% το 2001 έναντι 57,3% το 1991, σημειώνοντας μείωση, λόγω επίσης της μείωσης της συμμετοχής των ατόμων ηλικίας 0-14 ετών στο συνολικό πληθυσμό και βρίσκεται περίπου στα ίδια επίπεδα με τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ που ήταν 49%.

Οι μεσοπρόθεσμες εκτιμήσεις για τις δημογραφικές μεταβολές προβλέπουν σταδιακή, μέχρι το 2050, αύξηση του πληθυσμού άνω των 65 χρόνων, σε σχέση με τον πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας και θέτουν σοβαρές προκλήσεις, όπως και σε άλλα Κράτη Μέλη, για τη βιωσιμότητα του συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων και τις συντάξεις. Οι συνέπειες της σταδιακής γήρανσης προσδιορίζουν σε μεγάλο βαθμό και το περιεχόμενο της μεσοπρόθεσμης στρατηγικής για την αγορά εργασίας και την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού. Τα εν λόγω θέματα αντιμετωπίζονται ήδη στο πλαίσιο των μέτρων που περιέχονται στο *Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρύθμισης*.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι περιοχές της υπαίθρου⁹ παρουσιάζουν γενικά δημογραφικό μαρασμό και είναι αραιοκατοικημένες με έντονες τάσεις αστυφιλίας και γήρανσης του πληθυσμού, με διαμετρικά αντίθετες εξελίξεις και δημογραφικά χαρακτηριστικά στις αστικές περιοχές. Αποτέλεσμα αυτών των εξελίξεων είναι το γεγονός ότι παρόλο που οι περιοχές της υπαίθρου αποτελούν το 82,6% της έκτασης της Κύπρου διαμένει σε αυτές μόνο το 24,3% του πληθυσμού. Η μείωση του πληθυσμού είναι ιδιαίτερα αισθητή στις ορεινές περιοχές. Αναλυτικότερα όμως στοιχεία επί της διαφοροποίησης των δημογραφικών χαρακτηριστικών μεταξύ περιοχών της υπαίθρου και αστικών περιοχών αποτυπώνονται στην ενότητα Χωρική Ανάλυση (**Ενότητα 1.10 του παρόντος κεφαλαίου**).

1.4 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ / ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Οι κυριότεροι δείκτες της αγοράς εργασίας παρουσιάζονται στον **Πίνακα 1.4**, ενώ περισσότερη ανάλυση παρουσιάζεται στους Πίνακες Ι6α – Ι10δ του Παραρτήματος Ι.

⁷ Τα άτομα ηλικίας 65+ ετών προς τον πληθυσμό των ατόμων ηλικίας 0-14 ετών.

⁸ Τα άτομα ηλικίας 0-14 ετών και 65+ ετών προς τον πληθυσμό ατόμων ηλικίας 15-64 ετών.

⁹ Ο ορισμός των περιοχών της υπαίθρου είναι ο ίδιος με τον ορισμό που χρησιμοποιείται στο Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης, δηλαδή περιοχές οι οποίες δεν χαρακτηρίζονται αστικές σύμφωνα με Τοπικό Σχέδιο.

Πίνακας 1.4: Βασικοί Δείκτες της Αγοράς Εργασίας

Δείκτης	2001	2002	2003	2004	2005	ΕΕ25 2005
Ποσοστό πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας 15-64	66,8	67,3	68,1	68,9	69,5	67,1 ^α
Ποσοστό Απασχόλησης (15-64)	67,8	68,6	69,2	68,9	68,5	63,8
Άντρες	79,3	78,9	78,8	79,8	79,2	71,3
Γυναίκες	57,2	59,1	60,4	58,7	58,4	56,3
Ποσοστό Απασχόλησης (55-64)	49,1	49,4	50,4	49,9	50,6	42,5 ^α
Άντρες	66,9	67,3	68,9	70,8	70,8	51,8
Γυναίκες	32,2	32,2	32,7	30,0	31,5	33,7
Ανεργία	3,8	3,6	4,1	4,6	5,2	8,8
Άντρες	2,6	2,9	3,6	3,6	4,3	7,9
Γυναίκες	5,3	4,5	4,8	6,0	6,5	9,8
Ανεργία νέων	8,1	5,9	8,6	8,3	12,8	18,7 ^β
Άντρες	6,0	8,0	9,0	9,3	13,2	18,1 ^β
Γυναίκες	10,2	7,6	8,8	12,2	14,7	19,3 ^β
Μακροχρόνια Ανεργία	0,8	0,8	1,0	1,2	1,2	3,9
Άντρες	0,6	0,5	0,7	0,9	0,8	3,5
Γυναίκες	1,1	1,0	1,3	1,6	1,7	4,5
Ποσοστό Συμμετοχής (15-64)	70,7	70,9	72,3	72,6	72,6	70,0
Άντρες	81,3	80,9	82,3	82,9	83,2	77,7
Γυναίκες	60,4	61,6	63,0	63,0	62,6	62,4

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Eurostat, 2006

α: Τα στοιχεία αφορούν το 2003

β: Τα στοιχεία αφορούν το 2004

Ο πληθυσμός εργάσιμης ηλικίας (15-64), αυξάνεται με μεγαλύτερους ρυθμούς στην Κύπρο σε σύγκριση με την ΕΕ25, κατά την εξαετία 2000-2005, φθάνοντας στα 492.000 άτομα, ενώ ο γυναικείος πληθυσμός αυτής της ηλικιακής ομάδας υπερτερεί διαχρονικά του ανδρικού (52% περίπου έναντι 48%). Σε επίπεδο ΕΕ25, σχεδόν ισοκατανέμονται άνδρες και γυναίκες, με ελάχιστη υπεροχή των γυναικείου πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας.

Όσον αφορά στην ηλικιακή διάρθρωση του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας, οι πληθυσμιακές ομάδες 15-24 και 25-54 ετών αντιπροσωπεύουν αντίστοιχα το 18,9% και 65,7% του συνόλου σε σύγκριση με 18,5% και 64,4% τα αντίστοιχα ποσοστά σε επίπεδο ΕΕ25, με τάσεις μικρής μείωσης των ποσοστών αυτών, τόσο στην Κύπρο, όσο και στην ΕΕ25. Αντίθετα αυξάνεται το ποσοστό του ηλικιωμένου πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας (55-64) στην Κύπρο, φθάνοντας το 2005 στο 15,4% έναντι 17,1% στην ΕΕ25, όπου και εκεί παρατηρούνται τάσεις μικρής αύξησης.

Το ποσοστό συμμετοχής στην αγορά εργασίας, αυξάνεται διαχρονικά στην Κύπρο, φθάνοντας στο 72,6 % το έτος 2005 και είναι μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ποσοστό της ΕΕ25 (70,0%), παρουσιάζοντας παράλληλα υψηλότερους ρυθμούς αύξησης από εκείνους της ΕΕ. Πρόβλημα παραμένει το σχετικά χαμηλό ποσοστό συμμετοχής των γυναικών (62,5%), αν και αυξάνεται διαχρονικά και

εμφανίζεται μικρότερο έναντι του αντίστοιχου των ανδρών (83,2%), ενώ είναι ίσο περίπου με το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών στην ΕΕ25 (62,4%).

Στην ηλικιακή ομάδα των νέων (15-24 ετών) παρατηρούνται χαμηλότερα ποσοστά συμμετοχής διαχρονικά (40,4%-41,9%), έναντι των αντίστοιχων στην ΕΕ25 (45,8%-44,5% για τα έτη 2005-2006), οφειλόμενα κατά κύριο λόγο στην ψηλή συμμετοχή των νέων στο τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα (στην Κύπρο και στο εξωτερικό). Αντίθετα παρατηρούνται υψηλά ποσοστά συμμετοχής στις ηλικιακές ομάδες 25-54 και 55-64 ετών (86,1% και 52,6% αντίστοιχα το 2005), με εντονότερους ρυθμούς αύξησης στην πρώτη ηλικιακή ομάδα, διατηρώντας έτσι μια θετική διαφορά από τα αντίστοιχα ποσοστά συμμετοχής στην ΕΕ των 25 (83,9% και 45,3%) στις αντίστοιχες ηλικιακές ομάδες.

Κατ' αντιστοιχία με τα προαναφερόμενα ποσοστά συμμετοχής, ο συνολικός μη ενεργός οικονομικά πληθυσμός στην Κύπρο αντιπροσωπεύει σχετικά χαμηλό ποσοστό επί του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας (27,2% το 2005), φθίνοντας διαχρονικά (31,1% το 2000), με αποτέλεσμα να είναι μικρότερο κατά τρεις (3) ποσοστιαίες μονάδες από το αντίστοιχο ποσοστό της ΕΕ των 25 (30%), στην οποία ο δείκτης αυτός μειώνεται με πολύ αργότερους ρυθμούς. Παραμένει όμως σε αρκετά υψηλότερα ποσοστά ο γυναικείος μη ενεργός οικονομικά πληθυσμός (37%), αν και μειώνεται διαχρονικά, φαινόμενο το οποίο αποτελεί πρόβλημα για την αγορά εργασίας της Κύπρου στο πλαίσιο της κινητοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού, παρ' ότι είναι χαμηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό σε επίπεδο ΕΕ των 25 (37,6% το έτος 2005).

Το ποσοστό απασχόλησης, εμφανίζεται υψηλότερο στην Κύπρο από το αντίστοιχο της ΕΕ25, φθάνοντας στο 68,5% το έτος 2005, αυξανόμενο διαχρονικά, μέχρι το 2004, ενώ παρουσιάζει μια κάμψη το 2005. Αύξηση παρατηρείται και στον αριθμό των απασχολούμενων, καθ' όλη την περίοδο 2000-2005, με ετήσιους ρυθμούς της τάξης του 2%. Παρ' ότι οι ετήσιοι ρυθμοί αύξησης του αριθμού απασχολούμενων γυναικών είναι μεγαλύτεροι των αντίστοιχων των ανδρών (4% έναντι 2,3%), το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών παραμένει σε σχετικά χαμηλά επίπεδα (58,3%) το 2005, με τάσεις μείωσης από το 2003, έναντι 79,2% των ανδρών, το οποίο παραμένει σχεδόν σταθερό.

Παρ' όλα αυτά το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών στην Κύπρο είναι ακόμα μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ποσοστό σε επίπεδο ΕΕ25 (56,3%), το οποίο όμως παρουσιάζει αύξηση διαχρονικά.

Όσον αφορά στο ποσοστό απασχόλησης ανά πληθυσμιακή ομάδα, αυτό εξελίσσεται διαχρονικά σε σχετικά υψηλά επίπεδα για τις πληθυσμιακές ομάδες 25-54 και 55-64 ετών, παρουσιάζοντας μια θετική διαφορά έναντι των αντίστοιχων της ΕΕ25, της τάξης των πέντε (5) και οκτώ (8) ποσοστιαίων μονάδων ανά πληθυσμιακή ομάδα, φθάνοντας αντίστοιχα στο 82% και στο 50,6% το έτος 2005, καλύπτοντας έτσι το στόχο της Λισσαβόνας για το ποσοστό απασχόλησης των ηλικιωμένων εργαζομένων. Αντίθετα το ποσοστό απασχόλησης των νέων (15-24 ετών) είναι σχετικά χαμηλό, με τάσεις μείωσης διαχρονικά, κυμαινόμενο σχεδόν στα ίδια επίπεδα με το αντίστοιχο της ΕΕ (36,6% στην Κύπρο, έναντι 36,2% στην ΕΕ25).

Όπως αναφέρθηκε και στην προηγούμενη ενότητα, ένα σημαντικό μέρος της απασχόλησης στην Κύπρο, σύμφωνα με τα στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού, καλύπτουν οι αυτοαπασχολούμενοι, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν το 14%-15% του συνόλου των απασχολούμενων, κατά την πενταετία 2001-2005. Σ' αυτή την κατηγορία των απασχολούμενων η συμμετοχή των ανδρών έναντι των γυναικών είναι συντριπτικά μεγαλύτερη, αφού οι άνδρες αυτοαπασχολούμενοι αντιπροσωπεύουν περίπου το 75% του συνόλου των αυτοαπασχολούμενων.

Το ποσοστό της μερικής απασχόλησης παραμένει πολύ χαμηλό για την Κύπρο (8,9% το 2005) από

το μέσο όρο της ΕΕ25 (18,4%). Αντίθετα, το ποσοστό για την προσωρινή απασχόληση ήταν στο ίδιο περίπου επίπεδο με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (14% για την Κύπρο και 14,5% για την ΕΕ25). Οι γυναίκες αποτελούν την πλειοψηφία τόσο της μερικής απασχόλησης, 68% του συνόλου, όσο και της προσωρινής απασχόλησης, 66% του συνόλου.

Αναφορικά δε με την παραγωγική διάρθρωση της Απασχόλησης ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας, ο τριτογενής τομέας των υπηρεσιών, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, απορροφά το 72% περίπου των απασχολούμενων, εκ των οποίων το 53% είναι γυναίκες, και αντιπροσωπεύουν το 86,5% των συνολικά απασχολούμενων γυναικών.

Ο δευτερογενής τομέας, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, απασχολεί το 25% των εργαζομένων ηλικίας 15-64 ετών εκ των οποίων μόνο το 19% περίπου είναι γυναίκες, αντιπροσωπεύοντας το 11% περίπου των απασχολούμενων γυναικών, με τάσεις μείωσης των ποσοστών αυτών. Σε σύγκριση με τα αντίστοιχα στοιχεία σε επίπεδο ΕΕ25, διαπιστώνεται ότι τα ποσοστά απασχόλησης των γυναικών της Κύπρου στον δευτερογενή τομέα είναι μικρότερα κατά 3 έως 4 ποσοστιαίες μονάδες και ακολουθούν τις ίδιες τάσεις.

Ο πρωτογενής τομέας, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, απορροφά το 3,6% του συνόλου των απασχολούμενων ηλικίας 15-64 ετών, με μεγαλύτερα ποσοστά σε άνδρες (4,2% έναντι 2,7% των γυναικών), με φθίνουσα τάση. Αναφέρεται ότι στον τομέα της γεωργίας παρατηρείται υποαπασχόληση για το λόγο αυτό η συμμετοχή του τομέα στο σύνολο της απασχόλησης εκφρασμένη σε ισοδύναμο πληθυσμό πλήρους απασχόλησης είναι μεγαλύτερη (**Πίνακας Ι3** του Παραρτήματος Ι).

Ένα άλλο χαρακτηριστικό της αγοράς εργασίας της Κύπρου, το οποίο συνδέεται άμεσα με τη δομή της οικονομίας της, τις αλλαγές στον παραγωγικό και τεχνολογικό περιβάλλον και τη διάρθρωση των συνθετικών στοιχείων του ανθρώπινου δυναμικού είναι οι ποσοτικές και ποιοτικές ανισοσκελίες που παρατηρούνται τόσο σε επίπεδο τομέων οικονομικής δραστηριότητας, όσο και σε επίπεδο επαγγελμάτων. Από την ανάλυση των στοιχείων εξέλιξης της απασχόλησης και της ανεργίας, σύμφωνα με την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού της Στατιστικής Υπηρεσίας της Κύπρου, διαπιστώνονται ανισοσκελίες μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας στους τομείς των ξενοδοχείων και εστιατορίων, των κατασκευών, της μεταποίησης και της γεωργίας. Αυτοί δε οι τομείς εμφανίζουν και χαμηλή παραγωγικότητα της εργασίας. Όσον αφορά στις ανισοσκελίες σε επίπεδο επαγγελμάτων, παρατηρούνται ελλείψεις σε τεχνικά επαγγέλματα και επαγγέλματα χαμηλής εξειδίκευσης.

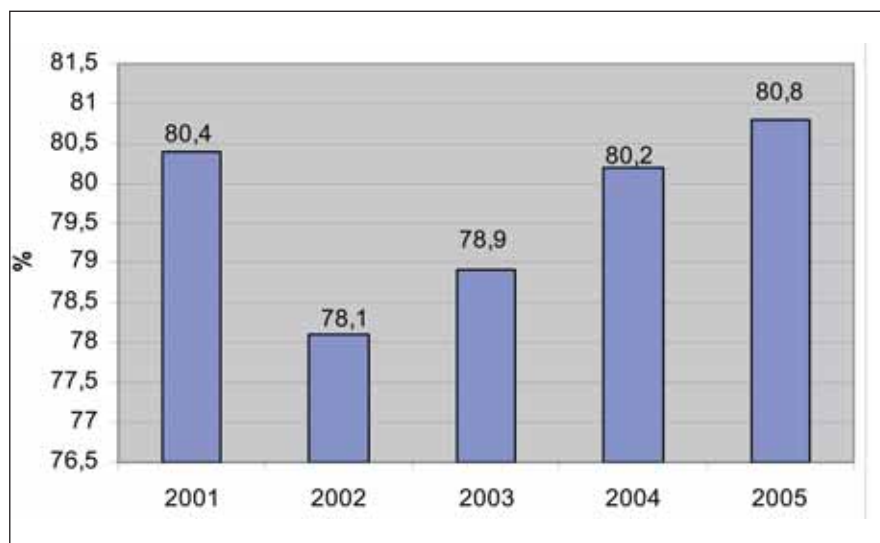
Άλλο χαρακτηριστικό της αγοράς εργασίας στην Κύπρο είναι επίσης ο σχετικά μεγάλος αριθμός των ξένων εργατών από τρίτες χώρες, η πλειονότητα των οποίων βρίσκονται στην Κύπρο με μικρής διάρκειας σύμβαση εργασίας και απασχολούνται σε επαγγέλματα που δεν απαιτούν υψηλή ειδίκευση, καθώς και σε κλάδους ψηλής έντασης εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, το 2005 ο αριθμός των ξένων εργατών αντιπροσώπευε το 7,6% των απασχολούμενων. Το γεγονός αυτό απαιτεί ολοκληρωμένη πολιτική για τους ξένους εργάτες, η οποία να συμβαδίζει με τις επιδιωκόμενες στρατηγικές κατευθύνσεις της οικονομίας. Παράλληλα όσον αφορά τους απασχολούμενους που προέρχονται από τα άλλα 26 Κράτη Μέλη της ΕΕ, το ποσοστό των οποίων ανέρχεται στο 7,9% των απασχολούμενων, απαιτούνται στοχευμένες παρεμβάσεις. Στο πλαίσιο του ΕΠΜ προωθείται ήδη η υλοποίηση μιας νέας ολοκληρωμένης πολιτικής, προς αυτή τη κατεύθυνση.

Η παραγωγικότητα της εργασίας (ΑΕΠ ανά εργαζόμενο)¹⁰ στην Κύπρο παρουσίασε οριακή βελ-

¹⁰ Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για την παραγωγικότητα εργασίας ανά ώρα εργασίας

τίωση τα τελευταία χρόνια (η μέση μεταβολή την πενταετία 2001-2005, ήταν 0,6%) και το 2005 η μεταβολή ανήλθε στο 1,2%, έναντι του έτους 2004. Εξακολουθεί όμως να υστερεί σημαντικά έναντι του μέσου όρου των Κρατών Μελών της ΕΕ των 15 και ορισμένων νέων κρατών μελών. Το σχετικά χαμηλό επίπεδο παραγωγικότητας είναι και ο βασικός λόγος για την υστέρηση του κατά κεφαλή ΑΕΠ της Κύπρου, σε σχέση με την ΕΕ. Κυριότεροι ανασταλτικοί παράγοντες στη βελτίωση της παραγωγικότητας αποτελούν η μη επαρκής αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας, η περιορισμένη διάχυση καινοτομίας και η έλλειψη σύγχρονων μεθόδων διεύθυνσης, παραγωγής και εμπορίας ιδιαίτερα λόγω του μικρού μεγέθους των επιχειρήσεων. Επίσης άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν αρνητικά τη βελτίωση της παραγωγικότητας αφορούν την προσαρμοστικότητα του ανθρώπινου δυναμικού, τις ελλείψεις ορισμένων δεξιοτήτων και άλλες διαρθρωτικές αδυναμίες στην αγορά εργασίας.

Διάγραμμα 4: Παραγωγικότητα Εργασίας, σε σύγκριση με την ΕΕ25 (ΕΕ25=100)

Πηγή: Eurostat, Διαρθρωτικοί Δείκτες, Φεβρουάριος 2007

Από τομεακής άποψης, χαμηλότερη παραγωγικότητα της εργασίας εμφανίζεται στον πρωτογενή τομέα, ο οποίος αποτελεί το 5,1% (ισοδύναμο πλήρης απασχόλησης) της απασχόλησης και παράγει το 3,2% του ΑΕΠ. Δεύτερος σε χαμηλή παραγωγικότητα της εργασίας είναι ο δευτερογενής τομέας, ο οποίος αποτελεί το 21% (ισοδύναμο πλήρης απασχόλησης) της απασχόλησης και παράγει το 19,5% του ΑΕΠ. Ο τριτογενής τομέας εμφανίζει την υψηλότερη παραγωγικότητα της εργασίας, αφού απασχολεί το 73,9% (ισοδύναμο πλήρης απασχόλησης) του επικερδώς απασχολούμενου πληθυσμού και παράγει το 77,3% του ΑΕΠ. Εντός του τριτογενή τομέα όμως, υπάρχουν σημαντικοί κλάδοι (υποτομείς) οι οποίοι εμφανίζουν πολύ χαμηλή παραγωγικότητα της εργασίας, όπως είναι το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, το οποίο απασχολεί το 17,5% του συνόλου των εργαζομένων και το κατ' απασχολούμενο προϊόν του αντιπροσωπεύει μόνο το 12,4% του ΑΕΠ.

Μια από τις κυριότερες επιπτώσεις των διαρθρωτικών προβλημάτων της οικονομίας και της δομής των χαρακτηριστικών του ανθρώπινου δυναμικού είναι η ανεργία, η οποία συνολικά στην Κύπρο κυμαίνεται συγκριτικά σε χαμηλά επίπεδα, με εμφάνιση, όμως, τάσεων αύξησης τα τελευταία χρόνια, πλησιάζοντας το έτος 2005, το 5,2% έναντι του 4% περίπου τα πρώτα χρόνια της περιόδου 2001-2005. Παρ' όλα αυτά συνεχίζει να είναι χαμηλότερη από το μέσο όρο της ΕΕ25 (8,8%). Αντίστοιχα χαμηλότερη εμφανίζεται και η μακροχρόνια ανεργία στην Κύπρο, έναντι του μέσου όρου της ΕΕ των 25, τόσο ως ποσοστό επί του εργατικού δυναμικού (1,2% έναντι 3,9%), όσο και ως ποσοστό επί του συνόλου των ανέργων (23,46% στην Κύπρο, έναντι 45,47% στην ΕΕ

των 25). Εν τούτοις διαπιστώνονται κάποια διαρθρωτικά στοιχεία της ανεργίας, τα οποία αναδεικνύουν προβλήματα σε συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες και πέραν του κινδύνου διατάραξης της κοινωνικής συνοχής, εφ' όσον δεν αντιμετωπισθούν έγκαιρα και αποτελεσματικά, δημιουργούν δυσλειτουργίες στην αγορά εργασίας.

Τα προβλήματα αυτά αναφέρονται:

- α) στην αυξημένη ανεργία των γυναικών, έναντι των ανδρών. Συγκεκριμένα, η ανεργία των γυναικών είναι μεγαλύτερη κατά 2,2 ποσοστιαίες μονάδες από εκείνη των ανδρών, (6,5% των γυναικών, έναντι 4,3% των ανδρών), ενώ όμως, οι ρυθμοί αύξησης είναι μικρότεροι από εκείνους της ανεργίας των ανδρών, με έντονες ετήσιες διακυμάνσεις, παραμένοντας μικρότερη από την ανεργία των γυναικών της ΕΕ των 25 (9,8%).
- β) στην αυξημένη ανεργία των νέων (15-24 ετών), με πολύ έντονους ρυθμούς αύξησης την τελευταία τριετία. Συγκεκριμένα, η ανεργία των νέων έφθασε στο 12,8% το έτος 2005, από 5,9% το 2002 (έτος με τη μικρότερη ανεργία νέων στη δεκαετία του 2000), παραμένοντας όμως σε χαμηλότερα επίπεδα από την ανεργία των νέων της ΕΕ25 (18,7%).
- γ) στη σχετικά χαμηλή ακόμα ανεργία του μεγάλης ηλικίας εργατικού δυναμικού (55-64 ετών), αλλά με αύξηση κατά τα τελευταία χρόνια (από 2,9% το 2002 σε 5,0% το 2005, αν και δείχνει τάσεις μικρής μείωσης το 2004 και 2005).

Η αρνητική αυτή εξέλιξη επί της ανεργίας των συγκεκριμένων πληθυσμιακών ομάδων, παρά το ότι οι εν λόγω δείκτες συνεχίζουν να είναι ευνοϊκότεροι των αντίστοιχων του μέσου όρου της ΕΕ των 25, σημαίνει ότι απαιτείται αντιμετώπισή τους, διότι είναι εμφανής η απειλή στο μέλλον από την εξέλιξη αυτών των δεικτών.

Παράλληλα, ένα άλλο διαρθρωτικό χαρακτηριστικό της ανεργίας στην Κύπρο είναι ότι το μεγαλύτερο ποσοστό της οφείλεται στην ανεργία των ατόμων με δευτεροβάθμια εκπαίδευση (56% το έτος 2005), καθώς επίσης σε μικρότερο βαθμό, στην ανεργία ατόμων με τριτοβάθμια εκπαίδευση (26%).

Από όλα τα παραπάνω στοιχεία της αγοράς εργασίας της Κύπρου, τα οποία σε γενικές γραμμές και όσον αφορά στους συνολικούς δείκτες μπορούν να θεωρηθούν θετικά, ιδιαίτερα συγκρινόμενα με τους αντίστοιχους μέσους όρους της ΕΕ των 25, διαπιστώνονται συνοπτικά τα εξής ως προς τρεις βασικές και κρίσιμες πληθυσμιακές ομάδες.

Γυναίκες

- Χαμηλό ποσοστό συμμετοχής έναντι του αντίστοιχου των ανδρών, αν και είναι στα ίδια επίπεδα με εκείνο του μέσου όρου της ΕΕ των 25, ενώ παράλληλα παρουσιάζει διαχρονική αύξηση, η οποία αύξηση όμως δεν έχει μειώσει σημαντικά τη διαφορά με το αντίστοιχο ποσοστό των ανδρών. Κατ' ακολουθία παρατηρούνται υψηλά ποσοστά γυναικών εκτός αγοράς εργασίας, στα ίδια περίπου επίπεδα με τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ των 25.
- Χαμηλά ποσοστά απασχόλησης, σε σχέση με τα αντίστοιχα των ανδρών, αν και υψηλότερα από εκείνα του αντίστοιχου μέσου όρου της ΕΕ. Διαχρονικά όμως αυξάνεται το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών στην Κύπρο με πολύ μεγαλύτερους ρυθμούς από εκείνους των ανδρών και της γυναικείας απασχόλησης στην ΕΕ.
- Ο τριτογενής τομέας απορροφά το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος του γυναικείου εργατικού δυναμικού, γεγονός το οποίο σε συνδυασμό με τη μείωση της οριακής αύξησης του τομέα διαχρονικά, δημιουργεί κινδύνους στασιμότητας σε χαμηλά επίπεδα του ποσοστού απασχόλησης των γυναικών.

- Το ποσοστό ανεργίας των γυναικών είναι ψηλότερο από εκείνο των ανδρών, παρουσιάζοντας αύξηση διαχρονικά, έστω και μικρότερη από την αντίστοιχη αύξηση του ποσοστού ανεργίας των ανδρών. Παραμένει όμως σημαντικά χαμηλότερο από το ποσοστό ανεργίας των γυναικών σε επίπεδο ΕΕ25, το οποίο παραμένει σχεδόν σταθερό διαχρονικά με τάσεις μικρής μείωσης.
- Πέραν των παραπάνω, η διαφορά στο επίπεδο των αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών, παρ' όλο που διαχρονικά μειώνεται (29% το 1995 και 25% το 2004), εξακολουθεί να είναι μεγαλύτερη σε σύγκριση με το μέσο όρο της ΕΕ25 (15% το 2004). Το φαινόμενο αυτό αντικατοπτρίζει κυρίως τη μεγάλη συγκέντρωση των γυναικών σε ανειδίκευτα και χαμηλά αμοιβόμενα επαγγέλματα, μεταξύ άλλων, στους τομείς του εμπορίου και του τουρισμού. Παράλληλα, παρατηρείται το φαινόμενο της «γυάλινης οροφής», κυρίως στον ιδιωτικό τομέα, αναφορικά με την πρόσβαση των γυναικών σε διευθυντικές θέσεις. Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ανέθεσε την διεκπεραίωση ολοκληρωμένης μελέτης με σκοπό την ανάλυση και αξιολόγηση της έκτασης του φαινομένου. Στη βάση της μελέτης αυτής που αναμένεται να ολοκληρωθεί το δεύτερο εξάμηνο του 2007 θα σχεδιαστούν παρεμβάσεις απάμβλυνσης του φαινομένου.
- Η μακροχρόνια ανεργία των γυναικών είναι υπερδιπλάσια των ανδρών, αν και μικρότερη της αντίστοιχης ανεργίας στην ΕΕ25, με τάσεις αύξησης, γεγονός που δημιουργεί κινδύνους εξόδου των γυναικών από την αγορά εργασίας.

Νέοι (15-24 ετών)

- Ο πληθυσμός αυτής της ηλικιακής ομάδας διατηρείται σταθερός με τάσεις μικρής αύξησης, στην εξαετία 2000-2005, αντιπροσωπεύοντας το 19% περίπου του συνολικού πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας (15-64), ποσοστό ελάχιστα μεγαλύτερο από το αντίστοιχο της ΕΕ25.
- Το ποσοστό συμμετοχής των νέων στην αγορά εργασίας της Κύπρου είναι μικρότερο από το αντίστοιχο της ΕΕ25, παρουσιάζοντας τάσεις πολύ μικρής αύξησης, γεγονός που κατά κύριο λόγο οφείλεται στη μεγάλη συμμετοχή των νέων της Κύπρου στο τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Το ποσοστό απασχόλησης των νέων στην Κύπρο είναι πολύ χαμηλό, σε σχέση με τις υπόλοιπες ηλικιακές ομάδες, ευρισκόμενο στα ίδια επίπεδα με το αντίστοιχο ποσοστό της ΕΕ25, παρουσιάζοντας μια τάση μικρής μείωσης, μικρότερη από εκείνη της ΕΕ25.
- Η ανεργία της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας σημείωσε σημαντική αύξηση το έτος 2005, έναντι των προηγούμενων ετών, και είναι διαχρονικά μεγαλύτερη από την ανεργία άλλων ηλικιακών ομάδων. Παραμένει, όμως, σε σημαντικά χαμηλότερα επίπεδα από το αντίστοιχο ποσοστό ανεργίας της ΕΕ25.

«Ηλικιωμένοι» (55-64 ετών)

- Παρατηρείται σημαντική αύξηση του πληθυσμού και του εργατικού δυναμικού αυτής της ηλικιακής ομάδας, μεγαλύτερη εκείνης στην ΕΕ25, με παράλληλη σημαντική αύξηση του ποσοστού συμμετοχής της στον πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας. Το γεγονός αυτό σηματοδοτεί γήρανση του εργατικού δυναμικού με μελλοντικές αρνητικές επιπτώσεις στην παραγωγικότητα της εργασίας, στην ευελιξία προσαρμογών στα νέα δεδομένα της αγοράς και κατ' ακολουθία στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της Κύπρου, εφ' όσον δεν εφαρμοστούν πολιτικές προσαρμογής τους στα νέα δεδομένα της παραγωγικής διαδικασίας και της αγοράς εργασίας.
- Ο μη ενεργός οικονομικά πληθυσμός στη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα αυξάνεται διαχρονικά,

σε αντίθεση με το μέσο όρο της ΕΕ25, με παράλληλη όμως πτώση του ποσοστού του επί του συνολικού πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας, φαινόμενο που αντανακλά μια τάση ισορροπίας στην αγορά εργασίας της Κύπρου.

- Προς αυτή την κατεύθυνση βρίσκεται και η αύξηση του αριθμού των απασχολούμενων της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας, καθώς και του ποσοστού απασχόλησης, το οποίο είναι σημαντικά μεγαλύτερο του αντίστοιχου της ΕΕ25 (κατά οκτώ (8) ποσοστιαίες μονάδες περίπου).
- Η ανεργία σ' αυτή την ηλικιακή ομάδα το έτος 2005 είναι μικρότερη από το συνολικό ποσοστό ανεργίας στην Κύπρο, σε αντίθεση με τα προηγούμενα χρόνια και είναι επίσης μικρότερη από την αντίστοιχη ανεργία της ΕΕ25 κατά μία (1) ποσοστιαία μονάδα.

1.5 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ / ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

Όπως φαίνεται από τα στοιχεία του Πίνακα 1.5, το εργατικό δυναμικό, αλλά και το σύνολο του πληθυσμού της Κύπρου χαρακτηρίζεται γενικά από υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο, ενώ οι δημόσιες δαπάνες για όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, από το 2000 μέχρι και το 2005, αυξήθηκαν με μέσο ετήσιο ρυθμό της τάξης του 10%, αντιπροσωπεύοντας περίπου το 6% του ΑΕΠ και αντίστοιχα το 15% - 16% του κρατικού προϋπολογισμού. Τα ποσοστά αυτά που αφορούν τις δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση είναι ψηλότερα από τους αντίστοιχους μέσους όρους για την ΕΕ25 (5% του ΑΕΠ και 11% του ετήσιου κρατικού προϋπολογισμού).

Πίνακας 1.5: Στατιστικά στοιχεία εκπαίδευσης

Δείκτης	2001	2002	2003	2004	2005	ΕΕ25 2005
Ποσοστό πληθυσμού με δευτεροβάθμια εκπαίδευση	80,5	83,5	79,5	77,6	80,4	77,5
Ποσοστό πληθυσμού με δευτεροβάθμια εκπαίδευση Προσαρμοσμένα στοιχεία ¹¹	84,7	87,4	85,7	86,8	88,5	μ/δ
Ποσοστό πληθυσμού με τριτοβάθμια εκπαίδευση στο σύνολο του πληθυσμού ηλικίας 20 ετών κι άνω	26,8	29,1	25,9	29,4	28,7	21,9*
Συμμετοχή σε εκπ. & κατάρτιση	3,4	3,7	7,9	5,9	5,9	10,2
- Άνδρες	3,4	3,6	7,1	9,0	5,4	9,4
- Γυναίκες	3,4	3,8	8,5	9,6	6,3	11,0
Σχολική Διαρροή ¹²	17,9	15,9	17,4	20,6	18,2	15,2
- Άνδρες	23,9	22,3	24,2	27,2	26,6	17,3
- Γυναίκες	13,1	11,0	11,8	14,9	10,6	13,1
Σχολική Διαρροή Προσαρμοσμένα στοιχεία ¹¹	14,4	12,6	12,3	11,6	9,8	

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Eurostat,

*Τα στοιχεία αφορούν το 2004

¹¹ Προσαρμοσμένα στοιχεία για να περιληφθούν οι Κύπριοι που σπουδάζουν στο εξωτερικό, οι νέοι οι οποίοι τελούν την υποχρεωτική στρατιωτική τους θητεία και να αφαιρεθούν οι μη-κύπριοι.

¹² Ποσοστό νέων που εγκαταλείπουν πρόωρα τα ιδρύματα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Από τα στοιχεία του **Πίνακα 1.5** διαπιστώνονται τα ακόλουθα. Το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 20-24 ετών που συμπλήρωσε τουλάχιστον δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανήλθε το 2005 στο 80,4%, εξακολουθώντας να υπερβαίνει το μέσο όρο της ΕΕ25 που το 2005 ήταν 77,5%¹³. Ο αριθμός των νέων που εγκαταλείπουν πρόωρα τα ιδρύματα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης παρουσιάζεται αυξημένος τα τελευταία χρόνια (18,2%¹⁴, το 2005) και είναι μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο μέσο όρο για την ΕΕ25 (15,2%). Θα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι ο δείκτης αυτός δεν λαμβάνει υπόψη του τις ιδιαιτερότητες της Κύπρου που προαναφέρθηκαν, κι αν προσαρμοστεί ανάλογα το ποσοστό είναι σημαντικά μικρότερο (9,8%). Αυτό διαπιστώνεται και από το σαφώς μικρότερο ποσοστό σχολικής διαρροής των μη προσαρμοσμένων στοιχείων που παρουσιάζεται στις γυναίκες (10,6% το έτος 2005), έναντι των ανδρών (26,6%). Παρ' όλα αυτά η μείωση της σχολικής διαρροής αποτελεί ένα από τους πρωταρχικούς στόχους της πολιτικής στο τομέα της εκπαίδευσης.

Το ποσοστό συμμετοχής των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών σε προγράμματα δια βίου μάθησης αυξήθηκε σημαντικά από 3,4% το 2001, σε 5,9% το 2005, εξακολουθεί, όμως, να είναι ουσιαστικά χαμηλότερο από τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ25 για το 2005 το οποίο ήταν 10,2%, καθώς και το στόχο που έχει καθοριστεί στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Απασχόλησης (12,5% το 2010).

Αρχική Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση

Ο κύριος παροχέας αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Κύπρο είναι η Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΜΤΕΕ) του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Οι μαθητές μετά την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης έχουν την επιλογή της ΜΤΕΕ, η οποία προσφέρεται σε δύο κατευθύνσεις, τη Θεωρητική (έμφαση στη θεωρητική εκπαίδευση) και την Πρακτική Κατεύθυνση (έμφαση στην επαγγελματική εκπαίδευση και πρακτική εξάσκηση). Η διάρκεια φοίτησης είναι τρία χρόνια για την κάθε κατεύθυνση. Με την επιτυχή ολοκλήρωση των προγραμμάτων σπουδών, απονέμεται στους απόφοιτους και των δύο κατευθύνσεων το Απολυτήριο Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, το οποίο είναι ισάξιο με αυτό που αποκτάται από το Ενιαίο Λύκειο.

Από το 2001 εφαρμόζονται νέα προγράμματα σπουδών στη ΜΤΕΕ με στόχο τη διασφάλιση της κινητικότητας και της σύνδεσης της με τη γενική εκπαίδευση, την εισαγωγή νέων ειδικοτήτων, την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών στην εκπαίδευση, την διευκόλυνση της πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και γενικότερα τη σύνδεση της με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Παρόλες τις προσπάθειες που έχουν γίνει μέχρι τώρα, η ΜΤΕΕ στην Κύπρο παρουσιάζει αδυναμίες ως προς την ελκυστικότητα της και τη σύνδεση της με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, σημειώνεται ότι από το 99,7% των απόφοιτων υποχρεωτικής εκπαίδευσης που συνεχίζει τη φοίτησή του στο ανώτερο επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, μόνο το 16,5% ακολουθεί κλάδους της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης. Η συμμετοχή των γυναικών είναι ιδιαίτερα χαμηλή και ανέρχεται μόνο στο 15,5% των σπουδαστών των τεχνικών / επαγγελματικών σχολών.

¹³ Σημειώνεται ότι, ο ορισμός της Eurostat για τον εν λόγω δείκτη δεν δίνει την πραγματική εικόνα για την Κύπρο. Πιο συγκεκριμένα, αν ο δείκτης αυτός προσαρμοστεί για να λάβει υπόψη τις ιδιαιτερότητες της Κύπρου, και να περιλάβει το ψηλό ποσοστό Κυπρίων που σπουδάζουν στο εξωτερικό και αυτών που τελούν την υποχρεωτική στρατιωτική τους θητεία και να εξαιρέσει τους ξένους εργάτες, τότε το ποσοστό ανέρχεται στο 88,5%

¹⁴ Ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 18-24 με ανώτατο μορφωτικό επίπεδο το γυμνάσιο – 3 χρόνια – και που τώρα δεν φοιτά σε σχολείο.

Στο πλαίσιο του Προγράμματος του Στόχου 3 της προγραμματικής περιόδου 2004-2006, διεξάγεται μελέτη με σκοπό τη σφαιρική και επιστημονική αξιολόγηση των προγραμμάτων σπουδών της ΜΤΕΕ. Σύμφωνα με τα προκαταρκτικά αποτελέσματα της μελέτης εντοπίζονται, μεταξύ άλλων, οι ακόλουθες αδυναμίες του υφιστάμενου συστήματος ΜΤΕΕ:

- Ανεπαρκής σύνδεση του συστήματος ΜΤΕΕ με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και ειδικότερα τις ανάγκες των ΜΜΕ.
- Πολύ χαμηλή οριζόντια κινητικότητα μεταξύ της Γενικής και της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.
- Περιορισμένες ευκαιρίες πρόσβασης στην ΜΤΕΕ για ειδικές ομάδες πληθυσμού.
- Μη ικανοποιητική ενημέρωση και παροχή συμβουλευτικής προς τους γονείς και μαθητές σε ότι αφορά τις δυνατότητες και τις προοπτικές που προσφέρει η ΜΤΕΕ.
- Μη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη διαδικασία αξιολόγησης των γνώσεων και δεξιοτήτων των μαθητών της ΜΤΕΕ.
- Έλλειψη συστήματος εσωτερικής τακτικής αυτο-αξιολόγησης της κάθε Τεχνικής Σχολής και γενικότερα απουσία ενός ολοκληρωμένου συστήματος διασφάλισης ποιότητας.
- Η έκταση και το επίπεδο της ύλης των αναλυτικών προγραμμάτων δεν επιτρέπει την εφαρμογή διαφοροποιημένων μεθόδων διδασκαλίας προσαρμοσμένων στις ιδιαίτερες ανάγκες και τα μαθησιακά χαρακτηριστικά του κάθε μαθητή.
- Χρονικά περιορισμένο διάστημα πρακτικής εξάσκησης στους χώρους εργασίας.
- Απουσία ευκαιριών κάθετης εκπαιδευτικής κινητικότητας για τους μαθητές του συστήματος μαθητείας.

Τα πορίσματα της μελέτης αναμένονται να ολοκληρωθούν μέσα στο δεύτερο εξάμηνο του 2007 και θα ληφθούν υπόψη για την περαιτέρω βελτίωση και εκσυγχρονισμό της ΜΤΕΕ.

Στα πλαίσια της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, λειτουργούν, επίσης, σχέδια και προγράμματα που απευθύνονται κυρίως σε αποφοίτους ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Σε αυτά περιλαμβάνονται προγράμματα μη πανεπιστημιακού επιπέδου που προσφέρονται από δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα ανώτερης εκπαίδευσης, τα Ταχύρρυθμα Προγράμματα Αρχικής Κατάρτισης, τα Μονοεπιχειρησιακά Προγράμματα Αρχικής Κατάρτισης και τα προγράμματα που υλοποιούνται στα πλαίσια του Στόχου 3 κατά την προγραμματική περίοδο 2004-2006. Τα προγράμματα αυτά στοχεύουν στην προώθηση της κατάρτισης και της απασχολησιμότητας των ανέργων, των νέων αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και των οικονομικά αδρανών γυναικών. Στα προγράμματα αρχικής κατάρτισης περιλαμβάνεται και το πρόγραμμα προϋπηρεσιακής κατάρτισης για τους υποψήφιους για διορισμό στη δημόσια εκπαιδευτική υπηρεσία.

Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση

Η συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη στην Κύπρο. Οι κύριοι φορείς υλοποίησης είναι το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ), η Αρχή Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ) και το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΚΑ).

Στα πλαίσια της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης λειτουργεί, κάτω από το ΥΠΠ, η Εσπερινή Τεχνική Σχολή δίδοντας την ευκαιρία σε ενήλικες να αποκτήσουν Απολυτήριο ΜΤΕΕ. Παράλληλα, λειτουργούν Απογευματινά και Βραδινά Τμήματα Τεχνικών Σχολών για ενήλικες εργαζόμε-

νους και άνεργους για την απόκτηση κατάλληλων δεξιοτήτων που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Σημαντικό ρόλο στην συνεχιζόμενη κατάρτιση του ιδιωτικού τομέα, των Ημικρατικών Οργανισμών και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης διαδραματίζει η ΑνΑΔ κυρίως μέσω της λειτουργίας Σχεδίων Κατάρτισης, Ενίσχυσης Υποδομής και Συμβουλευτικών Υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, η συμμετοχή στα προγράμματα της ΑνΑΔ, ανήλθε σε περίπου 54,366 συμμετοχές ατόμων το 2005 που αντιστοιχεί στο 15% του εργατικού δυναμικού.

Στα πλαίσια της συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης εμπίπτουν και τα εκπαιδευτικά προγράμματα που προσφέρει στους εν υπηρεσία εκπαιδευτικούς το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου. Τα προγράμματα αυτά, μέχρι σήμερα, προσφέρονται προαιρετικά και καλύπτουν τις ανάγκες των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων σε θέματα όπως Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών, δεξιότητες έρευνας, διαπολιτισμική εκπαίδευση κ.ά. Ο σκοπός των προγραμμάτων αυτών είναι η προώθηση της συμμετοχής των εκπαιδευτικών στη δια βίου μάθηση και παράλληλα, η καλλιέργεια δεξιοτήτων δια βίου μάθησης στους μαθητές.

Γενικότερα, διαπιστώνεται σχετική αδυναμία / έλλειψη σύνδεσης της βασικής εκπαίδευσης με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και την αγορά εργασίας, με αποτέλεσμα να εμφανίζονται ανισοσκελίες μεταξύ προσφοράς και ζήτησης στην αγορά εργασίας, τόσο σε επίπεδο τομέων οικονομικής δραστηριότητας, όσο και σε επίπεδο επαγγελμάτων.

Σύστημα Μαθητείας

Το Σύστημα Μαθητείας (ΣΜ) λειτουργεί κάτω από την ευθύνη των Υπουργείων Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Παιδείας και Πολιτισμού. Με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερομηνίας 23 Μαΐου 2005, το Κέντρο Παραγωγικότητας εκ μέρους του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων έχει αναλάβει από τις αρχές του 2006 τη διοικητική ευθύνη του υφιστάμενου συστήματος ενώ το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού διατηρεί την ευθύνη για το εκπαιδευτικό μέρος του συστήματος.

Το ΣΜ απευθύνεται σε άτομα 14-18 ετών, τα οποία εγκαταλείπουν το επίσημο σύστημα εκπαίδευσης. Τα παιδιά που εντάσσονται στο ΣΜ εκπαιδεύονται 2 μέρες τη βδομάδα στις Τεχνικές Σχολές και 3 μέρες καταρτίζονται σε επιχειρήσεις και η διάρκεια φοίτησης είναι δύο χρόνια.

Παρατηρείται συνεχής μείωση του αριθμού των εγγαφών στο ΣΜ τα τελευταία 10 χρόνια. Συγκεκριμένα, οι εγγραφές στο ΣΜ κατά την περίοδο 2000/2001 – 2006/2007 κυμάνθηκαν σε 500 κατά μέσο όρο, ενώ ο αριθμός των μαθητευόμενων που έχουν εγγραφεί στη σχολική χρονιά 2006/07 ανήλθε στο 365. Ανάλογη μείωση παρουσιάζεται και στον αριθμό των μαθητευόμενων που αποφοιτούν από το ΣΜ. Συγκεκριμένα, κατά την περίοδο 2000/01 – 2005/06 αποφοίτησαν από το ΣΜ 151 μαθητευόμενοι κατά μέσο όρο.

Το ποσοστό εισδοχής στο ΣΜ των παιδιών που εγκαταλείπουν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση κυμαίνεται στο 40% περίπου. Διαφαίνεται ότι ένα μεγάλο ποσοστό (60%) των παιδιών που εγκαταλείπουν το επίσημο σύστημα εκπαίδευσης δεν εντάσσονται στο ΣΜ ή σε άλλο σύστημα / μηχανισμό απόκτησης επαρκών δεξιοτήτων για ένταξη στην αγορά εργασίας. Αφενός, τα παιδιά αυτά αντιμετωπίζουν σοβαρό κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού, αφετέρου, η οικονομία της Κύπρου στερείται από νέο, δυνητικά προσοντούχο εργατικό δυναμικό για κάλυψη των αναγκών της αγοράς εργασίας.

Στην προγραμματική περίοδο 2004-2006, στα πλαίσια του Ενιαίου Εγγράφου Προγραμματισμού του Στόχου 3, διεξάγεται μελέτη με σκοπό την αξιολόγηση του ΣΜ. Τα αποτελέσματα της μελέτης αναμένονται μέχρι το τέλος του 2007 και θα αποτελέσουν σημαντική συνεισφορά στο σχεδιασμό και υλοποίηση της αναβάθμισης και του εκσυγχρονισμού του ΣΜ.

Παράλληλα, με βάση τις θέσεις και απόψεις που εκφράστηκαν στα πλαίσια του ανοικτού κοινωνικού διαλόγου και τις εμπειρίες που αποκόμισε το Κέντρο Παραγωγικότητας από την εμπλοκή του στη διαχείριση του ΣΜ εντοπίστηκαν τα ακόλουθα κύρια προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα ο θεσμός της Μαθητείας:

- Χαμηλή κοινωνική αναγνώριση και κύρος του ΣΜ
- Μη αναγνώριση του Πιστοποιητικού Μαθητείας ως τυπικού προσόντος από το Κράτος και την αγορά εργασίας
- Προβλήματα επικοινωνίας και συντονισμού μεταξύ των δύο εμπλεκόμενων Υπουργείων
- Περιορισμένος αριθμός ειδικοτήτων που αφορούν μόνο παραδοσιακά «ανδρικά» επαγγέλματα, γεγονός που δυσχεραίνει την προσέλκυση κοριτσιών
- Απουσία εκπαιδευτικού υλικού ειδικά προσαρμοσμένου στο επίπεδο των μαθητευόμενων
- Ελλιπής στήριξη των μαθητευόμενων από εξειδικευμένους επαγγελματίες (εκπαιδευτικούς, ψυχολόγους, συμβούλους καθοδήγησης κ.α.)
- Ανεπαρκής επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτών και μαθητευόμενων
- Προβλήματα συνύπαρξης μεταξύ των μαθητών των Τεχνικών Σχολών και των μαθητευόμενων του ΣΜ
- Απουσία ενισχυτικής διδασκαλίας για παιδιά με ειδικές ανάγκες
- Ανεπαρκείς δυνατότητες εργοδότησης μαθητευόμενων

Επιμόρφωση Ενηλίκων

Τα Επιμορφωτικά Κέντρα και τα Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης, διαδραμάτισαν μέχρι σήμερα σημαντικό ρόλο στην παροχή ευκαιριών δια βίου μάθησης σε όλους τους κατοίκους της Κύπρου. Σε γενικές γραμμές, καλύπτουν μαθησιακές ανάγκες σε θέματα ηλεκτρονικών υπολογιστών, ελληνικής γλώσσας, ξένων γλωσσών κ.α. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι προσφέρονται πάνω από 60 διαφορετικά θέματα γενικού ενδιαφέροντος σε 20.000 περίπου άτομα από 15 ετών και άνω. Επίσης καλύπτονται ανάγκες αλλοδαπών. Προσφέρονται επίσης θέματα επαγγελματικής κατάρτισης σε περίπου 4.000 άτομα. Αναφέρεται, επίσης, ότι για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη δια βίου μάθηση για όλους, τα Επιμορφωτικά Κέντρα οργανώνουν και προσφέρουν δωρεάν 50 περίπου ειδικές τάξεις κάθε χρόνο, προσαρμοσμένες στις ανάγκες διάφορων ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, όπως οι λειτουργικά αναλφάβητοι, οι φυλακισμένοι και άτομα με ειδικές ανάγκες.

Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 25-64 ετών, με επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έφθασε το 29,4% το 2004, σε σύγκριση με 21,9% που είναι ο μέσος όρος της ΕΕ25. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2004/05, το 63% των αποφοίτων της μέσης εκπαίδευσης συνέχισαν τις σπουδές τους σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο και στο εξωτερικό, σε σύγκριση με 49% το 2000/01. Από τα άτομα αυτά, όμως, μόνο το 43,9% σπουδάζουν στην Κύπρο κυρίως λόγω της περιορι-

σμένης προσφοράς πτυχιικών και μεταπτυχιικών σπουδών καθώς και άλλων αδυναμιών των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο.

Συναφώς παρατηρείται έξοδος, σε μεγάλη κλίμακα, των Κυπρίων αποφοίτων για σπουδές σε Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΑΕΙ) του εξωτερικού, με αποτέλεσμα ένα σημαντικό ποσοστό των σπουδαστών αυτών να παραμένει στο εξωτερικό. Κύρια υστέρηση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Κύπρο αποτελεί το πολύ περιορισμένο εύρος κλάδων σπουδών στις θετικές επιστήμες και στις τεχνολογίες. Αναφέρεται ότι οι απόφοιτοι σε κλάδους θετικών και τεχνικών επιστημών από ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο ανά 1000 κατοίκους ηλικίας 20-29 ανήλθε στο 4,2%, το έτος 2004 και είναι πολύ χαμηλότερο από τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ25 (12,7%). Παρ' όλο ότι ο εν λόγω δείκτης δεν περιλαμβάνει τους Κυπρίους αποφοίτους θετικών και τεχνικών επιστημών από ιδρύματα του εξωτερικού, υπαγορεύει την ανάγκη ενίσχυσης των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων στην Κύπρο στους εν λόγω τομείς. Παρουσιάζεται επίσης μη επαρκής σύνδεση των ΑΑΕΙ με τις επιχειρήσεις και την αγορά εργασίας.

1.6 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ

Η κοινωνική συνοχή στην Κύπρο και γενικότερα οι συνθήκες που συμβάλλουν προς αυτή την κατεύθυνση είναι σε σχετικά καλά επίπεδα. Αυτό φαίνεται από τους δείκτες που επιμετρούν τις ανισότητες και τη φτώχεια, οι οποίοι παρουσίασαν βελτίωση τα τελευταία 10 χρόνια. Ειδικότερα, σύμφωνα με την *Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών* που διεξήχθη το 2003, το ποσοστό φτώχειας στην Κύπρο, με βάση το 60% του διάμεσου εισοδήματος ανά ισοδύναμο ενήλικα, μειώθηκε στο 15,0% το 2003, από 16,3% το 1997, και ήταν ίσο με τον αντίστοιχο μέσο όρο στην ΕΕ25 για το 2003. Η ανισοκατανομή του εισοδήματος μειώθηκε σύμφωνα με το δείκτη S80/S20, στο 4,1 το 2003 σε σχέση με 4,4 το 1997. Παρόμοια, πορεία σημείωσε ο συντελεστής Gini ο οποίος μειώθηκε στο 0,27, κάτω από το μέσο όρο της ΕΕ που ήταν 0,30, παρουσιάζοντας μια μακροχρόνια πτωτική τάση στην ανισοκατανομή των εισοδημάτων. Στον **Πίνακα 1.6** που ακολουθεί παρουσιάζονται οι βασικοί δείκτες για την κοινωνική συνοχή.

Πίνακας 1.6: Δείκτες Κοινωνικής Συνοχής

Δείκτες (2003)	Κύπρος	ΕΕ25
Ανισοκατανομή εισοδήματος ¹⁵	4,1	4,8
Συντελεστής Gini	0,27	0,30
Ποσοστό φτώχειας μετά τις κοινωνικές παροχές ¹⁶	15,0	15,0
Άνδρες	14,0	14,0
Γυναίκες	17,0	16,0
Ποσοστό φτώχειας ηλικιωμένων ατόμων (+65)	52,0	18,0
Άνδρες	48,0	14,0
Γυναίκες	55,0	19,0
Ποσοστό φτώχειας ηλικιωμένων ατόμων (+65) που ζουν μόνοι τους	73,0	26,0
Ποσοστό παιδικής φτώχειας (<16)	11,0	20,0
Παιδιά ηλικίας 0-17 που ζουν σε νοικοκυριά χωρίς εργασία	3,4	9,8
Δαπάνες για κοινωνική προστασία (% ΑΕΠ)	18,3	28,0
Δαπάνες για υγεία (ιδιωτικός και δημόσιος τομέας) ως % ΑΕΠ*	6,2 ¹⁷	8,49

Πηγή: Eurostat και Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, *Τα στοιχεία αφορούν το 2004

Αυτές οι εξελίξεις στο τομέα της κοινωνικής συνοχής και η διαμόρφωση των στοιχείων του **Πίνακα 1.6**, οφείλονται κυρίως στο χαμηλό ποσοστό της ανεργίας, στο σημαντικό ρόλο που εξακολουθεί να διαδραματίζει το κοινωνικό δίκτυο για την κάλυψη κοινωνικών αναγκών και στις πολιτικές που εφαρμόζει το κυπριακό κράτος, σε συνεργασία με τους φορείς του εθελοντικού τομέα.

Παρά τις σχετικές βελτιώσεις, τα ηλικιωμένα άτομα (ηλικίας 65+) παραμένουν μια ομάδα πληθυσμού ιδιαίτερα ευάλωτη ως προς τον κίνδυνο της φτώχειας στην Κύπρο. Το ποσοστό της φτώχειας των ηλικιωμένων ατόμων παρ' όλο που μειώθηκε στο 52% το 2003, από 58% το 1997, εξακολουθεί να υπερβαίνει κατά πολύ τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ25 (18%). Εκτιμάται όμως, ότι το ποσοστό φτώχειας ηλικιωμένων ατόμων θα μειωθεί στο 48% το 2006¹⁸. Επίσης παρατηρήθηκε σημαντική πτώση 10 ποσοστιαίων μονάδων στο ποσοστό φτώχειας των ηλικιωμένων ατόμων που ζουν μόνοι τους και αποτελούν την πιο ευάλωτη ομάδα του πληθυσμού, από 83% το 1997 στο 73% το 2003. Παραμένει όμως κατά πολύ υψηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό της ΕΕ25 (26%).

Πέραν των ηλικιωμένων ατόμων και άλλες συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες είναι ιδιαίτερα ευάλωτες ως προς τον κίνδυνο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και αποτελούν απειλή για τη συνοχή του κοινωνικοοικονομικού ιστού της Κύπρου. Σύμφωνα με την *Εθνική Έκθεση για τις*

¹⁵ Ποσοστό εισοδήματος που λαμβάνεται από το 20% του πληθυσμού με το ψηλότερο εισόδημα προς το εισόδημα του 20% του πληθυσμού με το χαμηλότερο εισόδημα.

¹⁶ Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται ως το ποσοστό των ατόμων με ισοδύναμο εισόδημα, μετά τις κοινωνικές παροχές, που είναι κάτω από το 60% της εθνικής διαμέσου ισοδύναμων εισοδημάτων. Οι συντάξεις υπολογίζονται ως εισόδημα πριν τις κοινωνικές παροχές και όχι ως κοινωνικές παροχές.

¹⁷ Οι δημόσιες δαπάνες αποτελούν μόνο το 3% του ΑΕΠ.

¹⁸ Αυτή η πτωτική τάση αναμένεται ως αποτέλεσμα της βαθμιαίας ωρίμανσης του γενικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και της αύξησης της συμμετοχής του εργατικού δυναμικού που παρατηρήθηκε τις τελευταίες δεκαετίες, κυρίως από γυναίκες, η οποία θα έχει ως αποτέλεσμα μεγαλύτερες συντάξεις. Αν αυτές οι εκτιμήσεις επαληθευτούν τότε οι στόχοι του 2010 για μείωση της φτώχειας θα αναθεωρηθούν

Στρατηγικές Κοινωνικής Προστασίας και Ενσωμάτωσης (2006 – 2008), οι άλλες ομάδες του πληθυσμού πέραν των ηλικιωμένων ατόμων, που λόγω των ιδιαίτερων τους χαρακτηριστικών, αντιμετωπίζουν δυσχέρειες στην κοινωνική και εργασιακή τους ενσωμάτωση, είναι οι εξής:

- α) τα άτομα που ζουν σε μονομελή νοικοκυριά (με ποσοστό κινδύνου φτώχειας 3,5 φορές μεγαλύτερο από αυτό για το σύνολο του πληθυσμού)
- β) τα άτομα με αναπηρίες,
- γ) οι μονογονικές οικογένειες (κίνδυνος φτώχειας 22%, μεγαλύτερος από το γενικό μέσο όρο που είναι 15%),
- δ) οι οικογένειες με σοβαρά κοινωνικά ή άλλα προβλήματα,
- ε) οι μετανάστες και
- στ) τα άτομα που ζουν στην ύπαιθρο. Πιο συγκεκριμένα, στις περιοχές της υπαίθρου το εισόδημα είναι χαμηλό σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο.

Οι νέοι που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο και οι νέοι με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, αποτελούν επίσης άλλη μια ευάλωτη ομάδα του πληθυσμού.

Με στόχο την περαιτέρω εμπέδωση της κοινωνικής συνοχής και τη μείωση της φτώχειας, η Κυβέρνηση παρέχει ένα πακέτο μέτρων πολιτικής. Ένα τέτοιο μέσο πολιτικής αποτελεί το Δημόσιο Βοήθημα, το οποίο διασφαλίζει, με τη χορήγηση χρηματικών παροχών ή και την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, το δικαίωμα για αξιοπρεπή διαβίωση σε κάθε πρόσωπο που διαμένει νόμιμα στην Κύπρο, εφόσον οι πόροι του δεν ικανοποιούν τις βασικές και ειδικές ανάγκες του, όπως αυτές καθορίζονται από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο. Επιπρόσθετα, η ισχύουσα νομοθεσία για το δημόσιο βοήθημα ενσωματώνει κίνητρα ενεργοποίησης των ατόμων που λαμβάνουν κρατικές χρηματικές παροχές, προκειμένου να ενθαρρυνθεί η ένταξη/ επανένταξη στην αγορά εργασίας και η σταδιακή απεξάρτησή τους από το δημόσιο βοήθημα.

Πέραν αυτών όμως των κοινωνικών παρεμβάσεων διαπιστώνεται ότι υπάρχει ανάγκη ευαισθητοποίησης του κοινωνικού συνόλου και ιδιαίτερα των Τοπικών Φορέων για ενεργή συμμετοχή τους στην υποστήριξη των ατόμων που ανήκουν σε κοινωνικά ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες, προκειμένου αυτά να ενσωματωθούν στον τοπικό κοινωνικό ιστό και να αποκτήσουν τις ανάλογες δεξιότητες, έτσι ώστε να ενταχθούν στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία ευρύτερα.

Υγεία

Στην Κύπρο, το επίπεδο υγείας του πληθυσμού συγκρίνεται ευνοϊκά με εκείνο των άλλων Κρατών Μελών της ΕΕ25. Η προσδοκώμενη διάρκεια ζωής το 2002/2003 ήταν 77 χρόνια για τους άντρες (μέσος όρος στην ΕΕ25 είναι 75) και 81,4 για τις γυναίκες (μέσος όρος στην ΕΕ25 είναι 81,2).

Παρόλα αυτά το σύστημα υγείας παρουσιάζει σημαντικές αδυναμίες τόσο στην οργάνωση της φροντίδας υγείας όσο και στη χρηματοδότηση της. Οι συνολικές δαπάνες υγείας ως ποσοστό του ΑΕΠ τα τελευταία χρόνια παρέμεινε σταθερό και το 2004 ήταν 6,2%, το οποίο είναι χαμηλότερο από το μέσο όρο της ΕΕ25 (8,5%). Το ποσοστό ιδιωτικής χρηματοδότησης της φροντίδας υγείας είναι ιδιαίτερα υψηλό (το 2004 ήταν 52% της συνολικής δαπάνης) σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ25 (24% της συνολικής δαπάνης). Το γεγονός αυτό αποτελεί ένδειξη ανισότητας στην πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας.

Το δημόσιο σύστημα υγείας, που χρηματοδοτείται από τη γενική φορολογία, καλύπτει ένα μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού (εντελώς δωρεάν καλύπτεται το 65-70% και 5-10% έναντι μειωμένων

τελών). Ωστόσο, η προσφορά υπηρεσιών από τις δημόσιες υπηρεσίες υγείας δεν επαρκεί για την κάλυψη των αναγκών των δικαιούχων με αποτέλεσμα πολλοί από αυτούς να αποτείνονται στον ιδιωτικό τομέα υγείας καταβάλλοντας οι ίδιοι τα έξοδα περίθαλψής τους.

Τα βασικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει το σύστημα φροντίδας υγείας στην Κύπρο συνοψίζονται ως ακολούθως:

- Ελλείψεις στο σύστημα κατάρτισης και επιμόρφωσης ανθρώπινου δυναμικού υγείας και κυρίως σε γνώσεις και δεξιότητες απαραίτητες για την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος υγείας και της λειτουργίας της ηλεκτρονικής υγείας.
- Χαμηλή διείσδυση των τεχνολογιών διαχείρισης και διάχυσης πληροφορίας.
- Σοβαρές αδυναμίες στην οργάνωση και στη χρηματοδότηση της φροντίδας υγείας
- Ανισότητες στην πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες υγείας.
- Σοβαρές ελλείψεις σε υποδομές για εξειδικευμένη φροντίδα στα πλαίσια ενός ορθολογικού συστήματος παροχής υψηλής ποιότητας φροντίδας υγείας.
- Έλλειψη συντονισμού και επικοινωνίας μεταξύ των δημόσιων και ιδιωτικών υπηρεσιών υγείας.
- Ανεπάρκειες στο σύστημα διοίκησης των κρατικών νοσοκομείων.
- Γεωγραφική ανισοκατανομή και δυσλειτουργίες στην προσφορά υπηρεσιών, ιδίως μεταξύ πόλεων και της υπαίθρου.
- Μη επαρκής αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που παρέχονται από τη γεωγραφική θέση της Κύπρου και το επαρκές ανθρώπινο δυναμικό επαγγελματιών σε ορισμένους τομείς υγείας για ανάπτυξη κέντρων υψηλής ποιότητας δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας περίθαλψης.

Λαμβάνοντας υπόψη τις αδυναμίες του υφιστάμενου συστήματος που αναφέρονται πιο πάνω και τη συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση υπηρεσιών υγείας, ιδιαίτερα λόγω της γήρανσης του πληθυσμού, απαιτείται η ανάπτυξη ολοκληρωμένων συστημάτων μακροχρόνιας φροντίδας. Στο πλαίσιο αυτό η Κυβέρνηση προωθεί ήδη την εισαγωγή ενός ολοκληρωμένου Γενικού Συστήματος Υγείας που αναμένεται να λειτουργήσει το 2008.

1.7 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ

Ο δημόσιος τομέας, συμπεριλαμβανομένης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, είναι αποφασιστικός παράγοντας για την εύρυθμη, αποτελεσματική και με αναπτυξιακή κατεύθυνση λειτουργία όλου του κοινωνικοοικονομικού ιστού της Κύπρου. Τα τελευταία χρόνια, στο πλαίσιο αποτελεσματικής εφαρμογής του κοινοτικού κεκτημένου, ο ευρύτερος δημόσιος τομέας της Κύπρου έχει ενισχυθεί ουσιαστικά με πρόσθετες θέσεις εργασίας, ενώ νέοι, κυρίως ανεξάρτητοι οργανισμοί με διευρυμένες αρμοδιότητες, έχουν συσταθεί και στελεχωθεί. Παράλληλα αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ως βασικός παράγοντας της αναπτυξιακής διαδικασίας της Χώρας και ως ένα σημαντικό μέσο αναβάθμισης των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τον πολίτη.

Η κυπριακή δημόσια διοίκηση διατηρεί ικανό και αξιόλογο προσωπικό, με πολύ υψηλό επίπεδο μόρφωσης και πλούσιες εμπειρίες. Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι 54% των δημόσιων υπαλλήλων έχουν τουλάχιστον τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ 33% κατέχουν προσόντα πανεπιστημιακής ή μεταπτυχιακής εκπαίδευσης. Τα δε τελευταία χρόνια, έχουν αναληφθεί σημαντικές πρωτοβουλίες εκσυγχρονισμού της δημόσιας διοίκησης. Ωστόσο, τα πολυσύνθετα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο

δημόσιος τομέας, σε συνδυασμό με ορισμένες γραφειοκρατικές διαδικασίες και έλλειψη χρήσης σύγχρονων μέσων, αποτελούν τον σημαντικότερο ανασταλτικό παράγοντα στην προσπάθεια ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού του.

Οι βασικές αδυναμίες του τομέα της δημόσιας διοίκησης εστιάζονται στα εξής:

- Στις ελλείψεις όσον αφορά τις οργανωτικές δομές, μηχανισμούς και εμπειρίες διαμόρφωσης και παραγωγής πολιτικής, σχεδιασμού και υλοποίησης αναπτυξιακών προγραμμάτων και έργων.
- Αδυναμίες στοχοθεσίας, μέτρησης αποτελεσμάτων και αξιολόγησης της αποδοτικότητας και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- Στις ελλείψεις αναφορικά με τις προσφερόμενες υπηρεσίες προς πολίτες, ιδιαίτερα στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και τις επιχειρήσεις.
- Στις πολύπλοκες διαδικασίες και νομοθεσίες και στις δύσκαμπτες οργανωτικές δομές.
- Ελλείψεις στη στρατηγική, διοικητική και ηγετική ικανότητα και τεχνογνωσία του προσωπικού της Δημόσιας Υπηρεσίας.
- Στην αδύναμη στελέχωση και οργάνωση των υπηρεσιών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για το σχεδιασμό και υλοποίηση αναπτυξιακών προγραμμάτων και παροχή υψηλών υπηρεσιών προς τον πολίτη.

Ειδικότερα, αναφορικά με τις υπηρεσίες, οι οποίες σχετίζονται άμεσα με τις πολιτικές ανάπτυξης του ανθρώπινου κεφαλαίου, όπως προώθηση πολιτικών για την απασχόληση, την κοινωνική συνοχή και την εκπαίδευση παρατηρούνται οι πιο κάτω αδυναμίες / ελλείψεις:

- Συγκεντρωτικό σύστημα διαχείρισης θεμάτων ανθρώπινου δυναμικού στη Δημόσια Διοίκηση.
- Απουσία σύγχρονων μεθόδων διοίκησης και λειτουργίας των εμπλεκόμενων υπηρεσιών.
- Αδυναμίες στο σύστημα παρακολούθησης της λειτουργίας της αγοράς εργασίας και της εκτίμησης των αναγκών της αγοράς εργασίας.
- Αδυναμίες στο σύστημα αξιολόγησης των προγραμμάτων και δράσεων που υλοποιούνται στα πλαίσια της κοινωνικής πολιτικής.
- Συγκεντρωτικό σύστημα διοίκησης και εποπτείας του εκπαιδευτικού συστήματος.

Με σκοπό την αύξηση της αποδοτικότητας του δημόσιου τομέα, καθώς επίσης και την ενίσχυση της διαφάνειας και της υπευθυνότητας, έχουν προωθηθεί μέτρα, όπως:

- Τροποποίηση του περί Δημοσίας Υπηρεσίας Νόμου προκειμένου να επιταχυνθούν οι διαδικασίες πρόσληψης προσωπικού.
- Περαιτέρω εκσυγχρονισμός των σχεδίων υπηρεσίας (που ορίζουν τα γενικά καθήκοντα και τις ευθύνες μιας υπηρεσίας / μιας θέσης και των προσόντων που απαιτούνται).
- Αναπτύσσεται ένας Κώδικας Δεοντολογίας για τη Δημόσια Υπηρεσία, στη βάση του κώδικα δεοντολογίας του Συμβουλίου της Ευρώπης, ο οποίος καθορίζει τις ευθύνες / υποχρεώσεις και την αναμενόμενη συμπεριφορά των δημοσίων υπαλλήλων στη δημόσια υπηρεσία της Κύπρου.
- Νέο σύστημα αξιολόγησης απόδοσης, σε συνεργασία με εξειδικευμένους εξωτερικούς συμβούλους.

Πέραν αυτών όμως, η ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ προσφέρει νέες προκλήσεις και ευκαιρίες για τη διοίκηση στο δημόσιο τομέα, καθώς και για τους άλλους θεσμικούς εταίρους, με πρωταρχικό

την Τοπική Αυτοδιοίκηση, σε σχέση, κυρίως, με τις βέλτιστες πρακτικές που επικρατούν στον τομέα της διακυβέρνησης σε άλλα Κράτη Μέλη της Ε.Ε και μέσα στο πλαίσιο της σχετικής πολιτικής που διαμορφώνεται στην ΕΕ. Ως εκ τούτου, υπό αυτό το πρίσμα επανεξετάζεται η διοικητική ικανότητα του δημόσιου τομέα προκειμένου να λειτουργήσει αποτελεσματικά και αποδοτικά χάριν της εξυπηρέτησης των πολιτών και των επιχειρήσεων.

1.8 ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Ισότητα Ευκαιριών

Η ισότητα των ευκαιριών αποτελεί γενική αρχή του κοινοτικού κεκτημένου. Δύο ουσιαστικές πτυχές της είναι: η απάλειψη κάθε μορφής διάκριση (π.χ. καταγωγή, εθνότητα, ηλικία, αναπηρία, φύλο, γλώσσα κτλ) και η αρχή της ισότητας (ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών). Η εν λόγω αρχή εφαρμόζεται σε όλους τους τομείς, ιδίως, στον οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και οικογενειακό βίο.

Η Κύπρος προχώρησε στη διαδικασία εναρμόνισης της νομοθεσίας της με την αντίστοιχη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της ισότητας των ευκαιριών, ενσωματώνοντας σημαντικές οδηγίες στο εθνικό θεσμικό πλαίσιο. Στον τομέα του εργατικού δικαίου, τον Ιούνιο του 2000 εκδόθηκαν δύο νόμοι σχετικά με την ενημέρωση των εργαζομένων και με τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων τους στην περίπτωση μεταβιβάσεων εταιρειών ή εγκαταστάσεων. Το Σεπτέμβριο του 2000 προσυπογράφηκε ο τροποποιημένος Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης, ενώ όσον αφορά την ισότητα των ευκαιριών και την ίση μεταχείριση μεταξύ ανδρών και γυναικών, οι κυριότερες ρυθμίσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν μεταφερθεί στην εθνική νομοθεσία. Μια γενική ρήτρα για τις μη διακρίσεις εγγυάται την ισότητα απέναντι στην πρόσβαση στην εργασία, ενώ θεσπίστηκε νομοθεσία για τη γονική άδεια, την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών και την καταπολέμηση των έμμεσων διακρίσεων.

Ισότητα των φύλων

Η ισότητα των φύλων αποτελεί βασικό στόχο της Κυπριακής Κυβέρνησης, ο οποίος από τα τέλη της δεκαετίας του 1970 άρχισε να ενσωματώνεται στη γενικότερη κοινωνικοοικονομική πολιτική του κράτους και να προωθείται με συγκεκριμένα μέτρα στα πλαίσια των Στρατηγικών Σχεδίων Ανάπτυξης.

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων χρόνων συνεχίσθηκε και εντατικοποιήθηκε η προσπάθεια για τη βελτίωση της θέσης και του ρόλου της γυναίκας στην κοινωνικοοικονομική ζωή του τόπου, μεταξύ άλλων, εκσυγχρονίζοντας τη νομοθεσία και κατοχυρώνοντας τα δικαιώματα της γυναίκας. Αξίζει να αναφερθεί ότι καταργήθηκαν οι διακρίσεις λόγω φύλου στη νομοθεσία κοινωνικών ασφαλίσεων, διασφαλίζεται η εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην απασχόληση και επαγγελματική εκπαίδευση, διασφαλίζεται η ισότητα αμοιβής για ίση ή παρόμοια εργασία και για εργασία ίσης αξίας, εισήχθηκε ο νόμος για την γονική άδεια και την άδεια για λόγους ανωτέρας βίας, βελτιώθηκε η νομοθεσία για την προστασία της μητρότητας, ενώ προστατεύεται δια νόμου η υγεία και ασφάλεια των εγκύων και γαλουχουσών γυναικών κατά την εργασία και κατ' επέκταση των εμβρύων και των νεογνών.

Ο Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας (ΕΜΔΓ), ο οποίος αποτελεί το βασικό όργανο για τη διαμόρφωση, συντονισμό και προώθηση της πολιτικής ισότητας στην Κύπρο, συνέχισε τις προσπάθειες του για την εξάλειψη των διακρίσεων και την κατοχύρωση της ισότητας σε όλους τους τομείς. Πιο συγκεκριμένα, ο ΕΜΔΓ συνέχισε να χρηματοδοτεί γυναικείες οργανώσεις για τη δραστηριοποίηση τους σε θέματα ισότητας, ενώ την περίοδο 2004-2005 υλοποίησε με κοινοτικά

κονδύλια προγράμματα για την ανάπτυξη της γυναικείας επιχειρηματικότητας και τον ρόλο του άνδρα στην ισότητα των δύο φύλων. Σημαντική, επίσης, υπήρξε η συμβολή του ΕΜΔΓ στην υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και άλλων μέτρων κυρίως ενημέρωσης για την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στη δημόσια και πολιτική ζωή αλλά και στην πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας ενάντια των γυναικών.

Όπως αναφέρθηκε στην ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, οι δείκτες της αγοράς εργασίας των γυναικών στην Κύπρο συγκρίνονται ευνοϊκά με τους αντίστοιχους δείκτες της ΕΕ25, παρουσιάζουν, όμως, υστέρηση, σε κάποιο βαθμό, σε σύγκριση με τους αντίστοιχους των ανδρών. Παράλληλα, ένα σχετικά ψηλό ποσοστό του γυναικείου πληθυσμού παραμένει οικονομικά αδρανές λόγω κυρίως οικογενειακών υποχρεώσεων και ελλείψεων δεξιοτήτων που ανταποκρίνονται στις σημερινές ανάγκες της αγοράς εργασίας. Η συμμετοχή της γυναίκας στη δημόσια και πολιτική ζωή της Κύπρου παραμένει περιορισμένη, ιδιαίτερα στα ψηλότερα επίπεδα και σε θέσεις λήψης αποφάσεων. Αναφορικά με την εκπαίδευση και κατάρτιση, οι επιδόσεις και η συμμετοχή των γυναικών έχει βελτιωθεί ουσιαστικά. Συγκεκριμένα παρατηρούνται τα εξής:

- Ισόρροπη συμμετοχή αγοριών και κοριτσιών σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες.
- Καλύτερες σχολικές επιδόσεις των κοριτσιών έναντι των αγοριών.
- Προώθησή των κοριτσιών με μεγαλύτερη επιτυχία στη τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Αποτελούν περισσότερο από 50 % του φοιτητικού πληθυσμού.
- Επιτυχής πορεία τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, τους επιτρέπει τη διεκδίκηση θέσεων υψηλού κύρους και αμοιβών.
- Εξάλειψη αναχρονιστικών κοινωνικών αντιλήψεων για την εκπαίδευση των γυναικών.

Παρατηρείται, όμως, υποαντιπροσώπηση των γυναικών στην επιστημονική έρευνα και στην ακαδημαϊκή κοινότητα.

Άτομα με Αναπηρίες

Η πολιτική της Κυπριακής Δημοκρατίας για τα άτομα με αναπηρίες στοχεύει στην εξασφάλιση ίσων δικαιωμάτων και ίσων ευκαιριών, στην προώθηση της πλήρους και ισότιμης συμμετοχής τους στην κοινωνική και οικονομική ζωή, στην αποϊδρυματοποίηση και προώθηση της ανεξάρτητης διαβίωσης τους. Επίσης, στοχεύει στην παροχή μέσων και πόρων για αξιοπρεπή διαβίωση και στην παροχή υπηρεσιών πρόληψης αναπηριών, ιατρική αποκατάσταση και φροντίδα, εκπαίδευση, κατάρτιση και απασχόληση, παροχή τεχνικών μέσων καθώς και άρση τόσο κοινωνικών όσο και φυσικών εμποδίων.

Για τη διασφάλιση των πιο πάνω, υπάρχει στην Κύπρο ένα ισχυρό νομικό πλαίσιο προστασίας των ατόμων με αναπηρία, που ανταποκρίνεται πλήρως στα επίπεδα που καθορίζουν το κοινοτικό κεκτημένο και οι Διεθνείς Συμβάσεις και πρότυπα. Συγκεκριμένα υπάρχουν οκτώ ειδικοί Νόμοι / Κανονισμοί που αφορούν αποκλειστικά τα άτομα με αναπηρία και εννέα γενικότεροι με ευνοϊκές διατάξεις για τα άτομα με αναπηρία. Ο βασικότερος Νόμος για τα άτομα με αναπηρίες¹⁹ είναι ο Νό-

¹⁹ Στο γενικό αυτό Νόμο ως «αναπηρία» ορίζεται οποιαδήποτε μορφή ανεπάρκειας ή μειονεξίας η οποία προκαλεί μόνιμο ή απροσδιόριστης διάρκειας σωματικό, διανοητικό ή ψυχικό περιορισμό στο άτομο που λαμβάνοντας υπόψη το ιστορικό και άλλα προσωπικά στοιχεία του εν λόγω ατόμου μειώνει ουσιαστικά ή αποκλείει τη δυνατότητα εκτέλεσης μιας ή περισσότερων δραστηριοτήτων ή λειτουργιών που θεωρούνται φυσιολογικές και ουσιαστικές για την ποιότητα ζωής κάθε ατόμου της ίδιας ηλικίας που δεν έχει τέτοια ανεπάρκεια ή μειονεξία. Σε άλλους εξειδικευμένους Νόμους ορίζεται η κάθε κατηγορία αναπηρίας στην οποία αναφέρεται ο κάθε Νόμος, π.χ. μόνο τυφλούς ή μόνο νοητικά καθυστερημένα άτομα κλπ.

μος 127(I) του 2000 περί Ατόμων με Αναπηρίες και ο Τροποποιητικός Νόμος 57 (I) του 2004. Ο Νόμος δίδει έμφαση στην αρχή της μη διάκρισης και της ίσης μεταχείρισης προκειμένου να επιτευχθεί πλήρης ένταξη των εν λόγω ατόμων στην κοινότητα και στην ανεξάρτητη διαβίωση τους. Στο Νόμο αναφέρονται, επίσης, τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, στα οποία περιλαμβάνεται:

- Το δικαίωμα για ανεξάρτητη διαβίωση,
- Το δικαίωμα για πλήρη ένταξη στην κοινότητα, και
- Το δικαίωμα για ισότητα συμμετοχής στην οικονομική και κοινωνική ζωή.

Αναφορικά με τον τρόπο άσκησης πολιτικής, σημαντικό ρόλο ασκεί η Υπηρεσία Μέριμνας Αναπήρων στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, η οποία έχει την συντονιστική και εκτελεστική αρμοδιότητα όλων των θεμάτων που αφορούν τα εν λόγω άτομα. Επίσης σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και το Παγκύπριο Συμβούλιο για Άτομα με Αναπηρίες, στο οποίο προεδρεύει ο Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και συμμετέχουν συναρμόδια Υπουργεία, οι κοινωνικοί εταίροι, εκπρόσωποι των οργανώσεων των ατόμων με αναπηρίες και ανεξάρτητα μέρη. Το Συμβούλιο είναι αρμόδιο για το συντονισμό των δραστηριοτήτων σε θέματα αναπήρων, τον καθορισμό προτεραιοτήτων και τη μελέτη και υποβολή εισηγήσεων για βελτίωση της νομοθεσίας. Παράλληλα, σημαντικός αριθμός ΜΚΟ δραστηριοποιείται στο πεδίο της ενσωμάτωσης των ατόμων αυτών στον κοινωνικό ιστό καθώς και στην καταπολέμηση των διακρίσεων έναντι τους. Η Κυπριακή Συνομοσπονδία Οργανώσεων Αναπήρων αποτελεί την ομπρέλα των Οργανώσεων αυτών και εκπροσωπεί τα άτομα με αναπηρίες στα διάφορα κέντρα λήψεως αποφάσεων τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό.

Πέρα από το νομικό πλαίσιο και τα ωφελήματα και υπηρεσίες που παρέχονται μέσω αυτού, λειτουργούν Σχέδια και Υπηρεσίες που συμβάλλουν στην επαγγελματική και κοινωνική ενσωμάτωση των ατόμων αυτών. Τα Σχέδια / Υπηρεσίες μπορούν να ταξινομηθούν σε τέσσερις γενικές κατηγορίες ως εξής:

- Σχέδια Επαγγελματικής Αποκατάστασης
- Σχέδια Παροχής Οικονομικής Βοήθειας
- Υπηρεσίες προς τα Άτομα με Αναπηρία
- Σχέδια για Στέγαση Ατόμων με Αναπηρία

Στα πλαίσια των Σχεδίων επαγγελματικής αποκατάστασης αναφέρονται τα βασικότερα Σχέδια ως εξής:

- Σχέδιο παροχής κινήτρων σε εργοδότες του ιδιωτικού τομέα για πρόσληψη ατόμων με σοβαρή αναπηρία (νοητική, βαριά κινητική, οπτική και ακουστική) το οποίο συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ κατά την προγραμματική περίοδο 2004-2006,
- Κέντρο Επαγγελματικής Αποκατάστασης Αναπήρων (ΚΕΑΑ), το οποίο προσφέρει επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση σε συγκεκριμένες ειδικότητες,
- Σχέδιο επαγγελματικής κατάρτισης σε ειδικότητες που δεν προσφέρονται στο ΚΕΑΑ,
- Σχέδιο για δημιουργία και λειτουργία μικρών μονάδων για σκοπούς αυτοεργοδότησης ατόμων με αναπηρία.
- Μονάδα Εργασιακής Αποκατάστασης Ψυχικά Ασθενών.

Σύμφωνα με την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού για το έτος 2002, για το οποίο υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, ο αριθμός των ατόμων με μακροχρόνια προβλήματα υγείας ή ανικανότητας (όπως είχε οριστεί στην εν λόγω Έρευνα) ήταν 53.369 και αποτελούσαν το 12% του συνολικού πληθυσμού. Σε σχέση με την απασχόλησης των ατόμων αυτών, στην ίδια Έρευνα, το 48% των ατόμων δήλωσαν ότι εργάζονται (64% άντρες και 36% γυναίκες).

1.9 ΧΩΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Παρά το μικρό μέγεθος της Κύπρου, τόσο σε έκταση, όσο και σε πληθυσμό και με δεδομένο το γενικά ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο, είναι εμφανής η ύπαρξη χωρικών ανισοτήτων, τόσο μεταξύ των αγροτικών και των αστικών περιοχών, όσο και στο εσωτερικό των δύο επιμέρους χωρικών ενοτήτων.

1.9.1 Περιοχές της Υπαίθρου

Όσον αφορά στα δημογραφικά στοιχεία των περιοχών της υπαίθρου, διαπιστώνεται ότι ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού της υπαίθρου μεταξύ 1992 και 2001 ανήλθε στο 9,7% και υστερούσε σημαντικά έναντι του αντίστοιχου ποσοστού για το σύνολο της Κύπρου (14,5%). Με βάση τα στοιχεία της Απογραφής Πληθυσμού 2001, ο συντελεστής γήρανσης στο σύνολο των περιοχών της υπαίθρου διαμορφώνεται σε 60,3%, έναντι 51,2% των αστικών περιοχών και 54,2% του συνόλου της χώρας. Αντίστοιχα ο συντελεστής εξάρτησης στις περιοχές της υπαίθρου κυμαίνεται στο 57,7%, έναντι 46,3% των αστικών περιοχών και 49,6% στο σύνολο της χώρας. Οι δείκτες αυτοί παρουσιάζουν εξαιρετική επιβάρυνση στις περιοχές της υπαίθρου των Επαρχιών Πάφου και Λεμεσού. Σχετικά βελτιωμένες είναι οι τιμές των δεικτών αυτών στις περιοχές της υπαίθρου των υπολοίπων Επαρχιών, επιβεβαιώνοντας ότι τα αναπτυξιακά προβλήματα των περιοχών της υπαίθρου είναι σε μεγάλο βαθμό συνάρτηση του ορεινού τους χαρακτήρα και της απόστασής τους από τα αστικά κέντρα.

Τα πιο πάνω προβλήματα είναι πολύ πιο έντονα σε εκείνο το τμήμα των περιοχών της υπαίθρου (κυρίως τις ορεινές) που δεν περιλαμβάνει τις περιοχές οι οποίες βρίσκονται περιμετρικά των αστικών κέντρων, καθώς και τις παραθαλάσσιες. Στο εν λόγω υποσύνολο των περιοχών της υπαίθρου το οποίο καλύπτει το 53,7% της συνολικής έκτασης της χώρας αλλά είναι ιδιαίτερα αραιοκατοικημένο, αφού σε αυτό διαμένει μόλις το 9% του συνολικού πληθυσμού, η εικόνα που διαμορφώνεται είναι η ακόλουθη:

- Ο συνολικός πληθυσμός παρουσιάζει μείωση σε σχέση με το 1991 κατά 5,1%, έναντι αύξησης 14,5% που παρουσιάζει η χώρα στο σύνολο της.
- Ο συντελεστής γήρανσης ανέρχεται σε 119,7% έναντι 54,2% για το σύνολο της χώρας.
- Ο συντελεστής εξάρτησης διαμορφώνεται σε 68,8% έναντι 49,6%, για το σύνολο της χώρας.
- Εξάρτηση της κύριας απασχόλησης από την γεωργία, τομέας ο οποίος παρουσιάζει σαφείς πτωτικές τάσεις, σε συνδυασμό με την έλλειψη επαρκών εναλλακτικών οικονομικών δραστηριοτήτων.
- Χαμηλότερο μέσο ετήσιο εισόδημα των νοικοκυριών που διαμένουν στις περιοχές της υπαίθρου σε σύγκριση με το εθνικό μέσο ετήσιο εισόδημα.
- Χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης από τον εθνικό μέσο όρο.

1.9.2 Αστικές Περιοχές

Όσον αφορά στην αστικότητα, η Κύπρος δεν διαθέτει μεγάλου μεγέθους πόλεις, σύμφωνα με τον ορισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (δηλαδή πληθυσμό άνω των 250.000 κατοίκων). Αντίθετα έχει

τρεις πόλεις μέσου μεγέθους (Λευκωσία, Λεμεσό, Λάρνακα) και μια μικρότερου (Πάφος), οι οποίες παρά τις αδυναμίες που παρουσιάζουν, σε σχέση με τη δυνατότητα επίτευξης οικονομικών κλίμακας, θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως εν δυνάμει αναπτυξιακοί πόλοι για το σύνολο της Κυπριακής Δημοκρατίας, σε λειτουργική συνεργασία με τις περιοχές της υπαίθρου.

Παρά το περιορισμένο τους μέγεθος, εντός των αστικών κέντρων εντοπίζονται υποβαθμισμένοι πυρήνες, οι οποίοι παρουσιάζουν κοινά και πολύπλοκα προβλήματα που παρατηρούνται και στα κέντρα μεγάλων ευρωπαϊκών πόλεων, όπως η σταδιακή απομάκρυνση του γηγενούς πληθυσμού και η γήρανσή του, η ύπαρξη αυξημένου αριθμού ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού κ.ά.

Ως αποτέλεσμα, αυτών των εξελίξεων, η δημογραφική διάρθρωση των αστικών περιοχών έχει αλλάξει έτσι ώστε το ποσοστό πληθυσμού πάνω από 65 χρόνων για τις αστικές περιοχές της Επαρχίας Λευκωσίας (14,5%) και της Επαρχίας Λάρνακας (13,3%), να είναι υψηλότερο από το αντίστοιχο για το σύνολο της Κύπρου (11,7%). Πρόσθετα υπάρχει έντονη παρουσία ευάλωτων κοινωνικών ομάδων μεταναστών που αποτελούν το 14,3 % του πληθυσμού των αστικών περιοχών, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για το σύνολο της Κύπρου ανέρχεται στο 9,4%.

Με δεδομένα τα προβλήματα που εντοπίζονται στους υποβαθμισμένους πυρήνες των πόλεων της Κύπρου, οι οποίοι έχουν χαρακτηριστικά «θυλάκων» υποβαθμισμένης ποιότητας ζωής και λειτουργίας της πόλης που μειώνουν την ελκυστικότητά τους και δημιουργούν συνθήκες αποδιάρθρωσης του κοινωνικού και οικονομικού τους ιστού, απαιτείται εστίαση της προσπάθειας για την αντιμετώπιση / άμβλυνση αυτών των προβλημάτων σε συγκεκριμένες υποπεριοχές των πόλεων έτσι ώστε να ομογενοποιηθεί η λειτουργία των αστικών κέντρων και να λειτουργήσουν ως πόλοι ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής τους και κατ' ακολουθία ολόκληρου του νησιού.

1.10 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2004-2006

Κατά την προγραμματική περίοδο 2004-2006, παρεμβάσεις σχετικές με την ανάπτυξη και ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού υλοποιούνται μέσω δύο Προγραμμάτων, του Προγράμματος για το Στόχο 3 και του Προγράμματος της Κ.Π. EQUAL.

Το Πρόγραμμα για το Στόχο 3 στην Κύπρο στοχεύει στην προώθηση της απασχόλησης και την ποιοτική αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού σε συνθήκες κοινωνικής συνοχής και ίσων ευκαιριών. Οι συνολικοί πόροι του Προγράμματος ανέρχονται σε €43,89 εκ. Το Πρόγραμμα υλοποιείται μέσω τριών αξόνων προτεραιότητας ως εξής:

1. Ανάπτυξη και Προώθηση Ενεργών Πολιτικών στην Αγορά Εργασίας. Στο άξονα αυτό υλοποιούνται 12 έργα κάτω από τέσσερα μέτρα και αποτελεί περίπου το 53% του Προγράμματος. Ο άξονας προωθεί την απασχόληση και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, κυρίως μέσα από την ενίσχυση και εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΑ), το σχεδιασμό και υλοποίηση ενεργειών κατάρτισης και δράσεων προώθησης της απασχόλησης. Επίσης περιλαμβάνονται έργα για την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών πρόσβασης στην αγορά εργασίας για όλους, ιδιαίτερα για τις γυναίκες και για όσους απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό.

Παρά τα στενά χρονικά περιθώρια σε σύγκριση με το μεγάλο έργο που έπρεπε να εκπονηθεί, η ενίσχυση και ο εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΑ) αποτελεί σημαντική προστιθέμενη αξία στην αγορά εργασίας της Κύπρου. Η ΔΥΑ αποτελεί τον πιο σημαντικό θεσμό της αγοράς εργασίας στην προώθηση ενεργούς πολιτικής για την πρόληψη και άμβλυνση της ανεργίας και προώθηση της απασχόλησης. Συναφώς, η ολοκλήρωση του έργου που επιτελέστηκε

κατά την περίοδο 2004-2006 καθώς και η συνεχής ανάπτυξη και προσαρμογή της Υπηρεσίας στα νέα δεδομένα αποτελεί προτεραιότητα.

Επίσης σημαντική εξέλιξη αποτελεί και το ενδιαφέρον των μικρών επιχειρήσεων με απασχόληση 1-4 άτομα για βελτίωση της λειτουργίας και της αποδοτικότητας τους. Η θετική ανταπόκριση των επιχειρήσεων αυτών δημιουργεί ευνοϊκές προοπτικές για την επιτάχυνση της προσαρμοστικότητας και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρών επιχειρήσεων και δημιουργεί περιθώρια επέκτασης των δράσεων και στις ΜΜΕ.

2. Προώθηση και Βελτίωση των Συστημάτων Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Δια Βίου Μάθησης. Στον άξονα αυτό υλοποιούνται 4 έργα κάτω από δύο μέτρα και αποτελεί περίπου το 44% του Προγράμματος. Ο άξονας προωθεί τη βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης, κυρίως μέσω της αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών και της εφαρμογής της σύγχρονης τεχνολογίας στις μεθόδους διδασκαλίας, της ανάπτυξης νέων παιδαγωγικών προσεγγίσεων στη διδασκαλία, της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, με έμφαση στις τεχνολογίες της πληροφορικής.

Καινοτομία του άξονα αυτού αποτελεί η χρήση της τεχνολογίας ως διδακτικό εργαλείο στην εκπαίδευση.

Το Πρόγραμμα της Κ.Π. EQUAL έχει ως στρατηγική επιδίωξη την καταπολέμηση των διακρίσεων και ανισοτήτων στην αγορά εργασίας και είναι συνολικού προϋπολογισμού € 3,62 εκ. Στο πλαίσιο του Προγράμματος υλοποιούνται συνολικά επτά (7) έργα ισάριθμων Αναπτυξιακών Συμπράξεων κάτω από τις τρεις θεματικές προτεραιότητες που ακολουθούν:

Θεματική Προτεραιότητα 1: «Απασχολησιμότητα»

Θεματική Προτεραιότητα 2: «Ισες ευκαιρίες για άνδρες και γυναίκες»

Θεματική Προτεραιότητα 3: «Άτομα που ζητούν άσυλο»

Το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) για τα Διαρθρωτικά Ταμεία, το οποίο ετοιμάστηκε σύμφωνα με το άρθρο 5 του Κανονισμού 438/2001, καθώς και το Σύστημα για το Ταμείο Συνοχής, το οποίο ετοιμάστηκε σύμφωνα με το άρθρο 5 του Κανονισμού 1386/2002 έχουν υποβληθεί και ελεγχθεί από την ΕΕ και βρίσκονται σε πλήρη λειτουργία.

Κατά την υλοποίηση των Προγραμμάτων στην παρούσα, πρώτη περίοδο εφαρμογής των Διαρθρωτικών Ταμείων στην Κύπρο, μέχρι σήμερα έχουν εντοπιστεί αδυναμίες στα στάδια του σχεδιασμού των έργων, της διαχείρισης και της υλοποίησης με αποτέλεσμα να υπάρξει κάποια καθυστέρηση στην προώθηση των διαδικασιών για υλοποίηση των έργων. Ωστόσο η υλοποίηση των έργων προχωρά σύμφωνα με τους στόχους που έχουν τεθεί. Στόχος είναι παρόλα τα προβλήματα που εντοπίστηκαν και αντιμετωπίστηκαν, η πλήρης αξιοποίηση των πόρων. Το όλο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου έχει και αρκετά δυνατά σημεία, τα οποία θα πρέπει να αξιοποιηθούν και κατά τη νέα προγραμματική περίοδο.

Τα κυριότερα αδύνατα σημεία του υφιστάμενου ΣΔΕ, τα οποία έχουν εντοπιστεί μέχρι τώρα, είναι συνοπτικά τα ακόλουθα:

- Αδυναμίες στο σχεδιασμό παρεμβάσεων
- Πολύπλοκες και χρονοβόρες διαδικασίες ένταξης (έγκρισης) έργων.
- Πραγματοποίηση ελέγχων σε πολλά επίπεδα και σε μεγάλο μέγεθος δείγματος (κάποιες φορές μέχρι και 100%).

- Μη έγκαιρη στελέχωση και οργάνωση των Τελικών Δικαιούχων και άλλων εμπλεκόμενων υπηρεσιών λόγω θεσμικών και άλλων αδυναμιών.

Από την άλλη πλευρά διαφάνηκε ότι τα ισχυρά σημεία του υφιστάμενου ΣΔΕ είναι:

- Η ύπαρξη ενός ενιαίου συστήματος για όλα τα προγράμματα, που συμβάλλει στη δημιουργία ενός κατάλληλου διαχειριστικού και επιχειρησιακού περιβάλλοντος και προσφέρει τη δυνατότητα για ενιαίες κατευθύνσεις στην αντιμετώπιση των προβλημάτων.
- Η διασφάλιση της χρηστής διαχείρισης και της δημοσιονομικής διαφάνειας, όπως προκύπτει από τη μη ύπαρξη παρατυπιών (επισημαίνεται ότι λόγω του μικρού βαθμού υλοποίησης έχει διεξαχθεί μικρός αριθμός ελέγχων).
- Η δυνατότητα ισχυρού κεντρικού συντονισμού και γρήγορης λήψης αποφάσεων μέσω της ύπαρξης μιας ενιαίας Διαχειριστικής Αρχής.

Με βάση τις εμπειρίες και τον εντοπισμό των πιο πάνω αδύνατων σημείων και με στόχο την αύξηση στην απορρόφηση των κοινοτικών πόρων, λήφθηκε μια σειρά μέτρων και υπάρχει πολύ στενή παρακολούθηση της υλοποίησης των έργων. Η Διαχειριστική Αρχή σε συνεργασία με τους Ενδιάμεσους Φορείς λειτουργούν ένα *Σύστημα Λεπτομερούς Παρακολούθησης των Έργων* με σκοπό τον έγκαιρο εντοπισμό και άμεση αντιμετώπιση οποιωνδήποτε προβλημάτων, αδυναμιών και καθυστερήσεων που μπορεί να παρουσιαστούν στην υλοποίηση των έργων, αλλά και τη λήψη προληπτικών μέτρων. Επιπρόσθετα έγιναν οι απαραίτητες ενέργειες για ενδυνάμωση όλων των φορέων και ιδιαίτερα των Τελικών Δικαιούχων τόσο με την στελέχωση τους, όσο και με την πρόσληψη Τεχνικών Συμβούλων από τον ιδιωτικό τομέα για να τους βοηθήσει στη γρήγορη υλοποίηση. Για την έγκαιρη υλοποίηση των έργων λήφθηκαν μια σειρά μέτρων τα κυριότερα από τα οποία είναι: (α) προώθηση της ένταξης πρόσθετων νέων ώριμων έργων και σχεδίων, (β) τροποποίηση/απλούστευση διαδικασιών με στόχο την επίσπευση/προώθηση διαφόρων ενεργειών ώστε να συντομευτεί, όσο το δυνατόν περισσότερο, η χρονική περίοδος για τις διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων, και (γ) συνεχής στήριξη των Τελικών Δικαιούχων από τον αρμόδιο Ενδιάμεσο Φορέα και τη Διαχειριστική Αρχή.

Με στόχο την περαιτέρω βελτίωση της αποτελεσματικότητας του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου που εφαρμόζεται στην Κύπρο και την προσαρμογή του στις απαιτήσεις των Προγραμμάτων και των προνοιών του προτεινόμενου Κανονιστικού πλαισίου της περιόδου 2007-2013 ανατέθηκε τον Αύγουστο του 2006 σε εξωτερικούς εμπειρογνώμονες σχετική μελέτη αξιολόγησης. Η αξιολόγηση περιλήφθηκε στο Σχέδιο Αξιολόγησης για την προγραμματική περίοδο και χρηματοδοτείται από τα Μέτρα Τεχνικής Βοήθειας. Παράλληλα με την διεξαγωγή της προαναφερόμενης αξιολόγησης, στα πλαίσια της ετοιμασίας του ΕΣΠΑ και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων έχει συσταθεί, όπως προαναφέρθηκε, ειδική Τεχνική Επιτροπή, στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι της Διαχειριστικής Αρχής, της Αρχής Πληρωμής και των Ενδιάμεσων Φορέων, για επεξεργασία του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου των Διαρθρωτικών Ταμείων και του Ταμείου Συνοχής για την προγραμματική περίοδο 2007-2013. Οι λεπτομερείς διατάξεις εφαρμογής του Προγράμματος παρουσιάζονται στο **Κεφάλαιο 7**.

1.11 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΑΔΥΝΑΜΙΩΝ, ΚΙΝΔΥΝΩΝ/ΑΠΕΙΛΩΝ, ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ (ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT)

Με βάση τα παραπάνω φαίνεται ότι η κυπριακή οικονομία εξασφαλίζει εκείνες τις παραμέτρους που αφορούν στο ανθρώπινο δυναμικό για μία δυναμική αναπτυξιακή πορεία. Παρόλα αυτά, η διάρθρωση των δεικτών της αγοράς εργασίας κατά φύλο και ηλικιακές ομάδες, αλλά και κάποια χαρακτηριστικά του ανθρώπινου δυναμικού εμφανίζουν ορισμένες αδυναμίες, οι οποίες, αφ' ενός, λειτουργούν ανασταλτικά στην αποτελεσματική λειτουργία του συνόλου της αγοράς εργασίας και αφ' ετέρου, αποτελούν μελλοντικές απειλές για τον κοινωνικοοικονομικό ιστό της χώρας.

Λαμβάνοντας υπόψη το υφιστάμενο, αλλά και το άμεσα προβλεπόμενο οικονομικό / παραγωγικό/αναπτυξιακό και πολιτικο-κοινωνικό εξωτερικό/ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον, η εκτίμηση των αναπτυξιακών αδυναμιών, πλεονεκτημάτων, δυνατοτήτων, απειλών και ευκαιριών του τομέα παρουσιάζεται αμέσως πιο κάτω σε σχετικό Πίνακα. Από την ανάλυση SWOT σε συνάρτηση με την προηγηθείσα κοινωνικό-οικονομική ανάλυση, μπορούν να εξαχθούν συμπεράσματα για τις αναπτυξιακές ανάγκες της Κύπρου στον τομέα των ανθρώπινων πόρων και τις κατευθύνσεις και επιλογές που πρέπει να ακολουθηθούν.

Πλεονεκτήματα	Αδυναμίες	Ευκαιρίες/Προκλήσεις	Απειλές/Κίνδυνοι
■ Ικανοποιητικοί ρυθμοί αύξησης του ΑΕΠ, επικράτηση συνθηκών αετικής μακροοικονομικής σταθερότητας και ευνοϊκό επιχειρηματικό κλίμα. ■ Σχετικά ψηλά ποσοστά απασχόλησης και συμμετοχής στο σύνολο του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας. ■ Χαμηλό επίπεδο ανεργίας στο σύνολο του εργατικού δυναμικού. ■ Ψηλό μορφωτικό/ εκπαιδευτικό επίπεδο του πληθυσμού. ■ Σταδιακή υλοποίηση της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης. ■ Ύπαρξη αποθεμάτων του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας, ιδιαίτερα του μη οικονομικά ενεργού γυναικείου πληθυσμού. ■ Γενικά καλές συνθήκες κοινωνικής συνοχής. ■ Ύπαρξη τοπικών και άλλων μη κερδοσκοπικών φορέων καθώς και κοινωνικών δικτύων για κοινωνική ενσωμάτωση των ευάλωτων ομάδων και ένταξη τους στην αγορά εργασίας. ■ Ύπαρξη ικανού αξιόλογου προσωπικού, υψηλού μορφωτικού/εκπαιδευτικού επιπέδου στο Δημόσιο Τομέα.	■ Σημαντική υστέρηση στο επίπεδο παραγωγικότητας σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ. ■ Χαμηλά ποσοστά συμμετοχής και απασχόλησης του γυναικείου πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας, σε σχέση τα αντίστοιχα των ανδρών. ■ Χαμηλό ποσοστό απασχόλησης των νέων. ■ Ψηλό ποσοστό ανεργίας νέων, σε σύγκριση με τον μέσο όρο. ■ Ψηλό ποσοστό ανεργίας των γυναικών, σε σύγκριση με τον μέσο όρο και με το αντίστοιχο ποσοστό των ανδρών. ■ Ελλείψεις στις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης. ■ Μη ικανοποιητική ύπαρξη ευέλικτων μορφών απασχόλησης. ■ Χάσμα αμοιβών εργασίας μεταξύ ανδρών και γυναικών, σε βάρος των γυναικών. ■ Συνκριτικά χαμηλή συμμετοχή του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας σε προγράμματα δια βίου μάθησης. ■ Αδυναμίες του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης να ανταποκριθούν στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και της κοινωνίας της γνώσης. Ιδιαίτερες αδυναμίες του συστήματος μαθητείας. ■ Σχετικά ψηλό ποσοστό διαρροής από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.	■ Δυνατότητες για καλύτερη αξιοποίηση μη-Κύριων εργαζομένων και οικονομικών μεταναστών σύμφωνα με τις κοινωνικοοικονομικές ανάγκες της Κύπρου και τις επιδιωκόμενες στρατηγικές κατευθύνσεις της οικονομίας. ■ Ψηλή παρουσία δυναμικών κλάδων του τριτογενή τομέα, οι οποίοι με τις κατάλληλες ευκαιρίες ανάπτυξης και οργάνωσης θα μπορούσαν να συνεισφέρουν σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση. ■ Ύπαρξη σημαντικού αριθμού απόδημων επιστημόνων και ερευνητών. ■ Διεύρυνση και ανάπτυξη των τεχνολογιών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών που συμβάλλουν στην πρόωξη της δια βίου μάθησης, στην εφαρμογή ευέλικτων μορφών εργασίας καθώς και στην βελτίωση της παραγωγικότητας εργασίας. ■ Ευκαιρίες για επιτάχυνση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων με την υιοθέτηση καλών πρακτικών άλλων χωρών.	■ Αύξηση του δείκτη γήρανσης του πληθυσμού με αρνητικές επιπτώσεις στα αποθέματα και την ποιότητα εργατικού δυναμικού και ενδεχόμενα προβλήματα στο σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης, καθώς και στα μακροοικονομικά μεγέθη της Κύπρου. ■ Συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες είναι ιδιαίτερα ευάλωτες ως προς τον κίνδυνο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. ■ Αύξηση της παραμονής Κυπρίων αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο εξωτερικό, λόγω καλύτερων όρων εργοδότησης. ■ Δημιουργία θυλάκων ανεργίας από τη συρρίκνωση του αγροτικού τομέα, κυρίως λόγω των νέων και μελλοντικών ρυθμίσεων της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής.

1.12 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ

Η αρχή της *εταιρικής σχέσης*, με βάση τις πρόνοιες του Κανονισμού 1083/2006, για την κατάρτιση του Επιχειρησιακού Προγράμματος *Απασχόληση, Ανθρώπινο Κεφάλαιο και Κοινωνική Συνοχή* εφαρμόστηκε μέσα από διαδικασίες που διασφαλίζουν ευρύτατο διάλογο με όλους τους εταίρους και με όρους πλήρους διαφάνειας. Η διαδικασία διαβούλευσης η οποία συντονίστηκε από το Γραφείο Προγραμματισμού, την αρμόδια Αρχή Προγραμματισμού σύμφωνα με σχετική απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, περιελάμβανε τρεις κατηγορίες εταίρων:

- Υπουργεία/Υπηρεσίες, ημικρατικούς οργανισμούς και αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης;
- Οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους καθώς και μη-κυβερνητικές οργανώσεις/ιδρύματα;
- Γενικές Διευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Συνεχής ήταν η εμπλοκή όλων των πιο πάνω εταίρων στην κατάρτιση τόσο του *Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς* όσο και των *Επιχειρησιακών Προγραμμάτων*. Οι διαδικασίες διαβούλευσης (συμπεριλαμβανομένου και του Δημοσίου Διαλόγου που διεξάχθηκε) και τα σχετικά όργανα που ορίστηκαν για την κατάρτιση των προγραμματικών εγγράφων περιγράφηκαν σε λεπτομέρεια στο *Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς* (Κεφάλαιο 1).

Πέραν των διαβουλεύσεων που έγιναν στα πλαίσια της εταιρικής σχέσης για τη κατάρτιση του ΕΣΠΑ, τα βασικά βήματα/στάδια της διαδικασίας μέσω της οποίας καθορίστηκε το περιεχόμενο της Στρατηγικής και των Αξόνων Προτεραιότητας του Προγράμματος ήταν τα ακόλουθα:

- Για την κατάρτιση του Επιχειρησιακού Προγράμματος συγκροτήθηκε υπό την προεδρία του Γραφείου Προγραμματισμού διυπηρεσιακή Τεχνική Επιτροπή. Η Τεχνική Επιτροπή είχε την ευθύνη του συντονισμού της κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος και μόνιμα μέλη της ήταν εκπρόσωποι των αρμοδίων Υπουργείων και φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, ενώ συμμετείχαν σε ειδικές συσκέψεις της, εκπρόσωποι των αρμοδίων οργάνων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ένωση Δήμων Κύπρου και Ένωση Κοινοτήτων Κύπρου) καθώς και εκπρόσωποι των κοινωνικών και οικονομικών εταίρων.
- Παράλληλα ανατέθηκε σε εξωτερικό Σύμβουλο – Αξιολογητή η Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση (*ex ante evaluation*) του Προγράμματος σύμφωνα με τις σχετικές πρόνοιες του Κανονισμού 1083/2006. Ο Σύμβουλος – Αξιολογητής, στα πλαίσια των Όρων Εντολής του, είχε διαρκείς διαβουλεύσεις με την ομάδα σχεδιασμού του εγγράφου στο Γραφείο Προγραμματισμού και συμμετείχε σε συνεδρίες της Τεχνικής Επιτροπής. Ο Σύμβουλος συμμετείχε επίσης σε ειδικές συσκέψεις που διοργανώθηκαν με το σύνολο των εμπλεκόμενων φορέων (συνοπτική ανάλυση της εργασίας του Συμβούλου Αξιολόγησης παρουσιάζεται στο Κεφάλαιο 3 και στη συνολική έκθεσή του).
- Μετά την υποβολή του πρώτου προσχεδίου του ΕΣΠΑ τον Μάιο του 2006 στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή κλήθηκαν όλα τα αρμόδια Υπουργεία, υπηρεσίες και άλλοι δημόσιοι φορείς να υποβάλουν σε τυποποιημένο έντυπο, αφού πρώτα διαβουλευθούν με όλους τους εμπλεκόμενους εταίρους του τομέα ευθύνης τους, τεκμηριωμένες προτάσεις/ιδέες για τους τομείς που πρέπει να επικεντρωθεί η στρατηγική και τις παρεμβάσεις που προτείνονται να συγχρηματοδοτηθούν στα πλαίσια του Προγράμματος. Οι δεκάδες προτάσεις των Υπουργείων και άλλων φορέων, αξιολογήθηκαν από την ομάδα σχεδιασμού και αποτέλεσαν βασική εισροή για τη διαμόρφωση του Προγράμματος.

- Παράλληλα πραγματοποιήθηκε αριθμός συναντήσεων της Τεχνικής Επιτροπής και συζητήθηκαν μεταξύ άλλων, η βασική αρχιτεκτονική του Προγράμματος, διάφορα προσχέδια των κειμένων του και ειδικότερα θέματα όσον αφορά το περιεχόμενο των Αξόνων Προτεραιότητας.
- Επιπρόσθετα πραγματοποιήθηκε σειρά ειδικών συναντήσεων με αρμοδίους φορείς κατά τομέα παρέμβασης για συζήτηση θεμάτων στρατηγικής, επιλεξιμότητας, σκοπιμότητας και του επιπέδου ωριμότητας των προτεινομένων παρεμβάσεων.
- Πραγματοποιήθηκε επίσης αριθμός επαφών με παράγοντες των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και κοινωνικών εταίρων. Σκοπός αυτών των συναντήσεων ήταν η ανταλλαγή απόψεων με τους τοπικούς παράγοντες, η αναγνώριση των προβλημάτων τους, η καλύτερη κατανόηση των προτάσεων τους και η συζήτηση του τρόπου εμπλοκής τους στην εφαρμογή του Προγράμματος.
- Στις 11 Ιανουαρίου 2007 πραγματοποιήθηκε Ημερίδα Διαβούλευσης πάνω στα πρώτα ολοκληρωμένα προσχέδια των δύο Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που θα συγχρηματοδοτηθούν από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής. Στην Ημερίδα συμμετείχαν γύρω στους 180 εκπροσώπους των κοινωνικών και οικονομικών εταίρων, των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης, μη κυβερνητικών οργανώσεων και άλλων εμπλεκόμενων φορέων. Στην Ημερίδα έγινε επίσης παρουσίαση από τους εξωτερικούς σύμβουλους της μεθοδολογίας που ακολουθείται για την εκ των προτέρων αξιολόγηση. Οι εισηγήσεις και τα σχόλια που έγιναν κατά τη διάρκεια της Ημερίδας από τους εκπροσώπους τόσο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης όσο και των Οικονομικών και Κοινωνικών Εταίρων ληφθήκαν υπόψη για την οριστικοποίηση του τελικού προσχεδίου του Προγράμματος.
- Για το περιεχόμενο των Διατάξεων Εφαρμογής του ΕΠ έγινε ευρεία διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους φορείς στα πλαίσια της Τεχνικής Επιτροπής που συγκροτήθηκε για το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου των ΕΠ την νέα προγραμματική περίοδο.
- Η Συμβουλευτική Επιτροπή Προγραμματισμού στις 14 Φεβρουαρίου 2007 συζήτησε το τελικό προσχέδιο του Προγράμματος. Τα τελικά σχόλια που διατυπώθηκαν από τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής τροφοδότησαν την περαιτέρω επεξεργασία των κειμένων των επιμέρους ενοτήτων του Προγράμματος και έγιναν οι αναγκαίες προσαρμογές στο περιεχόμενο της Στρατηγικής.
- Το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του στις 28 Φεβρουαρίου 2007 ενέκρινε το περιεχόμενο του Προγράμματος που υποβλήθηκε επίσημα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- Στις 19 Ιουνίου 2007 αποστάληκε στους κύριους Εταίρους για σχόλια το περιεχόμενο του Προγράμματος έτσι όπως διαμορφώθηκε μετά την ολοκλήρωση της επίσημης διαβούλευσης της Διαχειριστικής Αρχής με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Παράλληλα, το τελικό προσχέδιο του Προγράμματος αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα του Γραφείου Προγραμματισμού στις 21 Ιουνίου 2007 για τελικά σχόλια.
- Στην κοινή συνεδρία της Επιτροπής Παρακολούθησης στις 25 Ιουνίου 2007 τα μέλη ενημερώθηκαν από το Γραφείο Προγραμματισμού για την πορεία της διαδικασίας διαβούλευσης με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Συνεχής ήταν και η επικοινωνία, κατά τη διάρκεια κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος με τη *Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ίσων Ευκαιριών*.

Τα βασικά συμπεράσματα της όλης διαδικασίας διαβούλευσης με τους εταίρους συνοψίζονται πιο κάτω:

- Υπήρξε εποικοδομητική συνεργασία σε όλα τα στάδια του σχεδιασμού και της εξειδίκευσης του Προγράμματος, με την ευρεία και ενεργό συμμετοχή όλων των φορέων.
- Διαμορφώθηκε ευρεία συναίνεση όσον αφορά στην ανάλυση της παρούσας κατάστασης των τομέων παρέμβασης του Προγράμματος, την ιεράρχηση των αναπτυξιακών αναγκών και του μίγματος πολιτικής της Στρατηγικής.
- Έγινε κατανοητό από όλους τους εταίρους, μετά από εκτενή πληροφόρηση των αρμοδίων αρχών, ότι η διαμόρφωση των βασικών παραμέτρων του Προγράμματος (ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης και προοπτικές, στρατηγική, εξειδίκευση σε Άξονες Προτεραιότητας, θεματική και χωρική επικέντρωση, χρηματοδότηση, πλαίσιο διαχείρισης και εφαρμογής του Προγράμματος), πρέπει να γίνεται στο πλαίσιο το οποίο καθορίζεται από τους νέους Κανονισμούς των Διαρθρωτικών Ταμείων και του Ταμείου Συνοχής της ΕΕ, καθώς και τις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές για την Πολιτική Συνοχής. Παράλληλα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ευρύτεροι στρατηγικοί στόχοι και οι επιμέρους πολιτικές της Ένωσης.
- Κοινή διαπίστωση όλων των εταίρων ήταν ότι στη διαμόρφωση της στρατηγικής θα πρέπει να συνεκτιμηθούν οι ανάγκες ολοκλήρωσης των συνεχιζόμενων έργων της προηγούμενης περιόδου (2004 – 2006).
- Στην εξειδίκευση της Στρατηγικής και των Αξόνων Προτεραιότητας του Προγράμματος συνέβαλαν τα μέγιστα οι εισροές από προτάσεις των αρμοδίων Υπουργείων / Δημόσιων Φορέων, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των κοινωνικοοικονομικών εταίρων που κατατέθηκαν καθ' όλη τη διάρκεια της διαβούλευσης.
- Ειδικότερα για την Τοπική Αυτοδιοίκηση λήφθηκαν συγκεκριμένες εισηγήσεις που αφορούσαν μεταξύ άλλων την ενδυνάμωση της διοικητικής ικανότητας των τοπικών φορέων.
- Με τους κοινωνικοοικονομικούς εταίρους συζητηθήκαν συγκεκριμένες ενέργειες/ διαδικασίες ούτως ώστε να διασφαλίζεται η ενεργός συμμετοχή τους στην εξειδίκευση και υλοποίηση δράσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος.
- Οι εισηγήσεις αντιπροσωπευτικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων συνέβαλαν περαιτέρω στην ενσωμάτωση των οριζόντιων πολιτικών (π.χ. ισότητα ευκαιριών, ισότητα φύλων και αειφόρος ανάπτυξη).
- Η διαβούλευση με τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Χώρας συνέβαλε στην περαιτέρω στόχευση των παρεμβάσεων για τη δημιουργία και αναβάθμιση του όλου συστήματος παραγωγής γνώσης στα πλαίσια των ευρύτερων αναπτυξιακών στρατηγικών κατευθύνσεων της χώρας.
- Η όλη εργασία που επιτέλεσαν οι Σύμβουλοι για την Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση συνέβαλε στη βελτίωση της ποιότητας του Προγράμματος και ιδιαίτερα όσον αφορά την εσωτερική συνοχή της Στρατηγικής.

Τέλος για τη διαμόρφωση των Διατάξεων Εφαρμογής συνέβαλαν όλοι οι φορείς κυρίως με την καταγραφή των αδυναμιών, δυνατών σημείων του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου της περιόδου 2004 - 2006. Βασική εισροή επίσης ήταν και τα πρώτα συμπεράσματα της μελέτης αξιολόγησης του συστήματος που εκπονείται από εξωτερικούς Συμβούλους.

2.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου είναι μια οριζόντια πολιτική η οποία συνδέεται με όλες τις άλλες επιμέρους πολιτικές που συμβάλλουν και εξυπηρετούν τη γενικότερη πολιτική της Σύγκλισης και Συνοχής. Δεδομένου ότι ο ανθρώπινος παράγοντας είναι ο αποδέκτης της ανάπτυξης, αλλά παράλληλα και ένας από τους βασικούς συντελεστές παραγωγής, είναι εμφανές ότι οποιοσδήποτε αναπτυξιακός στόχος είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με το ανθρώπινο δυναμικό.

Με βάση αυτή την αρχή, η στρατηγική του Προγράμματος αποτελεί συστατικό μέρος της συνολικής αναπτυξιακής στρατηγικής της Κύπρου, καθώς και εξειδίκευση της γενικότερης στρατηγικής για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, με ιδιαίτερη εστίαση στα πλέον κρίσιμα στοιχεία του ανθρώπινου κεφαλαίου, της αγοράς εργασίας και της κοινωνικής συνοχής. Τα στοιχεία αυτά αλληλοσυνδεόμενα τόσο μεταξύ τους, όσο και με τα υπόλοιπα σημεία του αναπτυξιακού γίνεσθαι, δημιουργούν τα κυριότερα προβλήματα, αλλά και τις σημαντικότερες απειλές για τον κοινωνικοοικονομικό ιστό, αντιμετωπίζοντας παράλληλα τις σημαντικότερες προκλήσεις.

Ως εκ τούτου, η διαμόρφωση της στρατηγικής του Προγράμματος, στο πλαίσιο της προαναφερόμενης λογικής, καθορίζεται με βάση τα πιο κάτω:

- Τα συμπεράσματα από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, καθώς και των προοπτικών της αγοράς εργασίας και του ανθρώπινου δυναμικού στην Κύπρο.
- Το ευρύτερο πλαίσιο της στρατηγικής για την οικονομική ανάπτυξη της Κύπρου, όπως αυτό καθορίζεται στο Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης, 2007 – 2013.
- Τη στρατηγική και τις θεματικές προτεραιότητες που καθορίζονται στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ), για την πολιτική Συνοχής 2007 – 2013.
- Τις Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές για την Συνοχή (ΚΣΚΓ).
- Το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρύθμισης (ΕΠΜ), το οποίο καταρτίσθηκε και εφαρμόζεται σύμφωνα με τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση (ΟΚΓ).
- Την Εθνική Έκθεση για τις Στρατηγικές Κοινωνικής Προστασίας και Κοινωνικής Ενσωμάτωσης (ΕΣΠΕ) 2006-2008.

- Τις σχετικές συστάσεις της ΕΕ για την Απασχόληση και τους συναφείς με την απασχόληση στόχους της ΕΕ στους τομείς της Κοινωνικής Ένταξης, της Εκπαίδευσης και της Κατάρτισης.
- Την «Εθνική Στρατηγική Δια Βίου Μάθησης στην Κυπριακή Δημοκρατία 2007-2013»
- Τις εμπειρίες από την εφαρμογή των προγραμμάτων της περιόδου 2004-2006.

2.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Από την ανάλυση της υφιστάμενης κοινωνικοοικονομικής κατάστασης (συμπεριλαμβανομένη και της ανάλυσης SWOT) και ιδιαίτερα από την ανάλυση περί του ανθρώπινου δυναμικού, προκύπτουν τα βασικά, αλλά και τα επιμέρους συμπεράσματα, τα οποία αποτελούν το σημείο εκκίνησης για τον προσδιορισμό της γενικότερης στρατηγικής για τον τομέα του ανθρώπινου κεφαλαίου της Κύπρου, στο πλαίσιο της οποίας κινείται η στρατηγική του Επιχειρησιακού Προγράμματος και κατ' ακολουθία για τον προσδιορισμό των στρατηγικών στόχων του Προγράμματος και την εστίαση των Αξόνων Προτεραιότητας.

Γενικά φαίνεται ότι η κυπριακή οικονομία παρουσιάζει θετικά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά και εξασφαλίζει εκείνες τις παραμέτρους που αφορούν στο ανθρώπινο δυναμικό για μία δυναμική αναπτυξιακή πορεία. Παρά ταύτα, η διάρθρωση των δεικτών της αγοράς εργασίας κατά φύλο και ηλικιακές ομάδες, αλλά και κάποια χαρακτηριστικά του ανθρώπινου δυναμικού εμφανίζουν ορισμένες αδυναμίες, οι οποίες, αφ' ενός λειτουργούν ανασταλτικά στην αποτελεσματική λειτουργία του συνόλου της αγοράς εργασίας, αφ' ετέρου αποτελούν μελλοντικές απειλές για τον κοινωνικοοικονομικό ιστό. Παράλληλα διαπιστώνεται ότι το ανθρώπινο δυναμικό θα πρέπει να συμβάλει ουσιαστικά και κατά το μεγαλύτερο δυνατό βαθμό στους ευρύτερους αναπτυξιακούς στρατηγικούς στόχους της Κύπρου, μέσω της αναβάθμισης των δεξιοτήτων του, της αύξησης της συμμετοχής του στην αγορά εργασίας και της προσαρμογής του στις ανάγκες / απαιτήσεις της αγοράς.

Ειδικότερα, τα βασικά συμπεράσματα και κυρίως οι αδυναμίες που συνεπάγονται από την κοινωνικοοικονομική ανάλυση στο Κεφάλαιο 1 παρουσιάζονται πιο κάτω ανά θεματική προτεραιότητα του ΕΚΤ:

Προσαρμοστικότητα των Εργαζομένων, των Επιχειρήσεων και των Επιχειρηματιών

- Η διαρκώς αυξανόμενη συμμετοχή του τριτογενή τομέα στην οικονομία δημιουργεί συνεχείς απαιτήσεις βελτίωσης και συνεχούς επικαιροποίησης του τρόπου και της απόδοσης των παρεχόμενων υπηρεσιών. Πρόσθετα, δεδομένου ότι μία από τις κυριότερες προτεραιότητες της Εθνικής Στρατηγικής, όπως καθορίστηκε στο ΕΣΠΑ και στο ΕΠΜ, είναι η προώθηση της αναδιάρθρωσης της οικονομίας προς την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών ψηλής προστιθέμενης αξίας, προκύπτει η ανάγκη για εργατικό δυναμικό με τις κατάλληλες δεξιότητες ψηλού επιπέδου, που να προσαρμόζονται συνεχώς στις ανάγκες της οικονομίας. Ως εκ τούτου η συνεργασία και δικτύωση μεταξύ των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με τον επιχειρηματικό ιστό αποτελεί σημαντικό παράγοντα ούτως ώστε το ανθρώπινο δυναμικό να συμβάλει ουσιαστικά στην ανάπτυξη της οικονομίας της Κύπρου.
- Το χαμηλό επίπεδο της παραγωγικότητας της εργασίας σε σύγκριση με το μέσο όρο της ΕΕ25, με διαφοροποιήσεις ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας απαιτεί, μεταξύ άλλων, την απόκτηση νέων και αναβαθμισμένων δεξιοτήτων των εργαζομένων και τη βελτίωση της οργάνωσης καθώς και εφαρμογή νέων μεθόδων διεύθυνσης ανθρώπινου δυναμικού στις επιχειρήσεις ούτως ώστε να επιταχυνθεί η προσαρμοστικότητα και να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητά τους.

- Το πολύ μικρό μέγεθος των κυπριακών επιχειρήσεων και ο οικογενειακός τους χαρακτήρας αποτελέει ανασταλτικό παράγοντα στην ικανότητα έγκαιρης ανταπόκρισης τους στις ταχέως εξελισσόμενες συνθήκες του διεθνούς οικονομικού περιβάλλοντος. Ως εκ τούτου απαιτούνται στοχευμένες παρεμβάσεις σε μικρές επιχειρήσεις.

Ανθρώπινο Δυναμικό

- Υφίστανται αδυναμίες σχετικά με τη σύνδεση της δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και των συστημάτων κατάρτισης με την αγορά εργασίας γεγονός που συμβάλλει στην υπαρξη ανισοσκελειών μεταξύ προσφοράς και ζήτησης στην αγορά εργασίας, τόσο σε επίπεδο παραγωγικών τομέων, όσο και σε επίπεδο επαγγελματιών. Πρόσθετα, η κινητικότητα μεταξύ τυπικής και άτυπης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης χρειάζεται να ενδυναμωθεί.
- Η χαμηλή συμμετοχή στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και ιδιαίτερα των γυναικών (16,5% των αποφοίτων της υποχρεωτικής εκπαίδευσης ακολουθεί επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, εκ των οποίων μόνο το 15,5% είναι γυναίκες) απαιτεί την επιτάχυνση θεσμικών αλλαγών και προώθηση μέτρων πολιτικής με σκοπό την αναβάθμιση και βελτίωση της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.
- Η σχετικά ψηλή σχολική διαρροή από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση δημιουργεί την ανάγκη προώθησης μέτρων για αντιμετώπιση της σχολικής αποτυχίας και του λειτουργικού αναλφαριθμητισμού ιδιαίτερα σε περιοχές που παρουσιάζεται αυξημένος κίνδυνος κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών που εγκαταλείπουν το σχολείο.
- Η σχετικά μικρή συμμετοχή του πληθυσμού ηλικίας 25 ετών και άνω σε προγράμματα Δια Βίου Μάθησης (5,9% το 2005, έναντι 10,2% κατά μέσο όρο στην ΕΕ 25) απαιτεί περαιτέρω προώθηση προγραμμάτων Δια Βίου Μάθησης και ανάπτυξη κουλτούρας για συνεχή προσαρμογή των επιστημονικών γνώσεων, δεξιοτήτων και προσόντων του ανθρώπινου δυναμικού στην Κύπρο. Η ανάπτυξη Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας προσφέρει τη δυνατότητα αύξησης της συμμετοχής σε προγράμματα Δια Βίου Μάθησης και συνδράμει στην ίση πρόσβαση όλων στην εκπαίδευση.
- Οι αδυναμίες των Ανώτερων και Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της Κύπρου και κυρίως ως προς τον περιορισμένο προσφερόμενο κύκλο σπουδών και τη σχετικά μεγάλη έξοδο των Κύπριων φοιτητών για σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με κίνδυνο μη επαναπατρισμού, δημιουργούν την ανάγκη περαιτέρω αναβάθμισης της ελκυστικότητας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο με σκοπό να εξελιχθεί σε σύγχρονη υποδομή παραγωγής της γνώσης.
- Η μη επαρκής διασύνδεση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας δημιουργούν την ανάγκη προώθησης της δικτύωσης και της συνεργασίας των Ανώτερων και Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων με την αγορά εργασίας.

Πρόσβαση στην Απασχόληση και Βιωσιμότητα

- Η αγορά εργασίας, σε γενικούς όρους, παρουσιάζει σχετικά θετικούς συνολικούς δείκτες συμμετοχής, απασχόλησης, ανεργίας, επιπέδου εκπαίδευσης και κοινωνικής συνοχής, σε σύγκριση με τους αντίστοιχους δείκτες της ΕΕ25. Ορισμένοι από αυτούς, όμως, διαφοροποιούνται, με αρνητική κατεύθυνση για συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες, όπως νέους, γυναίκες και κοινωνικά ευπαθείς. Συγκεκριμένα παρατηρούνται:
 - Χαμηλά ποσοστά συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και στην απασχόληση, σε σύγκριση με τα αντίστοιχα των ανδρών.

- Ψηλότερο ποσοστό ανεργίας των γυναικών, σε σύγκριση με το αντίστοιχο των ανδρών και με το μέσο όρο της Κύπρου.
- Διαφορά επιπέδου αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών, σε βάρος των γυναικών.
- Ψηλό ποσοστό ανεργίας των νέων (15-24), σε σύγκριση με το συνολικό ποσοστό ανεργίας με αυξητική τάση, καθώς και χαμηλό ποσοστό απασχόλησης τους.
- Μικρή αυξητική τάση της ανεργίας ατόμων ηλικίας 55-64, αν και σε χαμηλά ακόμα επίπεδα.
- Η παρατηρούμενη χαμηλή ευελιξία στην αγορά εργασίας μπορεί να θεωρηθεί ως ένα από τα εμπόδια στην προσέλκυση αδρανούς εργατικού δυναμικού στην αγορά εργασίας.

Τα φαινόμενα αυτά δημιουργούν την ανάγκη περαιτέρω βελτίωσης, εμπλουτισμού και στόχευσης των Ενεργητικών Πολιτικών Απασχόλησης. Πιο συγκεκριμένα, απαιτείται η ενίσχυση της απασχολησιμότητας τόσο των γυναικών όσο και των νέων, η ενεργοποίηση των ανέργων και η προώθηση τους σε ποιοτικές θέσεις εργασίας. Παράλληλα, προκύπτει η ανάγκη διεύρυνσης των επιλογών των εργαζόμενων ως προς τον τρόπο οργάνωσης της εργασίας τους.

Κοινωνική Ενσωμάτωσης των Λιγότερων Ευνοημένων Ατόμων

- Συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες είναι ιδιαίτερα ευάλωτες ως προς τον κίνδυνο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, με κίνδυνο εμφάνισης αρνητικών επιπτώσεων στην κοινωνική συνοχή.
- Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά της Κύπρου παρουσιάζουν ψηλούς και επιταχυνόμενους δείκτες γήρανσης και εξάρτησης, ιδιαίτερα στις περιοχές της υπαίθρου και στις ορεινές περιοχές. Παράλληλα, το ποσοστό των μη-υπηκόων της Κύπρου, τόσο από τα Κράτη Μέλη της ΕΕ, όσο και από τρίτες χώρες, που εργάζονται στην Κύπρο, αυξάνεται διαχρονικά.

Θεσμική Ικανότητα και Αποτελεσματικότητα της Δημόσιας Υπηρεσίας σε Εθνικό, Περιφερειακό και Τοπικό επίπεδο

- Ύπαρξη θεσμικών και οργανωτικών αδυναμιών στο δημόσιο τομέα με επιπτώσεις στις παρεχόμενες υπηρεσίες στον πολίτη και στις επιχειρήσεις, καθώς και στο σχεδιασμό και εφαρμογή των πολιτικών του Κράτους σε σημαντικούς τομείς.

Τα παραπάνω βασικά συμπεράσματα στον τομέα του ανθρώπινου δυναμικού και της αγοράς εργασίας, αποκτούν διαφορετική σημασία στην Κύπρο, σε σχέση με άλλες χώρες, με δεδομένα τα παρακάτω πέντε βασικά χαρακτηριστικά της:

- Υψηλός ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης
- Κυριαρχία του τριτογενή τομέα στην παραγωγική της δομή
- Μικρό μέγεθος της Χώρας
- Νησιωτικός χαρακτήρας, σε συνδυασμό με τη γεωγραφική της θέση
- Εσωτερικές χωρικές ανισότητες οικονομικής ανάπτυξης, σε βάρος των περιοχών της υπαίθρου.

Συναφώς, δημιουργείται η ανάγκη για έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση των αδυναμιών που παρουσιάζονται στην αγορά εργασίας και στο ανθρώπινο δυναμικό, γενικότερα, μέσω κυρίως εστιασμένων παρεμβάσεων ιδιαίτερα σε συγκεκριμένες πληθυσμιακές και παραγωγικές ομάδες. Παράλληλα απαιτείται η αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Κύπρου που απορρέουν από τη γεωγραφική της θέση και τις καλές σχέσεις που έχει αναπτύξει με τις γειτονικές Χώρες,

το ευνοϊκό μακροοικονομικό και επιχειρηματικό περιβάλλον και το σχετικά ψηλό μορφωτικό επίπεδο του ανθρώπινου δυναμικού στο σύνολο του.

2.3 ΤΟ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η ευρύτερη μεσοπρόθεσμη αναπτυξιακή στρατηγική της Κύπρου περιέχεται στο Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης 2007-2013, στο οποίο καθορίζονται οι μεσοπρόθεσμοι στρατηγικοί στόχοι και περιλαμβάνει τόσο τη στρατηγική και τους στόχους του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρύθμισης, το οποίο αποτελεί ένα τριετές σχέδιο δράσης για τη συμβολή της Κύπρου στην επίτευξη των στόχων που τέθηκαν στην Αναθεωρημένη Στρατηγική της Λισσαβόνας, όσο και τη στρατηγική και τους στόχους του ΕΣΠΑ για την Πολιτική Συνοχής 2007-2013. Παράλληλα εμπερικλείει τόσο τις παρεμβάσεις που θα συγχρηματοδοτηθούν στα πλαίσια της Αγροτικής Ανάπτυξης και Αλιείας, όσο και εκείνες που θα χρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από εθνικά κονδύλια. Με αυτό το τρόπο επιτυγχάνεται η συνέργεια και η συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων.

Σύμφωνα με το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρύθμισης, οι κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Κυπριακή οικονομία έχουν απόλυτη συνάφεια με τους στόχους του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αξιολογώντας το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρύθμισης το έκρινε θετικά και ιδιαίτερα στοχευμένο σε σχέση με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Κύπρος. Παράλληλα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σημειώνει ότι τα θέματα τα οποία χρήζουν περαιτέρω προσοχής είναι:

- Η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, περιλαμβανομένων των μεταρρυθμίσεων στο Σύστημα Κοινωνικών Ασφαλίσεων.
- Μέτρα για τη μείωση του ποσοστού των ατόμων που αποχωρούν πρόωρα από την εκπαίδευση. (Σημειώνεται ότι, όπως αναφέρθηκε στο Κεφάλαιο 1, μετά από μελέτη του θέματος διαφάνηκε ότι το μέγεθος του προβλήματος είναι πολύ μικρότερο σε σύγκριση με αυτό που προκύπτει από το σχετικό δείκτη).
- Η προώθηση της Δια Βίου Μάθησης (περισσότερη σαφήνεια και επικέντρωση στους στόχους).

Με βάση την τελευταία έκθεση αξιολόγησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρύθμισης για τη Στρατηγική της Λισσαβόνας, η πρόοδος υλοποίησής του κατά το 2006 κρίνεται ως πολύ θετική. Η Επιτροπή επισημαίνει τα δυνατά σημεία του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρύθμισης, τα οποία περιλαμβάνουν την πρόοδο στο πεδίο της δημοσιονομικής εξυγίανσης, την εισαγωγή ενός περιεκτικού συστήματος έρευνας και καινοτομίας, καθώς και τη διατήρηση των καλών επιδόσεων στην απασχόληση που υποστηρίζονται από ένα ευρύ φάσμα ενεργών μέτρων για την απασχόληση.

Αντίθετα, οι προκλήσεις που παρουσιάζονται και οι οποίες χρήζουν άμεσου χειρισμού είναι η αντιμετώπιση των προβλημάτων λόγω της γήρανσης του πληθυσμού όπου τα σχετικά μέτρα δεν παρουσιάζουν πρόοδο, καθώς και η περαιτέρω αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης για τους νέους.

Ειδικότερα η Επιτροπή συστήνει όπως η Κύπρος προχωρήσει:

- (α) στην εφαρμογή μεταρρυθμίσεων στα συστήματα συντάξεων και υγείας, θέτοντας χρονοδιαγράμματα υλοποίησης, στοχεύοντας στη βελτίωση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών, και

- (β) στην ενδυνάμωση της δια βίου μάθησης, και αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης και κατάρτισης των νέων μέσω, κυρίως, της επιτάχυνσης των μεταρρυθμίσεων στα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και του συστήματος μαθητείας.

Τέλος, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτρέπει τις κυπριακές αρχές όπως επικεντρωθούν στην προώθηση μέτρων για ενθάρρυνση του επιχειρηματικού κεφαλαίου υψηλού κινδύνου (venture capital) καθώς και στη βελτίωση του ρυθμιστικού πλαισίου για προώθηση του ανταγωνισμού στον τομέα των επαγγελματικών υπηρεσιών.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα προαναφερόμενα προγραμματικά έγγραφα και τις επιμέρους πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με βάση τα ιδιαίτερα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της Κύπρου και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει, σχεδιάστηκε το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) για την Πολιτική Συνοχής 2007–2013, το οποίο περιγράφει την αναπτυξιακή στρατηγική της Χώρας, για την αξιοποίηση των πόρων από τα διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής, για την περίοδο 2007-2013. Ο Γενικός Στρατηγικός Στόχος του ΕΣΠΑ 2007 – 2013, είναι η «επίτευξη της πραγματικής σύγκλισης με την ΕΕ, μέσω συνολικών ρυθμών βιώσιμης ανάπτυξης». Ο γενικός στρατηγικός στόχος του ΕΣΠΑ αναμένεται να επιτευχθεί μέσω των παρακάτω τριών επί μέρους αλληλοσχετιζόμενων Ειδικών Στρατηγικών Στόχων που είναι:

- α) Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.
- β) Πλήρης και ποιοτική απασχόληση και εμπέδωση της κοινωνικής συνοχής.
- γ) Προώθησης της αειφόρου ανάπτυξης.

2.4 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Λαμβάνοντας υπόψη όσα προαναφέρθηκαν, οι κατευθύνσεις πολιτικής, οι οποίες διαμορφώνουν τη στρατηγική του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Απασχόληση, Ανθρώπινο Κεφάλαιο και Κοινωνική Συνοχή, 2007-2013» επικεντρώνονται στα εξής πεδία/τομείς:

- α) Δια Βίου Μάθηση
- β) Προσαρμοστικότητα Επιχειρήσεων και Εργαζομένων
- γ) Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης
- δ) Κοινωνική Συνοχή
- ε) Διοικητική Ικανότητα Δημόσιας Διοίκησης

α) Δια Βίου Μάθηση

Η Εθνική Στρατηγική της Δια Βίου Μάθησης για την περίοδο 2007-2013, έχει ως στρατηγική επιδίωξη την ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα και την αξιοποίησή τους ως παραγόντων καθοριστικής σημασίας για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της παραγωγικότητας, της καινοτομίας, της κοινωνικής συνοχής, της ενεργού συμμετοχής των πολιτών, της απασχολησιμότητας και του δυναμισμού της χώρας.

Η στρατηγική επιδίωξη και οι στρατηγικοί στόχοι της Δια Βίου Μάθησης για την περίοδο 2007-2013 θα επιτευχθούν μέσω επικεντρωμένων δράσεων που θα υλοποιηθούν κάτω από τους ακόλουθους τέσσερις Άξονες Προτεραιότητας:

1. Προώθηση Πρόσβασης και Συμμετοχής Όλων στη Δια Βίου Μάθηση

Επικεντρωμένες δράσεις προώθησης της πρόσβασης στην Εκπαίδευση, της ένταξης / επανέντα-

ξης στην αγορά εργασίας επίλεκτων ομάδων – στόχων ανθρώπινου δυναμικού καθώς και της Δια Βίου Μάθησης των απασχολούμενων με κατάλληλη στήριξη των επιχειρήσεων για αύξηση των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο.

2. Ενίσχυση των Υποδομών και Συστημάτων Δια Βίου Μάθησης

Πρωώθηση της ποιοτικής διάστασης της Δια Βίου Μάθησης με ενίσχυση των υποδομών και του περιεχομένου της Εκπαίδευσης και Κατάρτισης καθώς και της προώθησης Εθνικού Συστήματος Προσόντων.

3. Έρευνα και Ανάπτυξη για Στήριξη της Δια Βίου Μάθησης

Ποικιλόμορφες δράσεις έρευνας και ανάπτυξης σε καίριας σημασίας θέματα για τη Δια Βίου Μάθηση του ανθρώπινου δυναμικού της Κύπρου.

4. Αποτελεσματική Διακυβέρνηση της Δια Βίου Μάθησης

Ποικιλόμορφες δράσεις για ενίσχυση των συστημάτων και μηχανισμών διακυβέρνησης της Δια Βίου Μάθησης τόσο στο Εκπαιδευτικό Σύστημα όσο και στο Σύστημα Κατάρτισης με την ενεργό συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων εταίρων στη Δια Βίου Μάθηση.

Με δεδομένο ότι σε κάθε περίπτωση η ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου, ως βασικής παραμέτρου της αναπτυξιακής πορείας της Χώρας, προϋποθέτει βελτίωση της αποτελεσματικότητας της επένδυσης σε ανθρώπινο κεφάλαιο, η Εθνική Στρατηγική της Δια Βίου Μάθησης ενσωματώνεται σε σημαντικό βαθμό στη στρατηγική του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Λαμβάνοντας δε υπόψη ότι οι συστάσεις της ΕΕ προς την Κύπρο, το έτος 2006, σχετικά με την πορεία του ΕΠΜ, δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην επιτάχυνση της μεταρρύθμισης των συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης συμπεριλαμβανομένου του συστήματος μαθητείας, σε σχέση με την αύξηση των ευκαιριών κατάρτισης και απασχόλησης των νέων, η στρατηγική του Προγράμματος για τη Δια Βίου Μάθηση εστιάζεται κυρίως στη μεταρρύθμιση / ποιοτική αναβάθμιση του συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και του συστήματος μαθητείας, την ανάπτυξη συστήματος πιστοποίησης επαγγελματικών προσόντων, την ενίσχυση της εκπαίδευσης για την αντιμετώπιση της σχολικής διαρροής, την αναβάθμιση των δεξιοτήτων δια βίου μάθησης των εκπαιδευτικών, καθώς την προώθηση της ηλεκτρονικής μάθησης και την ανάπτυξη ελκυστικών προγραμμάτων Δια Βίου Μάθησης για ενήλικες, τομείς για τους οποίους η συνολική Εθνική Πολιτική, πολύ συνοπτικά αναφέρεται στα παρακάτω σημεία:

i. Εκπαίδευση :

Στρατηγική επιδίωξη της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης είναι η ποιοτική αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός του εκπαιδευτικού συστήματος. Στόχος είναι η παρεχόμενη παιδεία να εφοδιάσει το ανθρώπινο δυναμικό της Κύπρου με τις απαραίτητες γνώσεις / δεξιότητες / μεθόδους για να συνεισφέρει αποτελεσματικά στις σύγχρονες προκλήσεις: βιώσιμη ανάπτυξη, σεβασμός προς το περιβάλλον, ενσωμάτωση των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, πολιτιστικές αλλαγές, ευρωπαϊκός προσανατολισμός, παγκοσμιοποίηση, γρήγορες τεχνολογικές αλλαγές. Οι προκλήσεις αυτές επιβάλλουν την ενιαία θεώρηση της μάθησης και την ενίσχυση των δεσμών και της συνοχής μεταξύ της εκπαίδευσης, τόσο της πρωτοβάθμιας όσο και της δευτεροβάθμιας, με την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την αγορά εργασίας.

Οι κυριότεροι τομείς, στους οποίους επικεντρώνεται η υπό εξέλιξη εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, είναι:

- Δημιουργία σύγχρονης υλικοτεχνικής υποδομής στα σχολεία.
- Αντιμετώπιση της σχολικής αποτυχίας.
- Ποιοτική αναβάθμιση των προσόντων των εκπαιδευτικών.
- Αναθεώρηση του περιεχομένου και της δομής της σχολικής εκπαίδευσης συμπεριλαμβανομένης και της επαγγελματικής εκπαίδευσης.
- Προώθηση της ενσωμάτωσης των ΤΠΕ στην εκπαίδευση.
- Ένταξη των παιδιών με ειδικές ανάγκες στα σχολεία, με την πλήρη εφαρμογή του ισχύοντος νόμου.
- Επέκταση της Προδημοτικής Εκπαίδευσης.
- Επέκταση του θεσμού του Ολοήμερου Σχολείου.
- Ανάπτυξη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Αναδιαμόρφωση της διοικητικής δομής του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.

Για την επίτευξη της πιο πάνω στρατηγικής επιδίωξης έχει δρομολογηθεί από τον Ιανουάριο του 2005 διάλογος για τη μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος της Κύπρου, στον οποίο κλήθηκαν να συμμετάσχουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι κοινωνικοί φορείς, με στόχο τη επίτευξη της ευρύτερης δυνατής συναίνεσης στις αλλαγές που απαιτούνται.

Η στρατηγική του παρόντος Επιχειρησιακού Προγράμματος εστιάζεται στους πιο κάτω τομείς, οι οποίοι, τόσο μεμονωμένα, όσο και σε συνέργεια μεταξύ τους, αλλά και με άλλα μέτρα σε άλλους τομείς, αποτελούν κρίσιμους παράγοντες για την ανάπτυξη της Δια Βίου Μάθησης σε όλο το εκπαιδευτικό σύστημα.

Αναθεώρηση του περιεχομένου και της δομής της σχολικής εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής εκπαίδευσης

Στα πλαίσια της βελτίωσης της ελκυστικότητας του συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης, θα δοθεί έμφαση στην ποιοτική αναβάθμιση και επέκταση των αναλυτικών προγραμμάτων και τη σύνδεσή τους με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Επιπλέον, θα ενισχυθεί η προσπάθεια που ξεκίνησε από την προγραμματική περίοδο 2004-2006 για μεγαλύτερη αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών στην αναδιαμόρφωση των αναλυτικών προγραμμάτων, των μεθόδων διδασκαλίας και των μέσων διδασκαλίας. Παράλληλα, βασικές επιδιώξεις είναι η βελτίωση της οριζόντιας κινητικότητας μεταξύ της Γενικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης καθώς και η βελτίωση της δυνατότητας πρόσβασης των μαθητών της επαγγελματικής εκπαίδευσης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Ποιοτική αναβάθμιση των προσόντων των εκπαιδευτικών

Στόχος είναι η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, τόσο, στο αρχικό στάδιο ώστε να αποκτήσουν τις αναγκαίες δεξιότητες διδασκαλίας με βάση τις νέες απαιτήσεις της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, όσο, και σε συνεχή και συστηματική βάση, ώστε να επικαιροποιούνται οι γνώσεις και δεξιότητες τους στα πλαίσια των αναβαθμισμένων αναλυτικών προγραμμάτων και της αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών ως αντικείμενο μάθησης και μέσου διδασκαλίας.

Αντιμετώπιση της σχολικής αποτυχίας

Για τη βελτίωση της ελκυστικότητας της εκπαίδευσης, πέραν της αναβάθμισης των αναλυτικών προγραμμάτων και των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών, προς την κατεύθυνση αυτή προωθείται και η ενίσχυση της εκπαίδευσης καθώς και η επέκταση και ο εμπλουτισμός των μηχανισμών στήριξης των παιδιών που αντιμετωπίζουν μαθησιακές και άλλες δυσκολίες. Η επιδίωξη αυτή επικεντρώνεται ιδιαίτερα σε υποβαθμισμένες περιοχές με πληθυσμό χαμηλού κοινωνικοοικονομικού και εκπαιδευτικού επιπέδου και όπου παρατηρείται ψηλό ποσοστό σχολικής αποτυχίας και ψηλής σχολικής διαρροής κλπ.

Ανάπτυξη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Γενικότερα, στον τομέα αυτό η Κυβέρνηση προωθεί την αύξηση των ευκαιριών για πανεπιστημιακές σπουδές στην Κύπρο, μέσω της δημιουργίας του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου, της αναβάθμισης του Ανοικτού Πανεπιστημίου, της ενδυνάμωσης και επέκτασης των προσφερόμενων σπουδών στο Πανεπιστήμιο Κύπρου καθώς και μέσω της ίδρυσης Ιδιωτικών Πανεπιστημίων. Πρόσθετα, στα πλαίσια του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης 2007-2013, η Κυβέρνηση θέτει ως στόχο να αναβαθμιστεί η Κύπρος σε Περιφερειακό Κέντρο Παροχής Εκπαιδευτικών Υπηρεσιών αυξάνοντας την ελκυστικότητα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης προς τους Κύπριους και ξένους φοιτητές, μέσω της αναβάθμισης του τομέα, της προώθησης της συνεργασίας των Κυπριακών ΑΑΕΙ με αντίστοιχα Ιδρύματα του εξωτερικού καθώς και της δημιουργίας παραρτημάτων ξένων εκπαιδευτικών και ερευνητικών ιδρυμάτων στην Κύπρο.

Η στρατηγική του Προγράμματος για την τριτοβάθμια εκπαίδευση στοχεύει στη διευκόλυνση της πρόσβασης σε προγράμματα με ευέλικτες μεθόδους εξ' αποστάσεως μάθησης κυρίως μέσω της ηλεκτρονικής μάθησης με σκοπό την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό των γνώσεων, των προσόντων και των δεξιοτήτων όλων των πολιτών. Προς την κατεύθυνση αυτή προσφέρεται, επίσης, η δυνατότητα σε κοινωνικά ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού να επωφεληθούν από τις γνώσεις και τις εμπειρίες που προσφέρει η τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Με στόχο τη βελτίωση της σύζευξης προσφοράς και ζήτησης εργασίας, για την κάλυψη υψηλής ποιότητας θέσεων απασχόλησης, επιχειρείται και η βελτίωση της σύνδεσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας, με τη δημιουργία και λειτουργία μίας σταθερής και συνεχούς διαδικασίας διασύνδεσης των πανεπιστημίων με τις επιχειρήσεις και γενικότερα το παραγωγικό περιβάλλον. Με τη διαδικασία αυτή θα επιτευχθεί η προσαρμογή των επιστημονικών γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου κεφαλαίου σε επαγγέλματα και ειδικότητες στις απαιτήσεις ενός ανταγωνιστικού παραγωγικού / επιχειρηματικού ιστού και κατ' ακολουθία στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Στόχος είναι η μεγαλύτερη δυνατή σύνδεση των υποδομών παραγωγής της γνώσης με το παραγωγικό περιβάλλον.

Αναδιαμόρφωση της διοικητικής δομής του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού

Οποιαδήποτε μεταρρυθμιστική προσπάθεια στον τομέα της παιδείας δύσκολα θα υλοποιηθεί αποτελεσματικά και θα καθιερωθεί, χωρίς την ανάλογη αλλαγή στη δομή και οργάνωση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, το οποίο, υπό τις σημερινές συνθήκες και απαιτήσεις, είναι αναγκαίο να αναβαθμίσει το στρατηγικό ρόλο που επιτελεί, αλλά και να λειτουργήσει αποτελεσματικότερα στις διοικητικές διαδικασίες που απαιτεί τόσο η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, όσο και η απόλυτη εφαρμογή της αρχής της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.

Για επίλυση των αδυναμιών της διοικητικής δομής του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού είναι αναγκαίο να προωθηθεί η αναδόμηση του Υπουργείου στον τομέα εκπαίδευσης, με βάση τους ακόλουθους άξονες:

- Αποκέντρωση
- Δημιουργία οριζόντιων και επιτελικών δομών
- Δημιουργία νέων μόνιμων οργανικών θέσεων λειτουργιών σε αντικατάσταση αποσπάσεων
- Επιμόρφωση στελεχών.

ii. Μαθητεία

Ο θεσμός της μαθητείας, ως εναλλακτικός τρόπος εκπαίδευσης και κατάρτισης των νέων αποτελεί βασικό συστατικό της Δια Βίου Μάθησης, ιδιαίτερα όσον αφορά στους νέους, οι οποίοι εγκαταλείπουν πρόωρα το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα ή/και στερούνται βασικών δεξιοτήτων για την προσωπική και επαγγελματική ανέλιξή τους.

Τα προβλήματα, οι ανεπάρκειες και η συνεπαγόμενη αναποτελεσματικότητα της εφαρμογής του ισχύοντος Συστήματος Μαθητείας στην Κύπρο, οδήγησαν στην απόφαση σχεδιασμού ενός νέου συστήματος, το οποίο θα διαδεχθεί το υπάρχον. Η Νέα Σύγχρονη Μαθητεία (ΝΣΜ) αποτελεί ενιαίο σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης επικεντρωμένο στην ικανοποίηση των αναγκών της αγοράς εργασίας και έχει ως αποστολή του την παροχή σε νέους 14 μέχρι και 25 ετών που δεν είναι ενταγμένοι στο καθιερωμένο εκπαιδευτικό σύστημα, εναλλακτικού τρόπου παιδείας, καλλιέργειας και ανάπτυξης δεξιοτήτων που ικανοποιούν τις τρεις βασικές διαστάσεις των ικανοτήτων του επαγγελματία, δηλαδή της διαπροσωπικής / κοινωνικής, της διαμόρφωσης ιδεών και πλαισίων σκέψης και της διάστασης των τεχνικών ικανοτήτων.

Η ΝΣΜ μέσω εναλλακτικής μορφής εκπαίδευσης και κατάρτισης στοχεύει στην διασφάλιση της απασχολησιμότητας των νέων και της παρουσίας τους στο κοινωνικό σύνολο ως ενεργών πολιτών, με παράλληλη ικανοποίηση των αναγκών της αγοράς εργασίας. Κύριες στρατηγικές στοχεύσεις της ΝΣΜ είναι:

- Η προσφορά εναλλακτικών τρόπων μάθησης σε άτομα που εγκαταλείπουν το επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα, χωρίς βασικές μαθησιακές ικανότητες ή επαγγελματικές δεξιότητες, έτσι ώστε να καθίστανται ικανοί για περαιτέρω μάθηση ή/και απασχολήσιμοι, με βάση τις εκάστοτε ανάγκες της αγοράς εργασίας.
- Η προσφορά εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης σε νέους που συμπληρώνουν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και επιθυμούν να αποκτήσουν ή/και να αναβαθμίσουν τις επαγγελματικές τους δεξιότητες για να καταστούν άμεσα απασχολήσιμοι, με δυνατότητα επαγγελματικής ανέλιξης.
- Η διασφάλιση της κινητικότητας των νέων μεταξύ εκπαιδευτικού συστήματος, μαθητείας και απασχόλησης, χωρίς αδιέξοδα και αποκλεισμούς.
- Η βελτίωση της προσφοράς εργασίας νέων ανθρώπων με επαρκή και πιστοποιημένα επαγγελματικά προσόντα για ικανοποίηση των αναγκών της οικονομίας.

Η ΝΣΜ θα έχει τριεπίπεδη δομή, έτσι ώστε να ανταποκρίνεται στο μέγιστο δυνατό βαθμό στις διαφορετικές μεταξύ τους ανάγκες και δυνατότητες των νέων προς του οποίους απευθύνεται. Τα τρία επίπεδα είναι:

- Προπαρασκευαστική Μαθητεία, η οποία απευθύνεται σε παιδιά 14-16 χρόνων, τα οποία δεν έχουν ολοκληρώσει με επιτυχία όλες τις βαθμίδες υποχρεωτικής εκπαίδευσης και παρέχει τη δυνατότητα σε αυτά τα παιδιά να καλύψουν τις μαθησιακές τους αδυναμίες. Δεν στοχεύει στην απόκτηση εξειδίκευσης για άμεση επαγγελματική αποκατάσταση. Η φοίτηση είναι διάρκειας μέχρι ενός χρόνου και αποσκοπεί στη δημιουργία επαρκούς γνωσιολογικής βάσης και στην ανάπτυξη μαθησιακής ικανότητας για να μπορούν στη συνέχεια αυτά τα παιδιά να ενταχθούν στον Κύριο Κορμό της ΝΣΜ ή να επανενταχθούν στο σύστημα εκπαίδευσης. Οι αποκτώμενες γνώσεις και δεξιότητες πιστοποιούνται, ώστε να διασφαλίζεται η συνέχεια, η συνέπεια και η προοπτική.
- Κύριος Κορμός Μαθητείας, ο οποίος θα απευθύνεται σε νέους 15-20 χρόνων που ολοκληρώνουν όλες τις βαθμίδες της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, συμπληρώνουν την Προπαρασκευαστική Μαθητεία ή εγκαταλείπουν το Ενιαίο Λύκειο συμπεριλαμβανομένης της τεχνικής/επαγγελματικής κατεύθυνσης, χωρίς να έχουν ολοκληρώσει τον κύκλο σπουδών τους. Στους νέους αυτούς δίνεται η δυνατότητα απόκτησης δεξιοτήτων για άμεση επαγγελματική αποκατάσταση, παράλληλα με την περαιτέρω ανάπτυξη γλωσσικών, αριθμητικών και άλλων ικανοτήτων. Η διάρκεια της μαθητείας στο επίπεδο αυτό είναι 3 χρόνια και περιλαμβάνει ιδρυματική και ενδοεπιχειρησιακή κατάρτιση. Ο κύριος Κορμός στοχεύει στο επίπεδο του ειδικευμένου τεχνίτη και το απολυτήριο που εξασφαλίζουν οι απόφοιτοι έχει την αντίστοιχη αναγνώριση και κύρος. Δίνεται μεγάλη έμφαση στην επαγγελματική καθοδήγησή τους και παρέχεται η δυνατότητα μετακίνησής τους από μια ειδικότητα σε άλλη.
- Μεταλυκειακή Μαθητεία, η οποία θα απευθύνεται σε νέους 17-25 χρόνων απόφοιτους σχολών (δημοσίων και ιδιωτικών) δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, απόφοιτους του κυρίως κορμού της ΝΣΜ, καθώς και σε άτομα που εγκαταλείπουν ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, χωρίς να έχουν συμπληρώσει τον κύκλο σπουδών τους. Επίσης απευθύνεται σε νέους που έχουν ενταχθεί στην αγορά εργασίας, αλλά, λόγω ανεπαρκών προσόντων, αντιμετωπίζουν προβλήματα στην επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Οι νέοι αυτοί μπορούν να εντάσσονται στη Μεταλυκειακή Μαθητεία που αποσκοπεί στην παροχή, ανάπτυξη και αναβάθμιση επαγγελματικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων και στην εξειδίκευση σε ανώτερα επίπεδα προσόντων για άμεση επαγγελματική αποκατάσταση και προοπτική επαγγελματικής ανέλιξης. Η παρεχόμενη κατάρτιση θα δομείται σε ενότητες. Κάθε ενότητα μπορεί να ολοκληρώνεται σε τρίμηνο ή και εξάμηνο ή και χρόνο και θα συνδέεται με το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσώρευσης πιστωτικών μονάδων (ECVET).

Η έναρξη της εφαρμογής του Νέου Συστήματος Μαθητείας αναμένεται να γίνει σταδιακά από το Σεπτέμβριο 2008 και θα υλοποιείται παράλληλα και συμπληρωματικά παράλληλα με τις μεταρρυθμίσεις που θα επιτελούνται.

Από τα προαναφερόμενα είναι προφανές, ως εκ του ρόλου της, ότι η λειτουργία του θεσμού της Νέας Σύγχρονης Μαθητείας (Ν.Σ.Μ.) αποτελεί βασικό συντελεστή στη διαμόρφωση της στρατηγικής του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

iii. Σύστημα Επαγγελματικών Προσόντων

Βασική απαίτηση της υλοποίησης της Στρατηγικής της Δια Βίου Μάθησης αποτελεί η ύπαρξη διαφάνειας και συγκρισιμότητας των προσόντων που αποκτώνται στο εσωτερικό και εξωτερικό της Χώρας και διατάξεων που να δίνουν στους πολίτες τη δυνατότητα μεταφοράς των προσόντων τους στα εθνικά και τομεακά συστήματα προσόντων.

Σε εθνικό επίπεδο, ουσιαστικό ρόλο στην προσπάθεια αυτή αναμένεται να διαδραματίσει η σταδιακή εισαγωγή Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, το οποίο θα συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού της Χώρας, αλλά και στην προώθηση της κινητικότητας στην αγορά εργασίας και στη διευκόλυνση της πρόσβασης στα διάφορα εθνικά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Κατά συνέπεια θα συμβάλει ουσιαστικά στην προσπάθεια για αύξηση της παραγωγικότητας και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της κυπριακής οικονομίας. Στη διαδικασία διαμόρφωσης του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων θα ληφθεί υπόψη η ανάγκη πιστοποίησης της γνώσης που αποκτάται μέσω τυπικής, άτυπης και μη τυπικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και το Ενιαίο Κοινοτικό Πλαίσιο για τη Διαφάνεια των Εκπαιδευτικών και Επαγγελματικών Προσόντων και Ικανοτήτων «Europass».

Βασικοί στόχοι της ανάπτυξης και εισαγωγής Εθνικού Πλαισίου Προσόντων είναι οι εξής:

- Διασφάλιση διαφάνειας και συγκρισιμότητας των προσόντων και δυνατότητα μεταφοράς προσόντων επαγγελματικής και γενικής εκπαίδευσης, με στόχο την υποβοήθηση της δια βίου μάθησης και κινητικότητας των ατόμων.
- Αντιστοιχία των επιπέδων αναφοράς του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων με αυτά του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων για να είναι δυνατή η συνεργασία και η συμβολή στην επικοινωνία-κινητικότητα σπουδαστών και εργαζομένων.
- Σύνδεση των εθνικών και τομεακών πλαισίων προσόντων.
- Εισαγωγή κοινών σημείων αναφοράς που θα διευκολύνουν τους εκπαιδευόμενους και εργαζομένους να οργανώσουν τη σταδιοδρομία τους, στο πλαίσιο της Δια Βίου Μάθησης.

Επομένως, είναι προφανής η σκοπιμότητα ενσωμάτωσης στη στρατηγική του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Συστήματος Επαγγελματικών Προσόντων (ΣΕΠ), το οποίο θα σχεδιασθεί, θα εγκριθεί και θα λειτουργήσει σταδιακά και αναμένεται να είναι ένα αυτοτελές Σύστημα, το οποίο θα ορίζει τα Πρότυπα Επαγγελματικά Προσόντα (ΠΕΠ), με βάση τις εκάστοτε ανάγκες και προτεραιότητες της κυπριακής οικονομίας. Παράλληλα, επιδιώκεται η αξιοποίηση των ΠΕΠ που θα αναπτυχθούν από τα κύρια υποσυστήματα παροχής αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, όπως αυτών της Δημόσιας και Ιδιωτικής Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, του Συστήματος Μαθητείας, των Προγραμμάτων Αρχικής Κατάρτισης της ΑνΑΔ κλπ.

Στο πιο πάνω πλαίσιο, τα ΠΕΠ που σε πρώτο στάδιο θα ετοιμασθούν κατά τη διάρκεια της νέας προγραμματικής περιόδου 2007-2013, αναμένεται να έχουν άμεση σχέση με τις βασικές ειδικότητες για τις οποίες προσφέρεται επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Κύπρο. Πρόσθετα, τα αναλυτικά προγράμματα των παροχών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, σχεδιάζεται να αναθεωρηθούν σταδιακά έτσι που να συνάδουν με το περιεχόμενο και τις απαιτήσεις των ΠΕΠ.

Ο καθορισμός και εφαρμογή ενός πλαισίου αναγνώρισης και πιστοποίησης της ανεπίσημης και άτυπης μάθησης και η ενσωμάτωση του στην όλη διαδικασία της απονομής επαγγελματικών προσόντων, αναμένεται να αποτελέσει ουσιαστικό μέρος του ολοκληρωμένου Συστήματος Επαγγελματικών Προσόντων (ΣΕΠ).

Επίσης, σημειώνεται η προγραμματιζόμενη σύνδεση και γενικότερα η συνέργεια που επιβάλλεται να επιδιωχθεί με τις προσπάθειες που καταβάλλονται για την ενίσχυση των υποδομών κατάρτισης και ειδικότερα της σταδιακής εισαγωγής ενός νέου Συστήματος Αξιολόγησης και Πιστοποίησης των Συντελεστών Παροχής Κατάρτισης. Στόχος είναι η προσαρμογή του συστήματος κατάρτισης

στις σύγχρονες ανάγκες της αγοράς εργασίας και της αγοράς κατάρτισης με τη βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας της παρεχόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Μεσομακροπρόθεσμα δε, το ΣΕΠ, κατάλληλα προσαρμοσμένο, θα αποτελέσει αναπόσπαστο μέρος ενός μελλοντικού Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, το οποίο θα λαμβάνει υπόψη και θα συνδέεται με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων.

β) Προσαρμοστικότητα Επιχειρήσεων και Εργαζομένων

Η παραγωγικότητα αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς παράγοντες ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας και βελτίωσης της ευημερίας. Η ανταγωνιστικότητα προσδιορίζεται εν πολλοίς από την παραγωγικότητα του ανθρώπινου δυναμικού και του κεφαλαίου, δείκτες αλληλοσυνδεόμενοι μεταξύ τους και εξυπηρετώντας πολλαπλές στρατηγικές που έχουν άμεσες επιπτώσεις στην αγορά εργασίας, στην επιχειρηματικότητα και στις επενδύσεις.

Η βελτίωση της παραγωγικότητας της κυπριακής οικονομίας αποτελεί σημαντική προτεραιότητα του Κράτους. Το Συμβούλιο Παραγωγικότητας προχωρεί στην ετοιμασία του Εθνικού Προγράμματος Παραγωγικότητας και της Στρατηγικής για την Παραγωγικότητα, περιλαμβανομένων των πυλώνων / προτεραιοτήτων που θα εξειδικεύονται σε μέτρα, κατηγορίες δράσεων και έργα.

Σημαντική παράμετρος βελτίωσης της παραγωγικότητας της εργασίας και του κεφαλαίου αποτελεί η βελτίωση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων, η οποία παράλληλα, λόγω της διάρθρωσης του παραγωγικού και επιχειρηματικού ιστού της Κύπρου, συμβάλλει τα μέγιστα στην ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας και στην ευημερία του κοινωνικού ιστού της Χώρας.

Προκειμένου να βοηθηθούν οι επιχειρήσεις της χώρας και κυρίως οι ΜΜΕ να υπερνικήσουν τα ειδικά προβλήματα τους και να ενισχυθεί η τεχνολογική επικαιροποίηση και η επιχειρηματική καινοτομία τους και να συμπληρωθούν οι παρεμβάσεις που προωθούνται για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, επιχειρείται διαδικασία μεγαλύτερης έμφασης στην κατάρτιση του απασχολούμενου δυναμικού στα θέματα τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας, στις τομεακές ανάγκες, μαζί με βελτιωμένες υπηρεσίες στήριξης των επιχειρήσεων.

Η κατάρτιση των εργαζομένων και των εργοδοτών, όπου αυτό είναι εφικτό και ιδιαίτερα στις πολύ μικρές, μικρές και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις, θα πρέπει να συνδέεται με μία διαγνωστική μελέτη διερεύνησης των προβλημάτων και προοπτικών της επιχείρησης και να αποτελεί ένα ευέλικτο σχέδιο ανάπτυξης της επιχείρησης, μέρος του οποίου είναι η βελτιστοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, της οργάνωσης της εργασίας και των συνθηκών υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων.

Συμπληρωματικά και σε άμεση συνάφεια με τα προαναφερόμενα για την προσαρμοστικότητα εργαζομένων και επιχειρήσεων, στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής Δια Βίου Μάθησης, έχει κριθεί ως σημαντικός παράγοντας η ανάληψη, κατά την προγραμματική περίοδο 2007 – 2013, πολλών μορφών δράσεων προώθησης της Δια Βίου Μάθησης των απασχολούμενων στις επιχειρήσεις, αλλά και των επιχειρηματιών, στοχευμένες στα παρακάτω πεδία:

- Προώθηση της Προσαρμοστικότητας και Διατηρησιμότητας των Εργαζομένων, με κατάλληλο εμπλουτισμό των γνώσεων και δεξιοτήτων τους.
- Βελτίωση Παραγωγικότητας σε Επιχειρήσεις.
- Προώθηση της Έρευνας και Καινοτομίας σε Επιχειρήσεις.
- Αξιοποίηση Νέων Τεχνολογιών.

- Ανάπτυξη της Επιχειρηματικότητας.
- Αξιοποίηση και Ανάπτυξη Απασχολούμενου Γυναικείου Δυναμικού.
- Καινοτόμες Προσεγγίσεις στην Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού.
- Αναβάθμιση της σύνδεσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με τις επιχειρήσεις και γενικότερα με το παραγωγικό περιβάλλον.

Από τους παραπάνω τομείς δράσης, η στρατηγική του Επιχειρησιακού Προγράμματος εστιάζεται στην παροχή εμπλουτισμένων, αλλά και νέων υποστηρικτικών μορφών υπηρεσιών ανθρώπινου δυναμικού στις επιχειρήσεις, περιλαμβανομένων και καινοτόμων συμβουλευτικών υπηρεσιών, κατόπιν αναγκών διαγνωστικών ερευνών και παροχής κατάρτισης. Τα προγράμματα κατάρτισης θα ενεργούν συμπληρωματικά με τις παρεμβάσεις για αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας και αύξηση των επενδύσεων σε θέματα Έρευνας και Ανάπτυξης που προωθούνται στα πλαίσια των άλλων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

γ) Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης

Οι ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης αποτελούν βασική στρατηγική της Κύπρου στον τομέα του ανθρώπινου δυναμικού, η οποία υλοποιείται από την περίοδο 2004-2006, με στόχο τη διεύρυνση και εμβάθυνση της κατά την περίοδο 2007-2013. Η στρατηγική αυτή συμβάλλει σημαντικά στην προσέλκυση και διατήρηση μεγαλύτερου αριθμού προσώπων στην αγορά εργασίας σε καλύτερες και περισσότερες θέσεις απασχόλησης.

Η γενικότερη στρατηγική της Κύπρου για την ενδυνάμωση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης εστιάζεται στον εκσυγχρονισμό και διεύρυνση των συστημάτων έγκαιρου εντοπισμού προβλημάτων στην αγορά εργασίας και στην ανάληψη στοχευμένων παρεμβάσεων σε πραγματικό χρόνο. Αυτό θα επιτευχθεί με τη συνεχή αναβάθμιση των συστημάτων της αγοράς εργασίας προς την κατεύθυνση της «πελατοκεντρικής» και εξατομικευμένης παρέμβασης των ανέργων και των αέργων, με ιδιαίτερη προσέγγιση στις τοπικές αγορές εργασίας και σε συνεργασία με τον επιχειρηματικό ιστό κάθε περιοχής. Βασικό μοχλό στην εφαρμογή αυτής της πολιτικής αποτελεί η Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης.

Ως εκ τούτου, οι οργανωτικές αλλαγές της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΑ), προκειμένου να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις ένταξης στην αγορά εργασίας αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης, δεδομένου ότι πρόκειται για τον πιο σημαντικό θεσμό της αγοράς εργασίας, αναφορικά με την εφαρμογή ενεργητικών πολιτικών για πρόληψη και απάμβλυνση της ανεργίας και την προώθηση της απασχόλησης.

Η ενίσχυση και ο εκσυγχρονισμός της ΔΥΑ που άρχισε την προγραμματική περίοδο 2004-2006 αναμένεται να αναβαθμίσει σημαντικά την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών της ΔΥΑ προς το κοινό (δημιουργία και λειτουργία οκτώ (8) νέων Τοπικών Γραφείων Εργασίας, εισαγωγή της εξατομικευμένης εξυπηρέτησης ανέργων με δυσκολίες ένταξης στην απασχόληση, παροχή διευκολύνσεων για αυτοεξυπηρέτηση και η ανάπτυξη των ικανοτήτων του προσωπικού, μέσω της κατάρτισης του για παροχή ποιοτικής εξυπηρέτησης). Κατά την προγραμματική περίοδο 2004-2006, αναπτύχθηκαν, επίσης, οι διαδικασίες διαχείρισης ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχονται μέσω των Γραφείων Εργασίας της ΔΥΑ, με στόχο την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών και την παρακολούθηση της εφαρμογής τους. Το εργαλείο αυτό αποτελεί, για το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ένα εύχρηστο εργαλείο για τον σχεδιασμό νέων δράσεων για την προώθηση μεταρρυθμίσεων στην πολιτική απασχόλησης και την καταπολέμηση της ανεργίας.

Η στρατηγική της νέας προγραμματικής περιόδου, 2007-2013 αφορά στην περαιτέρω ενίσχυση/ενδυνάμωση της ΔΥΑ για να μπορεί να ανταποκρίνεται πιο αποτελεσματικά στο ρόλο της, μέσω της ενίσχυσης της διοικητικής ικανότητας της, της ολοκλήρωσης της επέκτασης του δικτύου της, αποτελεσματικότερων τρόπων προσέγγισης των εργοδοτών και επιχειρηματιών, όσον αφορά στην ικανοποίηση των αναγκών τους σε εργατικό δυναμικό και μέσω της ανάπτυξης εταιρικών σχέσεων, σε τοπικό επίπεδο και άλλους φορείς, για καταπολέμηση της ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού, όπως και την προώθηση της απασχόλησης.

Επιπρόσθετα, η στρατηγική του Προγράμματος στο πεδίο των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης διασυνδέεται άμεσα και με αυτήν της Δια Βίου Μάθησης, με το σχεδιασμό επικεντρωμένων δράσεων κατάρτισης για τη βελτίωση της απασχολησιμότητας και την προετοιμασία ένταξης ή/και επανένταξης στην αγορά εργασίας, πληθυσμιακών ομάδων που εμφανίζουν χαμηλά ποσοστά απασχόλησης και συμμετοχής στην αγορά εργασίας και υψηλά ποσοστά ανεργίας, όπως είναι οι νέοι και γυναίκες.

δ) Κοινωνική Συνοχή

Η συνολική στρατηγική προσέγγιση της Κύπρου, σύμφωνα με το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων επικεντρώνεται στη δημιουργία των απαραίτητων συνθηκών βελτίωσης της κοινωνικής συνοχής στη Χώρα, ως επί το πλείστον μέσω της ενεργούς ένταξης των ευάλωτων ομάδων στην απασχόληση. Έχει ως στόχο την ενίσχυση της ευελιξίας στην αγορά εργασίας, την περαιτέρω ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου μέσω δραστηριοτήτων επαγγελματικής κατάρτισης και τη διαχείριση της οικονομικής μετανάστευσης (ιδιαίτερα για τους εργαζομένους τρίτων χωρών). Επιπροσθέτως, η στρατηγική δίνει προτεραιότητα στη μείωση της φτώχειας για το σύνολο του πληθυσμού και προβλέπει συγκεκριμένα μέτρα για τα άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω, καθώς και για τα παιδιά.

Στις ανωτέρω κατευθύνσεις, η στρατηγική του Επιχειρησιακού Προγράμματος επικεντρώνεται στην ένταξη των ευάλωτων ομάδων στην αγορά εργασίας, η οποία επιδιώκεται κατά κύριο λόγο μέσω ενεργητικών πολιτικών, σε ομάδες – στόχους, όπως γυναίκες, άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, δικαιούχους δημόσιας αρωγής, άτομα με αναπηρία, μετανάστες και αλλόγλωσσους υπηκόους της Κύπρου. Η πρόβλεψη για εξατομικευμένη αντιμετώπιση των ανέργων από τις Δημόσιες Υπηρεσίες Απασχόλησης και η προώθηση ευέλικτων μορφών απασχόλησης, συνοδεύονται από καλύτερες υπηρεσίες φροντίδας για παιδιά και άλλα εξαρτώμενα άτομα, με την παράλληλη ενδυνάμωση των δομών και μηχανισμών εμπλεκόμενων φορέων για το σχεδιασμό και την υλοποίηση κοινωνικών προγραμμάτων, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση σε περιοχές που αντιμετωπίζουν πολλαπλά προβλήματα (υποβαθμισμένες αστικές περιοχές και ύπαιθρος).

Υγεία

Οι προτεραιότητες της Κύπρου στο τομέα της Υγείας διατυπώνονται στην *Εθνική Έκθεση Στρατηγικής για την Υγεία και τη Μακροχρόνια Φροντίδα (Εθνική Έκθεση Στρατηγικής για την Κοινωνική Προστασία και την Κοινωνική Ένταξη 2006-2008)*. Συνοπτικά οι παρεμβάσεις που θα προωθηθούν στα πλαίσια της εν λόγω στρατηγικής, οι οποίες στο μεγαλύτερο μέρος τους θα χρηματοδοτηθούν από εθνικούς πόρους είναι οι ακόλουθες:

- Το κυριότερο μέτρο για τη διασφάλιση της πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας και την αντιμετώπιση των προβλημάτων οργάνωσης και χρηματοδότησης της φροντίδας υγείας είναι η εισαγωγή του Γενικού Συστήματος Υγείας (ΓεΣΥ).

- Μέτρα εκσυγχρονισμού της οργάνωσης του Υπουργείου Υγείας και της διοίκησης των κρατικών νοσοκομείων.
- Παράλληλα θα προωθηθούν παρεμβάσεις για βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών και θα συνεχιστούν και θα ενισχυθούν τα μέτρα πρόληψης και προαγωγής της υγείας.
- Στον τομέα της μακροχρόνιας φροντίδας υγείας έμφαση δίνεται στην ενίσχυση των δομών φροντίδας που προσφέρονται από τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης και τον εθελοντικό τομέα, ιδιαίτερα των υπηρεσιών κατ' οίκον φροντίδας.
- Ανάπτυξη των κοινοτικών νοσηλευτικών υπηρεσιών, καθώς και η ανάπτυξη γηριατρικών υπηρεσιών και η ένταξη τους σε όλα τα επίπεδα φροντίδας υγείας, θα συμβάλουν στην ποιοτική αναβάθμιση της μακροχρόνιας φροντίδας.
- Η προώθηση της ολοκλήρωσης της μηχανογράφησης των δημόσιων υπηρεσιών υγείας και η επέκταση της και στις ιδιωτικές υπηρεσίες με την εισαγωγή του ΓεΣΥ.

Στο πιο πάνω πλαίσιο, η στρατηγική του Επιχειρησιακού Προγράμματος επικεντρώνεται στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ιατρικού προσωπικού και γενικότερα των επαγγελματιών υγείας, ενόψει των αναγκών που δημιουργούνται με την εφαρμογή του ΓεΣΥ και της ανάπτυξης της ηλεκτρονικής υγείας.

ε) Διοικητική Ικανότητα της Δημόσιας Διοίκησης

Σημαντική παράμετρος για την επιτάχυνση της αναπτυξιακής διαδικασίας της Κύπρου και την προσαρμογή της οικονομίας της στις απαιτήσεις του έντονα ανταγωνιστικού διεθνούς περιβάλλοντος αποτελεί ο ουσιαστικός εκσυγχρονισμός του δημόσιου τομέα σε όλα τα επίπεδα διοίκησης, για την μετατροπή του σε σύγχρονο και αποτελεσματικό μέσο σχεδιασμού και εφαρμογής των δημόσιων πολιτικών. Η ενδυνάμωση της διοικητικής ικανότητας των δημόσιων υπηρεσιών θα συμβάλει στην αύξηση της παραγωγικότητας και της ποιότητας της εργασίας, στην προώθηση της επιχειρηματικότητας, στην προσέλκυση επενδύσεων και στη δημιουργία απασχόλησης.

Στο πλαίσιο αυτής της στρατηγικής οι στόχοι που θέτει το ΕΣΠΑ και το ΕΠΜ για τον εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης αφορούν, μεταξύ άλλων:

- στον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου ρύθμισης θεμάτων διοίκησης ανθρώπινου δυναμικού και διοικητικής οργάνωσης της δημόσιας διοίκησης (π.χ. διαδικασία επιλογής και πρόσληψης προσωπικού, εκσυγχρονισμός Σχεδίων Υπηρεσίας, εισαγωγή νέου συστήματος αξιολόγησης της απόδοσης των δημοσίων υπαλλήλων, περαιτέρω επέκταση του Κοινού Πλαισίου Αξιολόγησης στο δημόσιο τομέα).
- στη βελτίωση της εκπαίδευσης του προσωπικού της δημόσιας διοίκησης.
- στην αναμόρφωση του κανονιστικού πλαισίου που ρυθμίζει τη δημόσια δράση.
- στην αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών στον πολίτη.

Ως εκ τούτου, οι στρατηγικές προτεραιότητες που τίθενται για τη δημιουργία μιας σύγχρονης, αποδοτικής και αποτελεσματικής δημόσιας υπηρεσίας, η οποία, αξιοποιώντας και τη σύγχρονη τεχνολογία της πληροφορικής και των επικοινωνιών, είναι σε θέση να σχεδιάζει και εφαρμόζει πολιτικές αποτελεσματικά και αποδοτικά, να προσφέρει υψηλού ποιοτικού επιπέδου υπηρεσίες και να αντιμετωπίζει με επιτυχία τις προκλήσεις και ευκαιρίες που παρουσιάζονται στον Ευρωπαϊκό χώρο, είναι οι εξής:

- Ενδυνάμωση των δομών και των διαδικασιών σχεδιασμού δημόσιων πολιτικών και αναπτυξιακών προγραμμάτων.
- Ενδυνάμωση της ικανότητας εφαρμογής, διαχείρισης/ παρακολούθησης και αξιολόγησης των δημόσιων πολιτικών και αναπτυξιακών προγραμμάτων.
- Παροχή υπηρεσιών υψηλού ποιοτικού επιπέδου στους πολίτες και στις επιχειρήσεις.

Ως μέρος της γενικότερης στρατηγικής για την αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης και, λαμβάνοντας υπόψη τις ελλείψεις που παρατηρούνται στις οργανωτικές δομές, μηχανισμούς και εμπειρίες διαμόρφωσης και παραγωγής πολιτικής, σχεδιασμού και υλοποίησης αναπτυξιακών προγραμμάτων και έργων, η στρατηγική του Επιχειρησιακού Προγράμματος εστιάζεται στην προώθηση της διαδικασίας οργανωτικού και λειτουργικού ανασχεδιασμού και διοικητικής ανασυγκρότησης υπηρεσιών, οι οποίες σχετίζονται άμεσα με τις, -μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος-, προωθούμενες επιμέρους πολιτικές ενίσχυσης του ανθρώπινου κεφαλαίου, προώθησης πολιτικών για την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή όπως είναι η εκπαίδευση, η απασχόληση και η κοινωνική συνοχή.

Πιο συγκεκριμένα, επιδίωξη του παρόντος Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι η αναδιοργάνωση και βελτίωση των διοικητικών δομών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού στο Υπουργείο Οικονομικών, του Τμήματος Εργασίας και των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ) στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η αποτελεσματική εφαρμογή της μεταρρύθμισης της εκπαίδευσης απαιτεί και την ανάλογη αναδιαμόρφωση της δομής και της οργάνωσης του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού με έμφαση στον αναβαθμισμένο στρατηγικό ρόλο που καλείται να διαδραματίσει.

Αναφορικά με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ) επιδιώκεται η βελτίωση των θεσμικών και διοικητικών δυνατοτήτων και της αποτελεσματικότητας των ΥΚΕ και η παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών στους πολίτες. Προς αυτή την κατεύθυνση οι ΥΚΕ επιδιώκουν, μεταξύ άλλων, την ανάπτυξη συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης των προγραμμάτων και δράσεων που υλοποιούν, την ποιοτική αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό των υπηρεσιών που παρέχουν καθώς και την εισαγωγή σύγχρονων μεθόδων διοίκησης και οργάνωσης για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του υφιστάμενου προνοιακού συστήματος.

Παράλληλα με την ενδυνάμωση της διοικητικής ικανότητας της ΔΥΑ, επιδιώκεται η ενδυνάμωση των δομών του Τμήματος Εργασίας με την επικέντρωση του στην παρακολούθηση των εξελίξεων στην αγορά εργασίας και τον σχεδιασμό πολιτικών απασχόλησης. Συγκεκριμένα, επιδιώκεται, η δημιουργία Παρατηρητηρίου Αγοράς Εργασίας με στόχο το συντονισμό στην ετοιμασία και παρακολούθηση της υλοποίησης του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Απασχόληση.

Στα πλαίσια της προσπάθειας εκσυγχρονισμού της Δημόσιας Διοίκησης, το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού καλείται να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο. Επιδιώκεται η αναβάθμιση της ικανότητας του Τμήματος για διαμόρφωση και παραγωγή πολιτικής όσον αφορά τη διοίκηση ανθρώπινου δυναμικού στη δημόσια υπηρεσία. Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του Τμήματος θα προωθηθεί ο εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου για τη διοικητική οργάνωση της Δημόσιας Διοίκησης και γενικά θεμάτων οργάνωσης ανθρώπινου δυναμικού.

Παράλληλα, λαμβάνοντας υπόψη, ότι η κατάλληλη ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και η προώθηση της Δια Βίου Μάθησης αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας του δημόσιου τομέα, στη στρατηγική του Επιχειρησιακού Προγράμματος εντάσσονται

σεται και η οργανωσιακή βελτίωση, η ενίσχυση της στρατηγικής, διοικητικής και ηγετικής ικανότητας και της τεχνογνωσίας του προσωπικού καθώς και η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στην κεντρική δημόσια διοίκηση και τοπική αυτοδιοίκηση. Ειδικότερα θα προωθηθούν προγράμματα κατάρτισης για ενδυνάμωση των δεξιοτήτων της δημόσιας υπηρεσίας, της καλλιέργειας στα στελέχη και τους οργανισμούς της κυπριακής δημόσιας υπηρεσίας μιας νέας κουλτούρας που ενθαρρύνει την ανάληψη βελτιωτικών πρωτοβουλιών σε συνεχή βάση, για δημιουργία μιας πολιτοκεντρικής δημόσιας διοίκησης, επικεντρωμένης στην επίτευξη αποτελεσμάτων και τέλος της ενίσχυσης της υπευθυνότητας του προσωπικού της δημόσιας διοίκησης, και ιδιαίτερα των στελεχών που κατέχουν θέσεις ευθύνης.

2.4.1 Στρατηγικός και Γενικοί Στόχοι του Προγράμματος

Σύμφωνα με την προηγηθείσα παρουσίαση των βασικών κατευθύνσεων της εθνικής στρατηγικής περί ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού, επί των οποίων παρεμβαίνει και ενισχύει το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, συμπληρωματικά προς τις παρεμβάσεις που χρηματοδοτούνται με αμιγώς εθνικούς πόρους, προσδιορίζεται ο Στρατηγικός Στόχος και οι Γενικοί Στόχοι του Προγράμματος, οι οποίοι παρουσιάζονται αμέσως πιο κάτω:

Στρατηγικός Στόχος

Ο στρατηγικός στόχος του Προγράμματος είναι η πλήρης και ποιοτική απασχόληση, η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και η εμπέδωση συνθηκών κοινωνικής συνοχής και ίσων ευκαιριών.

Με τον Στρατηγικό στόχο του Προγράμματος επιδιώκεται η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και η αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών της αγοράς εργασίας, οι οποίες εστιάζονται στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων ορισμένων, κρίσιμων για το σύνολο του κοινωνικού ιστού και την αγορά εργασίας, πληθυσμιακών ομάδων και στην προώθησή τους σε θέσεις εργασίας. Ιδιαίτερη δε έμφαση δίνεται στη Δια Βίου Μάθηση, πολιτική η οποία διατρέχει σχεδόν το σύνολο του Προγράμματος, πέραν της εστίασης σε συγκεκριμένες αυτοτελείς κατηγορίες παρεμβάσεων που εξυπηρετούν τη συγκεκριμένη πολιτική, στο πλαίσιο αντίστοιχου ειδικού στόχου στον ένα από τους δύο βασικούς Άξονες Προτεραιότητας του Προγράμματος.

Ο Στρατηγικός Στόχος του Επιχειρησιακού Προγράμματος ταυτίζεται με τον έναν από τους δύο ειδικούς στρατηγικούς στόχους του ΕΣΠΑ, δηλαδή την «πλήρη και ποιοτική απασχόληση και εμπέδωση της κοινωνικής συνοχής», ενώ συμβάλλει σε σημαντικό βαθμό για την επίτευξη του πρώτου ειδικού στρατηγικού στόχου του ΕΣΠΑ, «βελτίωση της ανταγωνιστικότητας». Παράλληλα δε, ο στρατηγικός στόχος του Επιχειρησιακού Προγράμματος ταυτίζεται με τη θεματική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ «Ανθρώπινοι πόροι, Απασχόληση και Κοινωνική Συνοχή», ενώ συμβάλλει στην αποτελεσματική υλοποίηση τριών ακόμα από τις συνολικά πέντε θεματικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ, της θεματικής προτεραιότητας «Ενίσχυση της Παραγωγικής Βάσης της Οικονομίας και Στήριξη των Επιχειρήσεων» και «Δημιουργία Βιώσιμων Κοινοτήτων» και της «Κοινωνίας της Γνώσης και Προώθηση της Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης».

Με βάση αυτά τα δεδομένα είναι εμφανές ότι οι παρεμβάσεις του Επιχειρησιακού Προγράμματος που θα υλοποιηθούν για την επίτευξη του Στρατηγικού Στόχου θα έχουν βαθμούς συμπληρωματικότητας και θα συμβάλλουν στους στόχους του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα», καθώς επίσης και με τα Επιχειρησιακά Προγράμματα «Αγροτική

Ανάπτυξη» 2007 – 2013 και «Αλιεία» 2007 – 2013 που συγχρηματοδοτούνται αντίστοιχα από το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΑ.

Γενικοί Στόχοι

Ο Στρατηγικός Στόχος του Επιχειρησιακού Προγράμματος θα επιτευχθεί μέσω δύο ενδιάμεσων γενικών στόχων, οι οποίοι είναι:

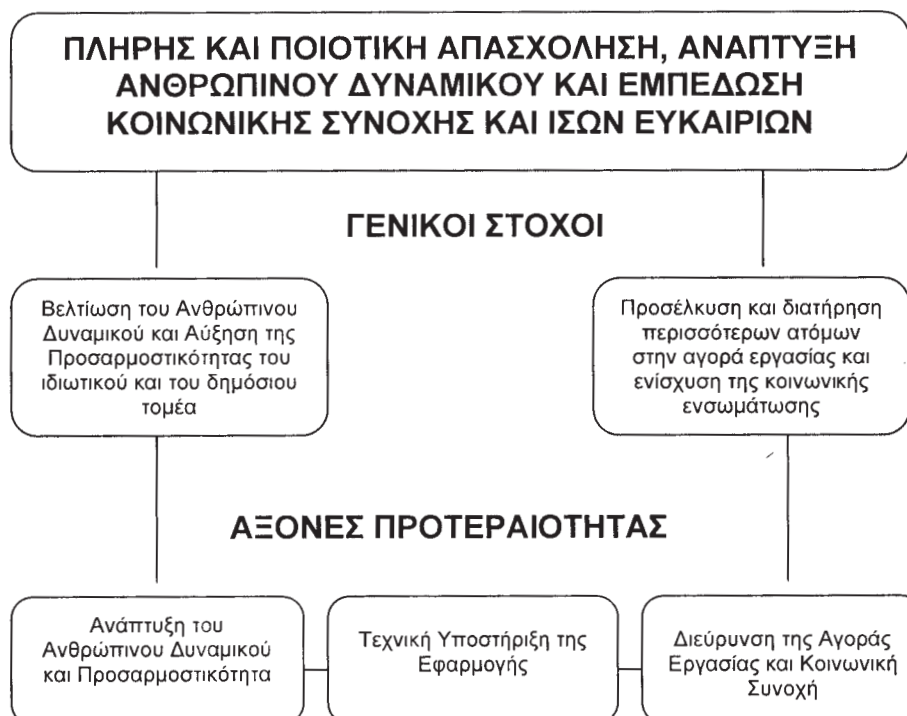
- Βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού και αύξηση της προσαρμοστικότητας του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα
- Προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ατόμων στην αγορά εργασίας και ενίσχυση της κοινωνικής ενσωμάτωσης

Οι δύο αυτοί γενικοί στόχοι του Προγράμματος, οι οποίοι θα επιτευχθούν μέσω δύο αντίστοιχων βασικών Αξόνων Προτεραιότητας, αλληλοσυνδέονται στην επίτευξή τους, ιδιαίτερα δε για την επίτευξη του πρώτου στόχου συμβάλλει άμεσα ο δεύτερος στόχος, αφού δημιουργεί τις αναγκαίες προϋποθέσεις για ένταξη στην αγορά εργασίας και στην απασχόληση, ενώ παράλληλα με την αύξηση της προσαρμοστικότητας επιχειρήσεων και εργαζομένων δημιουργούνται οι συνθήκες τόσο για τη δημιουργία, όσο και για τη διατήρηση των θέσεων εργασίας.

Η σύνδεση των στόχων και των Αξόνων Προτεραιότητας απεικονίζεται στο διάγραμμα που ακολουθεί:

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

Αμέσως πιο κάτω αιτιολογούνται και αναλύονται οι γενικοί στόχοι της στρατηγικής.

Γενικός Στόχος: Βελτίωση του Ανθρώπινου Δυναμικού και Αύξηση της Προσαρμοστικότητας του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα

Η επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό για βελτίωση, αναβάθμιση και ενίσχυση των δεξιοτήτων του σύμφωνα με τις ανάγκες της παραγωγικής δραστηριότητας, λαμβάνοντας υπόψη τις ραγδαίες αλλαγές της τεχνολογίας, αποτελεί βασικό παράγοντα για την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, ενώ παράλληλα είναι βασική προϋπόθεση αύξησης της απασχολησιμότητας του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας και συντελεί στη μείωση των ανισοσκελειών μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας.

Δεδομένου του ψηλού εκπαιδευτικού επιπέδου του πληθυσμού και παράλληλα της χαμηλής παραγωγικότητας της εργασίας σε βασικούς τομείς της οικονομίας, δημιουργείται η αναγκαιότητα αναπροσδιορισμού των εκπαιδευτικών γνώσεων και δεξιοτήτων προς την κατεύθυνση ψηλού επιπέδου δεξιοτήτων που απαιτεί η αγορά, και η ενίσχυση της δια βίου μάθησης σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και κατάρτισης για συνεχή προσαρμογή των δεξιοτήτων και γνώσεων στις ραγδαία μεταβαλλόμενες απαιτήσεις των παραγωγικών / οικονομικών δραστηριοτήτων.

Παράλληλα όμως, προκειμένου οι επιχειρήσεις, οι εργαζόμενοι και οι επιχειρηματίες, να αντεπεξέλθουν στο γρήγορα μεταβαλλόμενο και έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον θα πρέπει να προσαρμόζουν τις διοικητικές και παραγωγικές λειτουργίες στα εκάστοτε νέα δεδομένα της αγοράς, τόσο από πλευράς ενσωμάτωσης νέων τεχνολογιών και καινοτομιών στις λειτουργίες τους, όσο και στην οργάνωση της εργασίας, με παράλληλο αναπροσδιορισμό και αναβάθμιση των δεξιοτήτων και προσόντων εργαζομένων και επιχειρηματιών. Επιπρόσθετα η σύνδεση της εκπαίδευσης και κατάρτισης όλων των βαθμίδων με τις ανάγκες / απαιτήσεις της παραγωγικής βάσης και ιδιαίτερα με τις ανάγκες του επιχειρηματικού κόσμου με μια διαδικασία αλληλεπίδρασης, ολοκληρώνει σε σημαντικό βαθμό την προσαρμογή των επιχειρήσεων, των επιχειρηματιών και των εργαζομένων στα εκάστοτε νέα δεδομένα του διεθνούς ανταγωνιστικού περιβάλλοντος.

Πρόσθετα, απαιτείται η ενίσχυση της προσαρμοστικότητας κυρίως του αμιγούς Δημόσιου Τομέα, ιδιαίτερα σ' εκείνους τους τομείς που άπτονται του σχεδιασμού / προγραμματισμού και διαχείρισης προγραμμάτων ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού, καθώς επίσης και για τους τομείς παροχής ψηλού επιπέδου υπηρεσιών στους πολίτες και στις επιχειρήσεις.

Βασικός κορμός της πολιτικής για προώθηση αυτού του Στόχου αποτελεί η εφαρμογή παρεμβάσεων που εντάσσονται στη στρατηγική για τη Δια Βίου Μάθηση, με έμφαση στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένου και του συστήματος μαθητείας, η οποία σε συνδυασμό, με την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών, την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών για την προσαρμοστικότητα των επιχειρήσεων και των εργαζομένων, τη στοχευμένη αναδιοργάνωση των δημόσιων υπηρεσιών σε συγκεκριμένους κρίσιμους τομείς και την ανάπτυξη ελκυστικών προγραμμάτων Δια Βίου Μάθησης, επιχειρείται μια σε μεγάλο βαθμό ολοκληρωμένη προσέγγιση στον τομέα του ανθρώπινου δυναμικού.

Όπως διαπιστώνεται από τα προαναφερόμενα, ο συγκεκριμένος Γενικός Στόχος της Στρατηγικής του Προγράμματος έχει απόλυτη συνάφεια και συνάδει με τρεις από τους πέντε ειδικούς στόχους (ενίσχυση / βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού, αύξηση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών, ενδυνάμωση της διοικητικής ικανότητας του δημόσιου τομέα) των παρεμβάσεων της τρίτης θεματικής προτεραιότητας (ανθρώπινοι πόροι, απασχόληση και κοινωνική συνοχή) του ΕΣΠΑ.

Γενικός Στόχος: Προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ατόμων στην αγορά εργασίας και ενίσχυση της κοινωνικής ενσωμάτωσης

Η πλήρης απασχόληση σε ποιοτικές θέσεις εργασίας και η διατήρηση των θέσεων απασχόλησης, αποτελούν κρίσιμες παραμέτρους για την οικονομική ανάπτυξη και την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής.

Λαμβάνοντας υπόψη τους δείκτες συμμετοχής στην αγορά εργασίας και στην απασχόληση, αλλά και τους δείκτες ανεργίας συγκεκριμένων πληθυσμιακών ομάδων, του κοινωνικού ιστού της Κύπρου, καθώς και την εμφάνιση φαινομένων άμβλυνσης της κοινωνικής συνοχής, κυρίως στο επίπεδο φτώχειας ορισμένων πληθυσμιακών ομάδων, είναι εμφανής η αναγκαιότητα καθορισμού αυτού του γενικού στόχου.

Με την υιοθέτηση του στόχου αυτού επιδιώκεται η δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών και προϋποθέσεων, προκειμένου να ενθαρρυνθεί η ένταξη και η παραμονή στην αγορά εργασίας και στην απασχόληση ατόμων, τα οποία αντιμετωπίζουν προβλήματα πρόσβασης στην αγορά εργασίας και στην απασχόληση. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω των κατάλληλων παρεμβάσεων απόκτησης εκείνων των δεξιοτήτων που απαιτεί η παραγωγική δραστηριότητα ενώ παράλληλα επιδιώκεται η άμβλυνση του φαινομένου του κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών ομάδων, κυρίως μέσω της εξασφάλισης των προϋποθέσεων και μηχανισμών πρόσβασης στην αγορά εργασίας, όπως θα καταδειχθεί στις επόμενες υποενότητες του παρόντος κεφαλαίου. Ο συγκεκριμένος Γενικός Στόχος της Στρατηγικής του Προγράμματος ταυτίζεται εμφανώς με τις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης, με εστίαση στους νέους, στις γυναίκες και σε ευπαθείς ομάδες, ενώ παράλληλα ιδιαίτερο ρόλο διαδραματίζουν οι μηχανισμοί σύνδεσης προσφοράς και ζήτησης εργασίας.

Ο συγκεκριμένος Γενικός Στόχος έχει άμεση συνάφεια με δύο από τους πέντε ειδικούς στόχους (προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ανθρώπων στην αγορά εργασίας και απασχόληση, ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και ενσωμάτωσης) των παρεμβάσεων της τρίτης Θεματικής Προτεραιότητας του ΕΣΠΑ.

Από την προηγηθείσα αναφορά περί του Στρατηγικού και των Γενικών Στόχων του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι εμφανείς οι λόγοι που επελέγησαν με δεδομένα, αφ' ενός την απόλυτη συνάφεια με το ΕΣΠΑ, αφ' ετέρου με τις συνολικές και επί μέρους ανάγκες και προοπτικές ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού και της αγοράς εργασίας της Κύπρου. Αποτελούν δε ένα σημαντικό μέρος των κυριότερων κατευθύνσεων της γενικότερης στρατηγικής της Κύπρου στον τομέα του ανθρώπινου δυναμικού.

2.4.2 Επιλογή και Ιεράρχηση των Αξόνων Προτεραιότητας

Για την επίτευξη των Γενικών Στόχων της Στρατηγικής του Προγράμματος, απαιτούνται οι αναγκαίες παρεμβάσεις, έτσι ώστε να εφαρμοσθεί το κατάλληλο μίγμα πολιτικής, με την εξασφάλιση των απαραίτητων συμπληρωματικοτήτων και συνεργειών των επί μέρους δράσεων.

Για το λόγο αυτό επελέγησαν δύο βασικοί Άξονες Προτεραιότητας, οι οποίοι αντιστοιχούν απόλυτα, ένας προς ένα, με τους Γενικούς Στόχους της Στρατηγικής, με επιπρόσθετο ένα τρίτο Άξονα Προτεραιότητας, ο οποίος προβλέπει τις αναγκαίες δράσεις / κατηγορίες πράξεων για την υποστήριξη της αποτελεσματικής και αποδοτικής εφαρμογής του συνόλου του Προγράμματος.

Ως εκ τούτου οι παρεμβάσεις για την επίτευξη του στρατηγικού στόχου και των Γενικών Στόχων του ΕΠ δομούνται στους ακόλουθους τρεις Άξονες Προτεραιότητας:

- Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού και Προσαρμοστικότητα
- Διεύρυνση της Αγοράς Εργασίας και Κοινωνική Συνοχή
- Τεχνική υποστήριξη της εφαρμογής

Η ιεράρχηση και συνακόλουθα η χρηματοδοτική βαρύτητα των Αξόνων Προτεραιότητας και ειδικότερα όσον αφορά στους δύο κύριους Άξονες του Προγράμματος, εδράζεται στις ανάγκες που καλύπτονται από τις δράσεις που περιλαμβάνει ο καθένας και κατά συνέπεια στο Γενικό Στόχο Στρατηγικής, τον οποίο εξυπηρετεί, σε συνδυασμό με τις προτεραιότητες που τίθενται από τους επιμέρους τομείς / πεδία εθνικής πολιτικής. Σημαντική παράμετρος ιεράρχησης των Αξόνων Προτεραιότητας αποτελούν οι συστάσεις του Συμβουλίου, σχετικά με την πορεία του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρύθμισης, οι οποίες άπτονται των πεδίων παρέμβασης του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ). Ειδικότερα, λαμβάνοντας υπόψη :

- τις συστάσεις του Συμβουλίου για την πορεία του ΕΠΜ για το έτος 2006 και συγκεκριμένα τη βελτίωση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, ειδικότερα του συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και του συστήματος μαθητείας, στο πλαίσιο της γενικότερης εθνικής στρατηγικής για τη Δια Βίου Μάθηση,
- την αντιμετώπιση της χαμηλής συμμετοχής στη δια βίου μάθηση του ανθρώπινου δυναμικού, στο πλαίσιο συνεχούς προσαρμογής του στις τρέχουσες εξελίξεις των απαιτήσεων της αγοράς εργασίας,
- την ανάγκη ενίσχυσης της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και ιδιαίτερα των πολύ μικρών και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στο διαρκώς μεταβαλλόμενο εξωτερικό περιβάλλον,
- τους σχετικά ικανοποιητικούς δείκτες που παρουσιάζει η Χώρα σε σχέση με την αγορά εργασίας (συμμετοχή στην αγορά εργασίας, απασχόληση και ανεργία), εκτός ορισμένων περιπτώσεων πληθυσμιακών ομάδων, οι οποίες, στην κατεύθυνση αυτή, χρήζουν ιδιαίτερης ενίσχυσης της απασχολησιμότητάς τους,
- τις γενικά καλές υπάρχουσες συνθήκες κοινωνικής συνοχής, με σχετικά περιορισμένους κινδύνους άμβλυνσης του κοινωνικού αποκλεισμού, και ιδιαίτερα όσον αφορά στην πρόσβαση στην απασχόληση των ευπαθών κοινωνικά ομάδων

Ο Άξονας Προτεραιότητας 1: Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού και Προσαρμοστικότητα, ιεραρχείται ως σχετικά σημαντικότερος, ενώ ακολουθεί ο Άξονας Προτεραιότητας 2: Διεύρυνση της Αγοράς Εργασίας και Κοινωνική Συνοχή, με ανάλογη μεταξύ τους σχέση από πλευράς χρηματοδοτικής βαρύτητας. Συγκεκριμένα για τον Άξονα Προτεραιότητας 1 διατίθεται ποσοστό 66% περίπου των συνολικών πόρων του Προγράμματος, μη συμπεριλαμβανομένης της Τεχνικής Υποστήριξης Εφαρμογής (Άξονας Προτεραιότητας 3), ενώ για τον Άξονα Προτεραιότητας 2 διατίθεται περίπου το υπόλοιπο 34%. Αν συμπεριληφθεί και ο Άξονας Προτεραιότητας 3, τα ως άνω ποσοστά διαμορφώνονται σε 64% και 33%, αντίστοιχα.

Με δεδομένο ότι κάθε Άξονας Προτεραιότητας ανταποκρίνεται σε ένα Γενικό Στόχο Στρατηγικής του Προγράμματος, αμέσως πιο κάτω παρουσιάζονται συνοπτικά οι επιμέρους ειδικοί στόχοι των Αξόνων Προτεραιότητας.

Άξονας Προτεραιότητας 1: Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού και Προσαρμοστικότητα

Ο πρώτος Άξονας Προτεραιότητας δομείται στη βάση τριών επιμέρους ειδικών στόχων, ως εξής:

- α) Προώθηση της Δια Βίου Μάθησης, κυρίως μέσω της αναβάθμισης των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης

β) Εκσυγχρονισμός και προσαρμογή της λειτουργίας των επιχειρήσεων και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις ανάγκες της αγοράς και του παραγωγικού / οικονομικού περιβάλλοντος

γ) Αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας του δημόσιου τομέα και των παρεχόμενων υπηρεσιών

Οι παρεμβάσεις του Άξονα αυτού θα συμβάλουν στην αναβάθμιση των συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένου του συστήματος μαθητείας και της σταδιακής λειτουργίας του Συστήματος Επαγγελματικών Προσόντων με παράλληλη σύνδεσή τους και αύξηση της συνάφειάς τους με τις ανάγκες και απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Πρόσθετα, οι παρεμβάσεις του Άξονα θα συμβάλουν στη μείωση της πρόωρης σχολικής διαρροής, στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών, στη διεύρυνση και αναβάθμιση προγραμμάτων της διαβίου μάθησης, στην ανάπτυξη της ηλεκτρονικής μάθησης, στην προώθηση των επενδύσεων των επιχειρήσεων στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, στην ανάπτυξη παραγωγικότερων και καινοτόμων μορφών διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού, στην ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της δημόσιας διοίκησης για την αποτελεσματικότερη λειτουργία της στο σχεδιασμό και διαχείριση πολιτικών και στην εξυπηρέτηση των πολιτών και των επιχειρήσεων.

Ο συγκεκριμένος Άξονας Προτεραιότητας συμβάλλει άμεσα στην επίτευξη των στόχων των εξής Κοινοτικών Στρατηγικών Κατευθυντήριων Γραμμών (ΚΣΚΓ) για την Πολιτική Συνοχής:

- (3.2): Βελτίωση της προσαρμοστικότητας των εργαζόμενων και των επιχειρήσεων και αύξηση της ευελιξίας της αγοράς εργασίας
- (3.3): Αύξηση των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο μέσω της βελτίωσης της εκπαίδευσης και της ειδίκευσης
- (3.4): Διοικητικές ικανότητες

Επίσης συμβάλλει άμεσα στην επίτευξη των στόχων των εξής Ολοκληρωμένων Κατευθυντήριων Γραμμών για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση:

- (17): Να εφαρμοσθούν πολιτικές απασχόλησης που θα στοχεύουν στην πλήρη απασχόληση, στη βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας στην εργασία και στην ενίσχυση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής
- (18): Να προωθηθεί προσέγγιση της εργασίας βασισμένη στον κύκλο ζωής
- (20): Να βελτιωθεί η κάλυψη των αναγκών της αγοράς εργασίας
- (21): Να προωθηθεί η ευελιξία σε συνδυασμό με την εργασιακή ασφάλεια και να μειωθεί ο κατακερματισμός της αγοράς εργασίας, λαμβανομένου δεόντως υπόψη του ρόλου των κοινωνικών εταίρων
- (23): Να αυξηθούν και να βελτιωθούν οι επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο
- (24): Να προσαρμοσθούν τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στις νέες απαιτήσεις ως προς τις δεξιότητες

Άξονας Προτεραιότητας 2: Διεύρυνση της Αγοράς Εργασίας και Κοινωνική Συνοχή

Ο δεύτερος Άξονας Προτεραιότητας δομείται στη βάση τεσσάρων επί μέρους ειδικών στόχων, ως εξής:

α) Αύξηση του εργατικού δυναμικού και της απασχόλησης των γυναικών

- β) Αύξηση του εργατικού δυναμικού και της απασχόλησης των νέων
- γ) Διεύρυνση και αναβάθμιση της λειτουργίας των θεσμών της αγοράς εργασίας
- δ) Αύξηση των οικονομικά ενεργών και απασχολούμενων ατόμων ευπαθών κοινωνικών ομάδων

Οι παρεμβάσεις του Άξονα αυτού θα συμβάλουν στη δημιουργία ευκαιριών / δυνατοτήτων για απόκτηση των αναγκαίων προσόντων και δεξιοτήτων σε άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα πρόσβασης, προκειμένου να ενταχθούν στην αγορά εργασίας και στην απασχόληση, στην άμβλυνση / μείωση θυλάκων ανεργίας, καθώς και στη δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων για εξάλειψη ή / και πρόληψη των φαινομένων του κοινωνικού αποκλεισμού. Παράλληλα και σε άμεση συνάρτηση με τη συμβολή στη βελτίωση των προαναφερόμενων συνθηκών του κοινωνικού ιστού της Χώρας, οι παρεμβάσεις του Άξονα Προτεραιότητας θα συμβάλλουν στη δημιουργία μόνιμων μηχανισμών παρέμβασης στην αγορά εργασίας, με στόχο την ισορροπία προσφοράς και ζήτησης, σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.

Ο συγκεκριμένος Άξονας Προτεραιότητας συμβάλλει άμεσα στην επίτευξη των στόχων της Κοινοτικής Στρατηγικής Κατευθυντήριας Γραμμής (ΚΣΚΓ) για την Πολιτική Συνοχής:

- (3.1): Προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ανθρώπων στην αγορά εργασίας και εκσυγχρονισμός συστημάτων κοινωνικής προστασίας

Επίσης συμβάλλει άμεσα στην επίτευξη των στόχων των εξής Ολοκληρωμένων Κατευθυντήριων Γραμμών για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση:

- (17): Να εφαρμοσθούν πολιτικές απασχόλησης που θα στοχεύουν στην πλήρη απασχόληση, στη βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας της εργασίας και στην ενίσχυση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής
- (18): Να προωθηθεί προσέγγιση της εργασίας βασιζόμενη στον κύκλο ζωής
- (19): Να δημιουργηθούν αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς, να ενισχυθεί η ελκυστικότητα της εργασίας και να καταστεί αποδοτική για όσους αναζητούν εργασία, συμπεριλαμβανομένων μειονεκτούντων ατόμων και των αέργων
- (20): Να βελτιωθεί η κάλυψη των αναγκών της αγοράς εργασίας
- (21): Να προωθηθεί η ευελιξία σε συνδυασμό με την εργασιακή ασφάλεια και να μειωθεί ο κατακερματισμός της αγοράς εργασίας, λαμβανομένου δεόντως υπόψη του ρόλου των κοινωνικών εταίρων

Άξονας Προτεραιότητας 3: Τεχνική υποστήριξη της εφαρμογής

Ο τρίτος Άξονας Προτεραιότητας αναφέρεται στην τεχνική υποστήριξη της εφαρμογής για την αποτελεσματική και αποδοτική εφαρμογή, διαχείριση, υλοποίηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση του ΕΠ. Πρόσθετα περιλαμβάνει ενέργειες δημοσιότητας και ελέγχου προπαρασκευής καθώς και παρεμβάσεις ενίσχυσης της διοικητικής ικανότητας φορέων διαχείρισης και υλοποίησης των παρεμβάσεων του ΕΠ.

2.5 ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ, ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Για την επίτευξη των Γενικών Στόχων, αλλά και των επί μέρους ειδικών στόχων του Προγράμματος, έχουν επιλεγεί ενδεικτικές κατηγορίες παρεμβάσεων με τον αντίστοιχο προϋπολογισμό σε κοινοτική συνδρομή.

Ο Πίνακας που ακολουθεί εμφανίζει την κατανομή του προϋπολογισμού του Προγράμματος, σε κοινοτική συνδρομή, κατά κατηγορία παρέμβασης.

Δομή / Κατανομή Προϋπολογισμού σε Άξονες Προτεραιότητας και Κατηγορίες Παρεμβάσεων

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ
Βελτίωση Ανθρώπινου Δυναμικού	61.043.025	51,0
72 Σχεδιασμός, εισαγωγή και εφαρμογή μεταρρυθμίσεων στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, με σκοπό την ανάπτυξη της απασχολησιμότητας, τη βελτίωση της σχέσης της αρχικής και της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας και την αναβάθμιση των προσόντων του προσωπικού κατάρτισης με στόχο μία οικονομία που να βασίζεται στη γνώση	16.150.000	13,5
73 Μέτρα για την αύξηση της συμμετοχής στη δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση, μεταξύ άλλων με τη λήψη μέτρων για τη μείωση του αριθμού των μαθητών που εγκαταλείπουν το σχολείο σε μικρή ηλικία και του διαχωρισμού βάσει του φύλου, και αύξηση της πρόσβασης στη βασική, επαγγελματική και τριτοβάθμια εκπαίδευση και κατάρτιση καθώς και της ποιότητάς τους.	44.893.025	37,5
Βελτίωση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων, των εταιριών, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών	11.050.000	9,2
62 Ανάπτυξη συστημάτων και στρατηγικών δια βίου μάθησης στις επιχειρήσεις, παροχή κατάρτισης και υπηρεσιών στους εργαζομένους για τη βελτίωση της προσαρμοστικότητάς τους στις μεταβολές. Προαγωγή της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας	5.525.000	4,6
63 Σχεδιασμός και διάδοση καινοτόμων και πιο παραγωγικών τρόπων οργάνωσης της εργασίας	2.550.000	2,1
64 Ανάπτυξη ειδικών υπηρεσιών για την απασχόληση, την κατάρτιση και τη στήριξη, σε συνάφεια με την αναδιάρθρωση κλάδων και επιχειρήσεων, και ανάπτυξη συστημάτων για την πρόβλεψη των οικονομικών μεταβολών και των μελλοντικών απαιτήσεων όσον αφορά θέσεις απασχόλησης και δεξιότητες	2.975.000	2,5
Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο	9.350.000	7,8
81 Μηχανισμοί για τη βελτίωση των ορθών πρακτικών και του προγραμματικού σχεδιασμού, παρακολούθηση και αξιολόγηση σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και δημιουργία ικανότητας όσον αφορά την εφαρμογή πολιτικών και προγραμμάτων	9.350.000	7,8
Βελτίωση της Πρόσβασης στην Απασχόληση και της Βιωσιμότητας	21.258.419	17,7
65 Εκσυγχρονισμός και ενίσχυση των θεσμικών δομών της αγοράς εργασίας	5.600.000	4,7
66 Υλοποίηση ενεργών και προληπτικών μέτρων στην αγορά εργασίας	11.880.000	9,9
69 Μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και την αύξηση της διαρκούς συμμετοχής και προόδου των γυναικών στην απασχόληση, ώστε να μειωθεί ο διαχωρισμός με βάση το φύλο, και για την εναρμόνιση εργασίας και ιδιωτικής ζωής, όπως πχ με την ευχερέστερη πρόσβαση στη φροντίδα παιδιών και εξαρτωμένων προσώπων	3.778.419	3,1

Βελτίωση της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης των λιγότερων ευνοημένων ατόμων		13.670.000	11,4
71	Τρόποι για την ενσωμάτωση και την επανένταξη στην απασχόληση μειονεκτούντων ατόμων. Καταπολέμηση των διακρίσεων κατά την πρόσβαση και την πρόοδο στην αγορά εργασίας και προαγωγή της αποδοχής της πολυμορφίας στο χώρο εργασίας	13.670.000	11,4
ΑΞΟΝΑΣ 3: Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής		3.397.710	2,9
85	Προετοιμασία, εφαρμογή, παρακολούθηση, επιθεώρηση	2.122.710	1,8
86	Αξιολόγηση και μελέτες, πληροφορίες και επικοινωνία	1.275.000	1,1
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ		119.769.154	100,0

2.6 ΘΕΜΑΤΙΚΗ, ΧΩΡΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΚΕΝΤΡΩΣΗ

Οι παρεμβάσεις κάτω από τους ειδικούς στόχους των Αξόνων Προτεραιότητας συγκεντρώνονται στο πλαίσιο των προτεραιοτήτων, όπως ορίζονται στο άρθρο 3.1 του Κανονισμού 1081/2006, με βάση τις αρχές για τη συνέπεια και τη συγκέντρωση της στήριξης του ΕΚΤ, όπως ορίζονται στο Άρθρο 4 του ίδιου Κανονισμού. Με βάση τις διαπιστωθείσες ιδιαιτέρες ανάγκες Κύπρου, όπως αυτές εξάγονται από την κοινωνικοοικονομική ανάλυση στο **Κεφάλαιο 1** και στις σχετικές συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, δικαιολογείται η σκοπιμότητα **χρήσης της ρήτρας ελαστικότητας**, η οποία περιλαμβάνεται στο Άρθρο 3.4 του Κανονισμού 1081/2006, για χρηματοδότηση Προτεραιοτήτων του Στόχου «Σύγκλισης» (ιδιαίτερα όσον αφορά στην αύξηση της συμμετοχής στη δια βίου μάθηση, στην ενίσχυση των θεσμικών δυνατοτήτων και στην αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης και την αναβάθμιση των Δημόσιων Υπηρεσιών Απασχόλησης), όπως αυτές περιγράφονται στο Άρθρο 3.2 του εν λόγω Κανονισμού.

Σύμφωνα με την ενδεικτική χρηματοδοτική κατανομή της συνδρομής του ΕΚΤ στο Πρόγραμμα, ανά κατηγορία παρέμβασης, διαπιστώνεται ότι οι παρεμβάσεις του Προγράμματος επικεντρώνονται κατά ένα βαθμό στις εξής θεματικές ενότητες:

- α) Στη βελτίωση του ανθρώπινου κεφαλαίου με ιδιαίτερη έμφαση στην προώθηση της δια βίου μάθησης, με δράσεις αναβάθμισης των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένων του συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης και του συστήματος μαθητείας και δράσεις επέκτασης και βελτίωσης της ελκυστικότητας των προγραμμάτων δια βίου μάθησης καθώς και της προώθησης της ηλεκτρονικής μάθησης. Γι' αυτές τις κατηγορίες παρεμβάσεων προβλέπεται ενδεικτικό ποσό που αντιπροσωπεύει ποσοστό 51% της συνολικής κοινοτικής συνδρομής.
- β) Στη διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση με την εφαρμογή ενεργητικών πολιτικών υπέρ των νέων και των γυναικών για την αύξηση της απασχολησιμότητάς τους και της συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας και στην απασχόληση, με δράσεις κατάρτισης και προώθησης / στήριξης της απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων δράσεων συμφιλίωσης της εργασίας με την οικογενειακή ζωή, όπως π.χ με την ευχερέστερη πρόσβαση στη φροντίδα παιδιών και εξαρτωμένων προσώπων. Γι' αυτές τις κατηγορίες παρεμβάσεων προβλέπεται να δαπανηθεί ενδεικτικά το 18% περίπου του προϋπολογισμού.
- γ) Προς την κατεύθυνση ενίσχυσης της κοινωνικής ένταξης / ενσωμάτωσης προβλέπονται ανάλογες δράσεις, με ενδεικτικό ποσό κατανεμημένο σ' αυτές που αντιπροσωπεύει τουλάχιστον το 11% της κοινοτικής συνδρομής του Προγράμματος.

- δ) Στην ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων / επιχειρηματιών και των εργαζομένων σε αυτές, μέσω εξειδικευμένων υπηρεσιών ανθρώπινου δυναμικού, ενώ έμφαση θα δοθεί, επίσης, στη διασύνδεση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Οι πόροι που προβλέπεται να δαπανηθούν για αυτού του είδους τις παρεμβάσεις αποτελούν, ενδεικτικά, ποσοστό, περίπου, 9% της συνολικής κοινοτικής συνδρομής.

Από την προαναφερόμενη ενδεικτική χρηματοδοτική βαρύτητα ανά θεματική ενότητα παρεμβάσεων διαπιστώνεται ότι, στόχος είναι η επικέντρωση σε μικρό αριθμό δράσεων υψηλής προτεραιότητας και ιεράρχησης, οι οποίες θα έχουν τη μεγαλύτερη δυνατή συνέργεια με πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα και θα δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις αντιμετώπισης των συνολικότερων προβλημάτων του τομέα των ανθρώπινων πόρων στην Κύπρο.

Όσον αφορά στη χωρική επικέντρωση, ορισμένες θεματικές παρεμβάσεις θα επικεντρωθούν στις αστικές υποβαθμισμένες περιοχές και σε περιοχές της υπαίθρου, όπου εντοπίζονται ιδιαίτερα προβλήματα κοινωνικής ενσωμάτωσης (όπως για παράδειγμα η υψηλή σχολική διαρροή και η παρουσία σημαντικού αριθμού αλλόγλωσσων μαθητών), και σε συμπληρωματικότητα με παρεμβάσεις αστικής ανάπτυξης του Προγράμματος «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα», που συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής και άλλες παρεμβάσεις που εντάσσονται στα Προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ και ΕΤΑ. Σε κάθε περίπτωση όμως, λόγω της μικρής έκτασης της Κύπρου και των αντίστοιχων πληθυσμιακών συγκεντρώσεων, σημαντικότερη είναι η θεματική εστίαση / επικέντρωση των δράσεων του Προγράμματος, σε σχέση με τη γεωγραφική επικέντρωση.

2.7 ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το Πρόγραμμα εντάσσεται στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς και ως εκ τούτου στους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Πολιτική Συνοχής. Με αυτό ως δεδομένο, ο στρατηγικός στόχος και οι γενικοί στόχοι του Προγράμματος και κατ' ακολουθία οι Άξονες Προτεραιότητας είναι απόλυτα συναφείς και συμβάλλουν στις εθνικές και ευρωπαϊκές προτεραιότητες, όπως αυτές εκφράζονται στα αντίστοιχα κείμενα του ΕΣΠΑ 2007-2013, του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων, των Κοινοτικών Στρατηγικών Κατευθυντήριων Γραμμών για την Πολιτική Συνοχής, καθώς και των Ολοκληρωμένων Κατευθυντήριων Γραμμών για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση. Είναι επίσης σε απόλυτη συνάφεια με τις συστάσεις της Επιτροπής για την Απασχόληση και τους Στρατηγικούς Στόχους για την Παιδεία και Κατάρτιση.

2.7.1 Συνάφεια του Προγράμματος με το ΕΣΠΑ 2007-2013

Ο Στρατηγικός Στόχος του Προγράμματος, ο οποίος αναφέρεται στην πλήρη και ποιοτική απασχόληση, την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και την εμπέδωση κοινωνικής συνοχής και ίσων ευκαιριών, εκτός από την απόλυτη συνάφεια που παρουσιάζει με τη δεύτερη θεματική προτεραιότητα «Ανθρώπινοι Πόροι, Απασχόληση και Κοινωνική Συνοχή» του ΕΣΠΑ, παρουσιάζει άμεση, έστω μικρότερου βαθμού, ή έμμεση συνάφεια αντίστοιχα, με κάθε μία από τις υπόλοιπες τέσσερις θεματικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ, και κυρίως με τις εξής:

- Θεματική προτεραιότητα 1: Ενίσχυση της Παραγωγικής Βάσης της Οικονομίας και Στήριξη Επιχειρήσεων (άμεση συνάφεια)
- Θεματική προτεραιότητα 2: Κοινωνία της γνώσης και προώθηση της ΕΤΑ και Καινοτομίας (έμμεση συνάφεια)

- Θεματική προτεραιότητα 5: Δημιουργία Βιώσιμων Κοινοτήτων (έμμεση συνάφεια)

Η συνάφεια / συμβολή τόσο του Στρατηγικού Στόχου του Προγράμματος, όσο και των Γενικών Στόχων με τις Θεματικές Προτεραιότητες και τους Ειδικούς Στόχους του ΕΣΠΑ φαίνεται στον **Πίνακα 2.1**, που ακολουθεί:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.1: ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΙΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΕΙΔΙΚΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ/ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2007-2013

Στρατηγικός και Γενικοί Στόχοι του Ε.Π. Θεματικές Προτεραιότητες / Ειδικό Στόχο ΕΣΠΑ	ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΜΠΕΔΩΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΚΑΙ ΙΣΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ	
	Βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού και αύξηση της προσαρμοστικότητας του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα	Προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ατόμων στην Αγορά Εργασίας και στην Απασχόληση και ενίσχυση της κοινωνικής ενσωμάτωσης
Ενίσχυση της παραγωγικής βάσης της οικονομίας και στήριξη των επιχειρήσεων	√	☑
Διεύρυνση της παραγωγικής βάσης και ανάπτυξη των ΜΜΕ	√	☑
Αναβάθμιση των παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών	☑	
Κοινωνία της γνώσης και προώθηση της ΕΤΑ και Καινοτομίας	☑	☑
Ενίσχυση της Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης και διευκόλυνση της Καινοτομίας		
Ανάπτυξη εφαρμογών στην Κοινωνία της Πληροφορίας, με στόχο την ψηφιακή σύγκλιση	☑	
Ενίσχυση των υποδομών παραγωγής γνώσης	☑	
Ανθρώπινοι πόροι, Απασχόληση, Κοινωνική Συνοχή	√	√
Προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ατόμων στην αγορά εργασίας	☑	√
Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και ενσωμάτωσης	☑	√
Ενίσχυση / βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού	☑	☑
Αύξηση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών	√	☑
Ενδυνάμωση της διοικητικής ικανότητας του δημόσιου τομέα	√	☑
Υποδομές Περιβάλλοντος, Μεταφορών και Ενέργειας		
Ορθολογική διαχείριση αποβλήτων		
Επέκταση / Αναβάθμιση λιμενικών και οδικών υποδομών		
Προώθηση εναλλακτικών και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας		
Δημιουργία Βιώσιμων Κοινοτήτων	☑	☑
Βελτίωση της ελκυστικότητας των αστικών περιοχών	☑	☑
Ανάδειξη πολιτιστικών πόρων και δημιουργία πολιτιστικών υποδομών.		
Δημιουργία βιώσιμου συστήματος μεταφορών		
Η ενίσχυση της προσαρμοστικότητας και ελκυστικότητας των περιοχών της υπαίθρου	☑	☑

√ = Άμεση συνάφεια/συμβολή

☑ = Έμμεση συνάφεια/συμβολή

2.7.2. Συνάφεια του Προγράμματος με το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρύθμισης

Τόσο ο Στρατηγικός, όσο και οι δύο Γενικοί Στόχοι του Προγράμματος, όπως φαίνεται από τον **Πίνακα 2.2** που ακολουθεί, παρουσιάζουν άμεση ή έμμεση συνάφεια με οκτώ (8) από τις έντεκα (11) κυριότερες προκλήσεις / στόχους του ΕΠΜ.

Σημειώνεται ότι άμεση και ισχυρή συνάφεια παρουσιάζει ο Στρατηγικός στόχος και αντίστοιχα ο κάθε Γενικός στόχος με τις εξής προκλήσεις / στόχους του ΕΜΠ:

- Η περαιτέρω ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού
- Η ενίσχυση των συνθηκών κοινωνικής συνοχής
- Η λήψη μέτρων για τη μείωση του ποσοστού των ατόμων που αποχωρούν πρόωρα από την εκπαίδευση
- Η προώθηση της Δια Βίου Μάθησης

Παράλληλα, στην περαιτέρω εφαρμογή του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρύθμισης λαμβάνονται υπόψη οι κύριες προτεραιότητες της Αναθεωρημένης Στρατηγικής της Λισσαβόνας, οι οποίες είναι:

- Μεγαλύτερες επενδύσεις στη Γνώση και Καινοτομία.
- Απελευθέρωση του επιχειρηματικού δυναμικού ιδίως των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
- Αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης για τις κατηγορίες προτεραιότητας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.2: ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟ ΥΠΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ/ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ (ΕΜΠ)

Στρατηγικός και Γενικοί Στόχοι του Ε.Π. Προκλήσεις / Στόχοι του ΕΠΜ	ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΜΠΕΔΩΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΚΑΙ ΙΣΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ	
	Βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού και αύξηση της προσαρμοστικότητας του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα	Προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ατόμων στην Αγορά Εργασίας και στην Απασχόληση και ενίσχυση της κοινωνικής ενσωμάτωσης
Ανάγκη περαιτέρω διαφοροποίησης της δομής της οικονομίας προς δραστηριότητες υψηλής προστιθέμενης αξίας	☒	
Πρωώθηση της ΕΤΑ και της καινοτομίας καθώς και διευκόλυνσης της διάχυσης της κοινωνίας της πληροφορίας	☒	
Περαιτέρω προώθηση διαρθρωτικών αλλαγών / μεταρρυθμίσεων που στοχεύουν στην ενίσχυση των συνθηκών ανταγωνισμού και στη βελτίωση του όλου επιχειρηματικού κλίματος	☒	
Επέκταση και αναβάθμιση των βασικών υποδομών		
Ασφάλεια του ενεργειακού ανεφοδιασμού - προώθηση της χρησιμοποίησης ΑΠΕ		
Περιβαλλοντική ικανότητα υποστήριξης		
Περαιτέρω ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού	√	√
Ενίσχυση των συνθηκών κοινωνικής συνοχής	☒	√
Μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, περιλαμβανομένων των μεταρρυθμίσεων στο Σύστημα Κοινωνικών Ασφαλίσεων	☒	☒
Μέτρα για τη μείωση του ποσοστού των ατόμων που αποχωρούν πρόωρα από την εκπαίδευση	√	
Πρωώθηση της Δια Βίου Μάθησης	√	

√ = Άμεση συνάφεια/συμβολή

☒ = Έμμεση συνάφεια/συμβολή

2.7.3. Συνάφεια του Προγράμματος με τις Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές (ΚΣΚΓ) για την Πολιτική Συνοχής

Ο Στρατηγικός και οι Γενικοί στόχοι του Προγράμματος, όπως φαίνεται και στον Πίνακα 2.3 που ακολουθεί, παρουσιάζουν άμεση και ισχυρή συνάφεια με την Κατευθυντήρια Γραμμή 3: «Περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας», και πιο συγκεκριμένα, κατά κύριο λόγο, με τις εξής λεπτομερέστερες κατευθυντήριες γραμμές:

- (3.1): Προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ανθρώπων στην αγορά εργασίας και εκσυγχρονισμός συστημάτων κοινωνικής προστασίας
- (3.2): Βελτίωση της προσαρμοστικότητας των εργαζόμενων και των επιχειρήσεων και αύξηση της ευελιξίας της αγοράς εργασίας
- (3.3): Αύξηση των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο μέσω της βελτίωσης της εκπαίδευσης και της ειδίκευσης
- (3.4): Διοικητικές ικανότητες

Παράλληλα έμμεση συνάφεια παρουσιάζουν με την Κατευθυντήρια Γραμμή 2: «Βελτίωση των γνώσεων και της καινοτομίας με στόχο την ανάπτυξη», καθώς και με την περιφερειακή διάσταση της πολιτικής συνοχής.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.3: ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΙΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ

Προτεραιότητες της Πολιτικής Συνοχής 2007-2013	Στρατηγικός και Γενικοί Στόχοι του Ε.Π.	ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΜΠΕΔΩΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΚΑΙ ΙΣΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ	
		Βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού και αύξηση της προσαρμοστικότητας του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα	Προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ατόμων στην Αγορά Εργασίας και στην Απασχόληση και ενίσχυση της κοινωνικής ενσωμάτωσης
ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΑ ΓΡΑΜΜΗ: Να γίνουν η Ευρώπη και οι περιφέρειές της πιο ελκυστικοί τόποι για επενδύσεις και απασχόληση.	Επέκταση και βελτίωση των μεταφορικών υποδομών		
	Ενίσχυση των συνεργιών ανάμεσα στην προστασία του περιβάλλοντος και στην Ανάπτυξη		
	Ανημερώπιση του θέματος της εντατικής χρησιμοποίησης παραδοσιακών πηγών ενέργειας στην Ευρώπη		
ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΑ ΓΡΑΜΜΗ: Βελτίωση των γνώσεων και της καινοτομίας με στόχο την ανάπτυξη	Αύξηση και βελτίωση των επενδύσεων στην ETA		
	Διευκόλυνση της καινοτομίας και προώθηση της επιχειρηματικότητας	☒	☒
	Προώθηση της κοινωνίας των πληροφοριών για όλους	☒	☒
	Βελτίωση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση		
ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΑ ΓΡΑΜΜΗ : Περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας	Προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ανθρώπων στην αγορά εργασίας και εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας	☒	✓
	Βελτίωση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων και αύξηση της ευελιξίας της αγοράς εργασίας	✓	☒
	Αύξηση των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο μέσω της βελτίωσης της εκπαίδευσης και της ειδικευσης	✓	☒
	Διοικητικές ικανότητες	✓	☒
	Προστασία της υγείας των εργαζομένων	☒	
	Η συμβολή των πόλεων στην ανάπτυξη και στην απασχόληση	☒	☒
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ	Ενίσχυση της οικονομικής διαφοροποίησης των αγροτικών περιοχών	☒	☒

✓ Άμεση συνάφεια/συμβολή

☒ = Έμμεση συνάφεια/συμβολή

2.7.4 Συνάφεια του Προγράμματος με τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές (ΟΚΓ) για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση

Η Στρατηγική του Προγράμματος, σε επίπεδο Στρατηγικού και Γενικών στόχων, όπως φαίνεται και στον **Πίνακα 2.4** που ακολουθεί, παρουσιάζουν έμμεση συνάφεια με τις εξής Μικροοικονομικές Κατευθυντήριες Γραμμές:

- (8): Να διευκολυνθεί η καινοτομία
- (9): Να διευκολυνθεί η διάδοση και η πραγματική χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) και να οικοδομηθεί μια Κοινωνία της Πληροφορίας, χωρίς αποκλεισμούς
- (10): Να ενισχυθούν τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της Ευρωπαϊκής βιομηχανικής βάσης
- (15): Να προωθηθεί μία περισσότερο επιχειρηματική νοοτροπία και να δημιουργηθεί περιβάλλον που να στηρίζει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ).

Είναι επίσης προφανής η άμεση και ισχυρή συνάφεια, την οποία παρουσιάζει η Στρατηγική του Επιχειρησιακού Προγράμματος, με τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Απασχόληση. Ειδικότερα, ισχυρή, άμεση συνάφεια παρουσιάζεται με τις παρακάτω αναφερόμενες Κατευθυντήριες Γραμμές:

- (17): Να εφαρμοσθούν πολιτικές απασχόλησης που θα στοχεύουν στην πλήρη απασχόληση, στη βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας στην εργασία και στην ενίσχυση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής
- (18): Να προωθηθεί προσέγγιση της εργασίας βασιζόμενη στον κύκλο ζωής
- (19): Να δημιουργηθούν αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς, να ενισχυθεί η ελκυστικότητα της εργασίας και να καταστεί αποδοτική για όσους αναζητούν εργασία, συμπεριλαμβανομένων μειονεκτούντων ατόμων και των αέργων
- (20): Να βελτιωθεί η κάλυψη των αναγκών της αγοράς εργασίας
- (21): Να προωθηθεί η ευελιξία σε συνδυασμό με την εργασιακή ασφάλεια και να μειωθεί ο κατακερματισμός της αγοράς εργασίας, λαμβανομένου δεόντως υπόψη του ρόλου των κοινωνικών εταίρων
- (23): Να αυξηθούν και να βελτιωθούν οι επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο
- (24): Να προσαρμοσθούν τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στις νέες απαιτήσεις ως προς τις δεξιότητες.

Επιπρόσθετα έμμεση συνάφεια παρουσιάζει και με την Ολοκληρωμένη Κατευθυντήρια Γραμμή (22) : Να εξασφαλισθεί ευνοϊκή προς την απασχόληση εξέλιξη των μισθών και άλλων στοιχείων κόστους που συνδέονται με την εργασία. (όπως φαίνεται στον **Πίνακα 2.4** που ακολουθεί):

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.4: ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΙΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Στρατηγικός και Γενικός Στόχος του Ε.Π.	ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΜΠΕΔΩΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΚΑΙ ΙΣΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ	
	Βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού και αύξηση της προσαρμοστικότητας του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα	Προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ατόμων στην Αγορά Εργασίας και στην Απασχόληση και ενίσχυση της κοινωνικής ενσωμάτωσης
Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές		
Μικροοικονομικές Κατευθυντήριες Γραμμές (Microeconomic Guidelines)		
(7) Να αυξηθούν και να βελιωθούν οι επενδύσεις στον τομέα της Έρευνας & Ανάπτυξης, ιδίως στον ιδιωτικό τομέα, με σκοπό τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου της Γνώσης		
(8) Να διευκολυνθεί η καινοτομία	☒	
(9) Να διευκολυνθεί η διάδοση και η πραγματική χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) και να οικοδομηθεί μια Κοινωνία της Πληροφορίας χωρίς αποκλεισμούς	☒	
(10) Να ενισχυθούν τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της Ευρωπαϊκής βιομηχανικής βάσης	☒	
(11) Να ενθαρρυνθεί η βιώσιμη χρήση των πόρων και να ενισχυθούν οι συνέργιες μεταξύ της προστασίας του περιβάλλοντος και ανάπτυξης		
(12) Να επεκταθεί σε έκταση και σε βάθος η Εσωτερική Αγορά		
(13) Να εξασφαλισθούν ανοιχτές και ανταγωνιστικές αγορές εντός και εκτός της Ευρώπης και να προσκομισθούν οφέλη από την παγκοσμιοποίηση		
(14) Να δημιουργηθεί ελκυστικότερο επιχειρηματικό περιβάλλον και να ενθαρρυνθεί η ιδιωτική πρωτοβουλία μέσω της βελτίωσης των κανονιστικών ρυθμίσεων		
(15) Να προωθηθεί μία περισσότερο επιχειρηματική νοοτροπία και να δημιουργηθεί περιβάλλον που να στηρίζει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ)	☒	
(16) Να επεκταθούν και να βελιωθούν οι ευρωπαϊκές υποδομές και να ολοκληρωθούν τα συμφωνηθέντα διασυνοριακά έργα προτεραιότητας		
Κατευθυντήριες Γραμμές Πολιτικών Απασχόλησης (Employment Guidelines)		
(17) Να εφαρμοσθούν πολιτικές απασχόλησης που θα στοχεύουν στην πλήρη απασχόληση, στη βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας στην εργασία και στην ενίσχυση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής	√	√
(18) Να προωθηθεί προσέγγιση της εργασίας βασισμένη στον κύκλο ζωής	√	√
(19) Να δημιουργηθούν αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς, να ενισχυθεί η ελκυστικότητα της εργασίας και να καταστεί αποδοτική για όσους αναζητούν εργασία, συμπεριλαμβανομένων μειονεκτούντων ατόμων και των αέργων	☒	√
(20) Να βελιωθεί η κάλυψη των αναγκών της αγοράς εργασίας	√	√
(21) Να προωθηθεί η ευελιξία σε συνδυασμό με την εργασιακή ασφάλεια και να μειωθεί ο κατακερματισμός της αγοράς εργασίας, λαμβανομένου δεόντως υπόψη του ρόλου των κοινωνικών εταίρων	√	√
(22) Να εξασφαλισθεί ευνοϊκή προς την απασχόληση εξέλιξη των μισθών και άλλων στοιχείων κόστους που συνδέονται με την εργασία	☒	☒
(23) Να αυξηθούν και να βελιωθούν οι επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο	√	☒
(24) Να προσαρμοσθούν τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στις νέες απαιτήσεις ως προς τις δεξιότητες	√	

√ = Άμεση συνάφεια/συμβολή

☒ = Έμμεση συνάφεια/συμβολή

2.7.5 Συνάφεια του Προγράμματος με τις Συστάσεις του Συμβουλίου

Όσον αφορά στη συνάφεια της Στρατηγικής του Προγράμματος με τις Συστάσεις του Συμβουλίου, ιδιαίτερα εκείνες του 2006, οι δράσεις του Προγράμματος προς την κατεύθυνση, αύξησης της συμμετοχής στη δια βίου μάθηση, και της απασχολησιμότητας των νέων μέσω, κυρίως, των μεταρρυθμίσεων στα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και του συστήματος μαθητείας είναι απόλυτα συναφείς με τις Συστάσεις του Συμβουλίου για την απασχόληση. Οι προβλεπόμενες προς αυτή την κατεύθυνση κατηγορίες παρέμβασης, όπως παρουσιάζονται στα επόμενα, τόσο στον πίνακα κατανομής σε κατηγορίες παρέμβασης, όσο και στο περιεχόμενο και δομή των αξόνων προτεραιότητας, αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 48% της συνολικής Δημόσιας Δαπάνης του Προγράμματος.

Το άλλο μέρος των Συστάσεων που αφορά στις μεταρρυθμίσεις των συστημάτων συνταξιοδότησης και υγειονομικής περίθαλψης του γηράσκοντος πληθυσμού, αντιμετωπίζεται με αμιγώς εθνικούς πόρους, στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρύθμισης.

Παράλληλα, η στρατηγική του Προγράμματος, όπως εκφράζεται από τους γενικούς και ειδικούς στόχους, είναι απόλυτα συναφής και με τις Συστάσεις του Συμβουλίου του έτους 2004, με βάση τις προβλεπόμενες κατηγορίες δράσεων του Προγράμματος που αφορούν στην υποστήριξη των γυναικών για ένταξή τους στην αγορά εργασίας και στην απασχόληση, στην περαιτέρω αναβάθμιση, αλλά και διεύρυνση των Δημοσίων Υπηρεσιών Απασχόλησης και στην ενίσχυση της εργασιακής / κοινωνικής ένταξης των μεταναστών, όπως και άλλων κοινωνικά ευπαθών ομάδων. Για τις δράσεις αυτές, τα ενδεικτικά προβλεπόμενα κονδύλια αντιπροσωπεύουν περίπου το 23% της συνολικής Δημόσιας Δαπάνης του Προγράμματος.

2.7.6 Συμβολή του Προγράμματος στους Στρατηγικούς Στόχους για τα Συστήματα Εκπαίδευσης και Κατάρτισης

Το Πρόγραμμα θα συμβάλει στους στόχους της εκπαίδευσης και κατάρτισης που τέθηκαν για το 2010 από το Συμβούλιο το 2002 και αποτελούν σημαντική συνεισφορά στην υλοποίηση της Στρατηγικής της Λισσαβόνας.

Στρατηγικοί Στόχοι της Εκπαίδευσης και Κατάρτισης	ΕΠ «Απασχόληση, Ανθρώπινο Κεφάλαιο και Κοινωνική Συνοχή»
1. Βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, στα πλαίσια των σύγχρονων αναγκών της κοινωνίας της γνώσης και των αλλαγών στη διδασκαλία και μαθητεία	Ο Άξονας Προτεραιότητας 1 περιλαμβάνει Ειδικό Στόχο για την προώθηση της Δια Βίου Μάθησης, κυρίως μέσω της αναβάθμισης των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης. Αναφέρεται ότι ο Άξονας αυτός στοχεύει τόσο στην αναβάθμιση του τυπικού συστήματος εκπαίδευσης, όσο και του συστήματος μαθητείας. Πρόσθετα, στον άξονα αυτό προωθείται η ηλεκτρονική μάθηση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και σε συστήματα κατάρτισης. Στην κατεύθυνση αυτή λειτουργεί και ο 2ος Ειδικός Στόχος του Άξονα, ο οποίος αφορά, μεταξύ άλλων στην διασύνδεση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με τον επιχειρηματικό κόσμο. Και οι δύο Άξονες Προτεραιότητας θα συμβάλουν άμεσα στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού για την αξιοποίηση τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας.
2. Διευκόλυνση της πρόσβασης όλων στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης	Και οι δύο Άξονες Προτεραιότητας συμβάλουν στο στόχο αυτό, με την αναβάθμιση εναλλακτικών συστημάτων εκπαίδευσης καθώς και την κατάλληλη ενίσχυση των τυπικών συστημάτων εκπαίδευσης, τη στήριξη εύαλωτων ομάδων πληθυσμού για ενεργή συμμετοχή στην εκπαίδευση και κατάρτιση, τη διασύνδεση των πανεπιστημίων με την αγορά εργασίας καθώς και τη προώθηση της ηλεκτρονικής μάθησης και την ανάπτυξη ελκυστικών προγραμμάτων Δια Βίου Μάθησης για μεγαλύτερους σε ηλικία εργαζόμενους.
3. Άνοιγμα των συστημάτων της εκπαίδευσης και κατάρτισης στον διεθνή περιβάλλον, στα πλαίσια της αντιμετώπισης των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης	Ο Άξονας Προτεραιότητας 1 προωθεί την διεύρυνση και αναβάθμιση των συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης επιδιώκοντας την βελτίωση της ελκυστικότητάς τους στο διεθνή περιβάλλον

2.8 ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

2.8.1 Πολιτική για την Ισότητα των Φύλων και των Ίσων Ευκαιριών

Η προώθηση της ισότητας των φύλων και ευκαιριών αποτελεί μια οριζόντια πολιτική της ΕΕ. Το Πρόγραμμα διαμορφώθηκε με τρόπο που να προωθεί την πολιτική για την ισότητα των φύλων, την ισότητα των ευκαιριών και των μη διακρίσεων, όπως αυτή αποτυπώνεται στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρύθμισης, με τις παρακάτω τρεις από τις πέντε προτεραιότητές του:

- Διατήρηση υψηλών ποσοστών αύξησης στην προσφορά εργασίας, ιδιαίτερα με την αύξηση των ποσοστών συμμετοχής των μεγαλύτερης ηλικίας εργαζομένων και των γυναικών, καθώς και μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των δύο φύλων.
- Ορθή και χωρίς διακρίσεις διαχείριση / αξιοποίηση του εργατικού δυναμικού από άλλες χώρες με σκοπό την εξυπηρέτηση των οικονομικών και κοινωνικών αναγκών της Κύπρου.
- Περαιτέρω ενδυνάμωση των συνθηκών κοινωνικής συνοχής.

Ισότητα των Φύλων

Ο χάρτης πορείας για την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών (2006-2010) καθορίζει ορισμένους υφιστάμενους τομείς και προτείνει άλλους τομείς δράσης, εντελώς νέους. Συνολικά προτείνονται έξι (6) τομείς προτεραιότητας: οικονομική ανεξαρτησία επί ίσοις όροις για γυναίκες και άνδρες, αρμονικός συνδυασμός ιδιωτικής και επαγγελματικής ζωής, ίση εκπροσώπηση στη λήψη αποφάσεων, εξάλειψη όλων των μορφών βίας με βάση το φύλο, εξάλειψη των στερεοτύπων των φύλων και προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών στις εξωτερικές και αναπτυξιακές πολιτικές.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, στο πλαίσιο των δράσεων του Προγράμματος προβλέπεται να εφαρμοσθεί η οριζόντια αρχή του gender mainstreaming. Επιπρόσθετα όμως στον Άξονα Προτεραιότητας 2 «Διεύρυνση της Αγοράς Εργασίας και Κοινωνική Συνοχή» του Προγράμματος, περιλαμβάνονται αυτοτελείς κατηγορίες δράσεων, για την υποστήριξη των γυναικών, προκειμένου να εισέλθουν στην αγορά εργασίας, να προωθηθούν σε ποιοτικές θέσεις απασχόλησης και να εξασφαλίσουν την αναγκαία ανέλιξη στον εργασιακό τους χώρο.

Τα ενεργητικά μέτρα απασχόλησης περιλαμβάνουν τον εκσυγχρονισμό των Δημόσιων Υπηρεσιών Απασχόλησης που θα συμβάλει στη στήριξη, μεταξύ άλλων, των γυναικών με την προσφορά εξατομικευμένης βοήθειας, καθώς και προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης για γυναίκες που βρίσκονται εκτός αγοράς εργασίας. Οι γυναίκες θα επωφεληθούν, επίσης, από τη βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες φροντίδας παιδιών, ηλικιωμένων και άλλων εξαρτώμενων ατόμων, με στόχο να ενθαρυνθεί η ένταξη και επανένταξή τους στην αγορά εργασίας. Στην ίδια κατεύθυνση κινούνται και οι δράσεις για δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στη βάση ευέλικτων ρυθμίσεων, έτσι ώστε να διευκολύνεται η συμφιλίωση της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι οι παρεμβάσεις προς όφελος των γυναικών που θα προωθηθούν μέσω του παρόντος Προγράμματος αποτελούν περίπου το 12% του συνολικού προϋπολογισμού του Προγράμματος.

Σημειώνεται ότι όλες οι πιο πάνω δράσεις συνάδουν με τις προτεραιότητες του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα, 2007-2013.

Ισότητα Ευκαιριών

Άτομα με Αναπηρίες: Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η εξασφάλιση ίσων δικαιωμάτων και ίσων ευκαι-

ριών, η προώθηση της πλήρους και ισότιμης συμμετοχής των ατόμων με αναπηρίες στην κοινωνική και οικονομική ζωή αποτελεί βασική πολιτική της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Στα πλαίσια του Προγράμματος, ο Άξονας «Διεύρυνση της Αγοράς Εργασίας και Κοινωνική Συνοχή» προωθεί ενεργητικές δράσεις για την ένταξη των ατόμων με αναπηρίες στην αγορά εργασίας και κατ' επέκταση την κοινωνική τους ενσωμάτωση. Συγκεκριμένα προωθούνται δράσεις για την καταπολέμηση της απροθυμίας των εργοδοτών να προσλάβουν άτομα με αναπηρία, δράσεις προ-επαγγελματικής εκπαίδευσης, καθώς και υπηρεσίες εξατομικευμένης προσέγγισης για τη στήριξη των ατόμων αυτών κατά τη διάρκεια της εργασίας τους. Επίσης, προωθείται η ίδρυση Μητρώου Αναπήρων, όπου θα γίνεται απογραφή όλων των ατόμων με αναπηρία, το είδος της αναπηρίας, των ειδικών γνώσεων / ικανοτήτων / δεξιοτήτων που κατέχουν, καθώς και των αναγκών τους, με σκοπό τον καλύτερο σχεδιασμό σφαιρικής πολιτικής για τα εν λόγω άτομα.

Άλλες Δράσεις για την Προώθηση της Ισότητας Ευκαιριών: Ο Άξονας «Διεύρυνση της Αγοράς Εργασίας και Κοινωνική Συνοχή» προωθεί ειδικά προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας για τη διευκόλυνση της ενσωμάτωσης κυρίως των αλλόγλωσσων μεταναστών.

Στα πλαίσια, επίσης, της πρόληψης του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών, το Πρόγραμμα περιλαμβάνει δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας σε υποβαθμισμένες περιοχές, όπου μεταξύ άλλων, παρατηρείται ψηλό ποσοστό μη-υπηκόων της Κύπρου ή αλλόγλωσσων μαθητών. Οι δράσεις αυτές επιδιώκουν την ευρύτερη εισδοχή των μαθητών αυτών στο εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου, τη μείωση της διαρροής τους από το εκπαιδευτικό σύστημα, καθώς και τη βελτίωση των επιδόσεών τους.

2.8.2 Πολιτική για το περιβάλλον

Δεδομένης της φύσης του ΕΚΤ, που εστιάζεται σε άυλες δράσεις, σχετικές με την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, το παρόν Επιχειρησιακό Πρόγραμμα δεν θέτει το πλαίσιο για παρεμβάσεις που πιθανά θα έχουν σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, όπως για παράδειγμα έργα υποδομής, και ειδικότερα αυτά που περιλαμβάνονται στα Παραρτήματα I και II της Οδηγίας 85/337/EEC, όπως έχει τροποποιηθεί. Επιπρόσθετα, δεν αναμένεται να προκύψουν έργα υποδομής όπως ανεφέρονται πιο πάνω στο πλαίσιο χρησιμοποίησης της ρήτρας ευελιξίας που προνοείται στο Άρθρο 34.2 του Κανονισμού της ΕΕ Νο1083/2006, σύμφωνα με την οποία από το ΕΚΤ χρηματοδοτούνται επενδύσεις, οι οποίες συνήθως καλύπτονται από το ΕΤΠΑ καθώς και παρεμβάσεις αειφόρου αστικής ανάπτυξης όπως αυτές αναφέρονται στο Άρθρο 8 του Κανονισμού ΕΕ 1080/2006/EC (σχετική είναι και η επιστολή ημερομηνίας 12/12/06 του Peter Carl, Γενικού Διευθυντή της Γ.Δ. Περιβάλλοντος της ΕΕ προς τα κράτη μέλη για την Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων). Συνεπώς, η Διαχειριστική Αρχή θεώρησε – και η Περιβαλλοντική Αρχή συμφώνησε – ότι δεν υπήρχε ανάγκη διεξαγωγής στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων του ΕΠ υπό την Οδηγία 2001/42/EC.

Νοείται ότι τα πιο πάνω δεν αποκλείουν οποιαδήποτε αξιολόγηση / εξέταση των επιπτώσεων στο περιβάλλον η οποία θα κριθεί απαραίτητη σύμφωνα με τη σχετική εθνική νομοθεσία ή άλλα μέτρα για την εφαρμογή της Οδηγίας 2001/42/EC.

2.9 ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΠΕΡΙΦΡΕΙΑΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ – ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Καινοτομία

Σύμφωνα με το Άρθρο 7 του Κανονισμού (ΕΚ) αρ. 1081/2006, η προώθηση και ενσωμάτωση και-

νοτόμων δράσεων αποτελεί επιδίωξη του Προγράμματος σε όλους τους Άξονες Προτεραιότητας. Θα προωθούνται νέες ιδέες, είτε ως προς τις προτεινόμενες διαδικασίες και μεθόδους ή τους στόχους των δράσεων είτε ως προς το περιεχόμενο των δράσεων. Δεν είναι αναγκαίο κάθε σχέδιο να προτείνει ριζικά νέες προσεγγίσεις για τα παραπάνω σημεία, καθώς θετική εξέλιξη στον τομέα αυτό αποτελεί και η ανταλλαγή και προσαρμογή καινοτόμων παρεμβάσεων μεταξύ περιοχών, θεματικών αντικειμένων και ομάδων στόχου. Η καινοτομία θα αποτελεί ένα από τα κριτήρια επιλογής των δράσεων που θα χρηματοδοτηθούν από το Πρόγραμμα, με την ανάλογη βαρύτητα σε σχέση με τη φύση / είδος των δράσεων. Οι καινοτόμες δράσεις θα δοκιμάζονται μέσα από μικρά πιλοτικά έργα μικρής διάρκειας. Κατ' επέκταση, θα διασφαλίζεται ότι η γνώση για τις επιτυχημένες δράσεις και καλές πρακτικές θα μεταδίδονται σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

Διακρατική και Διαπεριφερειακή Συνεργασία

Βάσει του Άρθρου 3 παράγραφος 6 του Κανονισμού (ΕΚ) αρ. 1081/2006, το Πρόγραμμα μέσω και των δύο βασικών του Αξόνων Προτεραιότητας στηρίζει οριζόντια τη διακρατική και διαπεριφερειακή συνεργασία. Επιδίωξη του Προγράμματος είναι η επέκταση της διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας σε όλο το φάσμα των δράσεων με έμφαση ενδεικτικά στις παρεμβάσεις, για τη διασύνδεση των Πανεπιστημίων με τις επιχειρήσεις, την ανάπτυξη Συστήματος Επαγγελματικών Προσόντων, την προώθηση της ίσης πρόσβασης για όλους στην τριτοβάθμια εκπαίδευσης, την πιστοποίηση επιχειρήσεων που προωθούν την ισότητα των φύλων.

Η χρηματοδότηση των διακρατικών και διαπεριφερειακών δράσεων θα καλύπτονται από τον προϋπολογισμό της παρέμβασης και ανάλογα με τη φύση / είδος των παρεμβάσεων και το βαθμό αναγκαιότητας διακρατικής ή / και διαπεριφερειακής συνεργασίας θα θεσπιστούν κανόνες επιλεξιμότητας.

Η χρηματοδότηση για διακρατικές και διαπεριφερειακές δράσεις θα καλύπτει ανταλλαγή πληροφοριών, τεχνογνωσίας, αποτελεσμάτων, καλών πρακτικών, αξιολόγηση και προσαρμογή εμπειρογνωμοσύνης από άλλες χώρες, καθώς και ανταλλαγή εμπειρογνομώνων μέσω της διοργάνωσης συναντήσεων, συμμετοχής σε συνέδρια, διενέργειας επισκέψεων καθώς και δημιουργίας δικτύων τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο.

Εταιρική Σχέση

Οι ενέργειες / διαδικασίες οι οποίες εξασφαλίζουν τόσο την ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των κοινωνικών εταίρων, όσο και την ενεργό συμμετοχή τους στην εξειδίκευση και υλοποίηση δράσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι οι ακόλουθες:

- Προβλέπονται παρεμβάσεις σημαντικού προϋπολογισμού στους τομείς της βελτίωσης του ανθρώπινου δυναμικού, της βελτίωσης της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων καθώς και στην υλοποίηση ενεργών και προληπτικών μέτρων στην αγορά εργασίας να υλοποιηθούν από φορείς όπου στα διοικητικά όργανα συμμετέχουν εκπρόσωποι των κοινωνικών εταίρων, όπως π.χ. η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού.
- Προβλέπεται και στους δύο Άξονες Προτεραιότητας να υλοποιηθούν παρεμβάσεις με δικαιούχους κοινωνικούς και οικονομικούς εταίρους στους τομείς της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων καθώς και στην προώθηση της πρόσβασης των γυναικών στην αγορά εργασίας.

- Στο πλαίσιο της αναβάθμισης της διοικητικής ικανότητας του δημόσιου τομέα και των παρεχόμενων υπηρεσιών, προβλέπονται δράσεις κατάρτισης των στελεχών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Στην Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος θα συμμετέχουν ως μέλη με ψήφο εκπρόσωποι όλων των οργανώσεων εργοδοτών και εργαζομένων καθώς και εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, και δημόσιων υπηρεσιών και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, που αντιπροσωπεύουν κοινωνικά ευάλωτες ομάδες.

2.10 ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ / ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Με βάση την περιγραφόμενη στρατηγική του Προγράμματος και από τις σχεδιαζόμενες κατηγορίες παρεμβάσεων, οι οποίες αποτελούν μέρος του περιεχομένου των Αξόνων Προτεραιότητας, οι δείκτες εκτίμησης της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας της στρατηγικής αναφέρονται σ' εκείνα τα στοιχεία της αγοράς εργασίας και του ανθρώπινου δυναμικού εν γένει, τα οποία, αφ' ενός εμφανίζουν ανισορροπίες μεταξύ πληθυσμιακών ή ηλικιακών ομάδων, αφ' ετέρου είναι δυσμενέστερα από τον αντίστοιχο μέσο όρο της Ε.Ε. Επιπρόσθετα μια άλλη κατεύθυνση της στρατηγικής είναι η άμβλυνση / διόρθωση της αρνητικής εξέλιξης ορισμένων δεικτών, παρ' όλο που η σημερινή τιμή τους είναι σε καλύτερα επίπεδα από τα αντίστοιχα της Ε.Ε. Σε κάθε περίπτωση όμως, στόχος της στρατηγικής του Προγράμματος είναι η συμβολή του στην επίτευξη των στόχων του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρύθμισης για τη Στρατηγική της Λισσαβόνας και του ΕΣΠΑ 2007-2013 στην κλίμακα που του αναλογεί, τόσο ως προς το χρηματοδοτικό του βάρος, σε σχέση με το σύνολο των αντίστοιχων παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από αμιγώς εθνικούς πόρους, όσο και σε σχέση με τα αποτελέσματα και τις επιπτώσεις που δημιουργεί το άλλο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα με τα υπόλοιπα Προγράμματα της περιόδου 2007 – 2013 που συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής.

Ως εκ τούτου οι βασικοί δείκτες αποτελεσμάτων και επιπτώσεων του Προγράμματος αναφέρονται σε γενικότερους στόχους και οι οποίοι, δεν ποσοτικοποιούνται, ειδικά για το Πρόγραμμα, διότι εξαρτώνται από άλλες παραμέτρους, οι οποίες δεν άπτονται των παρεμβάσεων του Προγράμματος. Η συμβολή όμως του Προγράμματος στους γενικότερους ποσοτικούς στόχους αυτών των δεικτών είναι σημαντική, αφ' ενός υπό την έννοια της συγκέντρωσης πόρων σ' εκείνες τις παρεμβάσεις που εξυπηρετούν αυτούς τους δείκτες, εφ' ετέρου με τη συμπληρωματικότητα και την συνέργεια των δράσεων του Προγράμματος με δράσεις άλλων Προγραμμάτων.

Κατόπιν αυτών οι δείκτες των οποίων την επίτευξη των ποσοτικών τους στόχων θα συμβάλλει σημαντικά το Πρόγραμμα είναι το εξής:

- α) Αύξηση του ποσοστού απασχόλησης των γυναικών, προκειμένου να φθάσει στο 63%.
- β) Αύξηση απασχόλησης των νέων (15 – 24 ετών), προκειμένου το ποσοστό απασχόλησής τους να υπερβεί το 37%, με δεδομένες τις συνθήκες στράτευσής τους και της διατήρησης του υψηλού ποσοστού συμμετοχής τους στη τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- γ) Η συμβολή του Προγράμματος επίσης στη επίτευξη στόχων των δύο παραπάνω δεικτών αυξάνει τη συμβολή του στην επίτευξη του στόχου του δείκτη αύξησης του συνολικού ποσοστού απασχόλησης, προκειμένου να φθάσει στο 71%.

Η συμβολή του Προγράμματος στην επίτευξη των στόχων των δύο πρώτων δεικτών (α και β) θα συμβάλλει κατ' αντίστοιχη αναλογία στην επίτευξη των στόχων των τριών πιο κάτω δεικτών.

- δ) Μείωση της ανεργίας των γυναικών, προκειμένου να μειωθεί η μεγάλη διαφορά μεταξύ ανεργίας ανδρών και γυναικών (5,4 ποσοστιαίες μονάδες το 2005).
- ε) Μείωση της ανεργίας των νέων, προκειμένου να μειωθεί η μεγάλη διαφορά του ποσοστού ανεργίας αυτής της ηλικιακής ομάδας με το μέσο ποσοστό ανεργίας (7,2 ποσοστιαίες μονάδες).
- στ) Επιβράδυνση και σταδιακή μείωση του ρυθμού αύξησης της ανεργίας, έτσι ώστε αυτή να μειωθεί κάτω από τα σημερινά επίπεδα.

Επίσης η εφαρμογή του Προγράμματος θα συμβάλει:

- ζ) Στην αύξηση του βαθμού σύζευξης προσφοράς και ζήτησης εργασίας σε επαγγέλματα και δεξιότητες που εμφανίζονται ανισοσκελίες, με στόχο της εξάλειψης αυτών των ανισοσκελειών.
- η) Στην αύξηση της συμμετοχής στη δια βίου μάθηση, με στόχο να υπερβεί το 12,5% μέχρι το τέλος της νέας προγραμματικής περιόδου.
- θ) Στη μείωση της σχολικής διαρροής.
- ι) Στην αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, έτσι ώστε αυτή να φθάσει το μέσο όρο της ΕΕ.
- ια) Κατά την υλοποίηση των δράσεων του Προγράμματος θα επιτευχθεί η δημιουργία απασχόλησης περίπου 2.450²⁰ ανθρωποετών (ισοδύναμο 12 μηνών).
- ιβ) Τέλος εκτιμάται ότι με την ολοκλήρωση του Προγράμματος θα επιτευχθεί η δημιουργία σταθερών μικτών θέσεων απασχόλησης της τάξης των 300²¹, κύριο χαρακτηριστικό των οποίων θα είναι η ποιότητά τους.

Οι επί μέρους δείκτες εκροών και αποτελέσματος καταγράφονται ανά Άξονα Προτεραιότητας και παρουσιάζονται με ποσοτικοποίηση των στόχων τους, στο κεφάλαιο 4 των Αξόνων Προτεραιότητας.

²⁰ Η εκτίμηση της απαιτούμενης απασχόλησης σε ανθρωποέτη, λόγω της προσωρινής φύσης της, πραγματοποιήθηκε με τη χρήση ενός μοντέλου, το οποίο επεξεργάζεται διακλαδικές ροές και σχέσεις, που αναπτύσσονται στην οικονομία από την εφαρμογή των παρεμβάσεων του Προγράμματος. Πιο συγκεκριμένα, η εκτίμηση γίνεται βάσει της ποιοτικής και ποσοτικής έκφρασης και σύνδεσης των δράσεων με τους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας.

²¹ Η εκτίμηση της δημιουργούμενης απασχόλησης σε αριθμό νέων άμεσων μικτών θέσεων απασχόλησης, πραγματοποιήθηκε με τη χρήση ενός μοντέλου, το οποίο επεξεργάζεται διακλαδικές ροές και σχέσεις, που αναπτύσσονται στην οικονομία από την εφαρμογή των παρεμβάσεων του Προγράμματος. Πιο συγκεκριμένα, η εκτίμηση γίνεται βάσει της ποιοτικής και ποσοτικής έκφρασης και σύνδεσης των δράσεων με τους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας ή βασικούς τομείς που ενδεχομένως αντιστοιχούν τα ολοκληρωθέντα έργα / δράσεις.

ΣΥΝΟΨΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

3.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η εκ των προτέρων (ex-ante) Αξιολόγηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Απασχόληση, Ανθρώπινο Κεφάλαιο και Κοινωνική Συνοχή» 2007 - 2013 της Κυπριακής Δημοκρατίας εκπονήθηκε σύμφωνα με τους όρους του από 14/06/2006 συμβολαίου μεταξύ του Γραφείου Προγραμματισμού της Κυπριακής Δημοκρατίας και της κοινοπραξίας των εταιρειών ΛΚΝ ΑΝΑΛΥΣΙΣ Ε.Π.Ε. - ΟΜΑΣ Α.Ε. - RTD Talos LTD, ακολουθώντας το πλαίσιο που προσδιορίζουν τόσο ο Κανονισμός περί γενικών διατάξεων για τα Διαρθρωτικά Ταμεία [Κ(ΕΚ)1083/2006 του Συμβουλίου, άρθρα 47 και 48], όσο και το έγγραφο εργασίας της Επιτροπής για την ex-ante Αξιολόγηση της προγραμματικής περιόδου 2007 - 2013 (βλ. Europa.eu.int).

Το παραπάνω αναφερόμενο πλαίσιο και ως εκ τούτου οι προσδιορισθείσες προδιαγραφές, δίνουν έμφαση στην επιχειρησιακή αξιοποίηση της Εκ των Προτέρων Αξιολόγησης, η οποία καλείται να έχει ουσιαστική συμβολή στον ορθολογικό και επιτυχή σχεδιασμό του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Κατά συνέπεια δεν αποτελεί μια «εξωτερική» αποτίμηση του Προγράμματος, προκειμένου αυτή να αξιοποιηθεί μελλοντικά, αλλά είναι ένα μέσο για τις αναγκαίες συμπληρώσεις του Προγράμματος, με βάση τυχόν διαπιστώσεις κενών ή ατελειών και αντίστοιχη διατύπωση βελτιωτικών προτάσεων.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, λόγω του μονοταμειακού χαρακτήρα των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της Περιόδου 2007-2013, θα λειτουργήσει παράλληλα με την εφαρμογή του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα», το οποίο αποτελεί το μεγαλύτερο επιχειρησιακό μέρος του ΕΣΠΑ 2007-2013 και συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής. Επίσης, λειτουργεί παράλληλα και με την εφαρμογή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται αντίστοιχα από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (ΕΤΑ). Ως εκ τούτων, η εκ των προτέρων αξιολόγηση λαμβάνει υπόψη της τις συμπληρωματικότητες του Προγράμματος με τα προαναφερόμενα Επιχειρησιακά Προγράμματα, οι οποίες συντελούν στη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων του Προγράμματος, για την επίτευξη των στόχων του, αλλά και των γενικότερων στόχων του ΕΣΠΑ.

Επιπρόσθετα, η εκ των προτέρων αξιολόγηση λαμβάνει υπόψη τη χρηματοδοτική βαρύτητα του

Προγράμματος, σε σχέση με το σύνολο των πόρων που θα διατεθούν κατά την περίοδο 2007-2013 από αμιγώς εθνικούς πόρους για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και την κοινωνική συνοχή, στο πλαίσιο της εφαρμογής του «Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης 2007-2013», σε συνέργεια με την εφαρμογή του «Εθνικού Προγράμματος Μεταρρύθμισης» (ΕΠΜ).

Σε κάθε περίπτωση πάντως η εκ των προτέρων αξιολόγηση εστιάζεται στο συγκεκριμένο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, προκειμένου αυτό να επιτελέσει το σκοπό του, συμβάλλοντας με έναν πιο στρατηγικό, αλλά και επιχειρησιακό τρόπο, στην αξιοποίηση των πόρων της Πολιτικής Συνοχής και ιδιαίτερα των πόρων του ΕΚΤ, για την επίτευξη των στόχων του ΕΣΠΑ 2007-2013 και του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρύθμισης, στο πλαίσιο της Αναθεωρημένης Στρατηγικής της Λισσαβόνας.

Με βάση τα προαναφερόμενα, για την αποτελεσματικότερη συμβολή της εκ των προτέρων αξιολόγησης στον ορθολογικό σχεδιασμό του Επιχειρησιακού Προγράμματος, με κύριο στόχο τη βελτιστοποίηση της κατανομής των διατιθέμενων πόρων και τη βελτίωση της ποιότητας του προγραμματισμού, ο Σύμβουλος - Αξιολογητής ακολούθησε μια συνεχή διαλογική διαδικασία με την Αρχή Προγραμματισμού, καθ' όλη τη διάρκεια κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Αυτή η διαλογική διαδικασία αφορούσε στο σύνολο των περιεχομένων του Επιχειρησιακού Προγράμματος με όλα τα μέλη της ομάδας σχεδιασμού, του Γραφείου Προγραμματισμού της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά και με τα όργανα που συγκροτήθηκαν από το Γραφείο Προγραμματισμού σε ευρύτερο επίπεδο, για το σχεδιασμό του ΕΣΠΑ και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της περιόδου 2007-2013. Με την ευθύνη και υποστήριξη δε του Γραφείου Προγραμματισμού, υπό τη διττή ιδιότητά του ως Αρχή Προγραμματισμού για την περίοδο 2007-2013 και ως Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος του Στόχου 3 και του Προγράμματος της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας EQUAL, για την περίοδο 2004-2006, ο Σύμβουλος της εκ των προτέρων αξιολόγησης, συμμετείχε σε μια σειρά επαναλαμβανόμενων συναντήσεων και εργαστηρίων εργασίας με εκπροσώπους / στελέχη Υπουργείων / Δημόσιων Υπηρεσιών και Ημικρατικών Φορέων, καθώς και κοινωνικών εταίρων για κάθε επί μέρους διακριτό τμήμα του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Έχοντας δε συλλέξει / συγκεντρώσει και επεξεργαστεί ο Σύμβουλος της εκ των προτέρων αξιολόγησης, σειρές στοιχείων και σχετικών μελετών περί της αγοράς εργασίας, της εκπαίδευσης και κατάρτισης και της κοινωνικής συνοχής, σε συνδυασμό με τις προαναφερόμενες συναντήσεις / συνεργασίες με τους σχετικούς φορείς, λειτούργησε ένας εποικοδομητικός διάλογος σε όλα τα στάδια σχεδιασμού του Προγράμματος μεταξύ αυτού και των υπεύθυνων για τη σύνταξη του Προγράμματος. Ο διάλογος αυτός αφορούσε σε συστάσεις / προτάσεις επί του περιεχομένου του Προγράμματος, ανταλλαγή απόψεων και προσπάθεια τεκμηρίωσης των συστάσεων, σε μια διαρκή διαδικασία ανάδρασης μεταξύ του Συμβούλου - Αξιολογητή και της ομάδας σχεδιασμού του Προγράμματος στο Γραφείο Προγραμματισμού.

Αποτέλεσμα αυτής της διαλογικής διαδικασίας, χωρίς απαραίτητα να έχουν ληφθεί υπόψη οι συστάσεις του Συμβούλου - Αξιολογητή, στο σύνολό τους, είναι αφ' ενός το παρόν Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, αφ' ετέρου η τελική εκ των προτέρων έκθεση αξιολόγησης, η οποία περιλαμβάνει και αναφορές επί όλης αυτής της διαδικασίας.

Εκ των πραγμάτων δε, η τελική έκθεση αξιολόγησης αναφέρεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, το οποίο κατατέθηκε καταρχήν στην Ε.Ε., στις 5 Μαρτίου 2007, ενώ η παρούσα σύνοψη της ex ante αξιολόγησης έχει συμπεριλάβει και τα αποτελέσματα των μέχρι τη σύνταξή της, διαβουλεύσεων της Κύπρου με την Ε.Ε. επί του περιεχομένου του Προγράμματος.

3.2 ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Στο πλαίσιο της εκ των προτέρων αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος, σύμφωνα με τις σχετικές προδιαγραφές και με βάση τα κριτήρια της σχετικότητας, της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας και της χρησιμότητας για μια πιο μακροπρόθεσμη ικανότητα υποστήριξης, εξετάστηκαν τα παρακάτω κύρια αξιολογικά ερωτήματα:

- Αντιπροσωπεύει το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα μια κατάλληλη στρατηγική για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων και την ικανοποίηση των προκλήσεων που αντιμετωπίζει ο τομέας των ανθρώπινων πόρων στην Κύπρο;
- Είναι η στρατηγική επαρκώς καθορισμένη, με σαφείς στόχους και προτεραιότητες και μπορούν αυτοί οι στόχοι να επιτευχθούν με τους οικονομικούς πόρους που διατίθενται στις δύο βασικές προτεραιότητες του Προγράμματος;
- Είναι η στρατηγική συναφής / συνεπής με τις πολιτικές σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο; Πώς η στρατηγική του Προγράμματος θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της Αναθεωρημένης Στρατηγικής της Λισσαβόνας;
- Έχουν καθορισθεί οι κατάλληλοι δείκτες για τους στόχους που έχουν τεθεί και μπορούν αυτοί οι δείκτες και οι τιμές - στόχοι τους να αποτελέσουν τη βάση για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της υλοποίησης;
- Ποιες θα είναι οι επιδράσεις / αποτελέσματα της προτεινόμενης στρατηγικής, σε ποσοτικοποιημένους όρους;
- Είναι τα συστήματα εφαρμογής κατάλληλα για την επίτευξη των στόχων του Προγράμματος, ιδιαίτερα όσον αφορά στις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης, στη Δια Βίου Μάθηση και στην αναβάθμιση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, σύμφωνα με την προηγούμενη εμπειρία;

Τα παραπάνω κύρια αξιολογικά ερωτήματα απαντώνται στο πλαίσιο των πιο κάτω έξι επιμέρους ενοτήτων, οι οποίες, συμπεριλαμβανομένης μίας συνοπτικής αναφοράς στους στόχους και το περιεχόμενο του Προγράμματος, αποτελούν την έκθεση Αξιολόγησης του Προγράμματος και έχουν ως εξής:

- α) Αξιολόγηση της κοινωνικοοικονομικής ανάλυσης και των προσδιορισθεισών αναγκών του τομέα των ανθρώπινων πόρων της Κύπρου, για την περίοδο 2007-2013
- β) Αξιολόγηση του βαθμού συνέπειας της στρατηγικής και του βαθμού επικινδυνότητας της εφαρμογής της στρατηγικής αυτής
- γ) Εξέταση της συνεκτικότητας της Στρατηγικής με τις εθνικές πολιτικές και τις Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθύνσεις
- δ) Αξιολόγηση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων και επιπτώσεων
- ε) Εξέταση των προτεινόμενων συστημάτων / διαδικασιών εφαρμογής
- στ) Λοιπά αξιολογικά θέματα
 - Αξιολόγηση της χωρικής διάστασης του Ε.Π.

- Αξιολόγηση της συμβολής του Επιχειρησιακού Προγράμματος στη μεγιστοποίηση της Κοινωνικής Προστιθέμενης Αξίας.

3.3 ΣΥΝΟΨΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Τα κυριότερα συμπεράσματα της εκ των προτέρων αξιολόγησης, στη βάση των προαναφερόμενων ενοτήτων, αναφέρονται στα εξής:

3.3.1 Κοινωνικοοικονομική ανάλυση και προσδιορισθείσες ανάγκες του τομέα

- Η διάρθρωση της κοινωνικο-οικονομικής ανάλυσης είναι εξαντλητική, αναφερόμενη στο σύνολο των αναπτυξιακών χαρακτηριστικών της χώρας, περιλαμβάνοντας πλήθος στατιστικών δεδομένων, κυρίως της Eurostat και της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου και με συνοπτική αποτύπωση των διαρθρωτικών δεικτών της Ε.Ε.
- Ιδιαίτερα αναλυτικά παρουσιάζεται η διάρθρωση της αγοράς εργασίας σε εξελικτική πορεία κατά την πενταετία 2001-2005, και συγκρινόμενη με τα αντίστοιχα στοιχεία της Ε.Ε. των 25, εστιαζόμενη ανά δείκτη σε ηλικιακές ομάδες και σε φύλο. Η ανάλυση αυτή αναδεικνύει τα διαρθρωτικά προβλήματα και κινδύνους της αγοράς εργασίας, τα οποία αναφέρονται σε συγκεκριμένες ηλικιακές και πληθυσμιακές ομάδες σχετικά με τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, στην απασχόληση και στην ανεργία.
- Αναλυτικά, εν γένει, παρουσιάζεται η υφιστάμενη κατάσταση στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και γενικότερα στον τομέα της Δια Βίου Μάθησης, με στοιχεία, τα οποία μπορούν να θεωρηθούν ικανά για τον προσδιορισμό των προβλημάτων και των αναγκών σ' αυτό τον κρίσιμο τομέα του ανθρώπινου κεφαλαίου. Από τις σχετικές αναφορές το γενικό συμπέρασμα που προκύπτει τεκμηριώνει την αναγκαιότητα αναμόρφωσης και αναβάθμισης των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και βελτίωσης της ελκυστικότητάς τους και της σύνδεσής τους με την αγορά εργασίας.
- Όσον αφορά στην περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης για την κοινωνική συνοχή, παρά τη σχετικά λιτή αναφορά ποσοτικών στοιχείων, ιδιαίτερα για ορισμένες ευάλωτες κοινωνικά πληθυσμιακές ομάδες, τεκμηριώνεται σε ικανοποιητικό βαθμό το υψηλό επίπεδο κοινωνικής συνοχής στην Κύπρο. Σε αυτό συμβάλλουν τα συνολικά υψηλά ποσοστά απασχόλησης και τα συνολικά χαμηλά ποσοστά ανεργίας, σε συνδυασμό με τα ανάλογα δημόσια βοηθήματα από τον κρατικό προϋπολογισμό, σε κοινωνικά ευπαθείς ομάδες. Εξαίρεση φαίνεται να αποτελούν, στο γενικότερο ικανοποιητικό επίπεδο κοινωνικής συνοχής, οι μετανάστες των οποίων ο αριθμός αυξάνει και για τους οποίους όμως δεν υφίστανται αναλυτικά ποσοτικά στοιχεία της εργασιακής τους θέσης και εξέλιξης. Η ανάλυση περί κοινωνικής συνοχής συμπληρώνεται από αρκετά εκτενή αναφορά για την κατάσταση του τομέα της υγείας της χώρας.
- Η αναφορά περί της διοικητικής ικανότητας είναι περιγραφική, με αναγνώριση των προβλημάτων και των προκλήσεων που αντιμετωπίζει η δημόσια διοίκηση της Κύπρου, παρά το υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο των δημόσιων λειτουργών.
- Τέλος, όσον αφορά στη χωρική προσέγγιση των χαρακτηριστικών του ανθρώπινου κεφαλαίου, αυτή κυρίως αναφέρεται σε δημογραφικά και εισοδηματικά στοιχεία των αστικών περιοχών και των περιοχών της υπαίθρου, τα οποία έμμεσα αντανακλούν την κατάσταση στην αγορά εργασίας και στην εκπαίδευση σ' αυτές τις περιοχές.

- Σε γενικές γραμμές, η κοινωνικοοικονομική ανάλυση που περιγράφεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα προσδιορίζει τις ανάγκες του τομέα των ανθρώπινων πόρων στην Κύπρο, κυρίως όσον αφορά στην αγορά εργασίας, επιτυγχάνοντας τη σύνδεση των διαρθρωτικών στοιχείων της αγοράς εργασίας, της εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης, έστω και περιγραφικά σε ορισμένες περιπτώσεις, με τα στοιχεία της παραγωγικής / οικονομικής διάρθρωσης της χώρας.
- Η παρουσίαση της ανάλυσης των αναπτυξιακών αδυναμιών, κινδύνων απειλών, δυνατοτήτων και ευκαιριών (swot analysis), σε γενικές γραμμές τεκμηριώνεται από την προηγούμενη κοινωνικοοικονομική ανάλυση, εκτός ορισμένων (μικρού αριθμού) σημείων στο μέρος των αδυναμιών κυρίως, τα οποία αναδεικνύονται μάλλον εμπειρικά, χωρίς την ανάλογη τεκμηρίωση από υπάρχοντα αναλυτικά στοιχεία.
- Όσον αφορά στην αποτίμηση των αποτελεσμάτων της προηγούμενης Προγραμματικής Περιόδου 2004-2006, ενώ καταγράφονται οι πραγματοποιούμενες παρεμβάσεις μέσω του Προγράμματος για το Στόχο 3 και του Προγράμματος της Κ.Π. EQUAL, λόγω του σχετικά χαμηλού βαθμού υλοποίησης, είναι δικαιολογημένη η έλλειψη αποτίμησης με ποσοτικά αποτελέσματα από την εφαρμογή τους. Ωστόσο αναφέρεται ότι μέσω της εφαρμογής αυτών των Προγραμμάτων επιχειρείται μια στοχευμένη παρέμβαση στην αγορά εργασίας και στον κοινωνικοοικονομικό ιστό της χώρας, με την εφαρμογή ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης έναντι των μέχρι πρότινος σχεδόν αποκλειστικά προνοιακών και επιδοματικών παρεμβάσεων από αμιγώς εθνικούς πόρους. Από πλευράς συστημάτων διοίκησης, διαχείρισης και ελέγχου των προαναφερόμενων Προγραμμάτων, γίνεται μία κριτική προσέγγιση της λειτουργίας τους, στην κατεύθυνση βελτίωσης της αποτελεσματικότητάς τους, στο πλαίσιο του παρόντος Επιχειρησιακού Προγράμματος.

3.3.2 Συνέπεια της Στρατηγικής / επικινδυνότητα της εφαρμογής

- Η ανακεφαλαίωση και τα συμπεράσματα από την κοινωνικοοικονομική ανάλυση, τα οποία συνάδουν σε ικανοποιητικό βαθμό με την παρουσίαση των ισχυρών και αδύνατων σημείων, καθώς και των ευκαιριών και απειλών / κινδύνων, οδηγούν σε κατευθύνσεις πολιτικών - στρατηγικής για την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου στην Κύπρο. Η εφαρμογή αυτών των πολιτικών στηρίζεται σε ένα πλέγμα παρεμβάσεων χρηματοδοτούμενων κατά βάση από αμιγώς εθνικούς πόρους, αλλά και κατά ένα μέρος από τα υπόλοιπα Επιχειρησιακά Προγράμματα της περιόδου 2007-2013, που συγχρηματοδοτούνται κυρίως από το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής, καθώς και από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (ΕΤΑ).
- Με βάση τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά της Κύπρου, όπως συνοψίζονται στην ανάλυση SWOT, σε συνδυασμό με τις νέες κατευθύνσεις της Αναθεωρημένης Στρατηγικής της Λισσαβόνας, στο πλαίσιο της συνολικής αναπτυξιακής κατεύθυνσης της χώρας και ιδιαίτερα προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης του Ανθρώπινου Κεφαλαίου και Προώθησης της Κοινωνικής Συνοχής, καθώς και τις συστάσεις της ΕΕ για την Απασχόληση και τους συναφείς με την απασχόληση στόχους της ΕΕ στους τομείς της Κοινωνικής Ένταξης, της Εκπαίδευσης και της Κατάρτισης, φαίνεται να έχει προσδιορισθεί η στρατηγική του Επιχειρησιακού Προγράμματος, όπως αυτή εκφράζεται από το Στρατηγικό Στόχο και τους δύο Γενικούς Στόχους του. Με δεδομένο ότι η επίτευξη των δύο γενικών στόχων του Προγράμματος και κατ' ακολουθία του στρατηγικού του στόχου, επιχειρείται μέσω των δύο βασικών αξόνων προτεραιότητας, στους οποίους τίθενται τρεις και τέσσερις ειδικοί στόχοι, αντίστοιχα, η εκ των προτέρων αξιολόγηση διερευνά τη συνέπεια της στρατηγικής του Επιχειρησιακού Προγράμματος, όπως αυτή εκφράζεται από τους Άξονες Προτεραιότητας και τους επί μέρους ειδικούς στόχους τους, ως προς τα εξής:

- Ως προς τη συμβολή του Προγράμματος στα σημαντικότερα προβλήματα (αδυναμίες / κινδύνους) του τομέα των ανθρώπινων πόρων.
- Ως προς τη συνάφεια του Προγράμματος με τους στόχους και τις κατευθύνσεις της πολιτικής του ΕΣΠΑ.
- Ως προς την εσωτερική συνάφεια του Προγράμματος, δηλαδή τη συμβολή των Αξόνων Προτεραιότητας και των ειδικών τους στόχων στους γενικούς στόχους του Επιχειρησιακού Προγράμματος (μίγμα πολιτικής), καθώς επίσης και τη συνέργεια μεταξύ των Αξόνων Προτεραιότητας.
- Ως προς τη βέλτιστη κατανομή των πόρων του Προγράμματος ανά Άξονα Προτεραιότητας και επιχειρησιακό στόχο.

Από τη διερεύνηση αυτή διαπιστώθηκαν τα παρακάτω, με βάση τα στοιχεία των Πινάκων 1-4 (Παράρτημα II).

- Με βάση την κλίμακα συμβολής 0-3 (μέγιστο το 3) των ειδικών στόχων του Προγράμματος στα δεκαπέντε (15) σημαντικότερα προβλήματα του τομέα των ανθρώπινων πόρων (Πίνακας 1), όπως αυτά συμπεραίνονται από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, διαπιστώνεται ότι:
 - Το σύνολο των ειδικών στόχων του Προγράμματος συμβάλλει στην αντιμετώπιση του συνόλου των προβλημάτων του τομέα με ένα βαθμό 0,41, όταν η απόλυτη συμβολή (ως επίλυση) επί του συνόλου των προβλημάτων εκφράζεται με τη μονάδα (1).
 - Ο πρώτος Άξονας Προτεραιότητας «Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και προσαρμοστικότητα» συμβάλλει κατά 0,47, ενώ ο δεύτερος Άξονας Προτεραιότητας «Διεύρυνση της αγοράς εργασίας και κοινωνική συνοχή», συμβάλλει κατά 0,37.
 - Οι μεγαλύτεροι βαθμοί συμβολής (0,67-0,52) των ειδικών στόχων του Προγράμματος εμφανίζονται στα προβλήματα που αναφέρονται στη χαμηλή συμμετοχή στη Δια Βίου Μάθηση, στις αδυναμίες / ελλείψεις των συστημάτων δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και κατάρτισης στην κάλυψη των αναγκών στην αγορά εργασίας, σε επαγγέλματα και εξειδικεύσεις, στο υψηλό και αυξανόμενο ποσοστό ανεργίας των γυναικών και των νέων και στο αυξανόμενο συνολικό ποσοστό ανεργίας.
 - Ο μικρότερος βαθμός συμβολής (0,10) εμφανίζεται στο πρόβλημα του υψηλού και αυξανόμενου δείκτη γήρανσης, ενώ για όλα τα άλλα προβλήματα οι βαθμοί συμβολής κυμαίνονται από 0,24 έως 0,48.
 - Από τα παραπάνω ενδεικτικά στοιχεία και από τα αναλυτικά στοιχεία του Πίνακα 1 μπορεί να υποστηριχθεί ότι το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα συμβάλλει σημαντικά στα κυριότερα προβλήματα της Δια Βίου Μάθησης, της εκπαίδευσης και της αγοράς εργασίας της Κύπρου, καθώς και κατά έναν σχετικά υψηλό βαθμό στα προβλήματα της παραγωγικότητας της εργασίας, των ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων και της λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης.

Η συμβολή, λοιπόν, του Προγράμματος στην επίλυση ή άμβλυνση των σημαντικότερων προβλημάτων μπορεί, λοιπόν, να θεωρηθεί σημαντική, συνεκτιμώντας ότι ένας μεγάλος αριθμός προβλημάτων αντιμετωπίζεται με αμιγώς εθνικούς πόρους, πολλαπλάσιας έντασης από τους πόρους του Προγράμματος.

- Επίσης, με βάση την ίδια κλίμακα συνάφειας / συμβολής (0-3) των ειδικών στόχων του Προγράμματος στους στόχους / κατευθύνσεις πολιτικής του ΕΣΠΑ (Πίνακας 2), διαπιστώνεται ότι:
 - Το σύνολο των ειδικών στόχων του Προγράμματος συμβάλλει ή έχει συνάφεια με τους στόχους / κατευθύνσεις πολιτικής του ΕΣΠΑ με ένα συνολικό βαθμό 0,25, ο οποίος είναι μεγαλύτερος από τη χρηματοδοτική βαρύτητα του ΕΚΤ στο σύνολο των πόρων των διαρθρωτικών ταμείων και του Ταμείου Συνοχής (20%).
 - Πέραν του μεγάλου βαθμού συνάφειας με τους στόχους της θεματικής προτεραιότητας «Ανθρώπινοι πόροι, Απασχόληση, Κοινωνική Συνοχή», υψηλό βαθμό συνάφειας / συμβολής εμφανίζει το Πρόγραμμα με τους στόχους και κατευθύνσεις πολιτικής της θεματικής προτεραιότητας του ΕΣΠΑ, «Ενίσχυση της παραγωγικής βάσης της οικονομίας και στήριξης των Επιχειρήσεων» και μικρότερο σχετικά βαθμό συνάφειας / συμβολής με τις θεματικές προτεραιότητες «Κοινωνία της γνώσης και προώθηση της ΕΤΑ και Καινοτομίας» και «Δημιουργία βιώσιμων Κοινοτήτων».
- Όσον αφορά στην εσωτερική συνάφεια του Προγράμματος, από τον Πίνακα 3 του Παραρτήματος II διαπιστώνεται ότι το σύνολο των ειδικών στόχων των Αξόνων Προτεραιότητας έχουν υψηλό βαθμό συνάφειας με τους Γενικούς Στόχους του Προγράμματος (0,71), παρότι όλοι οι ειδικοί στόχοι κάθε Άξονα Προτεραιότητας έχουν απόλυτη συνάφεια με έναν αντίστοιχο Γενικό Στόχο, επειδή κάθε Άξονας Προτεραιότητας αντιστοιχεί ένας προς ένα με τους Γενικούς Στόχους του Προγράμματος. Ως εκ τούτου η μέση συνάφεια του συνόλου των ειδικών στόχων στους δύο Γενικούς Στόχους θα ήταν 0,50, εφ' όσον και οι ειδικοί στόχοι έχουν μέγιστη συνάφεια με τον αντίστοιχο Άξονα Προτεραιότητας, στον οποίο ανήκουν. Επειδή όμως ορισμένοι ειδικοί στόχοι κάθε Άξονα Προτεραιότητας εμφανίζουν βαθμούς συνάφειας και με το Γενικό Στόχο που δεν αντιστοιχεί / ταυτίζεται με τον συγκεκριμένο Άξονα Προτεραιότητας, είναι εμφανές ότι οι ειδικοί στόχοι του Προγράμματος, δημιουργούν το κατάλληλο εκείνο μίγμα πολιτικής, το οποίο συντελεί στην εμφάνιση υψηλής εσωτερικής συνάφειας, μεγαλύτερης εκείνης που θα επιτυχανόταν με τη μεμονωμένη αντιστοιχία 1:1, Άξονα Προτεραιότητας με Γενικό Στόχο. Ο κατά 0,21 βαθμός μεγαλύτερης συνάφειας από το μέσο (0,50) εκφράζει κατά κάποιο τρόπο και τη συνέργεια μεταξύ των Αξόνων Προτεραιότητας για την επίτευξη των Γενικών Στόχων του Προγράμματος, όπως πιο ευκρινώς φαίνεται στον Πίνακα 4 του Παραρτήματος II, όπου από τον υπολογισμό της συνάφειας έχει εξαιρεθεί η ισχυρή / άμεση συμβολή.
- Ως προς την έννοια της συνέπειας της στρατηγικής, σε σχέση με τη βέλτιστη κατανομή των πόρων του Προγράμματος ανά Άξονα Προτεραιότητας και ανά ειδικό στόχο, από την αντίστοιχη σύγκριση του Πίνακα 2 με τον Πίνακα 2α και του Πίνακα 3 με τον Πίνακα 3α (Παράρτημα II), όπως η έννοια της συνάφειας / συμβολής προσεγγίζεται, και με βάση την ποσοστιαία κατανομή των πόρων του Προγράμματος ανά ειδικό στόχο διαπιστώνεται ότι:
 - Η συνάφεια των ειδικών στόχων του Προγράμματος με τους στόχους / κατευθύνσεις πολιτικής του ΕΣΠΑ είναι μεγαλύτερη κατά 20% (0,30 έναντι 0,25), όταν συνυπολογίζεται και η κατανομή του προϋπολογισμού του Προγράμματος ανά ειδικό στόχο (Πίνακες 2 και 2α).
 - Επίσης μεγαλύτερη κατά 8,5% (0,77 έναντι 0,71), είναι η εσωτερική συνάφεια του Προγράμματος, όταν αυτή εκτιμάται και με βάση την κατανομή των πόρων του ανά ειδικό στόχο.

Μια άλλη διάσταση της συνέπειας της στρατηγικής αναφέρεται στη θεματική, γεωγραφική και χρηματοδοτική επικέντρωσή της. Ως προς αυτή τη διάσταση της στρατηγικής, σύμφωνα με την κατανομή των πόρων του Προγράμματος ανά κατηγορία παρέμβασης, όπως αναφέρεται και στην

ενότητα της Στρατηγικής, σε συνδυασμό με την περιγραφή του περιεχομένου των Αξόνων Προτεραιότητας, διαπιστώνεται ότι οι παρεμβάσεις του Προγράμματος επικεντρώνονται κατά ένα βαθμό στις εξής θεματικές ενότητες / προτεραιότητες υπό την έννοια των άρθρων 3 και 4 του Κ(ΕΚ)1081/2006:

- α) Στην ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου, καθώς και στην επέκταση και βελτίωση της επένδυσης σε ανθρώπινο κεφάλαιο, ιδίως με την προώθηση:
- του σχεδιασμού και εισαγωγής / εφαρμογής μεταρρυθμίσεων στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, για τη βελτίωση της αρχικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, με βάση τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και της συνεχούς βελτίωσης των δεξιοτήτων του διδακτικού προσωπικού
 - της αύξησης της συμμετοχής στη Δια Βίου Μάθηση και λήψης μέτρων για τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης, καθώς και της αύξησης της πρόσβασης στη βασική επαγγελματική και τριτοβάθμια εκπαίδευση και κατάρτιση, κυρίως μέσω της βελτίωσης της ποιότητάς τους

Για τις παραπάνω κατηγορίες παρεμβάσεων το ενδεικτικό ποσό που προβλέπεται αντιπροσωπεύει το 51% περίπου της συνολικής Κοινοτικής Συνδρομής του Προγράμματος.

- β) Στην τόνωση της πρόσβασης στην απασχόληση και της διαρκούς ένταξης στην αγορά εργασίας, κυρίως των νέων και των γυναικών, ιδίως με την προώθηση:
- της διεύρυνσης / ενίσχυσης και εκσυγχρονισμού των θεσμικών οργάνων της αγοράς εργασίας, κατά κύριο λόγο των Δημόσιων Υπηρεσιών Απασχόλησης.
 - της υλοποίησης ενεργών και προληπτικών μέτρων υπέρ των γυναικών και των ανέργων νέων, για την αύξηση της απασχολησιμότητάς τους και της συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας και την απασχόληση, σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, με δράσεις κατάρτισης και προώθησης / στήριξης της απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων δράσεων συμφιλίωσης της εργασίας με την οικογενειακή ζωή, όπως π.χ. με την ευχερέστερη πρόσβαση στη φροντίδα παιδιών και εξαρτωμένων προσώπων.

Γι' αυτές τις κατηγορίες παρεμβάσεων προβλέπεται να δαπανηθεί ενδεικτικά το 18%, περίπου, της συνολικής Κοινοτικής Συνδρομής του Προγράμματος.

- γ) Στην ενίσχυση της εργασιακής και κοινωνικής ένταξης μειονεκτούντων ατόμων, με σκοπό τη βιώσιμη ενσωμάτωσή τους στην απασχόληση και στην καταπολέμηση των διακρίσεων στην αγορά εργασίας, ιδίως με την προώθηση:
- της ενίσχυσης των γνώσεων και δεξιοτήτων των ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού για την ενίσχυση της απασχολησιμότητάς τους, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών και ξενόγλωσσων κατοίκων της Κύπρου
 - της υλοποίησης σχεδίων ενθάρρυνσης επιχειρήσεων για πρόσληψη ατόμων ευπαθών κοινωνικά ομάδων
 - της υλοποίησης προγραμμάτων κοινωνικής και εργασιακής αποκατάστασης ατόμων με προβλήματα κοινωνικού αποκλεισμού.

Για αυτές τις κατηγορίες παρεμβάσεων προβλέπεται ενδεικτικό ποσό που αντιπροσωπεύει το 11% περίπου του συνολικού προϋπολογισμού ΕΚΤ του Προγράμματος.

δ) Στην αύξηση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών, ώστε να βελτιωθεί η επίσπευση και η θετική διαχείριση των οικονομικών αλλαγών, ιδίως με την προώθηση:

- της παροχής εξειδικευμένων συμβουλευτικών υπηρεσιών και υπηρεσιών ανάπτυξης ανθρωπίνου δυναμικού σε πολύ μικρές και σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις και στους εργαζόμενους σε αυτές.
- του σχεδιασμού καινοτόμων και παραγωγικότερων μορφών οργάνωσης της εργασίας, συμπεριλαμβανομένης και της εξασφάλισης υγιεινής και ασφάλειας στο χώρο εργασίας.

Γι' αυτές τις κατηγορίες παρεμβάσεων προβλέπεται να δαπανηθεί το 9%, περίπου, της συνολικής Κοινοτικής Συνδρομής του Προγράμματος.

ε) Ενίσχυση των θεσμικών δυνατοτήτων και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης, ιδίως με την ανάπτυξη:

- προγραμμάτων αναδιάρθρωσης και βελτίωσης των διοικητικών δομών συγκεκριμένων δημόσιων υπηρεσιών.
- προγραμμάτων κατάρτισης για τη βελτίωση των ικανοτήτων των στελεχών του δημόσιου τομέα.

Για τις κατηγορίες παρεμβάσεων που ανταποκρίνονται στις παραπάνω θεματικές ενότητες / προτεραιότητες, έχει κατανεμηθεί ενδεικτικά ποσόστο που αντιπροσωπεύει το 8% περίπου της συνολικής Κοινοτικής Συνδρομής του Προγράμματος.

Από την προαναφερόμενη κατηγοριοποίηση των παρεμβάσεων του Προγράμματος με τα αντίστοιχα ενδεικτικά κονδύλια που κατανέμονται σ' αυτές, διαπιστώνεται ότι το Πρόγραμμα επικεντρώνεται θεματικά και χρηματοδοτικά σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 3 του Κ (ΕΚ) 1081/2006, αφ' ενός σ' εκείνες τις ανάγκες υψηλής προτεραιότητας και ιεράρχησης, οι οποίες αθροιστικά αλλά και συνδυαστικά, με εξασφάλιση των απαραίτητων συνεργειών, θα δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις αντιμετώπισης των συνολικότερων προβλημάτων του τομέα των ανθρωπινων πόρων στην Κύπρο, αφ' ετέρου συνάδουν με τις δράσεις που στηρίζει το ΕΚΤ για τις αντίστοιχες προτεραιότητες (Παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 3 του ίδιου Κανονισμού).

Παράλληλα διαπιστώνεται ότι η παραπάνω επικέντρωση πόρων του Προγράμματος σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες / προτεραιότητες και δράσεις συνάδει με τις Συστάσεις του Συμβουλίου, οι οποίες μπορούν να αντιμετωπισθούν από το Πρόγραμμα και κυρίως αυτές που αναφέρονται στην ενδυνάμωση της Δια Βίου Μάθησης και την αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης των νέων (μέσω κυρίως της επιτάχυνσης των μεταρρυθμίσεων στα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και του συστήματος μαθητείας).

Όσον αφορά στη γεωγραφική επικέντρωση, δεν είναι άμεσα εμφανής μια τέτοια διάσταση των δράσεων του Προγράμματος, αλλά διαπιστώνεται ότι γίνεται μια προσπάθεια εστίασης των δράσεών του, σε αστικές υποβαθμισμένες περιοχές και σε περιοχές της υπαίθρου όπου εντοπίζονται προβλήματα κοινωνικής συνοχής, σε συνδυασμό και συμπληρωματικότητα με αντίστοιχες δράσεις του Προγράμματος «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα», που συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής, αλλά και των Προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ και ΕΤΑ. Σε κάθε περίπτωση όμως, λόγω της μικρής έκτασης της Κύπρου και των αντίστοι-

χων πληθυσμιακών συγκεντρώσεων, σημαντικότερη είναι η θεματική εστίαση / επικέντρωση των δράσεων του Προγράμματος, σε σχέση με τη γεωγραφική επικέντρωση.

Ως προς το θέμα της επικινδυνότητας κατά την εφαρμογή της στρατηγικής σε σχέση με τη δυσκολία υλοποίησης, όσον αυτή συνδέεται με τη δομή του Προγράμματος σε Άξονες Προτεραιότητας και ειδικούς στόχους και με τους πόρους που διατίθενται σε κατηγορίες παρεμβάσεων, δεν διαφαίνονται ιδιαίτεροι κίνδυνοι λόγω πιθανής δυσκολίας εφαρμογής / εκτέλεσης των αντίστοιχων δράσεων. Ορισμένες μόνο κατηγορίες παρεμβάσεων, οι οποίες θα εφαρμοσθούν για πρώτη φορά στην Κύπρο, όπως η προώθηση ευέλικτων μορφών απασχόλησης, οι δράσεις για τη βελτίωση της παραγωγικότητας μέσω παρεμβάσεων στην εσωτερική αγορά εργασίας των επιχειρήσεων, εμφανίζουν κάποιους τέτοιους κινδύνους. Με δεδομένη όμως την κατανομή μικρού σχετικά ποσοστού του συνολικού προϋπολογισμού του Προγράμματος σε αυτού του είδους τις κατηγορίες παρεμβάσεων, ο κίνδυνος μειώνεται για μη εφαρμογή της στρατηγικής από την πιθανή δυσκολία υλοποίησης αυτών των δράσεων.

Ένας μεγαλύτερος κίνδυνος για την εφαρμογή των προτεραιοτήτων, που ενδεχομένως να υφίσταται είναι πιθανή αδυναμία των δικαιούχων να προετοιμάσουν και να υλοποιήσουν έγκαιρα τις αναλαμβανόμενες από αυτούς δράσεις, με δεδομένη την υλοποίηση από τους ίδιους έργων / δράσεων της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου (2004-2006, μέχρι και το 2008), σε συνδυασμό με τις όποιες αδυναμίες έχουν παρουσιάσει αυτοί οι φορείς / δικαιούχοι κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο. Προκειμένου να αποφευχθεί αυτός ο κίνδυνος απαιτείται έγκαιρη παρέμβαση ενδυνάμωσης αυτών των δικαιούχων ή / και η διερεύνηση επιλογής νέων κατάλληλων δικαιούχων, με παράλληλη ενδυνάμωσή τους, έτσι ώστε να υπάρξει διασπορά του κινδύνου, από την παράλληλη υλοποίηση έργων / δράσεων της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου με έργα / δράσεις του παρόντος Επιχειρησιακού Προγράμματος. Παράλληλα η ορθολογικοποίηση και απλοποίηση των διαδικασιών υλοποίησης των έργων του Προγράμματος, σε συνδυασμό με την αύξηση της αποτελεσματικότητας των μηχανισμών διαχείρισης, παρακολούθησης και ελέγχου, καθώς και με την ενδυνάμωση της διοικητικής ικανότητας της δημόσιας διοίκησης, θα αμβλύνει τους κινδύνους εφαρμογής της στρατηγικής του Προγράμματος.

Η παραπάνω αισιόδοξη άποψη δεν έχει την ίδια βαρύτητα για ορισμένες δράσεις του Προγράμματος, οι οποίες «δεσμεύουν» σημαντικό ποσοστό της Κοινοτικής Συνδρομής του Προγράμματος και κατά αντιστοιχία αποτελούν σημαντικό τμήμα του προϋπολογισμού του Προγράμματος και κατ' αναλογία αποτελούν βασικά συστατικά της στρατηγικής του Προγράμματος, καθώς οιαδήποτε αστοχία τους θα έχει εμφανείς επιπτώσεις στην υλοποίηση και την επίτευξη των στόχων του. Ως τέτοιου είδους δράσεις θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν η αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός του Συστήματος Μαθητείας, καθώς και οι δράσεις αρμοδιότητας του Υπ. Παιδείας, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης του Συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Ως εκ τούτου απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή για την έγκαιρη και ορθολογική ωρίμανση και προετοιμασία από τους καθ' ύλην αρμόδιους δικαιούχους, αλλά και από τους παράγοντες τις αντίστοιχες πολιτικές για την αποτελεσματική και αποδοτική εφαρμογή αυτών των δράσεων.

3.3.3 Συνεκτικότητα της στρατηγικής με τις Εθνικές Πολιτικές και τις Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθύνσεις

- Όπως αναλυτικά έχει παρουσιασθεί προηγουμένως, άμεση και ισχυρή συνάφεια παρουσιάζει η Αναπτυξιακή Στρατηγική του Προγράμματος με την τρίτη θεματική προτεραιότητα «Ανθρώπινοι πόροι, Απασχόληση, Κοινωνική Συνοχή» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ),

ενώ άμεση, έστω και μικρότερου βαθμού συνάφεια παρουσιάζει και με την πρώτη θεματική προτεραιότητα «Ενίσχυση της παραγωγικής βάσης της οικονομίας και στήριξη των Επιχειρήσεων». Επίσης άμεση και στενή συνάφεια / συνοχή παρουσιάζει το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα με τέσσερις από τις έντεκα κύριες προτεραιότητες / προκλήσεις του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ). Όσον αφορά στη συνάφεια της στρατηγικής του Επιχειρησιακού Προγράμματος με τις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας (ΣΚΓΚ), όπως και με συγκεκριμένες Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την ανάπτυξη και την απασχόληση (ΟΚΓ), διαπιστώνεται ότι άμεση και ισχυρή συνάφεια έχει με τη Στρατηγική Κατευθυντήρια Γραμμή «Περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας», ενώ άμεση και ισχυρή συνάφεια παρουσιάζει με επτά (7) Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση και ειδικότερα με τις επτά (7) από τις συνολικά οκτώ (8) Κατευθυντήριες Γραμμές των Πολιτικών Απασχόλησης (17-24).

- Παράλληλα όμως, έμμεση συνάφεια της Στρατηγικής τους Προγράμματος εμφανίζεται επίσης με άλλες θεματικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ, προτεραιότητες του ΕΠΜ και με αρκετές ΣΚΓΚ και ΟΚΓ. Η έμμεση συνάφεια και συνέργεια οφείλεται, κυρίως στο χαρακτήρα των δράσεων, αλλά και στη χρηματοδοτική βαρύτητα των δράσεων αυτών του Προγράμματος, σε σχέση με το συνολικό προϋπολογισμό του.
- Τέλος, συνάφεια / συμπληρωματικότητα παρουσιάζει το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, μέσω συγκεκριμένων δράσεων του με άλλες Εθνικές και Κοινοτικές Πολιτικές που εκφράζονται στα Επιχειρησιακά Προγράμματα, τα οποία συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΑ.

3.3.4 Αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις του Προγράμματος

Σε επίπεδο στρατηγικής του Προγράμματος, γίνεται αναφορά σε δείκτες αποτελέσματος και επιπτώσεων, με ποσοτικοποίηση των δεικτών περί δημιουργίας μικτών θέσεων απασχόλησης και με αιτιολόγηση της μη ποσοτικοποίησης των υπολοίπων δεικτών επιπτώσεων, οι οποίοι όμως συμβάλλουν στους στόχους της Λισσαβόνας.

- Και στους δύο βασικούς Άξονες Προτεραιότητας υφίστανται ποσοτικοποιημένοι στόχοι, με αντίστοιχους δείκτες εκροών και αποτελέσματος, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν κατηγορίες παρεμβάσεων που «δεσμεύουν» περίπου 65% της Κοινοτικής Συνδρομής του Προγράμματος.
- Σε γενικές γραμμές φαίνεται ότι καταβλήθηκε προσπάθεια να τηρηθούν τα βασικά κριτήρια επιλογής (καταλληλότητα και μετρησιμότητα, καθώς και η αρχή της αναλογικότητας) για τη συντριπτική πλειονότητα των δεικτών.
- Οι τιμές βάσης, όπου αυτές δίνονται, προέρχονται, κυρίως, από τις αναμενόμενες εκροές αντίστοιχων δράσεων της προηγούμενης περιόδου προγραμματισμού (2004-2006), οπότε και εμπεριέχουν κάποιο βαθμό επισφάλειας, καθώς πολλές από τις δράσεις αυτές είναι ακόμα σε εξέλιξη, ενώ σε περιπτώσεις που δεν αποτυπώνονται τιμές βάσης, αυτές εξάγονται με υπολογισμό από τα αναγραφόμενα στις παραδοχές.
- Οι εκτιμήσεις για την ποσοτικοποίηση των δεικτών εκροών και αποτελεσμάτων έχουν προσεγγισθεί με βάση την προηγούμενη εμπειρία και τα εκτιμώμενα μέσα μοναδιαία κόστη των προγραμματιζόμενων δράσεων, ενώ για ορισμένους δείκτες, λόγω της προσπάθειας περαιτέρω εξειδίκευσής τους σε επίπεδο ειδικών στόχων ανά Άξονα Προτεραιότητας, ίσως να δημιουργούνται επικαλύψεις.

- Ορισμένοι δείκτες αποτελεσμάτων, για την παρακολούθησή τους, απαιτούν συγκεκριμένες διαδικασίες και αντίστοιχα συστήματα κατά την υλοποίηση των σχετικών δράσεων.
- Οι δείκτες του Προγράμματος, τόσο σε επίπεδο στρατηγικής, όσο και σε επίπεδο Αξόνων Προτεραιότητας, παρουσιάζουν ικανοποιητικό βαθμό συνεκτικότητας με τους στόχους του ΕΣΠΑ, αν και εφαρμόζοντας την αρχή της αναλογικότητας στη δεικτοποίηση των στόχων του Προγράμματος, κάποιοι στόχοι του ΕΣΠΑ δεν αποτυπώνονται κατ' αναλογία στο Πρόγραμμα.
- Όσον αφορά στην εκτίμηση πιθανής επίπτωσης του Προγράμματος στη στρατηγική της Λισσαβόνας, όπως προαναφέρθηκε, εμφανίζονται τέτοιοι δείκτες στο μέρος της στρατηγικής του Προγράμματος, χωρίς ποσοτική προσέγγιση, με την αναφορά της συμβολής του Προγράμματος στους στόχους αυτών των δεικτών. Η προσπάθεια μέτρησης ή / και έστω εκτίμησης των στόχων αυτών των δεικτών από την εφαρμογή του Προγράμματος είναι παρακινδυνευμένη για δημιουργία σοβαρού σφάλματος.

3.3.5 Προτεινόμενα συστήματα και διαδικασίες εφαρμογής

- Όσον αφορά στα προτεινόμενα συστήματα και τις διαδικασίες εφαρμογής, διαπιστώνεται ότι επιχειρείται ορθολογικοποίηση της διάρθρωσης και των αρμοδιοτήτων των μηχανισμών, με το μικρό αριθμό τους και επιμερισμό των αρμοδιοτήτων τους, με κεντρικό συντονισμό, παράμετροι οι οποίες θα δημιουργήσουν τις συνθήκες μικρότερης επιβάρυνσης των συστημάτων, με θετικά αποτελέσματα στην αποτελεσματική και αποδοτική εφαρμογή του Προγράμματος.
- Παρ' όλα αυτά διαπιστώνεται ένας έστω μικρός βαθμός ασάφειας, σε ορισμένες αρμοδιότητες των μηχανισμών, με κίνδυνο να δημιουργηθούν επικαλύψεις αρμοδιοτήτων κατά την εφαρμογή του Προγράμματος, ιδίως όσον αφορά σε ορισμένες αρμοδιότητες των ενδιάμεσων φορέων με αντίστοιχες / ανάλογες αρμοδιότητες της Διαχειριστικής Αρχής.
- Οι διαδικασίες σχεδιασμού, η σύνθεση και οι αρμοδιότητες της Επιτροπής Παρακολούθησης, καθώς και οι αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σε σχέση με εκείνες του Κράτους-Μέλους, αλλά και η δυνατότητα εφαρμογής δράσεων με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, προάγουν και ενδυναμώνουν την εταιρική σχέση, αν και το σχετικό κείμενο θα ήταν σκόπιμο να ενδυναμωθεί.

3.3.6. Χωρική διάσταση του Ε.Π. και συμβολή του στην Κοινοτική Προστιθέμενη Αξία

- Όσον αφορά στη χωρική διάσταση του Προγράμματος, γίνεται μια προσπάθεια προσδιορισμού κάποιων περιοχών, με ιδιαίτερα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά, κυρίως δημογραφικά και εισοδηματικά / οικονομικά, τα οποία αναφέρονται στην αστικότητα, στην αραιοκατοίκηση και στον αγροτικό χαρακτήρα σε επίπεδο περιοχών. Γι' αυτού του είδους τις περιοχές αναφέρονται κατευθύνσεις παρεμβάσεων για άμβλυνση των ανισοτήτων στην εκπαίδευση και στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας και στην απασχόληση, με τη συμμετοχή και των τοπικών κοινωνικών εταίρων, καθώς και των Αρχών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Απαιτείται όμως τυπολογία των περιοχών αυτών, έτσι ώστε να προσδιορισθούν συγκεκριμένες υποπεριοχές, ευρύτερες των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Αυτή η διαδικασία κατά την εφαρμογή του Προγράμματος θα πρέπει να συνδυασθεί με αντίστοιχη χωρική προσέγγιση των δράσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα», έτσι ώστε να εξασφαλισθεί συμπληρωματικότητα και συνέργεια των δράσεων των δύο Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

- Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα συμβάλλει στη μεγιστοποίηση της Κοινοτικής Προστιθέμενης Αξίας, σε ίσο ή / και μεγαλύτερο βαθμό από την αναλογία του ως προς το χρηματοοικονομικό μέγεθός του, λόγω: α) της άμεσης και έμμεσης συνάφειάς του με τις Κοινοτικές Προτεραιότητες, β) της συμβολής του στην οικονομική και κοινωνική συνοχή της Χώρας και κατ' επέκταση, στην οικονομική και κοινωνική συνοχή της ΕΕ, γ) της εν δυνάμει ευρείας και στενής συνεργασίας των τοπικών φορέων, τόσο μεταξύ τους, όσο και με τους κεντρικούς / συντονιστικούς φορείς και δ) η εκπόνηση ενός πολυετούς αναπτυξιακού Προγράμματος εξασφαλίζει τη συνέχεια και τη βελτίωση του συστήματος λειτουργίας των διαρθρωτικών ταμείων.

3.4. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΗ

Κατά τη διάρκεια της διαλογικής διαδικασίας και της συνεργασίας του Συμβούλου - Αξιολογητή με την Ομάδα σχεδιασμού στο Γραφείο Προγραμματισμού και των άλλων εταίρων, ανά στάδιο κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος, ο Αξιολογητής προέβη σε ορισμένες συστάσεις / προτάσεις για τη βελτίωση και ορθολογικοποίηση του σχεδιασμού του Προγράμματος, πέραν εκείνων των ανταλλαγών απόψεων σε μεγαλύτερη συχνότητα περί των βασικών αρχών και της προετοιμασίας του σχεδιασμού του. Οι κυριότερες συστάσεις / προτάσεις ανά στάδιο σχεδιασμού, το οποίο συμπίπτει με τις βασικές ενότητες του περιεχομένου του Προγράμματος, ήταν οι εξής:

α) Ως προς την κοινωνικοοικονομική ανάλυση και τις προσδιορισθείσες ανάγκες

Βασικές κατευθύνσεις των προτάσεων του Αξιολογητή, όσον αφορά στο περιεχόμενο της κοινωνικοοικονομικής ανάλυσης ήταν:

- Η διάρθρωση / δομή αυτής της ενότητας του Επιχειρησιακού Προγράμματος θα έπρεπε να περιλαμβάνει το σύνολο των αναπτυξιακών οικονομικών, παραγωγικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών της χώρας / επιλέξιμης περιοχής, με σχετικά συνοπτική αναφορά στα οικονομικά / παραγωγικά χαρακτηριστικά και με εξαντλητική ανάλυση στα κοινωνικά, δημογραφικά χαρακτηριστικά, καθώς και στην υφιστάμενη κατάσταση της διοικητικής ικανότητας των δημόσιων υπηρεσιών. Η ανάλυση δε του παραγωγικού ιστού θα πρέπει να περιλαμβάνει στοιχεία, τα οποία συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με την αγορά εργασίας και τη διάρθρωση του κοινωνικού ιστού της Κύπρου.
- Τα στοιχεία / δείκτες που θα χρησιμοποιηθούν θα έπρεπε να είναι αυτά της Eurostat, τα πλέον πρόσφατα δημοσιευμένα, απ' ενός για την εξασφάλιση της αποδοχής ως προς την αξιοπιστία τους, απ' ετέρου για τη δυνατότητα σύγκρισής τους με τους αντίστοιχους μέσους όρους της Ε.Ε. ή / και με τα αντίστοιχα στοιχεία των άλλων κρατών μελών της Ε.Ε.
- Η ανάλυση θα πρέπει να είναι δυναμική με διαχρονικές αναφορές, προκειμένου να αποτυπωθούν οι εξελικτικές τάσεις του κοινωνικοοικονομικού ιστού και να αναδειχθούν τα προβλήματα και οι προοπτικές σε βασικούς δείκτες της οικονομίας / της παραγωγής, του κοινωνικού ιστού και της αγοράς εργασίας ειδικότερα.
- Θα ήταν πολύ χρήσιμο να παρουσιασθούν στοιχεία παραγωγής, αγοράς εργασίας και εκπαιδευτικού επιπέδου, πέραν των δημογραφικών σε προσδιορισμένες χωρικές ενότητες, προκειμένου να γίνει τυπολογία περιοχών, έτσι ώστε να προσδιορισθούν κατευθύνσεις παρεμβάσεων, ανάλογα με τα προβλήματα και προοπτικές αυτών των περιοχών.
- Σε σχέση με τις συστάσεις του Συμβουλίου, και κυρίως αυτές του έτους 2006, η αναφορά στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης θα έπρεπε να είναι όσο το δυνατόν εξαντλητική, δίνο-

ντας ευκρινώς τη συνολική εικόνα της υπάρχουσας κατάστασης, προκειμένου να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα για τη στρατηγική που πρέπει να ακολουθηθεί στο συγκεκριμένο τομέα, συμπεριλαμβανομένης της προωθούμενης εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης.

- Παρά τη δυσκολία προσδιορισμού εμπειριών επί των αποτελεσμάτων της εφαρμογής των Προγραμμάτων της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου (2004-2006), λόγω καθυστέρησης της υλοποίησης, θα ήταν χρήσιμη η αναφορά των όποιων εμπειριών επί της προετοιμασίας εφαρμογής / υλοποίησης και της ανταπόκρισης / ελκυστικότητας των προγραμμάτων, αλλά και των διοικητικών / διαχειριστικών αδυναμιών και θετικών στοιχείων.
- Παρ' ότι η Κύπρος αποτελεί χώρα / επιλέξιμη περιοχή του στόχου «Περιφερειακή Ανταγωνιστικότητα και Απασχόληση», με δεδομένο ότι είναι μια από τις 12 νέες χώρες - μέλη της Ένωσης και Χώρα Συνοχής και ως εκ τούτου έχει επιλέξιμες δράσεις για βελτίωση της διοικητικής ικανότητας, θα πρέπει να εξετασθεί η αναφορά και η έκταση των κύριων αναγκών σχετικά με τη δημιουργία υποδομής για τις κοινές ενέργειες / δραστηριότητες των κοινωνικών εταίρων, ειδικότερα όσον αφορά στην προσαρμοστικότητα εργαζομένων και επιχειρήσεων (άρθρο 5, παράγραφος 3 του Κανονισμού του ΕΚΤ).
- Η αποτύπωση των ισχυρών σημείων και αδύνατων σημείων, καθώς και των ευκαιριών και απειλών / κινδύνων θα πρέπει να εξάγεται τεκμηριωμένα από την ανάλυση του κοινωνικο - οικονομικού ιστού.

β) Ως προς τη δικαιολόγηση της συνέπειας της στρατηγικής

Με δεδομένα τα χαρακτηριστικά της οικονομίας της Κύπρου, έτσι όπως αναδείχθηκαν από την ανάλυση του κοινωνικοοικονομικού ιστού, καθώς και εκείνα της αγοράς εργασίας και του ανθρώπινου δυναμικού, σε συνδυασμό με τα ιδιαίτερα γεωγραφικά και γεωφυσικά χαρακτηριστικά της χώρας, προτάθηκαν τα εξής, ως προς τις κατευθύνσεις στρατηγικής του Προγράμματος για το ανθρώπινο κεφάλαιο και την κοινωνική συνοχή.

- Η στρατηγική του Προγράμματος θα πρέπει να είναι εστιασμένη στην αντιμετώπιση συγκεκριμένων προβλημάτων που δημιουργούν αθροιστικά ή πολλαπλασιαστικά αρνητικά φαινόμενα ή δημιουργούν μελλοντικούς κινδύνους στην αγορά εργασίας και στον κοινωνικοοικονομικό ιστό.
- Με δεδομένη τη χρηματοδοτική βαρύτητα του Προγράμματος σε σχέση με τους αμιγώς εθνικούς πόρους που διατίθενται στον τομέα του ανθρώπινου κεφαλαίου στην Κύπρο, η στρατηγική του Προγράμματος θα πρέπει να εστιασθεί στη δημιουργία θεσμών, μηχανισμών και μέσων για τη μακροπρόθεσμη βελτίωση της ποιότητας του ανθρώπινου κεφαλαίου, παρά σε μεμονωμένες δράσεις που αντιμετωπίζουν τα προβλήματα κατά τη διάρκεια μιας προγραμματικής περιόδου. Προς την κατεύθυνση αυτή θα ήταν και η δημιουργία δομών / υποδομών για κοινές ενέργειες / δραστηριότητες των κοινωνικών εταίρων, εφ' όσον έχουν διαπιστωθεί τέτοιες ανάγκες κατά την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης.
- Μια άλλη κατεύθυνση της στρατηγικής του Προγράμματος θα έπρεπε να ήταν η αντιμετώπιση προβλημάτων του τομέα των ανθρώπινων πόρων, τα οποία δεν έχουν ακόμα αναδειχθεί, αλλά ευρίσκονται σε λανθάνουσα κατάσταση και κατόπιν συγκυριών ή / και με την πάροδο του χρόνου, απ' ενός θα ενταθούν, απ' ετέρου θα αναδειχθούν με ένταση και θα είναι δυσκολότερη η αντιμετώπισή τους (π.χ. η αυξανόμενη είσοδος μεταναστών).
- Με δεδομένη την κοινωνικοοικονομική κατάσταση της Κύπρου, αλλά κυρίως με δεδομένη την παραγωγική της βάση και σε συνδυασμό με την πρόσφατη ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση,

η στρατηγική του Προγράμματος θα πρέπει να κατατείνει σε μια ισόρροπη σύνθεση της πολιτικής της συνοχής / σύγκλισης και της στρατηγικής της Λισσαβόνας.

- Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, οι γενικές κατευθύνσεις της στρατηγικής του Προγράμματος θα πρέπει να εστιάζονται κατά κύριο λόγο και κατ' ακολουθία να συγκεντρώνονται οι πόροι προς τους εξής στόχους:
 - Αύξηση της συμμετοχής στη Δια Βίου Μάθηση
 - Βελτίωση των συστημάτων της δευτεροβάθμιας και κυρίως της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και κατάρτισης και σύνδεσής τους με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας
 - Αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας και στην απασχόληση των νέων και των γυναικών
 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής κυρίως με προώθηση δράσεων εργασιακής και κοινωνικής ένταξης μειονεκτούντων ατόμων, έναντι των παθητικών / επιδοματικών πολιτικών.
- Για τους υπόλοιπους στόχους του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρύθμισης και κατ' ακολουθία της στρατηγικής της Λισσαβόνας, οι οποίοι συνδέονται και με τις συστάσεις του Συμβουλίου, το Πρόγραμμα θα πρέπει να συμβάλλει όχι τόσο ποσοτικά, όσο χαράζοντας και προωθώντας κατευθύνσεις στρατηγικής και δημιουργώντας προϋποθέσεις για την επίτευξη αυτών των στόχων. Η άποψη αυτή οφείλεται στη φύση / είδος των στόχων, οι οποίοι εξαρτώνται κυρίως από θεσμικά μέτρα και γενικότερες πολιτικές ή / και από δράσεις χρηματοδοτούμενες από άλλα Προγράμματα, αλλά κυρίως από δράσεις χρηματοδοτούμενες από αμιγώς εθνικούς πόρους, σε συνδυασμό με τη βαρύτητα των πόρων του Προγράμματος στο σύνολο των διατιθέμενων πόρων (κοινοτικών και εθνικών).

γ) Ως προς την ποσοτικοποίηση των στόχων του Προγράμματος και την αποτύπωσή τους μέσω δεικτών

Με δεδομένη την αναγκαιότητα χρήσης ποσοτικοποιημένων δεικτών για την παρακολούθηση της υλοποίησης και την αξιολόγηση του Προγράμματος, οι συστάσεις / προτάσεις του Συμβούλου Αξιολόγησης εστιάστηκαν στα εξής:

- Οι στόχοι του Προγράμματος θα πρέπει να εκφράζονται με ένα πλέγμα δεικτών, ανά Άξονα Προτεραιότητας, αλληλοσυνδεόμενοι μεταξύ τους σε μια σχέση αλληλουχίας και αυτό το πλέγμα δεικτών του Άξονα Προτεραιότητας να αποτελείται κυρίως από δείκτες πραγματοποίησης / εκροών και δείκτες αποτελέσματος.
- Οι ποσοτικοποιημένοι δείκτες θα πρέπει να ανταποκρίνονται στους ειδικούς στόχους των Αξόνων Προτεραιότητας, χωρίς κατ' ανάγκη να αντιστοιχούν 1:1 με αυτούς, αλλά να ερμηνεύουν τους ειδικούς στόχους, είτε αθροιζόμενοι, είτε συνδυαζόμενοι μεταξύ τους. Οι δείκτες αυτοί αναφέρονται κυρίως σε δείκτες αποτελέσματος, αλλά και εκροών / πραγματοποίησης, με πολύ περιορισμένη αναφορά σε δείκτες επιπτώσεων. Βασικά δε κριτήρια επιλογής των δεικτών θα πρέπει να είναι οι αρχές της καταλληλότητας, της μετρησιμότητας, καθώς και της αναλογικότητας.
- Με δεδομένο ότι οι επιπτώσεις μιας παρέμβασης στην αγορά εργασίας και στο ανθρώπινο κεφάλαιο εν γένει, εξαρτώνται από την ένταση της παρέμβασης, από τη διάρκεια της παρέμβασης, αλλά κυρίως από άλλες βασικές παραμέτρους που άπτονται μακροοικονομικών πολιτικών, θεωρείται ότι είναι παρακινδυνευμένο να τεθούν στόχοι / δείκτες επιπτώσεων σε επίπεδο Άξονα

Προτεραιότητας. Θα μπορούσε να εξετασθεί η εκτίμηση δεικτών επιπτώσεων μόνο σ' εκείνες τις περιπτώσεις που αυτοί συνδέονται άμεσα με δείκτες αποτελέσματος των Αξόνων Προτεραιότητας, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι επιδράσεις από εφαρμογή άλλων πολιτικών. Ακόμα και το θέμα εκτίμησης των θέσεων απασχόλησης που δημιουργούνται από την εφαρμογή του Προγράμματος, ως δείκτες επιπτώσεων θα πρέπει να εξετασθεί με μεγάλη προσοχή, επειδή οι δράσεις / παρεμβάσεις του ΕΚΤ κατά βάση δεν δημιουργούν νέες θέσεις απασχόλησης, αλλά συμβάλλουν, αφ' ενός στην κάλυψη μέρους της ζήτησης, αφ' ετέρου στη βελτίωση της ποιότητας των θέσεων απασχόλησης, μια από τις προτεραιότητες της στρατηγικής της Λισσαβόνας. Σε κάθε περίπτωση οι παρεμβάσεις του ΕΚΤ συμβάλλουν περισσότερο στην «αντικατάσταση» θέσεων απασχόλησης, ήτοι κατά ένα σημαντικό μέρος στη διατήρηση και στην ποιότητα των θέσεων απασχόλησης και κατά ένα μικρό μέρος στην αύξηση των θέσεων απασχόλησης.

- Η ποσοτικοποίηση των στόχων θα πρέπει να είναι ρεαλιστική και να βασίζεται σε προηγούμενη αντίστοιχη εμπειρία και σε μέσα μοναδιαία κόστη. Στις περιπτώσεις νέων σχεδιαζόμενων παρεμβάσεων ή παρεμβάσεων που υλοποιούνται στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2004-2006, χωρίς ωστόσο ακόμη αξιόπιστα μετρήσιμα αποτελέσματα, η ποσοτικοποίηση των στόχων θα πρέπει να πραγματοποιηθεί σε συνεργασία με τους μελλοντικούς εμπλεκόμενους φορείς / δικαιούχους, ενώ θα πρέπει να συνεκτιμηθεί το ενδεχόμενο απόκλισης από τους τεθέντες στόχους των φορέων, αφού αναμένεται να έχουν σχετική υποκειμενικότητα κάποιες εκτιμήσεις των φορέων / δικαιούχων.
- Οι τιμές βάσης θα πρέπει κατά κύριο λόγο να αποτελούν επίσημα στοιχεία της Eurostat ή της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου ή άλλων κρατικών αρμοδίων φορέων, αποφεύγοντας τις αναφορές σε στοιχεία εκρών ή/και αποτελεσμάτων της προγραμματικής περιόδου 2004-2006.
- Τέλος, αναφορικά με τους δείκτες του ΕΣΠΑ, οι οποίοι αφορούν στον τομέα των ανθρώπινων πόρων, είτε αυτοί έχουν ποσοτικοποιηθεί, είτε αποτελούν δείκτες συγκυρίας (context indicators), θα μπορούσαν αυτοί να αποτυπωθούν στο επίπεδο της γενικής στρατηγικής του Προγράμματος υπό την έννοια στη συμβολής σ' αυτούς, εφαρμόζοντας ωστόσο τις αρχές της μετρησιμότητας και της αναλογικότητας.

δ) Ως προς τα συστήματα και τις διαδικασίες εφαρμογής

Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα συστήματα / μηχανισμοί και διαδικασίες εφαρμογής (διοίκησης, διαχείρισης, υλοποίησης, παρακολούθησης και ελέγχου) συντελούν τα μέγιστα στην αποτελεσματική και αποδοτική εφαρμογή του Προγράμματος, ο Σύμβουλος - Αξιολογητής προέβη στις παρακάτω συστάσεις / προτάσεις:

- Μικρό αριθμό / πλήθος μηχανισμών / οργάνων, με ενδυνάμωση της ικανότητάς τους και σαφή προσδιορισμό των ευθυνών τους / αρμοδιοτήτων τους
- Μικρό αριθμό Δικαιούχων (φορέων υλοποίησης), με ενδυνάμωση της ικανότητάς τους για την αποτελεσματική και χρηστή δημοσιονομική διαχείριση / υλοποίηση των έργων του Προγράμματος
- Αξιοποίηση κοινών οργάνων διοίκησης, διαχείρισης και παρακολούθησης για τα δύο Προγράμματα του ΕΣΠΑ.

3.5 ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Από τις παραπάνω αναφερόμενες συστάσεις του Αξιολογητή, πολλές λήφθηκαν υπόψη και ενσωματώθηκαν στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα κατά τη διάρκεια κατάρτισής του. Ειδικότερα:

α) Σε σχέση με την κοινωνικοοικονομική ανάλυση και τις προσδιορισθείσες ανάγκες

- Η διάρθρωση της συγκεκριμένης ενότητας ακολουθεί την υποδειχθείσα από το Σύμβουλο Αξιολόγησης δομή, με αναλυτική αναφορά των κοινωνικών, δημογραφικών χαρακτηριστικών της χώρας και σύνδεσής τους με τα οικονομικά/παραγωγικά χαρακτηριστικά της, τα οποία αναφέρονται συνοπτικά.
- Τα στατιστικά στοιχεία/δείκτες που χρησιμοποιούνται είναι κατά βάση αυτά της Eurostat, τα οποία συγκρίνονται με τους αντίστοιχους μέσους όρους της Ε.Ε. Σε περιπτώσεις μη διαθεσιμότητας στοιχείων από τη Eurostat, λόγω ιδιαίτερων απαιτήσεων και εξειδίκευσης, χρησιμοποιούνται και στοιχεία υπηρεσιών της Κυπριακής Δημοκρατίας, κυρίως της Στατιστικής Υπηρεσίας.
- Παρουσιάζεται, εν γένει, μία διαχρονική ανάλυση των εξελικτικών τάσεων του κοινωνικοοικονομικού ιστού της χώρας, με έμφαση στην πενταετία 2001-2005, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις (όπως σε αυτήν της ανάλυσης της κοινωνικής συνοχής), τα στοιχεία αναφέρονται σε μεγαλύτερο βάθος χρόνου, προκειμένου, σύμφωνα με τα υπάρχοντα δεδομένα, να αποτυπωθούν καλύτερα οι σχετικές εξελίξεις και οι τάσεις.

Στη συγκεκριμένη ενότητα του Επιχειρησιακού Προγράμματος δεν έχουν ενσωματωθεί επαρκώς οι συστάσεις του Αξιολογητή αναφορικά με τα εξής θέματα:

- Παρά την αρκετά εκτενή αναφορά στα διάφορα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, ελλείπει μία δομημένη περιεκτική και πλήρης περιγραφή της δομής και λειτουργίας του τυπικού συστήματος εκπαίδευσης, από την οποία θα απορρέουν τα προβλήματα και οι ενέργειες αντιμετώπισής τους, μέσω της δρομολογούμενης εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης. Σε κάθε περίπτωση όμως εξάγεται εμφανώς το συμπέρασμα περί της αναγκαιότητας έντονων παρεμβάσεων στο συγκεκριμένο τομέα.
- Απουσιάζει η αναφορά στοιχείων παραγωγής, αγοράς εργασίας και εκπαιδευτικού επιπέδου σε συγκεκριμένες χωρικές ενότητες, προκειμένου αυτές να προσεγγισθούν με βάση τα προβλήματά τους και να προσδιορισθούν οι αναγκαίες κατηγορίες παρεμβάσεων άμβλυνσής τους. Τούτο οφείλεται, αφενός στη μη διαθεσιμότητα στοιχείων στο ζητούμενο χωρικό επίπεδο, αφετέρου στο γεγονός ότι η μελέτη και ο προσδιορισμός συγκεκριμένων υποπεριοχών, οι οποίες θα αποτελέσουν αντικείμενο παρεμβάσεων, στο πλαίσιο του Ε.Π. «Αειφόρος ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα», 2007-2013, γίνεται παράλληλα με την εκπόνηση του παρόντος Ε.Π.
- Η αναφορά των αποτελεσμάτων και διαπιστώσεων από την υλοποίηση των Προγραμμάτων της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου, προκειμένου αυτά να χρησιμοποιηθούν ως εισροή για το παρόν Ε.Π., δεν είναι ρητή, γεγονός που οφείλεται στην καθυστέρηση της υλοποίησης των εν λόγω Προγραμμάτων, οπότε και παρουσιάζεται σχετική αδυναμία στον πλήρη εντοπισμό και στην εξαγωγή αξιόπιστων (τεκμηριωμένων), αξιοποιήσιμων σχετικών συμπερασμάτων.
- Η αναφορά σε ενδεχόμενες ανάγκες από πλευράς διοικητικής ικανότητας για την δραστηριοποίηση των κοινωνικών εταίρων (σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 3 του Κανονισμού του ΕΚΤ) συμπεριλαμβανομένων και των Αρχών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, είναι πολύ συνοπτική και οφείλεται στην έλλειψη σχετικών στοιχείων σ' αυτή τη φάση σχεδιασμού του Προγράμματος, ενώ έχουν διαγνωσθεί οι κυριότερες από τις ανάγκες που αφορούν στην ενημέρωση και πληροφόρηση επί της λειτουργίας των διαρθρωτικών ταμείων και ως εκ τούτου προβλέπονται τέτοιες δράσεις στο Πρόγραμμα.

β) Ως προς τη δικαιολόγηση της συνέπειας της στρατηγικής

Σε γενικές γραμμές, οι βασικές συστάσεις του Αξιολογητή ελήφθησαν υπόψη στο πλαίσιο της συγκεκριμένης ενότητας. Ειδικότερα:

Το Πρόγραμμα εστιάζεται, στους τρεις στόχους, τους οποίους είχε υποδείξει και ο Αξιολογητής, και κατά την κρίση του αποτελούν κρίσιμες παραμέτρους για την επίτευξη του στρατηγικού στόχου του Προγράμματος, ήτοι στην αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας και στην απασχόληση των νέων και των γυναικών, στην αύξηση της συμμετοχής στη Δια Βίου Μάθηση και στη βελτίωση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και σύνδεσής της με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Σε συνέχεια των διαβουλεύσεων μεταξύ Κράτους μέλους και ΕΕ επί των στόχων και του περιεχομένου του Επιχειρησιακού Προγράμματος, το μεγαλύτερο βάρος του Προγράμματος τόσο από πλευράς στρατηγικής, όσο και χρηματοδότησης, αποφασίστηκε να δοθεί στη βελτίωση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, με έμφαση στην επαγγελματική εκπαίδευση και τη μαθητεία (1ος ειδικός στόχος του Άξονα Προτεραιότητας 1) . Είναι χαρακτηριστικό ότι σε σχετικές με προαναφερόμενα δράσεις ενδεικτικά κατευθύνεται περίπου το 51% του προϋπολογισμού της Κοινοτικής Συνδρομής. Η απόφαση αυτή συνάδει απόλυτα με τις συστάσεις του Συμβουλίου για το έτος 2006 και εκφράζει σημαντικές ανάγκες του τομέα των ανθρώπινων πόρων της Χώρας, δημιουργεί ωστόσο ορισμένες επιφυλάξεις σε σχέση με τα εξής :

- Το Πρόγραμμα παρουσιάζει πλέον μία μονομέρεια, η οποία το καθιστά ευάλωτο σε τυχόν αστοχίες ή καθυστερήσεις στην υλοποίηση των προγραμματιζόμενων δράσεων του 1ου ειδικού στόχου του Α.Π.1. Παρόλο ότι η κατανομή των ποσών στον Ειδικό Στόχο 1 είναι ενδεικτική, πρέπει να επισημανθεί ότι για την αποφυγή δυσάρεστων συνεπειών και κυρίως απώλειας πόρων από την εφαρμογή του κανόνα $n+3$, οι καθ' ύλην αρμόδιοι δικαιούχοι των εν λόγω δράσεων θα πρέπει να καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για την έγκαιρη έναρξη και ομαλή υλοποίησή τους.
- Οι υπόλοιποι έξι (6) ειδικοί στόχοι, στους οποίους κατανέμεται το 49% του προϋπολογισμού του Προγράμματος περιλαμβάνουν ένα αρκετά σημαντικό εύρος δράσεων, με ενδεχόμενο να μην υπάρξει η πλέον ενδεδειγμένη επικέντρωση των πόρων.

Επίσης ένα σχετικά σημαντικό τμήμα του Προγράμματος κατευθύνεται σε δράσεις ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής, η οποία, στην παρούσα φάση, δεν αποτελεί, όπως εξάλλου παρουσιάζεται και στη SWOT ανάλυση, μία από τις κύριες αδυναμίες του τομέα των ανθρώπινων πόρων στην Κύπρο, καταχωρούμενη στους κινδύνους / απειλές. Ως εκ τούτου, η στρατηγική του Προγράμματος στρέφεται, εκτός των άλλων, και στην αντιμετώπιση προβλημάτων σε λανθάνουσα μορφή ή με κίνδυνο έντασής τους στη χρονική περίοδο, στην οποία αναφέρεται το Πρόγραμμα, χωρίς όμως να προσδίδει την απαιτούμενη εστίαση σε συγκεκριμένες ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες, οι οποίες θα προσδιορισθούν με περαιτέρω εξειδίκευση από την έναρξη εφαρμογής του Προγράμματος.

Από πλευράς συστάσεων του Αξιολογητή περί δημιουργίας θεσμών και μηχανισμών στήριξης του ανθρώπινου κεφαλαίου, η στρατηγική του Προγράμματος κινείται εν γένει προς αυτήν την κατεύθυνση, χωρίς να κατευθύνεται σε συνολική παρέμβαση, αλλά να εστιάζεται σε συγκεκριμένες υπηρεσίες και θεσμούς. Τούτο οφείλεται στο γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος των παρεμβάσεων για βελτίωση της διοικητικής ικανότητας χρηματοδοτείται από αμιγώς εθνικούς πόρους και ως εκ τούτου οι δράσεις του Προγράμματος εστιάζονται στους μηχανισμούς και θεσμούς, που εξυπηρετούν της αποτελεσματική εφαρμογή των βασικών στόχων του Προγράμματος.

γ) Ως προς την ποσοτικοποίηση των στόχων του Προγράμματος και την αποτύπωσή τους μέσω δεικτών

Οι συστάσεις του Αξιολογητή στη συγκεκριμένη ενότητα, μέχρι το χρονικό σημείο σύνταξης της παρούσας σύνοψης, ελήφθησαν εν μέρει υπόψη. Συγκεκριμένα :

- Φαίνεται ότι καταβλήθηκε προσπάθεια τήρησης των αρχών της καταλληλότητας, της μετρησιμότητας και της αναλογικότητας.
- Οι τιμές βάσης, σε πολλές περιπτώσεις δεικτών, αφορούν σε εκροές της προηγούμενης περιόδου, ενώ η πρόταση του Αξιολογητή ήταν αυτό να αποφευχθεί και αντ' αυτού να χρησιμοποιηθούν στοιχεία της ομάδας στόχου των σχετικών με τους δείκτες δράσεων, με δεδομένο, μεταξύ άλλων, ότι οι δύο προγραμματικές περίοδοι (2004-2006 και 2007- 2013) δεν είναι μεταξύ τους συγκρίσιμες, τουλάχιστον χρονικά.
- Οι τιμές στόχοι ορισμένων δεικτών αποτελεσμάτων φαίνονται, εκ πρώτης όψεως, φιλόδοξοι, ενώ παράλληλα, απαιτούν ιδιαίτερες διαδικασίες για την παρακολούθησή τους. Ο συνδυασμός αυτών των δύο χαρακτηριστικών μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι προς τη σωστή κατεύθυνση για τη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα του Προγράμματος, προϋποθέτει όμως ανάληψη σημαντικής ευθύνης, καθώς και έγκαιρη και έγκυρη ανταπόκριση από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

4.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Στρατηγικός Στόχος του Επιχειρησιακού Προγράμματος και οι δύο Γενικοί Στόχοι στους οποίους εξειδικεύεται θα επιτευχθούν μέσω παρεμβάσεων που δομούνται στους ακόλουθους δύο κύριους Άξονες Προτεραιότητας.

- Άξονας Προτεραιότητας 1: *Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού και Προσαρμοστικότητα*
- Άξονας Προτεραιότητας 2: *Διεύρυνση της Αγοράς Εργασίας και Κοινωνική Συνοχή*

Επίσης παρεμβάσεις κάτω από τον Άξονα Προτεραιότητας 3: Τεχνική Βοήθεια, στοχεύουν στη διευκόλυνση της υλοποίησης των υπόλοιπων 2 Αξόνων Προτεραιότητας καθώς και στην ενδυνάμωση της διοικητικής ικανότητας όλων των φορέων που εμπλέκονται στην διαχείριση και υλοποίηση του Προγράμματος.

Στους Άξονες Προτεραιότητας, κάτω από κάθε Ειδικό Στόχο, καταγράφονται οι κύριοι τομείς παρέμβασης και ενδεικτικές δράσεις. Σημειώνεται ότι, κατά την διάρκεια υλοποίησης του Προγράμματος, δύναται να συγχρηματοδοτηθούν και άλλες σχετικές κατηγορίες παρεμβάσεων και δράσεις νοουμένου ότι συμβάλουν στην επίτευξη των Ειδικών Στόχων.

Οι δράσεις κάτω από τον κάθε Άξονα Προτεραιότητας θα υλοποιηθούν, όπου είναι απαραίτητο, στη βάση σχεδίων δράσεων, τα οποία θα διασφαλίζουν τη συνέργια και τη μεγαλύτερη δυνατή συμπληρωματικότητα μεταξύ των παρεμβάσεων. Επιπρόσθετα ορίστηκαν νέες δράσεις οι οποίες θα μπορούν να ενταχθούν σε ολοκληρωμένα σχέδια διαμορφωμένα σύμφωνα με τις ιδιαίτερες ανάγκες των δικαιούχων και βασιζόμενες σε επιχειρησιακά σχέδια.

4.2 ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

4.2.1 Σκοπιμότητα

Η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού είναι ιδιαίτερα σημαντικός παράγοντας σε μια οικονομία, η οποία κυριαρχείται από τον τομέα των υπηρεσιών, όπως αυτή της Κύπρου. Πρόσθετα, μία από τις βασικές προτεραιότητες της Εθνικής Στρατηγικής, όπως καθορίζεται στο ΕΠΜ και στο ΕΣΠΑ, είναι η προώθηση της αναδιάρθρωσης της οικονομίας προς την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας, συμπεριλαμβανομένων τομέων οικονομικής δραστηριότητας βασι-

σμένων στην Κοινωνία της Γνώσης. Η προτεραιότητα αυτή, σε συνδυασμό με τις ραγδαίες εξελίξεις στον τομέα της τεχνολογίας, καθώς και τις αλλαγές στην οργάνωση της εργασίας, απαιτούν σταθερή διαδικασία αναβάθμισης, εκσυγχρονισμού και αναπροσαρμογής των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, με ιδιαίτερη έμφαση στη Δια Βίου Μάθηση, έτσι ώστε να προσαρμόζονται οι επιστημονικές γνώσεις, οι δεξιότητες / προσόντα και οι ειδικότητες του ανθρώπινου δυναμικού και ειδικότερα των νέων στις εκάστοτε ανάγκες και απαιτήσεις του οικονομικού περιβάλλοντος.

Παράλληλα, η αναγκαία ενσωμάτωση στην παραγωγική και διοικητική λειτουργία των επιχειρήσεων νέων σύγχρονων τεχνολογιών και καινοτομιών, απαιτεί αναδιοργάνωση και προσαρμογή του επιχειρηματικού και εργασιακού περιβάλλοντος προς την κατεύθυνση νέων εργασιακών προτύπων, σε συνδυασμό με την αναγκαιότητα νέων ειδικοτήτων και εξειδικεύσεων.

Η Δημόσια Διοίκηση και συγκεκριμένα ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας της, σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο, καθώς και ο βαθμός ικανότητας της να σχεδιάζει και να υλοποιεί αναπτυξιακή πολιτική διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη και κυρίως στην αναδιάρθρωση της παραγωγικής βάσης της οικονομίας. Επίσης, η αποτελεσματική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στην αναπτυξιακή διαδικασία, είναι κρίσιμος παράγοντας για την αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού και για την ανάπτυξη γενικότερα.

Το περιεχόμενο του Άξονα στηρίχθηκε στις ακόλουθες διαπιστώσεις της ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης:

- Χαμηλή συμμετοχή σε προγράμματα Δια Βίου Μάθησης.
- Χαμηλή συμμετοχή στην επαγγελματική εκπαίδευσης και κατάρτιση. Ιδιαίτερα χαμηλή συμμετοχή των γυναικών.
- Σχετικά ψηλό επίπεδο διαρροής από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
- Παρά το ψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο του πληθυσμού, υφίστανται αδυναμίες σχετικά με τη σύνδεση της δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και των συστημάτων κατάρτισης με την αγοράς εργασίας ως εκ τούτου παρουσιάζονται κενά μεταξύ των δεξιοτήτων / γνώσεων του ανθρώπινου δυναμικού και των αναγκών της παραγωγικής / οικονομικής βάσης, σε εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες και ανισοσκελίες μεταξύ προσφοράς και ζήτησης στην αγοράς εργασίας.
- Σχετικά ψηλή ανεργία των νέων (15-24) σε σύγκριση με τη συνολική ανεργία.
- αδυναμία σύνδεσης των δεξιοτήτων των νέων με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.
- Χαμηλή παραγωγικότητα της εργασίας σε κρίσιμους τομείς της οικονομίας.
- Η συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων στην Κύπρο είναι μικρού μεγέθους και οικογενειακού χαρακτήρα, γεγονός που λειτουργεί ανασταλτικά στην υιοθέτηση σύγχρονων προτύπων οργάνωσης, διοίκησης και παραγωγής.
- Ανάγκη ενίσχυσης της διοικητικής ικανότητας κρίσιμων τομέων των δημοσίων υπηρεσιών, τόσο σε κεντρικό, όσο και σε τοπικό επίπεδο για την προώθηση των κατάλληλων αναπτυξιακών πολιτικών και την παροχή ψηλής ποιότητας υπηρεσιών στους πολίτες και στις επιχειρήσεις.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, προκύπτει η ανάγκη πρωταρχικής σημασίας για υλοποίηση μιας σειράς παρεμβάσεων που έχουν ως στόχο τη βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού, την αύξηση της προσαρμοστικότητας τόσο του εργατικού δυναμικού όσο και του επιχειρηματικού ιστού της Κύπρου και την ενδυνάμωση της διοικητικής ικανότητας της δημόσιου τομέα.

4.2.2 Στόχοι

Βασικός Στόχος του Άξονα Προτεραιότητας είναι η συνεχής βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού και η αύξηση της προσαρμοστικότητας του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, ο οποίος και αποτελεί τον πρώτο Γενικό Στόχο του Προγράμματος. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί μέσω των ακόλουθων τριών αλληλένδετων Ειδικών Στόχων:

- α) *Πρωώθηση της Δια Βίου Μάθησης κυρίως μέσω της αναβάθμισης των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης*
- β) *Βελτίωση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων στις ανάγκες της αγοράς και του παραγωγικού / οικονομικού περιβάλλοντος και σύνδεση τους με την τριτοβάθμια εκπαίδευση*
- γ) *Αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας του δημόσιου τομέα και των παρεχόμενων υπηρεσιών*

Οι προαναφερόμενοι ειδικοί στόχοι αποτελούν / συνθέτουν ένα συνεκτικό «μείγμα» πολιτικής, το οποίο με τις συνέργειες που εξασφαλίζονται κατά την επίτευξή τους θα επιδιωχθεί η αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης και κατάρτισης των νέων, η μείωση της πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η διεύρυνση και πρωώθηση της Δια Βίου Μάθησης καθώς και η αύξηση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων, των επιχειρήσεων, της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και του δημόσιου τομέα. Παράλληλα, ο Άξονας επιδιώκει τη βελτίωση των αποκτώμενων γνώσεων στη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση και η αναβάθμιση και προσαρμογή των επαγγελματικών δεξιοτήτων στις ραγδαία μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς, μέσω της σύνδεσης των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας.

Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα αυτό είναι απόλυτα συμβατές με τις Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για το 2006 για ενίσχυση της Δια Βίου Μάθησης και αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης και κατάρτισης των νέων μέσω κυρίως των μεταρρυθμίσεων στα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς και του συστήματος μαθητείας.

4.2.3 Παρεμβάσεις

Οι πιο πάνω ειδικοί στόχοι θα επιτευχθούν μέσω της υιοθέτησης ενός συνεκτικού μείγματος πολιτικής το οποίο θα περιλαμβάνει περιορισμένες παρεμβάσεις διασφαλίζοντας ικανοποιητική συνέργεια μεταξύ τους. Οι παρεμβάσεις του εν λόγω Άξονα Προτεραιότητας παρουσιάζονται πιο κάτω κατά Ειδικό Στόχο:

Α) Ειδικός Στόχος: Πρωώθηση της Δια Βίου Μάθησης κυρίως μέσω της αναβάθμισης των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης

Στο πλαίσιο αυτού του στόχου, οι δράσεις που θα προωθηθούν επικεντρώνονται στην αναβάθμιση, εκσυγχρονισμό και προσαρμοστικότητα των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με στόχο την πρωώθηση της Δια Βίου Μάθησης και την προσαρμογή και αναβάθμιση της επιστημονικής γνώσης, των δεξιοτήτων / προσόντων και ειδικοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και, κυρίως, των νέων στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και του συνεχώς μεταβαλλόμενου οικονομικού περιβάλλοντος. Ειδικότερα θα προωθηθούν τα ακόλουθα:

Αναβάθμιση και Εκσυγχρονισμός του Συστήματος Μαθητείας

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στο Σύστημα Μαθητείας, ως εναλλακτικού ελκυστικού και αξιόπιστου

τρόπου εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης των νέων, με παράλληλη ικανοποίηση των αναγκών της αγοράς εργασίας σε τεχνικό προσωπικό. Το νέο Σύστημα Μαθητείας θα ικανοποιεί τις ανάγκες των νέων 14-25 ετών, οι οποίοι δεν είναι ενταγμένοι στο επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα και, είτε δεν έχουν τις βασικές μαθησιακές ικανότητες ή επαγγελματικές δεξιότητες που θα τους καθιστούσαν ικανούς για περαιτέρω μάθηση ή / και απασχόληση, είτε αφού συμπληρώσουν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, επιθυμούν να αποκτήσουν ή / και να αναβαθμίσουν τις επαγγελματικές τους δεξιότητες για πιο εξειδικευμένο και πιο αμειπτικό επάγγελμα. Στο πλαίσιο του νέου Συστήματος Μαθητείας θα διασφαλίζεται η κινητικότητα των νέων μεταξύ του εκπαιδευτικού συστήματος, της μαθητείας και της απασχόλησης.

Πιο συγκεκριμένα, στα πλαίσια αυτής της παρέμβασης θα προωθηθούν ενδεικτικά οι ακόλουθες δράσεις:

- Ανάπτυξη αναλυτικών προγραμμάτων και μεθοδολογιών κατάρτισης.
- Ανάπτυξη και παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού και υλικού κατάρτισης (προγράμματα Η/Υ).
- Διεξαγωγή μελετών / ερευνών για τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και υποστήριξη του σχεδιασμού και εφαρμογής της μεταρρύθμισης.
- Κατάρτιση των εκπαιδευτικών.
- Προώθηση της ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης των μαθητευόμενων.
- Παροχή συμβουλευτικής και καθοδήγησης προς τους μαθητευόμενους.
- Εκστρατεία ενημέρωσης και δημοσιότητας.

Βελτίωση του Συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης

Η παρέμβαση αυτή στοχεύει στη βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατ' επέκταση βελτίωση της ελκυστικότητας της και προσαρμογή της στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Η παρέμβαση αυτή θα υλοποιηθεί μέσω των πιο κάτω ενδεικτικών δράσεων:

- Ανάπτυξη ολοκληρωμένων αναλυτικών προγραμμάτων που ικανοποιούν τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και παράλληλα, διευκολύνουν την πρόσβαση των αποφοίτων σε ανώτερη και τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Ανάπτυξη και εισαγωγή των κατάλληλων μεθοδολογιών και εργαλείων εκπαιδευτικού υλικού.
- Ανάπτυξη προγραμμάτων έγκαιρης επαγγελματικής καθοδήγησης στα σχολεία.
- Δραστηριότητες που στοχεύουν στην ενίσχυση της συνεργασίας και της σύνδεσης της επαγγελματικής εκπαίδευσης με τις επιχειρήσεις.
- Περαιτέρω εφαρμογή των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών.
- Εξειδικευμένη κατάρτιση των εκπαιδευτικών επαγγελματικής εκπαίδευσης στα νέα αναλυτικά προγράμματα που θα αναπτυχθούν, συμπεριλαμβανομένων και των νέων ψηφιακών προγραμμάτων.
- Εκστρατεία ενημέρωσης και δημοσιότητας.

Ενίσχυση της Εκπαίδευσης σε Υποβαθμισμένες Περιοχές

Στο πλαίσιο βελτίωσης της ελκυστικότητας του συστήματος εκπαίδευσης, θα προωθηθεί η ενί-

σχυση της εκπαίδευσης που παρέχεται σε συγκεκριμένα σχολικά συμπλέγματα (Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας, ΖΕΠ). Η κάθε ΖΕΠ αποτελείται από σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε συγκεκριμένες υποβαθμισμένες περιοχές με πληθυσμό χαμηλού κοινωνικοοικονομικού και εκπαιδευτικού επιπέδου. Τα κριτήρια που καθιστούν τα σχολικά αυτά συμπλέγματα ως ΖΕΠ είναι ψηλό ποσοστό σχολικής αποτυχίας των μαθητών, λειτουργικό αναλφαριθμητισμό, ψηλό ποσοστό αλλοδαπών ή αλλόγλωσσων μαθητών, μεγάλο αριθμό σχολικής διαρροής καθώς και περιστατικών βίας και παραβατικότητας. Στο πλαίσιο αυτής της παρέμβασης θα προωθηθούν οι ακόλουθες ενδεικτικές δράσεις:

- Ανάπτυξη και εφαρμογή ειδικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων στη μητρική γλώσσα των ξενόγλωσσων μαθητών.
- Ανάπτυξη εξειδικευμένων αναλυτικών προγραμμάτων.
- Ανάπτυξη εξειδικευμένου εκπαιδευτικού υλικού και μεθοδολογιών.
- Εξειδικευμένη κατάρτιση εκπαιδευτικών.
- Ανάπτυξη και εισαγωγή προγραμμάτων καταπολέμησης ρατσισμού και ξενοφοβίας.
- Βελτίωση του σχολικού εξοπλισμού.
- Εξωσχολικές δραστηριότητες.
- Ανάπτυξη και εισαγωγή συμβουλευτικών προγραμμάτων και προγραμμάτων καθοδήγησης με στόχο την ενδυνάμωση της συνεργασίας της οικογένειας με το σχολείο.

Ανάπτυξη Συστήματος Επαγγελματικών Προσόντων

Η παρέμβαση αυτή στοχεύει στην αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού και τη διευκόλυνση της προσβασιμότητας και της κινητικότητας στην αγορά εργασίας και στη βελτίωση της ποιότητας της κατάρτισης. Η σταδιακή εγκαθίδρυση και λειτουργία του Συστήματος Επαγγελματικών Προσόντων θα προωθηθεί μέσω των ακόλουθων δράσεων:

- Ορισμός Προτύπων Επαγγελματικών Προσόντων.
- Απονομή επαγγελματικών προσόντων η οποία θα περιλαμβάνει διάγνωση, αξιολόγηση και πιστοποίηση των υποψηφίων.
- Μελέτες που θα στοχεύουν στην επέκταση και βελτίωση του Συστήματος Επαγγελματικών Προσόντων και την αξιοποίηση των Προτύπων Επαγγελματικών Προσόντων που θα αναπτυχθούν από τα κύρια υποσυστήματα παροχής αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Βελτίωση των Δεξιοτήτων των Εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Η κατάρτιση του εκπαιδευτικού προσωπικού κρίνεται αναγκαία για την επιτάχυνση και στήριξη της μεταρρύθμισης στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η απόκτηση των απαραίτητων δεξιοτήτων από τους εκπαιδευτικούς, αποτελεί βασική προτεραιότητα της Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης ειδικά όσον αφορά την ελκυστικότητα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και την προσαρμογή της στην κοινωνία της γνώσης με την εισαγωγή των ΤΠΕ και με την ανάπτυξη των δεξιοτήτων Δια Βίου Μάθησης των μαθητών. Πιο συγκεκριμένα, στο πλαίσιο αυτής της παρέμβασης θα προωθηθούν οι ακόλουθες ενδεικτικές δράσεις:

- Ανάπτυξη και εφαρμογή προγράμματος αρχικής κατάρτισης εκπαιδευτικών διάρκειας ενός έτους με στόχο την προετοιμασία των εκπαιδευτικών για την ένταξη τους στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
- Συνεχής κατάρτιση εκπαιδευτικών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση μέσω εξειδικευμένων προγραμμάτων κατάρτισης, σεμιναρίων, κλπ., με στόχο την βελτίωση των ικανοτήτων τους και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων τους στην εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων και τεχνικών στη μαθησιακή διαδικασία.

Ενίσχυση των Δραστηριοτήτων και Προγραμμάτων Δια Βίου Μάθησης για Ενήλικες

Με στόχο την αύξηση της συμμετοχής των ενηλίκων σε Προγράμματα Δια Βίου Μάθησης και την ίση πρόσβαση όλων στην ανώτερη εκπαίδευση και κατάρτιση, οι ακόλουθες δραστηριότητες θα προωθηθούν με ιδιαίτερη έμφαση στη χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών και μεθόδων μάθησης εξ'αποστάσεως:

- Ανάπτυξη προγραμμάτων μάθησης εξ'αποστάσεως μέσω της ηλεκτρονικής μάθησης στα Πανεπιστήμια και στα Ιδρύματα Κατάρτισης του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.
- Ανάπτυξη προγραμμάτων κατάρτισης και δραστηριοτήτων επιμόρφωσης για ενήλικες σε Ιδρύματα Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και σε Ιδρύματα Κατάρτισης του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για την αναβάθμιση των γνώσεων και ικανοτήτων του μεγαλύτερου σε ηλικία εργασιμου πληθυσμού με στόχο την επιμήκυνση της εργασιακής τους ζωής. Στα πλαίσια αυτά θα προωθηθούν, μεταξύ άλλων, προγράμματα κατάρτισης σε θέματα τουρισμού ειδικότερα σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού συμπεριλαμβανομένου του τουρισμού της υπαίθρου σε συμπληρωματικότητα με τις δράσεις του Προγράμματος «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα» που συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής. Πρόσθετα, δύναται να προωθηθούν προγράμματα Δια Βίου Μάθησης σε θέματα περιβαλλοντικής πολιτικής, αλιείας, υδατοκαλλιέργειας και εμπορικής ναυτιλίας.

Δικαιούχοι / Ωφελούμενοι των Παρεμβάσεων του Στόχου

Δικαιούχοι για την υλοποίηση των δράσεων για την επίτευξη αυτού του στόχου δύναται να είναι:

- Δημόσιοι φορείς (π.χ. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, κ.α.)
- Ημικρατικοί Οργανισμοί (π.χ. Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού)
- Πανεπιστήμια
- Επιχειρήσεις

Άμεσα ωφελούμενοι από τις παρεμβάσεις που συμβάλλουν στον συγκεκριμένο στόχο, δύναται να είναι:

- Μαθητές.
- Νέοι που εξέρχονται πρόωρα από το τυπικό σύστημα εκπαίδευσης.
- Εκπαιδευτικοί, υποψήφιοι εκπαιδευτικοί.
- Φοιτητές.

- Εργαζόμενοι.
- Άνεργοι.

Β) Ειδικός Στόχος: Βελτίωση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων στις ανάγκες της αγοράς και του παραγωγικού / οικονομικού περιβάλλοντος και σύνδεση τους με την τριτοβάθμια εκπαίδευση

Η επίτευξη αυτού του Στόχου θα προωθηθεί μέσω μίας σειράς επιλεγμένων και στοχευμένων δράσεων που θα στοχεύουν στην επιτάχυνση της προσαρμοστικότητας των πολύ μικρών επιχειρήσεων και των ΜΜΕ και του προσωπικού τους στις ραγδαία μεταβαλλόμενες τεχνολογικές εξελίξεις, στις αλλαγές στη διάρθρωση της παραγωγής καθώς και στις αλλαγές στις μεθόδους οργάνωσης της εργασίας. Η προσαρμοστικότητα των επιχειρήσεων και του εργατικού δυναμικού θα ενδυναμωθεί περαιτέρω με τη ενίσχυση της συνεργασίας και σύνδεσης τους με τα Πανεπιστήμια. Πιο συγκεκριμένα, θα προωθηθούν οι ακόλουθες ενδεικτικές δράσεις:

Καθοδήγηση και Εφαρμογή Προγραμμάτων Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού στις Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις (1-4 εργαζόμενους)

Υποστήριξη πολύ μικρών επιχειρήσεων (1-4 εργαζόμενους) στους δευτερογενείς και τριτογενείς τομείς οικονομικής δραστηριότητας, με την παροχή των κατάλληλων συμβουλευτικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων διαγνώσεων των ιδιαίτερων αναγκών της κάθε επιχείρησης και υπηρεσιών ανάπτυξης ανθρώπινων πόρων και κατάρτισης (με έμφαση στην κατάρτιση στον χώρο εργασίας - On – the – Job Training) με στόχο την αποτελεσματικότερη χρήση του προσωπικού τους και τη δημιουργία καλύτερων προοπτικών για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων.

Βελτίωση της Διαχείρισης Ανθρώπινων Πόρων και της Παραγωγικότητας των ΜΜΕ

Η παρέμβαση αυτή θα προωθήσει κυρίως τις ακόλουθες δράσεις στις ΜΜΕ των δευτερογενών και τριτογενών τομέων οικονομικής δραστηριότητας:

- Διαγνωστική μελέτη του επιπέδου παραγωγικότητας των ΜΜΕ.
- Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, καθοδήγηση και κατάρτιση για τη βελτίωση της παραγωγικότητας.
- Ανάπτυξη και κατάρτιση ανθρώπινου δυναμικού.
- Χρηματοδότηση της αντικατάστασης θέσεων εργασίας χαμηλής προστιθέμενης αξίας/παραγωγικότητας με θέσεις εργασίας υψηλής προστιθέμενης αξίας/παραγωγικότητας.

Διασύνδεση Πανεπιστημίων με τον Επιχειρηματικό Κόσμο.

Στο πλαίσιο της προσαρμογής της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και γενικότερα της οικονομίας θα προωθηθούν παρεμβάσεις που θα συνδέουν τα Πανεπιστήμια με την αγορά εργασίας και τις επιχειρήσεις. Η παρέμβαση αυτή θα επιτευχθεί κυρίως μέσω των ακόλουθων ενδεικτικών δράσεων:

- Δημιουργία Γραφείων Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Γραφείων Σύνδεσης με επιχειρήσεις στα Πανεπιστήμια.
- Τοποθετήσεις μικρής διάρκειας φοιτητών σε επιχειρήσεις (internship).

- Προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης μικρής διάρκειας για τους επιχειρηματίες και το προσωπικό τους.
- Προώθηση δικτύων συνεργασίας μεταξύ των Πανεπιστημίων, των επιχειρήσεων, των κοινωνικών εταίρων και επαγγελματικών οργανισμών.

Κατάρτιση σε θέματα Υγείας και Ασφάλειας στο Χώρο Εργασίας

Σχεδιασμός και ανάπτυξη προγραμμάτων κατάρτισης νεοεισερχομένων στην αγορά εργασίας (υπαλλήλων και αυτοεργοδοτούμενων) με στόχο τη διατήρηση συνθηκών υγείας και ασφάλειας στο χώρο εργασίας.

Εισαγωγή Καλών Πρακτικών στην Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού στις Επιχειρήσεις

Η δράση αυτή στοχεύει στην πιστοποίηση επιχειρήσεων στη βάση προτύπου ποιότητας που αφορά διαδικασίες, συστήματα, και πρακτικές στον τομέα διεύθυνσης ανθρώπινου δυναμικού. Στα πλαίσια αυτά η παρέμβαση θα περιλαμβάνει παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων της αξιολόγησης των αναγκών της επιχείρησης και την προώθηση των απαραίτητων ενεργειών για την πιστοποίηση της επιχείρησης.

Δικαιούχοι / Ωφελοούμενοι των Παρεμβάσεων του Στόχου

Δικαιούχοι για την υλοποίηση δράσεων για την επίτευξη αυτού του στόχου, δύναται να είναι:

- Δημόσιοι φορείς (π.χ. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού κ.α.).
- Ημικρατικοί Οργανισμοί (π.χ. ΑνΑΔ).
- Πανεπιστήμια.
- Κοινωνικοί Εταίροι.

Άμεσα ωφελοούμενοι από τις δράσεις που συμβάλλουν στον συγκεκριμένο στόχο, δύναται να είναι:

- Επιχειρηματίες.
- Εργαζόμενοι.
- Φοιτητές.
- Άνεργοι.

Γ) Ειδικός Στόχος: Αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας του δημόσιου τομέα και των παρεχόμενων υπηρεσιών

Για την επίτευξη αυτού του Ειδικού Στόχου θα προωθηθούν προγράμματα για αναβάθμιση της λειτουργίας και βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης, στο πλαίσιο της ενδυνάμωσης της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και προώθησης πολιτικών κοινωνικής συνοχής, προώθησης της αναβάθμισης της εκπαίδευσης καθώς και της επέκτασης της απασχόλησης. Επίσης θα προωθηθεί η παροχή εξειδικευμένης κατάρτισης κυρίως για την ανάπτυξη της στρατηγικής, διοικητικής και ηγετικής ικανότητας της κυρίαρχης δημόσιας υπηρεσίας καθώς και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του προσωπικού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Πρόσθετα, θα προωθηθεί η κατάρτιση των Προσωπικών Ιατρών στα πλαίσια του Γενικού Συστήματος Υγείας. Πιο συγκεκριμένα θα προωθηθούν οι ακόλουθες δράσεις:

Αναδιοργάνωση Κύριων Υπηρεσιών Δημόσιας Διοίκησης:

Θα προωθηθούν δράσεις για την αναδιοργάνωση και τη βελτίωση των διοικητικών δομών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού στο Υπουργείο Οικονομικών, του Τμήματος Εργασίας και των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ) στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μέσω των πιο κάτω ενδεικτικών δράσεων:

- Εκπόνηση και εφαρμογή Επιχειρησιακών Σχεδίων για την αναδιοργάνωση, τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας των Υπηρεσιών καθώς και την απλοποίηση των διαδικασιών των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών.
- Ανάπτυξη λογισμικών συστημάτων για την καλύτερη διαχείριση των πληροφοριών, ανάλυση στατιστικών δεδομένων καθώς και την αύξηση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των τεσσάρων Υπηρεσιών.
- Στοχευμένη κατάρτιση του προσωπικού των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών στα πλαίσια των επιχειруόμενων θεσμικών και οργανωτικών αλλαγών.
- Μελέτη για την εισαγωγή συστήματος εκτιμήσεων / προβλέψεων των αναγκών της αγοράς εργασίας (βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων).
- Εκπόνηση μελέτης για την αξιολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών των ΥΚΕ (προγραμμάτων, υπηρεσιών σε κεντρικό και επαρχιακό επίπεδο) καθώς και του θεσμικού και διοικητικού πλαισίου της.

Κατάρτιση του προσωπικού της Δημόσιας Υπηρεσίας

- Εκπόνηση μελέτης διάγνωσης των αναγκών μάθησης στους τομείς της στρατηγικής, της διοικητικής και της ηγεσίας καθώς και της στρατηγικής διοίκησης του προσωπικού του δημόσιου τομέα.
- Σχεδιασμός και εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης για την ενίσχυση της στρατηγικής, διοικητικής και ηγετικής ικανότητας της Δημόσιας Διοίκησης στη βάση των αποτελεσμάτων της μελέτης διάγνωσης των αναγκών.
- Παροχή στήριξης των καταρτιζόμενων μέσω των μεθόδων του Coaching και Mentoring.
- Ανάπτυξη της ηλεκτρονικής μάθησης.
- Ανάπτυξη προγραμμάτων κατάρτισης του προσωπικού των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης με βάση τις ανάγκες του σε θέματα κατάρτισης.

Κατάρτιση του Ιατρικού Προσωπικού στα πλαίσια της Βελτίωσης του Συστήματος Υγείας και της Μακροπρόθεσμης Ιατρικής Φροντίδας.

Στο πλαίσιο της λειτουργίας του Γενικού Συστήματος Υγείας (ΓΕΣΥ), υπάρχουν ελλείψεις στις απαιτούμενες δεξιότητες, ιδιαίτερα όσον αφορά τη χρήση νέων τεχνολογιών αναφορικά με το νέο θεσμό του Προσωπικού Ιατρού. Για την αντιμετώπιση των ελλείψεων αυτών θα σχεδιαστούν προγράμματα κατάρτισης του ιατρικού προσωπικού για να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται. Πρόσθετα, θα σχεδιαστούν και θα εφαρμοστούν προγράμματα κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού του τομέα της υγείας για την απόκτηση δεξιοτήτων για την ανάπτυξη και λειτουργία συστημάτων ηλεκτρονικής υγείας.

Δικαιούχοι / Ωφελούμενοι των Παρεμβάσεων του Στόχου

Δικαιούχοι για την υλοποίηση δράσεων για την επίτευξη αυτού του στόχου, δύναται να είναι:

- Δημόσιοι φορείς (π.χ. Υπουργείο Οικονομικών, Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υπουργείο Υγείας κ.α.).
- Ημικρατικοί Οργανισμοί.
- Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Άμεσα ωφελούμενοι από τις δράσεις που συμβάλλουν στον συγκεκριμένο στόχο, δύναται να είναι:

- Λειτουργοί του ευρύτερου δημόσιου τομέα.
- Στελέχη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Ιατρικό και πραϊατρικό προσωπικό του ΓεΣΥ.

4.2.4 Χρηματοδοτική Βαρύτητα

Ο προϋπολογισμός του συγκεκριμένου Άξονα αντιπροσωπεύει το 68% του συνολικού προϋπολογισμού της κοινοτικής συνδρομής του Προγράμματος. Στο πλαίσιο επικέντρωσης και βέλτιστης αξιοποίησης των πόρων του Προγράμματος, αναφέρεται ότι ενδεικτικά περίπου 50% του συνολικού προϋπολογισμού της κοινοτικής συνεισφοράς θα δαπανηθεί για την υλοποίηση των δράσεων του *Ειδικού Στόχου: Προώθηση της Δια Βίου Μάθησης μέσω κυρίως της επιτάχυνσης των μεταρρυθμίσεων στα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς και του Συστήματος Μαθητείας*.

4.2.5 Ρήτρα Ευελιξίας

Στο συγκεκριμένο Άξονα Προτεραιότητας δύναται να γίνει χρήση της ρήτρας του άρθρου 34 του Κ(ΕΚΤ) 1083/2000 του Συμβουλίου, περί δυνατότητας χρηματοδότησης κατά συμπληρωματικό τρόπο μέχρι 10% της κοινοτικής συνδρομής του Άξονα Προτεραιότητας, για τη χρηματοδότηση δράσεων που σχετίζονται με το Σύστημα Μαθητείας ή / και την Επαγγελματική Εκπαίδευση. Οι δράσεις αυτές αποτελούν κυρίως προμήθεια εξοπλισμού και ενδεχόμενων κτιριακών υποδομών, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο συνδρομής του ΕΤΠΑ και κρίνονται απόλυτα συμπληρωματικές και απαραίτητες για την ικανοποιητική υλοποίηση των εν λόγω δράσεων για εκσυγχρονισμό και αναβάθμιση του Συστήματος Μαθητείας και τη βελτίωση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Οι δράσεις αυτές θα παρακολουθούνται στα πλαίσια του συστήματος παρακολούθησης του Προγράμματος.

4.2.6 Κρατικές Ενισχύσεις

Στα πλαίσια αυτού του Άξονα θα δίνονται Κρατικές Ενισχύσεις, στα πλαίσια των Απαλλακτικών Κανονισμών (Block Exemptions) ή/και Ήσσονος Σημασίας Ενισχύσεις (De Minimis).

4.2.7 Δείκτες Μέτρησης / Εκτίμησης Εκρών (Πραγματοποίησης) και Αποτελέσματος

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΩΝ

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2015 ²²	ΟΡΙΣΜΟΣ / ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ
Δυναμικότητα Θέσεων στο Σύστημα Μαθητείας	Αριθμός	800	400	Η τιμή βάσης αποτελεί την δυναμικότητα του υφιστάμενου συστήματος μαθητείας σε αριθμό θέσεων. Συγκεκριμένα, αποτελεί τον αριθμό των μαθητευόμενων που μπορεί να εκπαιδευθεί και να καταρτίσει το υφιστάμενο σύστημα. Η τιμή στόχος είναι ο επιπλέον αριθμός των μαθητευόμενων που θα μπορεί το αναβαθμισμένο σύστημα μαθητείας να εκπαιδεύσει και να κατάρτισει μέχρι το τέλος της προγραμματικής περιόδου. Η τιμή στόχος περιλαμβάνει και τα τρία επίπεδα μαθητείας (προπαρασκευαστική, κύριος κορμός και μεταλυκειακή). Πηγή: Κέντρο Παραγωγικότητας, Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
Πρότυπα Επαγγελματικά Προσόντα	Αριθμός	5	20	Η τιμή βάσης αποτελεί τα πρότυπα επαγγελματικά προσόντα που έχουν αναπτυχθεί μέχρι το 2006. Η τιμή στόχος είναι ο επιπλέον συνολικός αριθμός προτύπων επαγγελματικών προσόντων που θα αναπτυχθεί μέχρι το τέλος της προγραμματικής περιόδου. Πηγή: Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού
Εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν σε προγράμματα κατάρτισης	Αριθμός	12.000	2.700	Η τιμή βάσης είναι ο συνολικός αριθμός των εκπαιδευτικών που δυνητικά μπορούν να συμμετέχουν στα συγκεκριμένα προγράμματα κατάρτισης. Η τιμή στόχος είναι ο συνολικός αριθμός των εκπαιδευτικών που θα καταρτιστεί μέχρι το τέλος της προγραμματικής περιόδου και έχει υπολογισθεί με βάση το μέσο μοναδιαίο κόστος των προγραμματιζόμενων δράσεων. Πηγή: Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού

²² Όλες οι τιμές στόχου αναφέρονται στους στόχους για το τέλος της προγραμματικής περιόδου.

4.2.7 Δείκτες Μέτρησης / Εκτίμησης Εκροών (Πραγματοποίησης) και Αποτελέσματος

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2015 ²²	ΟΡΙΣΜΟΣ / ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ
Επιχειρήσεις (Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις -ΠΜΕ και Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις ΜΜΕ) που συμμετέχουν σε προγράμματα εξειδίκευμένης καθοδήγησης, συμβουλευτικών υπηρεσιών και κατάρτισης	Αριθμός	23.000	1.450	Η τιμή βάσης αποτελεί το σύνολο των ΠΜΕ και ΜΜΕ που δύναται να αξιοποιηθούν τα εν λόγω προγράμματα (15.000 ΠΜΕ και 8.000 ΜΜΕ). Η εκτίμηση της ομάδας στόχου έγινε με βάση την Απογραφή Επιχειρήσεων του 2005. Η τιμή στόχος είναι ο συνολικός αριθμός των επιχειρήσεων που θα συμμετέχουν στα εν λόγω προγράμματα και έχει υπολογισθεί με βάση το μέσο μοναδιαίο κόστος των προγραμματιζόμενων δράσεων. Πηγή: Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού
Δημόσιοι Λειτουργοί που συμμετέχουν σε προγράμματα κατάρτισης για την απόκτηση δεξιοτήτων στους τομείς της στρατηγικής, διοικητικής και ηγετικής ικανότητας	Αριθμός	4.400	2.500	Η τιμή βάσης αποτελεί εκτίμηση του συνολικού αριθμού των Δημόσιων Λειτουργών που πληρούν τα κριτήρια συμμετοχής στα προγράμματα κατάρτισης. Η τιμή στόχος είναι ο συνολικός αριθμός των δημόσιων λειτουργών που θα καταρτιστούν μέχρι το τέλος της προγραμματικής περιόδου έχει υπολογισθεί με βάση το μέσο μοναδιαίο κόστος των προγραμματιζόμενων δράσεων. Πηγή: Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2015 ²²	ΟΡΙΣΜΟΣ / ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ
Ολοκλήρωση της φοίτησης από τους συμμετέχοντες στο Σύστημα Μαθητείας	Ποσοστό	50	70	Η τιμή βάσης αποτελεί το ποσοστό των μαθητευόμενων που εγγράφονται στο υφιστάμενο σύστημα μαθητείας και ολοκληρώνουν τα 2 χρόνια φοίτησης όπως διέπεται από το υφιστάμενο σύστημα μαθητείας. Για τιμή βάσης υπολογίστηκε ο μέσος όρος των ακαδημαϊκών χρόνων 2005/6 και 2006/7. Η τιμή στόχος είναι το ποσοστό των μαθητευόμενων που θα εγγραφούν στον κύριο κορμό μαθητείας του νέου συστήματος μαθητείας με διάρκεια 3 χρόνια και θα ολοκληρώσουν τη φοίτησή τους. Θεωρείται ότι ο κύριος κορμός του νέου συστήματος μαθητείας είναι αντίστοιχος των 2 χρόνων φοίτησης του υφιστάμενου συστήματος. Πηγή: Κέντρο Παραγωγικότητας, Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
Ποσοστό ΠΜΕ και ΜΜΕ που ολοκληρώνουν όλα τα στάδια των προγραμμάτων εξειδικευμένης καθοδήγησης, συμβουλευτικών υπηρεσιών και κατάρτισης		1.450	80%	Η τιμή βάσης αποτελεί το σύνολο των επιχειρήσεων που αναμένεται να συμμετέχουν στα εν λόγω προγράμματα. Η τιμή στόχος εκφράζει ότι περίπου 1.300 επιχειρήσεις θα ολοκληρώσουν όλα τα στάδια των προγραμμάτων εξειδικευμένης καθοδήγησης, συμβουλευτικών υπηρεσιών και κατάρτισης και θα παραλάβουν πιστοποιητικό συμπλήρωσης. Πηγή: Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού
Υπηρεσίες που θα αναδιοργανωθούν σύμφωνα με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου	Αριθμός	-	4	Η τιμή στόχος αναφέρεται στις τέσσερις Υπηρεσίες που θα αναδιοργανώνονται με βάση Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.

4.3 ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2: ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ

4.3.1 Σκοπιμότητα

Η αγορά εργασίας της Κύπρου παρουσιάζει σχετικά θετικούς συνολικούς δείκτες συμμετοχής, απασχόλησης, ανεργίας, επιπέδου εκπαίδευσης και κοινωνικής συνοχής, οι οποίοι όμως διαφοροποιούνται, σημαντικά, σε ορισμένες περιπτώσεις, με αρνητική κατεύθυνση για συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες, όπως νέους, γυναίκες και κοινωνικά ευπαθείς ομάδες.

Πιο συγκεκριμένα, από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα:

- Χαμηλά ποσοστά συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και στην απασχόληση σε σύγκριση με τα αντίστοιχα των ανδρών.
- Ψηλότερο ποσοστό ανεργίας των γυναικών σε σχέση με το αντίστοιχο των ανδρών.
- Ψηλό ποσοστό ανεργίας των νέων (15-24) σε σχέση με το συνολικό ποσοστό ανεργίας, ενώ παρουσιάζει αυξητική τάση.
- Σύμφωνα με την ΕΣΠΕ, 2006–2008 ορισμένες ομάδες του πληθυσμού, μεταξύ άλλων, οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με αναπηρίες, οι οικογένειες με σοβαρά κοινωνικά ή άλλα προβλήματα, αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσχέρειες στην κοινωνική και εργασιακή τους ενσωμάτωση.

Με δεδομένες τις πιο πάνω διαρθρωτικές αδυναμίες, καθώς και τις δομικές αλλαγές στις οικονομικές δραστηριότητες, τις ραγδαίες αλλαγές στην τεχνολογία και τις μετατοπίσεις των απαιτήσεων σε εξειδικευμένες θέσεις εργασίας, η εξασφάλιση νέων και η διατήρηση υφιστάμενων θέσεων εργασίας απαιτεί συνεχή αναβάθμιση και αναπροσαρμογή των δεξιοτήτων, ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες της αγοράς.

Πρόσθετα, προκειμένου να λειτουργήσει αποτελεσματικά η αγορά εργασίας, χωρίς διακρίσεις και να επιτευχθεί ο στόχος της πλήρους απασχόλησης, απαιτείται η συμμετοχή όλων των πληθυσμιακών ομάδων με ίσους όρους, εξασφαλίζοντας ίσες ευκαιρίες πρόσβασης, ιδιαίτερα σ' εκείνα τα άτομα που ανήκουν σε ομάδες πληθυσμού, οι οποίες κινδυνεύουν από κοινωνικό αποκλεισμό. Αυτό επιτυγχάνεται με την ενθάρρυνση της ένταξης ή επανένταξής τους στην αγορά εργασίας και στην απασχόληση, καθώς επίσης και με τη διευκόλυνσή τους για πρόσβαση στην εκπαίδευση και κατάρτιση.

4.3.2 Στόχοι

Βασικός στόχος του Άξονα Προτεραιότητας είναι η προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ατόμων στην αγορά εργασίας και η ενίσχυση της κοινωνικής ενσωμάτωσης μέσω της εφαρμογής ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης και της δημιουργίας των κατάλληλων προϋποθέσεων για την ενίσχυση της ενσωμάτωσης ευάλωτων ομάδων πληθυσμού. Ο στόχος αυτός ο οποίος συμπίπτει με τον δεύτερο Γενικό Στόχο του Προγράμματος, θα επιτευχθεί μέσω των πιο κάτω τεσσάρων ειδικών στόχων:

- α) *Αύξηση του εργατικού δυναμικού και της απασχόλησης των γυναικών*
- β) *Αύξηση του εργατικού δυναμικού και της απασχόλησης των νέων*

γ) Διεύρυνση και αναβάθμιση της λειτουργίας των θεσμών της αγοράς εργασίας

δ) Αύξηση των οικονομικά ενεργών και απασχολούμενων ατόμων ευπαθών κοινωνικών ομάδων.

Ο συγκεκριμένος Άξονας Προτεραιότητας επιδιώκει να βελτιώσει και να εμπλουτίσει τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης στοχεύοντας στη (α) δημιουργία νέων και καλύτερων θέσεων εργασίας, (β) βελτίωση της ελκυστικότητας της απασχόλησης, (γ) αύξηση της αποτελεσματικότητας και ελκυστικότητας των πολιτικών απασχόλησης, βελτιώνοντας τη στόχευση τους, (δ) κινητοποίηση και δραστηριοποίηση των ανέργων και του ανενεργού εργατικού δυναμικού, (ε) ενδυνάμωση της πρόσβασης των γυναικών, των νέων και των ευάλωτων ομάδων της κοινωνίας στην απασχόληση.

4.3.3 Παρεμβάσεις

Οι πιο πάνω ειδικοί στόχοι θα επιτευχθούν μέσω της υιοθέτησης ενός συνεκτικού μείγματος πολιτικής το οποίο θα περιλαμβάνει περιορισμένες παρεμβάσεις διασφαλίζοντας ικανοποιητική συνέργεια μεταξύ τους. Οι παρεμβάσεις του εν λόγω Άξονα Προτεραιότητας παρουσιάζονται πιο κάτω κατά Ειδικό Στόχο:

A) Ειδικός Στόχος: Αύξηση του εργατικού δυναμικού και της απασχόλησης των γυναικών

Η επίτευξη του στόχου αυτού θα επιδιωχθεί με τη βελτίωση της πρόσβασης των γυναικών στην αγορά εργασίας και την εξασφάλιση βιώσιμης απασχόλησης, μέσω δράσεων ενίσχυσης της απασχολησιμότητας του αδρανούς γυναικείου δυναμικού και συμφιλίωσης της εργασίας με την οικογενειακή ζωή, εξασφαλίζοντας παράλληλα συνθήκες / προϋποθέσεις ευελιξίας και ασφάλειας στην αγορά εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, οι παρεμβάσεις θα περιλαμβάνουν:

- Προγράμματα κατάρτισης για την απόκτηση των απαραίτητων προσόντων και δεξιοτήτων για τις γυναίκες που επιθυμούν να ενταχθούν/επανενταχθούν στην αγορά εργασίας, σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.
- Τοποθέτηση γυναικών σε επιχειρήσεις για να αποκτήσουν εργασιακή πείρα, σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.
- Ανάπτυξη και εφαρμογή σχεδίων επιχορήγησης κοινωνικής φροντίδας για γυναίκες που επιθυμούν να συμμετάσχουν στην αγορά εργασίας και δυσκολεύονται λόγω φροντίδας εξαρτώμενων.
- Υπηρεσίες φροντίδας για τους ηλικιωμένους και για άτομα με αναπηρίες με τη χρήση νέων υποστηρικτικών εργαλείων τεχνολογίας.
- Δράσεις που προωθούν την εφαρμογή ευέλικτων μορφών απασχόλησης. Μετά την εφαρμογή του *πιλοτικού έργου* κατά την προγραμματική περίοδο 2004-2006, η εφαρμογή ευέλικτων μορφών απασχόλησης θα προωθηθεί περαιτέρω με τις ακόλουθες ενδεικτικές δράσεις:
 - Διεξαγωγή μελετών για εξακρίβωση των αναγκών και των κατάλληλων μορφών ευέλικτης απασχόλησης με διαφοροποιήσεις μεταξύ των διαφόρων ομάδων του εργατικού δυναμικού.
 - Διεξαγωγή μελέτης για το απαραίτητο νομικό και θεσμικό πλαίσιο που θα ρυθμίζει τις ευέλικτες μορφές απασχόλησης.

- Σχεδιασμό και εφαρμογή Σχεδίου Χορηγιών για τις επιχειρήσεις για την εισαγωγή νέων θέσεων εργασίας βασισμένες σε ρυθμίσεις ευέλικτης εργασίας π.χ. ευέλικτο ωράριο, διαμοιρασμός εργασίας, τηλεργασία κλπ.
- Εκστρατείες ενημέρωσης και δημοσιότητας.
- Σχεδιασμός και εφαρμογή σχεδίου πιστοποίησης προτύπων εργοδοτών που εφαρμόζουν καλές πρακτικές για την ισότητα των φύλων.

Δικαιούχοι / Ωφελοούμενοι των Παρεμβάσεων του Στόχου

Δικαιούχοι για την υλοποίηση δράσεων για την επίτευξη αυτού του στόχου, δύναται να είναι:

- Δημόσιοι φορείς (π.χ. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ.α.)
- Ημικρατικοί Οργανισμοί (π.χ. ΑνΑΔ)
- Κοινωνικοί Εταίροι

Άμεσα ωφελοούμενοι από τις δράσεις που συμβάλλουν στον συγκεκριμένο στόχο, δύναται να είναι:

- Γυναικείο αδρανές δυναμικό
- Άνεργες γυναίκες

B) Ειδικός Στόχος: Αύξηση του εργατικού δυναμικού και της απασχόλησης των νέων

Με δεδομένα τη γενικότερη επιδίωξη της Στρατηγικής της Λισσαβόνας για την επέκταση του εργατικού δυναμικού και τα σημαντικά προβλήματα προσβασιμότητας στην αγορά εργασίας και στην απασχόληση που αντιμετωπίζουν οι νέοι, θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην επίτευξη αυτού του στόχου με δράσεις προώθησης της απασχολησιμότητας των νέων για την ένταξη / επανένταξή τους στην αγορά εργασίας και την εξασφάλιση θέσεων απασχόλησης. Στην κατεύθυνση της προώθησης της απασχολησιμότητας θα εφαρμοστούν προγράμματα ενίσχυσης των δεξιοτήτων και των γνώσεων των νέων μέσω της κατάρτισης, μεταξύ άλλων, σε νέες τεχνολογίες, στην κοινωνία της πληροφορίας και στην ψηφιακή τεχνολογία, με κύρια κατεύθυνση τη βελτίωση των συνθηκών εισόδου τους στην αγορά εργασίας και στην απασχόληση. Οι κυριότερες δράσεις που θα προωθηθούν είναι οι εξής:

- Προγράμματα κατάρτισης για ανάπτυξη των γνώσεων και δεξιοτήτων των ανέργων ηλικίας 18-30 ετών, σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας συμπεριλαμβανομένων των ικανοτήτων και δεξιοτήτων στις ΤΠΕ, αναζήτησης εργασίας, επικοινωνίας κλπ.
- Προγράμματα κατάρτισης για βελτίωση της απασχολησιμότητας των ανέργων ηλικίας πάνω από 30.
- Τοποθέτηση ανέργων ηλικίας 18-30 ετών σε επιχειρήσεις, ούτως ώστε να αποκτήσουν την απαραίτητη εργασιακή πείρα.
- Τοποθέτηση ανέργων ηλικίας πάνω από 30 ετών και άνω σε επιχειρήσεις για να αποκτήσουν την απαραίτητη εργασιακή πείρα.

Δικαιούχοι / Ωφελοούμενοι των Παρεμβάσεων του Στόχου

Δικαιούχοι για την υλοποίηση δράσεων για την επίτευξη αυτού του στόχου, δύναται να είναι:

- Δημόσιοι φορείς (π.χ. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ.α.).
- Ημικρατικοί Οργανισμοί (π.χ. ΑνΑΔ).

Άμεσα ωφελούμενοι από τις δράσεις που συμβάλλουν στον συγκεκριμένο στόχο, δύναται να είναι:

- Νέοι που ανήκουν στο αδρανές δυναμικό.
- Άνεργοι.

Γ) Ειδικός Στόχος: Διεύρυνση και αναβάθμιση της λειτουργίας των θεσμών της αγοράς εργασίας

Δεδομένης της ιδιαίτερης σημασίας των θεσμών και μηχανισμών παρακολούθησης της αγοράς εργασίας, και της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων εξατομικευμένης προσέγγισης, ο ειδικός αυτός στόχος στοχεύει στην επέκταση και ολοκλήρωση του Δικτύου Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΑ). Παράλληλα στοχεύετε, η βελτίωση/επέκταση των δραστηριοτήτων της ΔΥΑ, για την παροχή εξειδικευμένων και εξατομικευμένων υπηρεσιών στην αγορά εργασίας για την καταπολέμηση της ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού καθώς επίσης και για την προώθηση της απασχόλησης. Πιο συγκεκριμένα, θα προωθηθούν οι πιο κάτω δράσεις:

- Διασφάλιση ολοκληρωμένης και αποτελεσματικής γεωγραφικής κάλυψης του δικτύου της ΔΥΑ.
- Ολοκληρωμένη προσέγγιση στη ζεύξη προσφοράς και ζήτησης που θα συνάδει πλήρως με τις ανάγκες των ανέργων, των ευάλωτων ομάδων, των ατόμων με αναπηρίες και των επιχειρήσεων.
- Εναρμόνιση και συνεχής αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- Βελτίωση της λειτουργίας του στατιστικού συστήματος με στόχο την αποτελεσματική παρακολούθηση της ροής δεδομένων μεταξύ όλων των αρμόδιων υπηρεσιών. Η λειτουργία του στατιστικού συστήματος θα επιτρέπει τη διεξαγωγή και επεξεργασία δεικτών της αγοράς εργασίας (monitoring and analysis labour market indicators).
- Ενδυνάμωση της τεχνικής και διοικητικής ικανότητας της ΔΥΑ με στόχο τη συνεχή παρακολούθηση και αξιολόγηση των πολιτικών απασχόλησης.
- Διασφάλιση της ύπαρξης των απαραίτητων δεξιοτήτων και της απαιτούμενης εμπειρογνομosύνης καθώς και της συνεχούς εξειδικευμένης κατάρτισης που απαιτείται για την αποτελεσματική λειτουργία του δικτύου της ΔΥΑ.
- Επέκταση και συνεχής βελτίωση των μεθοδολογικών εργαλείων για την παρακολούθηση της προσφοράς και ζήτησης προσόντων και ικανοτήτων στην αγορά εργασίας.
- Ενδυνάμωση της συνεργασίας της ΔΥΑ με τις Τοπικές Αρχές Αυτοδιοίκησης και τους κοινωνικούς εταίρους.

Δικαιούχοι / Ωφελούμενοι των Παρεμβάσεων του Στόχου

Δικαιούχος για την υλοποίηση δράσεων για την επίτευξη αυτού του στόχου, είναι κυρίως το Τμήμα Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Άμεσα ωφελούμενοι από τις δράσεις δύναται να είναι:

- Αδρανές Πληθυσμός.
- Άνεργοι.
- Επιχειρήσεις.

Δ) Ειδικός Στόχος: Αύξηση των οικονομικά ενεργών και απασχολούμενων ατόμων ευπαθών κοινωνικών ομάδων

Για την επίτευξη αυτού του στόχου θα επιδιωχθεί η προώθηση νέων ευκαιριών / δυνατοτήτων απασχόλησης ατόμων που ανήκουν σε κοινωνικά ευπαθείς ομάδες, με έμφαση στη διεύρυνση των προσπαθειών ενεργοποίησης και ενίσχυσης της εργασιακής και κοινωνικής ένταξης τους. Στο πλαίσιο αυτό θα προωθηθούν προγράμματα ενίσχυσης των γνώσεων και δεξιοτήτων των ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού για την ενίσχυση της απασχολησιμότητάς τους καθώς και της κοινωνικής ενεργοποίησής τους. Επίσης, θα προωθηθούν δράσεις συνεχούς στήριξης και διευκόλυνσης των ατόμων αυτών και της οικογένειάς τους τόσο κατά τη διάρκεια ενίσχυσης των δεξιοτήτων τους όσο και κατά τη διάρκεια απασχόλησής τους. Πιο συγκεκριμένα, ενδεικτικά θα προωθηθούν οι ακόλουθες δράσεις:

- Σχέδια ενθάρρυνσης των επιχειρήσεων για πρόσληψη ατόμων ευάλωτων ομάδων πληθυσμού.
- Προγράμματα ενδυνάμωσης της απασχολησιμότητας των κοινωνικά ευπαθών ομάδων και ενσωμάτωσής τους στην αγορά εργασίας.
- Προγράμματα εργασιακής αποκατάστασης και κοινωνικής ενσωμάτωσης ατόμων που αντιμετωπίζουν προβλήματα κοινωνικού αποκλεισμού.
- Προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας σε μετανάστες και σε ξενόγλωσσους κατοίκους Κύπρου.

Δικαιούχοι / Ωφελοούμενοι

Δικαιούχοι για την υλοποίηση των δράσεων για την επίτευξη αυτού του στόχου δύναται να είναι:

- Δημόσιοι φορείς (π.χ. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού κ.α).
- Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- ΜΚΟ.

Άμεσα ωφελοούμενοι από τις παρεμβάσεις που συμβάλλουν στον συγκεκριμένο στόχο, δύνανται να είναι:

- ΑΜΕΑ.
- Λήπτες δημόσιου βοηθήματος.
- Μετανάστες.
- Ψυχικά ασθενείς.
- Λοιπές κοινωνικά ευπαθείς ομάδες.

Πρωτοβουλία JEREMIE

Στα πλαίσια ενίσχυσης της απασχόλησης ανέργων, νέων, γυναικών και ατόμων που ανοίκουν σε κοινωνικά ευπαθείς ομάδες διερευνάται η δυνατότητα αξιοποίησης της Πρωτοβουλίας JEREMIE.

4.3.4 Χρηματοδοτική Βαρύτητα

Ο προϋπολογισμός του συγκεκριμένου Άξονα αντιπροσωπεύει το 29% του συνολικού προϋπολογισμού της κοινοτικής συνδρομής του Προγράμματος.

4.3.5 Ρήτρα Ευελιξίας

Στο συγκεκριμένο Άξονα Προτεραιότητας ενδέχεται να γίνει χρήση της ρήτρας του Άρθρου 34 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2000 του Συμβουλίου, περί δυνατότητας χρηματοδότησης κατά συμπληρωματικό τρόπο μέχρι 10% της κοινοτικής συνδρομής του Άξονα Προτεραιότητας, για την ολοκλήρωση του δικτύου της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΑ). Οι δράσεις αυτές αφορούν κυρίως αγορά εξοπλισμού και χρηματοδότηση ενδεχομένων κτιριακών υποδομών, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο συνδρομής του ΕΤΠΑ και κρίνονται απόλυτα συμπληρωματικές και απαραίτητες για την ικανοποιητική υλοποίηση της παρέμβασης για την επέκταση και αναβάθμιση της ΔΥΑ.

4.3.6 Κρατικές Ενισχύσεις

Στα πλαίσια αυτού του Άξονα θα δίνονται Κρατικές Ενισχύσεις, στα πλαίσια των Απαλλακτικών Κανονισμών (Block Exemptions) ή / και Ήσσονος Σημασίας Ενισχύσεις (De Minimis).

4.3.7 Δείκτες Μέτρησης / Εκτίμησης Εκρών (Πραγματοποίησης) και Αποτελέσματος

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΩΝ

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2015 ²³	ΟΡΙΣΜΟΣ / ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ
Νέα Τοπικά Γραφεία Εργασίας που θα δημιουργηθούν	Αριθμός	8	2	Η τιμή βάσης προέρχεται από τις προγραμματιζόμενες εκροές της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου (Πρόγραμμα για το Στόχο 3, 2004-2006). Η τιμή στόχος αποτελεί τα δύο πρόσθετα Τοπικά Γραφεία που θα δημιουργηθούν. Πηγή: Τμήματος Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
Γυναίκες που επωφελούνται από δράσεις κατάρτισης και εργασιακής πείρας	Αριθμός	94.000	1.500	Η τιμή βάσης είναι ο πληθυσμός των μη ενεργών γυναικών (94.000) για το έτος 2005: Πηγή Eurostat EU LFS. Η τιμή στόχος αποτελεί το συνολικό αριθμό των γυναικών που θα επωφεληθούν από τη δράση και έχει υπολογισθεί με βάση το μέσο μοναδιαίο κόστος των αντίστοιχων υλοποιούμενων δράσεων. Πηγή: Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού.
Άνεργοι που επωφελούνται από δράσεις κατάρτισης και εργασιακής πείρας	Αριθμός	20.000	2.150	Η τιμή βάσης αποτελεί το σύνολο των ανέργων για το έτος 2005. Οι νέοι άνεργοι (15-24 ετών) ανέρχονται σε 5.000. (Πηγή Eurostat EU LFS) Η τιμή στόχος αποτελεί το συνολικό αριθμό των ανέργων που θα επωφεληθούν από τη δράση και έχει υπολογισθεί με βάση το μέσο μοναδιαίο κόστος των αντίστοιχων υλοποιούμενων δράσεων. Σημειώνεται ότι από τη τιμή στόχο γύρω στα 750 άτομα που θα επωφεληθούν από τις δράσεις κατάρτισης και εργασιακής πείρας αφορούν νέους (18-30 ετών). Πηγή: Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού.

²³ Όλες οι τιμές στόχου αναφέρονται στους στόχους για το τέλος της προγραμματικής περιόδου.

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2015 ²³	ΟΡΙΣΜΟΣ / ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ
Άτομα ευπαθών κοινωνικά ομάδων που εντάσσονται σε προγράμματα κατάρτισης	Αριθμός	20.000	1.300	Η τιμή βάσης αποτελεί τα άτομα που εξυπηρετούνται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (π.χ. Λήπτες Δημόσιου Βοηθήματος κ.α.) και θεωρούνται δυνητικοί επωφελοούμενοι των προγραμμάτων κατάρτισης. Η τιμή στόχος αποτελεί το σύνολο των ατόμων που θα επωφεληθούν από τη δράση και έχει υπολογισθεί με βάση το μέσο μοναδιαίο κόστος αντίστοιχων υλοποιούμενων δράσεων. Πηγή: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
Άτομα ευπαθών κοινωνικά ομάδων που εντάσσονται σε προγράμματα απόκτησης εργασιακής πείρας	Αριθμός	1.300	500	Η τιμή βάσης είναι τα άτομα που δυνητικά θα ολοκληρώσουν τα προγράμματα κατάρτισης και μπορούν να προωθηθούν σε προγράμματα απόκτησης εργασιακής πείρας. Η τιμή στόχος αποτελεί το συνολικό αριθμό των ατόμων που θα επωφεληθούν από τη δράση και έχει υπολογισθεί με βάση το μέσο μοναδιαίο κόστος αντίστοιχων υλοποιούμενων δράσεων. Πηγή: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και ΔΥΑ
Άτομα με αναπηρία που επωφελούνται από δράσεις προώθησης στην απασχόληση	Αριθμός	50	120	Η τιμή βάσης προέρχεται από τις προγραμματιζόμενες εκροές της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου στα πλαίσια του Προγράμματος για το Στόχο 3, 2004-2006. Η τιμή στόχος αποτελεί τον συνολικό αριθμό των επιπλέον ατόμων με αναπηρία που θα επωφεληθούν από τη δράση και έχει υπολογισθεί με βάση το μέσο μοναδιαίο κόστος αντίστοιχων υλοποιούμενων δράσεων. Πηγή: Τμήμα Εργασίας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2015	ΟΡΙΣΜΟΣ / ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ
Ποσοστό των εξυπηρετούμενων από το δίκτυο της ΔΥΑ που τοποθετούνται σε θέσεις εργασίας	Ποσοστό	12,5	16,5	Η τιμή βάσης υπολογίστηκε κατά μέσο όρο για την περίοδο 2004-2006. Η τιμή στόχος υπολογίστηκε με βάση την παραδοχή ότι μέχρι το τέλος της προγραμματικής περιόδου η δυνατότητα της ΔΥΑ να τοποθετεί άνεργους σε θέσεις εργασίας του ιδιωτικού τομέα θα αυξηθεί κατά 32% περίπου. Σημειώνεται ότι οι τοποθετήσεις γίνονται σε χρονικό πλαίσιο μέχρι 12 μηνών ανάλογα με την περίπτωση. Πηγή: Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης.
Ποσοστό των νέων (15-24 ετών) που εξυπηρετούνται από το δίκτυο της ΔΥΑ και τοποθετούνται σε θέσεις εργασίας	Ποσοστό	-	50	Δεν μπορεί να καθοριστεί τιμή βάσης, δεδομένου ότι για τη διεξαγωγή του δείκτη αυτού δεν υπάρχουν οι απαραίτητες προνοιες στο υφιστάμενο σύστημα συλλογής στατιστικών στοιχείων της ΔΥΑ. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ετήσια εγγράφονται στο δίκτυο της ΔΥΑ 1.370 νέοι άνεργοι. Η τιμή στόχος υπολογίστηκε με βάση την παραδοχή ότι μέχρι το τέλος της προγραμματικής περιόδου η ΔΥΑ θα τοποθετεί ετήσια το 50% των νέων ανέργων που εγγράφονται στο δίκτυο της σε θέσεις εργασίας του ιδιωτικού τομέα. Σημειώνεται ότι οι τοποθετήσεις γίνονται σε χρονικό πλαίσιο μέχρι 12 μηνών ανάλογα με την περίπτωση. Η τιμή στόχος θα παρακολουθείται με το αναβαθμισμένο μηχανογραφημένο σύστημα τοποθέτησης ανέργων της ΔΥΑ. Πηγή: Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης.

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2015	ΟΡΙΣΜΟΣ / ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ
Ποσοστό εγγεγραμμένων νέων ανέργων στους οποίους παρέχεται ευκαιρία νέας αρχής υπό τη μορφή τοποθέτησης σε θέσεις εργασίας, ευκαιρία κατάρτισης ή εργασιακής πείρας κλπ, μέσα σε 6 μήνες	Ποσοστό	-	100	Δεν μπορεί να καθοριστεί τιμή βάσης, δεδομένου ότι για τη διεξαγωγή του δείκτη αυτού δεν υπάρχουν οι απαραίτητες πληροφορίες στο υφιστάμενο σύστημα συλλογής στατιστικών στοιχείων της ΔΥΑ. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ετήσια εγγράφονται στο δίκτυο της ΔΥΑ 1.370 νέοι άνεργοι. Η τιμή στόχος θα παρακολουθείται με το αναβαθμισμένο μηχανογραφημένο σύστημα τοποθέτησης ανέργων της ΔΥΑ. Πηγή: Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΑ).
Ποσοστό αδρανούς γυναικείου πληθυσμού που παραμένει στην αγορά εργασίας 6 μήνες μετά την ολοκλήρωση των προγραμματικών επαγγελματικών κατάρτισης και απόκτησης εργασιακής πείρας		1.500	50%	Η τιμή βάσης αποτελεί τον αριθμό των γυναικών που δυνητικά θα ολοκληρώσουν τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και εργασιακής πείρας. (Πηγή: Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού) Η τιμή στόχος εκφράζει ότι περίπου 750 γυναίκες που θα ολοκληρώσουν τα εν λόγω προγράμματα αναμένεται να παραμείνουν ενεργές στην αγορά εργασίας έξι μήνες μετά την ολοκλήρωσή τους. (Πηγή: ΔΥΑ)
Ποσοστό ατόμων ευπαθών ομάδων που παραμένουν σε θέσεις εργασίας 6 μήνες μετά τη διακοπή της επιδότησης		500	30%	Η τιμή βάσης αποτελεί τον αριθμό των ατόμων ευπαθών κοινωνικά ομάδων που θα ενταχθούν και δυνητικά θα ολοκληρώσουν τα προγράμματα απόκτησης εργασιακής πείρας. Πηγή: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και ΔΥΑ Η τιμή στόχος εκφράζει ότι περίπου 150 άτομα που θα ολοκληρώσουν το πρόγραμμα απόκτησης εργασιακής πείρας θα παραμείνουν σε θέσεις εργασίας 6 μήνες μετά την διακοπή του επιδόματος. (Πηγή: ΔΥΑ)

4.4. ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3: ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

4.4.1 Στόχοι

Στόχος του Άξονα είναι η κάλυψη των ιδιαίτερα σημαντικών αναγκών του Επιχειρησιακού Προγράμματος, για προετοιμασία και υποστήριξη κατά την εφαρμογή του, λόγω των απαιτήσεων των νέων Κανονισμών των Διαρθρωτικών Ταμείων, όσον αφορά στις υποβοηθητικές / υποστηρικτικές ενέργειες για την ορθολογική και αποτελεσματική υλοποίησή του, καθώς και για την αξιόπιστη παρακολούθηση του.

4.4.2 Σκοπιμότητα

Ο Άξονας περιλαμβάνει τις αναγκαίες ενέργειες για την αποτελεσματική, έγκαιρη και αποδοτική εφαρμογή του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Απαιτείται η εντατικοποίηση αξιοποίησης της τεχνικής βοήθειας για την υποστήριξη και προετοιμασία (Διοικητική και Τεχνική) των φορέων / μηχανισμών και των δράσεων που χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα, η διασφάλιση αποτελεσματικού και αποδοτικού συστήματος διοίκησης, διαχείρισης και παρακολούθησης του ΕΠ και των έργων του και η αξιολόγηση και δημοσιότητα.

4.4.3 Παρεμβάσεις

α) Εφαρμογή, παρακολούθηση και επιθεώρηση

Στην συγκεκριμένη κατηγορία ενεργειών δύναται να περιλαμβάνονται δράσεις ενίσχυσης των μηχανισμών υποστήριξης των φορέων υλοποίησης για την προετοιμασία, την παρακολούθηση και διαχείριση του Προγράμματος και των έργων που περιλαμβάνονται σ' αυτό. Επίσης, περιλαμβάνονται δράσεις υποστήριξης της Επιτροπής Παρακολούθησης και του συστήματος διαχείρισης του Προγράμματος.

β) Μελέτες - Αξιολόγηση - Δημοσιότητα

Σε αυτή την κατηγορία ενεργειών περιλαμβάνονται δράσεις οι οποίες αναφέρονται κύρια σε μελέτες προσανατολισμού και εξειδίκευσης των δράσεων, μελέτες σκοπιμότητας και οικονομοτεχνικής ανάλυσης, καθώς και δράσεις δημοσιότητας του προγράμματος, περιλαμβανομένου εκπόνησης / εξειδίκευσης / προσαρμογής / εφαρμογής Σχεδίων Επικοινωνίας και Δημοσιότητας.

Επίσης περιλαμβάνονται μελέτες και δράσεις αξιολόγησης του Προγράμματος.

4.4.4 Χρηματοδοτική Βαρύτητα

Η χρηματοδοτική βαρύτητα του Άξονα Προτεραιότητας φθάνει στο 3% του συνολικού προϋπολογισμού Κοινοτικής Συνδρομής του Προγράμματος.

Δικαιούχοι

Δικαιούχοι των έργων / δράσεων της Τεχνικής Βοήθειας είναι οι συμμετέχοντες φορείς στο σύστημα διοίκησης και διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος, ενώ μέσω αυτών δύναται να ωφεληθούν και οι φορείς υλοποίησης έργων του Προγράμματος.

ΠΙΝΑΚΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

5.1. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΠΗΓΗ ΚΑΙ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ							
	Κοινοτική Συμμετοχή (α)	Εθνική Συμμετοχή (β)=(γ)+(δ)	Κατανομή Εθνικής Συμμετοχής		Εθνική Ιδιωτική Συμμετοχή (δ)	Συνολική Χρηματοδότηση (ε)=(α)+(β)	Ποσοστό συγχρηματοδότησης (στ)=(α)/(ε)
			Εθνική Δημόσια Συμμετοχή (γ)				
Αξονας Προτεραιότητας: Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού και Προσαρμοστικότητα	81.443.025		14.372.299			95.815.324	85%
Αξονας Προτεραιότητας: Διεύρυνση της Αγοράς Εργασίας και Κοινωνική Συνοχή	34.928.419		14.970.394			49.898.813	70%
Αξονας Προτεραιότητας: Τεχνική Υποστήριξη της Εφαρμογής	3.397.710		599.596			3.997.306	85%
Σύνολο	119.769.154		29.942.289			149.711.443	80%

5.2 ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

ΕΤΟΣ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΚΤ
2007	32.394.143
2008	26.721.143
2009	20.808.265
2010	14.648.183
2011	8.233.375
2012	8.398.042
2013	8.566.003
ΣΥΝΟΛΟ	119.769.154

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΑΛΛΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

6.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με τους σχετικούς Κανονισμούς της ΕΕ για τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο για τη στήριξη της Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας, είναι απαραίτητη η μέγιστη δυνατή συνέργεια / συμπληρωματικότητα μεταξύ όλων των προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία αυτά.

Πιο κάτω παρουσιάζεται πολύ συνοπτικά η συμπληρωματικότητα του Ε.Π. «Απασχόληση, Ανθρώπινο Κεφάλαιο και Κοινωνική Συνοχή 2007-2013», με τα ακόλουθα Προγραμματικά Έγγραφα:

- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα, 2007-2013»
- Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2007-2013
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας (ΕΠΑΛ) 2007-2013

Η συνέργεια και ο διαχωρισμός των παρεμβάσεων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου με τα πιο πάνω Προγράμματα παρουσιάζεται αναλυτικά στον Πίνακα της Ενότητας 6.5.

6.2 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ 2007-2013»

Το συγκεκριμένο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, το οποίο συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής, αποτελεί ένα από τα δύο Επιχειρησιακά Προγράμματα που αποτελούν το Επιχειρησιακό μέρος του ΕΣΠΑ 2007-2013 και ως εκ τούτου σκοπός είναι να λειτουργεί σε μεγάλο βαθμό συμπληρωματικά και με σημαντικού βαθμού συνέργεια με το παρόν Πρόγραμμα για την επίτευξη των στρατηγικών και ειδικών στόχων του ΕΣΠΑ.

Ο Στρατηγικός Στόχος του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας στο πλαίσιο συνθηκών αειφόρου ανάπτυξης και επιδιώκει την αντιμετώπιση των αναπτυξιακών αδυναμιών, αξιοποιώντας τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας.

Οι Γενικοί Στόχοι του Προγράμματος είναι:

1. Βελτίωση της Ελκυστικότητας της Χώρας, μέσω της Δημιουργίας και Αναβάθμισης Βασικών Υποδομών
2. Προώθηση της Κοινωνίας της Γνώσης και Καινοτομίας και Βελτίωση του Παραγωγικού Περιβάλλοντος
3. Δημιουργία Βιώσιμων Κοινοτήτων στις Αστικές Περιοχές και στην Ύπαιθρο

Ο Στρατηγικός Στόχος και οι Γενικοί Στόχοι του Προγράμματος θα υλοποιηθούν μέσω των δράσεων που περιλαμβάνονται στους παρακάτω επτά Άξονες Προτεραιότητας:

- Άξονας Προτεραιότητας 1: Βασικές Υποδομές στον Τομέα του Περιβάλλοντος και της Ενέργειας
- Άξονας Προτεραιότητας 2: Βασικές Μεταφορικές Υποδομές
- Άξονας Προτεραιότητας 3: Κοινωνία της Γνώσης και Καινοτομία
- Άξονας Προτεραιότητας 4: Παραγωγικό Περιβάλλον
- Άξονας Προτεραιότητας 5: Αναζωογόνηση Αστικών Περιοχών και Περιοχών της Υπαίθρου
- Άξονας Προτεραιότητας 6: Τεχνική Βοήθεια του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης
- Άξονας Προτεραιότητας 7: Τεχνική Βοήθεια του Ταμείου Συνοχής

Σε επίπεδο Γενικών Στόχων, παρατηρείται ότι ο Γενικός Στόχος «Προώθηση της Κοινωνίας της Γνώσης και Καινοτομίας και Βελτίωση του Παραγωγικού Περιβάλλοντος» του Προγράμματος «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα» είναι απόλυτα συμπληρωματικός και παρουσιάζει ψηλή συνέργεια με τον πρώτο Γενικό Στόχο του Προγράμματος «Βελτίωση του Ανθρώπινου Δυναμικού και Αύξηση της Προσαρμοστικότητας του Ιδιωτικού και Δημόσιου Τομέα» ενώ ο Γενικός Στόχος «Δημιουργία Βιώσιμων Κοινοτήτων στις Αστικές Περιοχές και στην Ύπαιθρο» παρουσιάζει συνέργεια με τον δεύτερο Γενικό Στόχο του Προγράμματος «Προσέλκυση και Διατήρηση Περισσότερων Ανθρώπων στην Αγορά Εργασίας και Ενίσχυση της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης».

Κατ' επέκταση, σε επίπεδο Αξόνων Προτεραιότητας, είναι εμφανές ότι υπάρχει μεγάλος βαθμός συμπληρωματικότητας μεταξύ των παρεμβάσεων που θα υλοποιηθούν στα πλαίσια των δύο βασικών Αξόνων Προτεραιότητας του Προγράμματος και των παρεμβάσεων που περιλαμβάνονται στους Άξονες Προτεραιότητας 3: «Κοινωνία της Γνώσης και Καινοτομία», 4: «Παραγωγικό Περιβάλλον» και 5: «Αναζωογόνηση Αστικών Περιοχών και Περιοχών της Υπαίθρου» του Προγράμματος «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα».

Πιο συγκεκριμένα, οι παρεμβάσεις που αφορούν την παροχή χορηγιών και άλλων χρηματοδοτικών κινήτρων για την ανάπτυξη των ΜΜΕ στους τομείς της μεταποίησης και των υπηρεσιών και τη στήριξη των επιχειρήσεων γυναικών και νέων κάτω από τον Άξονα «Παραγωγικό Περιβάλλον» έχουν άμεση συμπληρωματικότητα με τις παρεμβάσεις για καθοδήγηση και κατάρτιση τόσο στις πολύ μικρές επιχειρήσεις όσο και στις ΜΜΕ για τον εκσυγχρονισμό, βελτίωση της παραγωγικότητας και γενικότερα την επιτάχυνση της προσαρμογής τους στις ανάγκες του παραγωγικού / οικονομικού περιβάλλοντος που θα υλοποιηθούν κάτω από τον πρώτο Άξονα Προτεραιότητας του Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Προσαρμοστικότητα».

Ειδικότερα, αναφορικά με τις παρεμβάσεις για τη στήριξη των επιχειρήσεων των γυναικών και των νέων, παρατηρείται σημαντικού βαθμού συμπληρωματικότητα με τις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης που θα προωθηθούν κάτω από τον δεύτερο Άξονα Προτεραιότητας του Προγράμματος

«Διεύρυνση της Αγοράς Εργασίας και Κοινωνική Συνοχή» και συγκεκριμένα με τα προγράμματα κατάρτισης αδρανούς γυναικείου πληθυσμού και νέων ανέργων καθώς και με το Σχέδιο οικονομικής στήριξης των γυναικών για υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας.

Στα πλαίσια επίσης δράσεων δια βίου μάθησης θα προωθηθούν προγράμματα κατάρτισης σε θέματα τουρισμού και ειδικότερα στον τουρισμό της υπαίθρου, στα πλαίσια του Άξονα «Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού και Προσαρμοστικότητα» του Προγράμματος, τα οποία αποτελούν συμπληρωματικές δράσεις για τις παρεμβάσεις για αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό του τουριστικού προϊόντος που προωθούνται στα πλαίσια του Άξονα «Παραγωγικό Περιβάλλον» του Προγράμματος «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα».

Διαπιστώνεται ότι οι παρεμβάσεις του τρίτου Άξονα Προτεραιότητας «Κοινωνία της Γνώσης» του Προγράμματος «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα» είναι συμπληρωματικές με τις παρεμβάσεις του πρώτου Άξονα Προτεραιότητας «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Προσαρμοστικότητα» του Προγράμματος. Συγκεκριμένα, η χρηματοδότηση υποδομών και εξοπλισμού για την επέκταση και λειτουργία δημόσιων Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης αποτελεί μια από τις σημαντικότερες δομές προώθησης της Δια Βίου Μάθησης. Παράλληλα, η χρηματοδότηση υποδομών για εφαρμογή συστημάτων Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και κυρίως η χρηματοδότηση εξοπλισμού και υποδομών για την ηλεκτρονική μάθηση έχουν άμεση συνέργεια με τις παρεμβάσεις του Προγράμματος για την ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών εξ' αποστάσεως κυρίως μέσω της ηλεκτρονικής μάθησης. Αντίστοιχα απόλυτα συμπληρωματικές είναι οι παρεμβάσεις που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ για την ενίσχυση των νέων ερευνητών και την αξιοποίηση των ερευνητικών υποδομών που θα χρηματοδοτηθούν από τον Άξονα Προτεραιότητας «Κοινωνία της Γνώσης και Καινοτομία» (ρήτρα ευελιξίας) με τη χρηματοδότηση προγραμμάτων διασύνδεσης των Πανεπιστημίων με την αγορά εργασίας στα πλαίσια του πρώτου Άξονα Προτεραιότητας «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Προσαρμοστικότητα» του Προγράμματος. Σημειώνεται ότι στο παρόν Πρόγραμμα δεν θα χρηματοδοτηθούν δράσεις που έχουν άμεση σχέση με την Έρευνα.

Ο πέμπτος Άξονας Προτεραιότητας «Αναζωογόνηση Αστικών Περιοχών και Περιοχών της Υπαίθρου» του Προγράμματος «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα» στο πλαίσιο του οποίου προβλέπεται η βελτίωση της ελκυστικότητας των περιοχών αυτών ως τόπων εργασίας, άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας και διαμονής, παρουσιάζει ψηλή συνέργεια και συμπληρωματικότητα με τις παρεμβάσεις του Προγράμματος για την ενίσχυση της εκπαίδευσης που παρέχεται σε συγκεκριμένα σχολικά συμπλέγματα (Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας) σε συγκεκριμένες υποβαθμισμένες περιοχές, κυρίως αστικές, με πληθυσμό χαμηλού κοινωνικοοικονομικού και εκπαιδευτικού επιπέδου. Συμπληρωματικότητα, επίσης, παρουσιάζεται με τις δράσεις του Προγράμματος για την παροχή οικονομικής στήριξης των γυναικών για υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας και για την κοινωνική συνοχή και ενσωμάτωση κοινωνικά ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, όπως προγράμματα εκμάθησης ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες, που θα υλοποιούνται στα αστικά κέντρα και τις περιοχές της υπαίθρου.

Τέλος εν δυνάμει συνέργεια μπορεί να θεωρηθεί ότι υπάρχει μεταξύ των παρεμβάσεων για τη διάδοση της χρήσης των ΤΠΕ στη Δημόσια Διοίκηση, την προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, τη δημιουργία και αναβάθμιση υπηρεσιών υγείας και ιατρικών κέντρων σε περιοχές της υπαίθρου και άλλων ιατρικών υποδομών στα αστικά κέντρα που περιλαμβάνονται στους Άξονες «Κοινωνία της Γνώσης» και «Αναζωογόνηση Αστικών Περιοχών και Περιοχών της Υπαίθρου» του Προγράμματος «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα» με τις παρεμβάσεις για αναβάθμιση της

διοικητικής ικανότητας του δημόσιου τομέα και των παρεχόμενων υπηρεσιών και την κατάρτιση ιατρικού και παραϊατρικού προσωπικού στα πλαίσια του Γενικού Σχεδίου Υγείας και της ηλεκτρονικής υγείας που θα υλοποιηθούν κάτω από τον πρώτο Άξονα Προτεραιότητας του Προγράμματος.

6.3 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΠΑΑ), 2007-2013

Το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης, 2007-2013, ως συγχρηματοδοτούμενο από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, επικεντρώνει τις παρεμβάσεις του στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του πρωτογενή τομέα, στην προστασία του περιβάλλοντος σε συνδυασμό με την άσκηση της «γεωργικής δραστηριότητας» και την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών.

Η αγροτική ανάπτυξη αποτελεί το δεύτερο πυλώνα τη Κοινής Γεωργικής Πολιτικής και σηματοδοτεί τις νέες κατευθύνσεις και προτεραιότητες τόσο για τον πρωτογενή τομέα της Ε.Ε όσο και για τις αγροτικές περιοχές. Η στρατηγική του ΠΑΑ δομείται στις ακόλουθες προτεραιότητες:

- Διατήρηση και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας σε προϊόντα που η Κύπρος έχει συγκριτικό πλεονέκτημα
- Βελτίωση του περιβάλλοντος και ενίσχυση της βιοποικιλότητας.
- Ενθάρρυνση της διαφοροποίησης και βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές.

Επιπλέον, όπως αναφέρεται στο ΠΑΑ, μία τέταρτη οριζόντια προτεραιότητα αφορά στη βελτίωση των τοπικών αναπτυξιακών ικανοτήτων (προσέγγιση LEADER). Οι προτεραιότητες αυτές αντιστοιχίζονται σε ισάριθμους Άξονες Προτεραιότητας ως εξής:

- **Άξονας Προτεραιότητας 1:** Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του γεωργικού και δασοκομικού τομέα.
- **Άξονας Προτεραιότητας 2:** Βελτίωση του περιβάλλοντος και του τοπίου.
- **Άξονας Προτεραιότητας 3:** Διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας και βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές.
- **Άξονας Προτεραιότητας 4:** Leader

Με βάση τη στοχοθεσία των παραπάνω Αξόνων Προτεραιότητας διαπιστώνεται συμπληρωματικότητα μεταξύ και των δύο Αξόνων Προτεραιότητας του παρόντος Προγράμματος με τις δράσεις που περιλαμβάνονται στους Άξονες Προτεραιότητας 1, 3 και 4 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης.

Πιο συγκεκριμένα, διαπιστώνεται ψηλού βαθμού συμπληρωματικότητα μεταξύ των δράσεων κατάρτισης σε θέματα τουρισμού στα πλαίσια και ειδικότερα τουρισμού της υπαίθρου του Άξονα «Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού και Προσαρμοστικότητα» με τη χρηματοδότηση δημόσιων υποστηρικτικών υποδομών για την ενθάρρυνση του τουρισμού στην ύπαιθρο, π.χ. θεματικές διαδρομές, κέντρα πληροφόρησης των περιηγητών κ.α. που προωθούνται στα πλαίσια του Άξονα «Διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας και βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές».

Οι παρεμβάσεις του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης για τη δημιουργία βιώσιμων ανταγωνιστικών γεωργικών εκμεταλλεύσεων με διαχειριστές νέους / νέες γεωργούς, οι δράσεις εκπαίδευσης και πληροφόρησης των γεωργών και οι παρεμβάσεις για την αναδιάρθρωση γεωργικών εκμε-

ταλλεύσεων με την προώθηση της καινοτομίας και εισαγωγή νέων τεχνολογιών είναι συμπληρωματικές με τις παρεμβάσεις και των δύο Αξόνων του παρόντος Προγράμματος για την ενίσχυση της Δια Βίου Μάθησης και την επιτάχυνση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων.

Πρόσθετα, διαπιστώνεται συμπληρωματικότητα με τις παρεμβάσεις του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης για την ανάπτυξη κέντρων κοινοτήτων / κοινωνικών υπηρεσιών (κέντρα απασχόλησης παιδιών και ηλικιωμένων) με το Σχέδιο παροχής οικονομικής στήριξης των γυναικών για υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας.

6.4 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ (ΕΠΑΛ), 2007-2013

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας (ΕΠΑΛ) 2007-2013 συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας και διαρθρώνεται στους εξής Άξονες Προτεραιότητας:

- **Άξονας Προτεραιότητας 1:** Μέτρα για την προσαρμογή του Κοινοτικού Αλιευτικού Στόλου.
- **Άξονας Προτεραιότητας 2:** Υδατοκαλλιέργεια, Αλιεία Εσωτερικών Υδάτων, Μεταποίηση και Εμπορία Προϊόντων Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας.
- **Άξονας Προτεραιότητας 3:** Μέτρα Κοινού Ενδιαφέροντος.
- **Άξονας Προτεραιότητας 4:** Βιώσιμη Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών.

Με βάση τους στόχους και τις προβλεπόμενες παρεμβάσεις των Αξόνων Προτεραιότητας του ΕΠΑΛ διαπιστώνεται η ύπαρξη συμπληρωματικότητας παρεμβάσεων που θα υλοποιηθούν από το παρόν Πρόγραμμα, κυρίως, με τις παρεμβάσεις του 2ου και 4ου Άξονα Προτεραιότητας του ΕΠΑΛ.

Οι δράσεις του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας μέσω των οποίων προωθείται η ενίσχυση επενδύσεων στον τομέα της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης και εμπορίας αλιευτικών προϊόντων, η στήριξη νεαρών αλιέων, η εκπαίδευση και αναβάθμιση των επαγγελματικών δεξιοτήτων των αλιέων λειτουργούν συμπληρωματικά με τις δράσεις για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, την ενίσχυση της Δια Βίου Μάθησης και την ενδυνάμωση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων του παρόντος Προγράμματος.

Επίσης, οι παρεμβάσεις για τη στήριξη νεαρών αλιέων και την εκπαίδευση και αναβάθμιση των δεξιοτήτων των αλιέων είναι συμπληρωματικές προς τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης που προωθούνται στα πλαίσια του παρόντος Προγράμματος.

6.5 ΠΙΝΑΚΑΣ: ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΥ / ΣΥΝΕΡΓΕΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ (ΕΚΤ) / ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ / (ΕΤΠΑ) ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΓΕΩΡΙΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΕΓΤΑΑ) ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΑΛΙΕΙΑΣ (ΕΤΑ)

Άξονες Προτεραιότητας	Παρεμβάσεις ΕΚΤ	Συμπληρωματικότητα ΕΤΠΑ	Συμπληρωματικότητα ΕΓΤΑΑ	Συμπληρωματικότητα ΕΤΑ
1. Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού και Προσαρμοστικότητα	(62) Ανάπτυξη συστημάτων και στρατηγικών δια βίου μάθησης στις επιχειρήσεις, παροχή κατάρτισης και υπηρεσιών στους εργαζομένους για τη βελτίωση της προσαρμοστικότητας τους στις μεταβολές. Προώθηση της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας - Καθοδήγηση και κατάρτιση στις Μικροεπιχειρήσεις - Υπηρεσίες Ανθρώπινου Δυναμικού στις ΜΜΕ για βελτίωση της παραγωγικότητας (διάγνωση αναγκών, καθοδήγηση και κατάρτιση) - Από τις παρεμβάσεις αυτές εξαιρούνται οι τομείς της γεωργίας και αλιείας (63) Σχεδιασμός και προώθηση καινοτόμων και πιο παραγωγικών τρόπων οργάνωσης της εργασίας - Κίνητρα για αντικατάσταση θέσεων χαμηλής παραγωγικότητας/προστιθέμενης αξίας σε θέσεις εργασίας ψηλής παραγωγικότητας/προστιθέμενης αξίας - Κατάρτιση σε θέματα ασφαλείας και υγείας στο χώρο εργασίας	8) Άλλες επενδύσεις σε επιχειρήσεις - Παροχή χορηγιών και άλλων χρηματοδοτικών κινήτρων για ενίσχυση μικρομεσαίων επιχειρήσεων στους τομείς της μεταποίησης (εξαιρουμένων των προϊόντων του Παραρτήματος 1 της Συνθήκης, δασικών και αλιευτικών προϊόντων) και των υπηρεσιών – τουρισμού (εξαιρουμένων των δράσεων του τουρισμού της υπαίθρου που καλύπτονται από τον Άξονα Αστικών περιοχών της Υπαίθρου καθώς η διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων αλιείων) - Σχέδιο στήριξης επιχειρήσεων γυναικών (εξαιρουμένων των προϊόντων του Παραρτήματος 1 της Συνθήκης, δασικών και αλιευτικών προϊόντων) - Σχέδιο στήριξης επιχειρήσεων νέων (εξαιρουμένων των προϊόντων του Παραρτήματος 1 της Συνθήκης, δασικών και αλιευτικών προϊόντων) (2) Υποδομές έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης - Δημιουργία / αναβάθμιση υποδομών σε ανεξάρτητα ερευνητικά κέντρα	Άρθρο 20 (α) (ii): Εγκατάσταση Νέων Γεωργών - Δημιουργία διώσιμων, ανταγωνιστικών γεωργικών εκμεταλεύσεων με διαχειριστές νέους/νέες γεωργούς. Άρθρο 20 (α) (i): Επαγγελματική κατάρτιση και δράσεις ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένης της διάδοσης επιστημονικών γνώσεων και καινοτόμων πρακτικών για άτομα που απασχολούνται στους τομείς της γεωργίας των τροφίμων και της δασοκομίας - Εκπαίδευση, πληροφόρηση και διάχυση της γνώσης στους γεωργούς Άρθρο 20 (β): Μέτρα για Αντιδάρθρωση και Ανάπτυξη του Φυσικού Δυναμικού και της Προαγωγής της Καινοτομίας - Πρώτη μεταποίηση και εμπορία γεωργικών (Παραρτήματος I της Συνθήκης) και δασικών προϊόντων - Εκσυγχρονισμός και αναδιάρθρωση γεωργικών εκμεταλλεύσεων με την προώθηση της καινοτομίας και εισαγωγή νέων τεχνολογιών	Άρθρο 27: Κοινωνικοοικονομική αποζημίωση για τη διαχείριση του κοινοτικού αλιευτικού στόλου - Στήριξη νεαρών αλιέων - Εκπαίδευση και αναβάθμιση των επαγγελματιών δεξιοτήτων των αλιέων - Διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων των αλιέων (π.χ. αλιευτικός τουρισμός) - Πρόωρη συνταξιοδότηση των αλιέων Άρθρο 29: Μέτρα για τις παραγωγικές επενδύσεις στην υδατοκαλιέργεια - Στήριξη επενδύσεων στον τομέα της υδατοκαλιέργειας Άρθρο 34: Επενδύσεις στον τομέα της μεταποίησης και εμπορίας - Στήριξη επενδύσεων στον τομέα της μεταποίησης και εμπορίας προϊόντων αλιείας και υδατοκαλιέργειας

Άξονες Προτεραιότητας	Παρεμβάσεις ΕΚΤ	Συμπληρωματικότητα ΕΤΠΑ	Συμπληρωματικότητα ΕΓΤΑΑ	Συμπληρωματικότητα ΕΤΑ
	- Πρόγραμμα εισαγωγής βέλτιστων πρακτικών για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στις επιχειρήσεις Από τις παρεμβάσεις εξαιρούνται δράσεις υποδομών και εξοπλισμού. Από τις πιο πάνω παρεμβάσεις εξαιρούνται οι τομείς της γεωργίας και αλιείας (64) Ανάπτυξη ειδικών υπηρεσιών για την απασχόληση, την κατάρτιση και τη στήριξη, σε συνάφεια με την αναδιάρθρωση παραγωγικών τομέων και επιχειρήσεων και την ανάπτυξη συστημάτων αντιμετώπισης των οικονομικών αλλαγών και των μελλοντικών απαιτήσεων, σχετικά με θέσεις εργασίας και δεξιότητες - Προγράμματα σύνδεσης των Πανεπιστημίων με την αγορά εργασίας και τις επιχειρήσεις π.χ. α) Γραφεία σύνδεσης Πανεπιστημίων με Επιχειρήσεις, β) τοποθέτηση φοιτητών στις επιχειρήσεις γ) μικρής διάρκειας εκπαιδευτικά προγράμματα για τους επιχειρηματίες και το προσωπικό τους, δ) ανάπτυξη δικτύων μεταξύ Πανεπιστημίων, επιχειρήσεων, κοινωνικών εταίρων και επαγγελματιών οργάνωσεων.	(3) Μεταφορά τεχνολογίας και βελτιώσεις δικτύων - Υποστήριξη ΜΜΕ για αγορά καινοτόμων συμβουλευτικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών από ενδιαμέσους φορείς καινοτομίας. Από την παρέμβαση αυτή εξαιρούνται δράσεις κατάρτισης. (4) Συνδρομή Ε&ΤΑ ιδίως των ΜΜΕ - Δημιουργία δικτύων επιχειρήσεων και ερευνητικών κέντρων για ανάπτυξη βιομηχανικής έρευνας - Δημιουργία πόλων καινοτομίας (74) Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας, ιδίως μέσω των μεταπτυχιακών σπουδών και της εκπαίδευσης ερευνητών και δραστηριοίτες δικτύωσης μεταξύ πανεπιστημίων, ερευνητικών κέντρων και επιχειρήσεων - Προγράμματα εκπαίδευσης/μετεκπαίδευσης ερευνητών/ νέων ερευνητών. Ρήτρα Ευελιξίας (9) Άλλα μέτρα για την τόνωση της έρευνας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας των ΜΜΕ.	Άρθρο 52 (α) (iii): Ενθάρρυνση Τουριστικών Δραστηριοτήτων - Δημιουργία υποστηρικτικών υποδομών για τουρισμό υπαίθρου (θεματικές διαδρομές, κέντρα πληροφορόρησης των περιηγητών για περιβάλλον και πολιτισμό, θεματικά μουσεία)	Άρθρο 43-45: Βιώσιμη ανάπτυξη αλιευτικών περιοχών - Αναδιάρθρωση και επαναπροσανατολισμός των οικονομικών δραστηριοτήτων των αλιέων, κυρίως με την προώθηση του οικοτουρισμού. Άρθρο 41: Πιλοτικά σχέδια -Υλοποίηση σχεδίων διαχείρισης και βελτίωσης των αλιευτικών αποθεμάτων -Εφαρμογή μεθόδων για τη βελτίωση της επιλεκτικότητας των αλιευτικών εργαλείων -Εφαρμογή νέων, καινοτόμων τεχνολογιών στην υδατοκαλλιέργεια

Άξονες Προτεραιότητας	Παρεμβάσεις ΕΚΤ	Συμπληρωματικότητα ΕΤΠΑ	Συμπληρωματικότητα ΕΓΤΑΑ	Συμπληρωματικότητα ΕΤΑ
	Από την παρέμβαση αυτή εξαιρούνται οι δράσεις που αφορούν στην Έρευνα & Ανάπτυξη (73) Μέτρα για την αύξηση της συμμετοχής στη δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένων τη λήψη μέτρων για τη μείωση του αριθμού των μαθητών που εγκαταλείπουν το σχολείο σε μικρή ηλικία και του διαχωρισμού βάσει του φύλου και αύξηση της πρόσβασης στη βασική επαγγελματική και τριτοβάθμια εκπαίδευση και κατάρτιση καθώς και την ποιότητά τους - Αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός του Συστήματος Μαθητείας (π.χ. ανάπτυξη προγραμμάτων, εκπαιδευτικού υλικού και μεθοδολογιών, κίνητρα προς τις επιχειρήσεις για ενδοεπιχειρησιακή κατάρτιση των μαθητευόμενων, κ.α.) - Βελτίωση της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (π.χ. ανάπτυξη προγραμμάτων, εκπαιδευτικού υλικού και μεθοδολογιών, περαιτέρω ανάπτυξη των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών)	- Κίνητρα για πρόσβαση σε χρηματοδότηση καινοτόμων επιχειρήσεων. Από την παρέμβαση αυτή εξαιρούνται επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της γεωργίας και της αλιείας. - Προγράμματα προβολής τουρισμού της υπαίθρου (61) Ολοκληρωμένα σχέδια για την Αστική και Αγροτική Αναζωογόνηση ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ - Χωροταξικός και αστικός σχεδιασμός - Αναπλάσεις παραδοσιακών πυρήνων ή πυρήνων τουριστικού ενδιαφέροντος - Αναπλάσεις πλατειών και ελεύθερων χώρων - Δημιουργία χώρων πρασίνου - Ανάπτυξη εναλλακτικών τρόπων διακίνησης σε αστικές περιοχές (ποδηλατόδρομοι, πεζόδρομοι) - Δημιουργία «διαδρομών» σύνδεσης του ιστορικού κέντρου με τα αναδυόμενα κέντρα των πόλεων. (75) Υποδομές στον Τομέα της Εκπαίδευσης - Υποδομές / Εξοπλισμός για την επέκταση και λειτουργία δημό-		

Άξονες Προτεραιότητας	Παρεμβάσεις ΕΚΤ	Συμπληρωματικότητα ΕΤΠΑ	Συμπληρωματικότητα ΕΓΤΑΑ	Συμπληρωματικότητα ΕΤΑ
	Χρηματοδότηση παρεμβάσεων για την ενίσχυση του εκπαιδευτικού συστήματος σε υποβαθμισμένες περιοχές (ανάπτυξη εξειδικευμένου εκπαιδευτικού υλικού, προγράμματα κατά της παραβατικότητας, εργοδότηση εκπαιδευτικών που κατέχουν τη μητρική γλώσσα των μαθητών κ.α.) - Ανάπτυξη προγραμμάτων εξ' αποστάσεως μέσω της ηλεκτρονικής μάθησης σε Πανεπιστήμια και ιδρύματα κατάρτισης του ΥΕΚΑ. Αφορά ψηφιοποίηση διδακτικού υλικού και άλλες παρεμφερείς άυλες δράσεις. - Ανάπτυξη προγραμμάτων και δραστηριοτήτων για ενήλικες σε ιδρύματα του ΥΠΠ και του ΥΕΚΑ για την αναβάθμιση των γνώσεων του μεγαλύτερου σε ηλικία εργασίου πληθυσμού. (81) Μηχανισμοί για τη βελτίωση των ορθών πρακτικών και του προγραμματικού σχεδιασμού, παρακολούθηση και αξιολόγηση σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και δημιουργία ετοιμότητας στην εφαρμογή πολιτικών και προγραμμάτων - Παρεμβάσεις για βελτίωση	σιων ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης - Υποδομές για εφαρμογή συστημάτων Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Η παρέμβαση αφορά αποκλειστικά υποδομές και εξοπλισμό και εξαιρούνται οποιεσδήποτε δράσεις κατάρτισης και ψηφιοποίησης διδακτικού υλικού. (13) Υπηρεσίες για τον πολίτη - Χρήση ΤΠΕ στη ευρύτερη δημόσια διοίκηση - Διάχυση ΤΠΕ στην ύπαιθρο - Διευκόλυνση πρόσβασης στις υπηρεσίες του ευρύτερου δημόσιου τομέα - Δημιουργία / αναβάθμιση υπηρεσιών υγείας (61) Ολοκληρωμένα σχέδια για την Αστική και Αγροτική Αναζωογόνηση ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ - Δημιουργία / αναβάθμιση ιατρικών κέντρων.		

Άξονες Προτεραιότητας	Παρεμβάσεις ΕΚΤ	Συμπληρωματικότητα ΕΤΠΑ	Συμπληρωματικότητα ΕΓΤΑΑ	Συμπληρωματικότητα ΕΤΑ
	Παρεμβάσεις για βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του δημόσιου τομέα (π.χ. επιχειρησιακά σχέδια για αναδιάρθρωση των υπηρεσιών δημόσιας διοίκησης, απασχόλησης, κοινωνικής ευημερίας και παιδείας, συστηματική κατάρτιση στελεχών του δημόσιου τομέα και τοπικών αρχών συμπεριλαμβανομένης και εκπαίδευσης σε Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών) - Εκπαίδευση ιατρικού και παραιτήριου προσωπικού στα πλαίσια του Γενικού Σχεδίου Υγείας και της εισαγωγής της ηλεκτρονικής υγείας			
2. Διεύρυνση της Αγοράς Εργασίας και Κοινωνική Συνοχή	(65) Εκσυγχρονισμός και ενίσχυση των θεσμικών δομών της αγοράς εργασίας - Περαιτέρω αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (π.χ. αποτελεσματική και ολοκληρωμένη γεωγραφική κάλυψη, εναρμόνιση και συνεχής αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, βελτίωση του στατιστικού συστήματος, διασφάλιση κατάλληλου και έμπειρου προσωπικού για την αποτελεσματική λειτουργία, ενδυνάμωση της τεχνικής και διοικητικής ικανότητας της ΔΥΑ)	(8) Άλλες επενδύσεις σε επιχειρήσεις - Παροχή χορηγιών και άλλων χρηματοδοτικών κινήτρων για ενίσχυση μικρομεσαίων επιχειρήσεων στους τομείς της μεταποίησης (εξαιρουμένων των προϊόντων του Παραρτήματος 1 της Συνθήκης, δασικών και αλιευτικών προϊόντων) και των υπηρεσιών – τουρισμού (εξαιρουμένων των δράσεων του τουρισμού της υπαίθρου που	Άρθρο 20 (α) (i): Επαγγελματική κατάρτιση και δράσεις ενθάρρυνσης, συμπεριλαμβανομένης της διάδοσης επιστημονικών γνώσεων και καινοτόμων πρακτικών για άτομα που απασχολούνται στους τομείς της γεωργίας των τροφίμων και της διασποράς - Εκπαίδευση πληροφόρηση και διάχυση της γνώσης στους γεωργούς	Άρθρο 27: Κοινωνικοοικονομική αποζημίωση για τη διαχείριση του κοινοτικού αλιευτικού στόλου - Στήριξη νεαρών αλιέων - Εκπαίδευση και αναβάθμιση των επαγγελματιών δεξιοτήτων των αλιέων - Διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων των αλιέων (π.χ. αλιευτικός τουρισμός)

Άξονες Προτεραιότητας	Παρεμβάσεις ΕΚΤ	Συμπληρωματικότητα ΕΠΠΑ	Συμπληρωματικότητα ΕΠΤΑΑ	Συμπληρωματικότητα ΕΤΑ
	(66) Υλοποίηση ενεργών και προληπτικών μέτρων στην αγορά εργασίας - Κατάρτιση ανέργων κυρίως των νέων και προώθηση τους σε θέσεις εργασίας - Κατάρτιση και προώθηση του αδρανούς γυναικείου δυναμικού σε θέσεις εργασίας - Προώθηση ευέλικτων μορφών εργασίας (69) Μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και την αύξηση της διαρκούς συμμετοχής και προόδου των γυναικών στην απασχόληση, ώστε να μειωθεί ο διαχωρισμός με βάση το φύλο, και για την εναρμόνιση εργασίας και ιδιωτικής ζωής, όπως π.χ με την ευχερέστερη πρόσβαση στη φροντίδα παιδιών και εξαρτημένων προσώπων - Σχέδιο παροχής οικονομικής στήριξης των γυναικών για υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας - Παροχή φροντίδας στους ηλικιωμένους με τη χρήση νέων τεχνολογιών - Σχέδιο πιστοποίησης επιχειρήσεων που εφαρμόζουν καλές πρακτικές για την ισότητα των δύο φύλων.	Άξονα Αστικών περιοχών της Υπαιθρου καθώς η διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων αλιείων) - Σχέδιο στήριξης επιχειρήσεων γυναικών (εξαιρουμένων των προϊόντων του Παραρτήματος 1 της Συνθήκης, δασικών και αλιευτικών προϊόντων) - Σχέδιο στήριξης επιχειρήσεων νέων (εξαιρουμένων των προϊόντων του Παραρτήματος 1 της Συνθήκης, δασικών και αλιευτικών προϊόντων) (61) Ολοκληρωμένα σχέδια για την Αστική και Αγροτική Αναζωογόνηση ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ - Χωροταξικός και αστικός σχεδιασμός - Αναπλάσεις παραδοσιακών πυρήνων ή πυρήνων τουριστικού ενδιαφέροντος - Αναπλάσεις πλατειών και ελεύθερων χώρων - Δημιουργία χώρων πρασίνου - Ανάπτυξη εναλλακτικών τρόπων διακίνησης σε αστικές περιοχές (ποδηλατόδρομοι, πεζόδρομοι) - Δημιουργία «διαδρομών» σύνδεσης του ιστορικού κέντρου με τα ανασυόμενα κέντρα των πόλεων.	Άρθρο 20 (α) (ii): Εγκατάσταση Νέων Γεωργών - Δημιουργία διώσιμων, ανταγωνιστικών γεωργικών εκμεταλλεύσεων με διαχειριστές νέους/νέες γεωργούς. Άρθρο 52(β) (ii): Ανακαίνιση και Ανάπτυξη Χωριών²⁴ - Ανάπλαση και επέκταση υποδομών στις κοινότητες (π.χ. πλατείες, πεζοδρομήσεις) σε πεδινές κοινότητες με υψόμετρο κάτω των 500 μέτρων. - Δρόμοι εντός κοινοτήτων Άρθρο 52(β) (iii): Διατήρηση και Αναβάθμιση της Αγροτικής Κληρονομιάς - Προστασία και ανάδειξη παραδοσιακών στοιχείων της αγροτικής κληρονομιάς (π.χ. γέφυρες, μύλοι, βρύσες, αλώνια) Άρθρο 52(δ): Απόκτηση Δεξιοτήτων και Συντονισμού για Στρατηγική Τοπικής Ανάπτυξης - Επιχειρησιακά Σχέδια Ομάδων Τοπικής Δράσης (Leader Type)	- Πρόωρη συνταξιοδότηση των αλιέων

²⁴ Ταυτόσημες ή παρεμφερείς δράσεις αποκλείονται από οποιαδήποτε κοινοτική συγχρηματοδότηση από τα διαρθρωτικά ταμεία

Άξονες Προτεραιότητας	Παρεμβάσεις ΕΚΤ	Συμπληρωματικότητα ΕΤΠΑ	Συμπληρωματικότητα ΕΓΤΑΑ	Συμπληρωματικότητα ΕΤΑ
	(71) Τρόποι για την ενσωμάτωση και την επανένταξη στην απασχόληση των μειονεκτούντων ατόμων. Καταπολέμηση των διακρίσεων κατά την πρόσβαση και την πρόοδο στην αγορά εργασίας και προαγωγή της αποδοχής της πολυμορφίας στο χώρο εργασίας - Παροχή κινήτρων στις επιχειρήσεις για εργοδότηση ευπαθών ομάδων του πληθυσμού - Προγράμματα κατάρτισης για την ενίσχυση της απασχολησιμότητας των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού - Προγράμματα κοινωνικής και εργασιακής αποκατάστασης ατόμων που απειλούνται από κοινωνικό αποκλεισμό - Προγράμματα εκμάθησης ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες	ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ - Υλοποίηση Έργων που απορρέουν από τα Διαχειριστικά Σχέδια των Περιχών ΦΥΣΗ 2000 και στοχεύουν στην δημιουργία ήπιων οικονομικών δραστηριοτήτων στις περιοχές αυτές (π.χ. κέντρα περιβαλλοντικής πληροφόρησης, διευκολύνσεις για επισκέπτες). - Ανάπλαση και επέκταση υποδομών σε Δήμους και Κοινότητες (π.χ. πλατείες και πεζοδρομίες) σε ορεινές κοινότητες. <i>Εξαιρούνται οι κοινότητες με υψόμετρο κάτω των 500 μέτρων.</i> - Ετοιμασία ρυθμιστικών σχεδίων στα πλαίσια του χωροταξικού σχεδιασμού όπως ρυθμίζεται από τον Περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμο. (8) Άλλες Επενδύσεις σε επιχειρήσεις - Κίνητρα σε επιχειρήσεις για εγκατάσταση σε υποθαμμιζόμενες αστικές περιοχές - Παροχή κινήτρων προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις για προώθηση δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τον τουρισμό της υπαίθρου. Εξαιρούνται παρεμβάσεις σε εν λειτουργία γεωργικές μονάδες καθώς και διαφοροποίηση δραστηριοτήτων των αλιείων (π.χ. αλιευτικός τουρισμός)	Άρθρο 52 (α) (iii): Ενθάρρυνση Τουριστικών Δραστηριοτήτων - Δημιουργία υποστηρικτικών υποδομών για τουρισμό υπαίθρου (θεματικές διαδρομές, κέντρα πληροφόρησης των περιηγητών για περιβάλλον και πολιτισμό, θεματικά μουσεία) Άρθρο 52 (β)(i): Βασικές Υπηρεσίες για την Οικονομία και τον Αγροτικό Πληθυσμό - Ανάπτυξη κέντρων κοινοτικών / κοινωνικών υπηρεσιών (π.χ. κέντρα απασχόλησης παιδιών και ηλικιωμένων, βιβλιοθήκες) - Ανάπτυξη πολιτιστικών/πολυδύναμων κέντρων σε πεδινές κοινότητες με υψόμετρο κάτω των 500 μέτρων	

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

7.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με τις πρόνοιες του Άρθρου 37.1 (ζ) του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006 του Συμβουλίου της 11ης Ιουλίου 2006, στο παρόν κεφάλαιο περιλαμβάνονται οι διατάξεις εφαρμογής του Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΕΠ) για την περίοδο 2007-2013. Ειδικότερα, στις διατάξεις εφαρμογής καταγράφεται το πλαίσιο διαχείρισης, παρακολούθησης και ελέγχου του ΕΠ, το οποίο διαμορφώθηκε σύμφωνα με τις βασικές αρχές του προαναφερθέντος Κανονισμού του Συμβουλίου της ΕΕ, καθώς και των σχετικών προνοιών του Εφαρμοστικού Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 8ης Δεκεμβρίου 2006. Στο πλαίσιο αυτό περιγράφονται τα ορισθέντα αρμόδια όργανα/αρχές και οι διαδικασίες συντονισμού, εφαρμογής, παρακολούθησης, χρηματοδότησης και ελέγχου, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η κανονικότητα και αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων του Προγράμματος που συγχρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Οι αρμόδιες αρχές έχουν ορισθεί με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου Αρ. 65.106. στις 28 Φεβρουαρίου 2007. Επισημαίνεται ότι το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου θα είναι κοινό και για τα δυο Επιχειρησιακά Προγράμματα που έχουν καθοριστεί στο *Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς* (ΕΣΠΑ).

Το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου για την προγραμματική περίοδο 2007-2013, για τη διαμόρφωση του οποίου λήφθηκαν υπόψη οι γενικές αρχές που καθορίζονται στο Άρθρο 58 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006, βασίζεται στο υφιστάμενο σύστημα της προγραμματικής περιόδου 2004 – 2006, έτσι ώστε να αξιοποιηθεί πλήρως η αποκτηθείσα εμπειρία, να αξιοποιηθούν τα δυνατά σημεία του και να διασφαλιστεί η ομαλή μετάβαση από το ένα σύστημα στο άλλο. Παράλληλα όμως γίνονται οι αναγκαίες διαφοροποιήσεις στο όλο σύστημα ώστε να διασφαλιστεί η συμμόρφωση του με τις απαιτήσεις των Κανονισμών της νέας περιόδου και των νέων δεδομένων που δημιουργούνται από αυτές, καθώς και να αντιμετωπιστούν οι διαπιστωθείσες αδυναμίες στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην επαρκή και αποτελεσματική οργανωτική δομή και στελέχωση όλων των εμπλεκόμενων αρχών και φορέων.

Αναλυτική περιγραφή του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου και των σχετικών διαδικασιών θα υποβληθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή σύμφωνα με τις πρόνοιες του Άρθρου 71 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006. και το άρθρο 22 του Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006. Ενδεχόμενες αλλαγές στο κοινοποιηθέν Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου αποτυπώνονται στην Ετήσια Έκθεση Ελέγχου του ΕΠ, σύμφωνα με το Άρθρο 18, παρ.2 του Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006.

7.2 ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ

7.2.1 Εθνική Αρχή (Αρχή Συντονισμού)

Το Γραφείο Προγραμματισμού αποτελεί την Εθνική Αρχή για την εφαρμογή της Πολιτικής Συνοχής στην Κύπρο ως Κράτους - Μέλους της ΕΕ. Οι αρμοδιότητες του Γραφείου Προγραμματισμού, το οποίο θα είναι και ενιαία Διαχειριστική Αρχή για τα δύο Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ, ως Εθνικής Αρχής, θα είναι, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Κανονισμού 1083/2006, οι εξής (επιπρόσθετες από εκείνες που θα έχει ως Διαχειριστική Αρχή):

- Συντονισμός των διαπραγματεύσεων/διαβουλεύσεων με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε θέματα Πολιτικής Συνοχής και των Ταμείων της.
- Κατάρτιση του ΕΣΠΑ σύμφωνα με το Άρθρο 28 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006, σε συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους εταίρους του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα και διαβίβαση και διαπραγμάτευσή του με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- Στρατηγική παρακολούθηση της υλοποίησης του ΕΣΠΑ και ειδικότερα:
 - Έκδοση κατευθυντήριων γραμμών προς τους εμπλεκόμενους φορείς στη διαχείριση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η συμβατότητα της υλοποίησης των παρεμβάσεων με τις προτεραιότητες που έχουν τεθεί στο ΕΣΠΑ.
 - Σύνταξη συνοπτικού τμήματος στην Ετήσια Έκθεση Προόδου για το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρύθμισης για τη Στρατηγική της Λισσαβόνας, σχετικά με τη συμβολή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία στην επίτευξη των στόχων του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρύθμισης, σύμφωνα με το Άρθρο 29 παρ. 1 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006.
 - Σύνταξη και υποβολή συνοπτικής έκθεσης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το αργότερο έως το τέλος του 2009 και του 2012 (Άρθρο 29 παρ. 2 του Κανονισμού 1083/2006), η οποία θα περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τη συμβολή των προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία όσον αφορά, (α) την υλοποίηση των στόχων της πολιτικής για τη συνοχή, όπως ορίζονται στη Συνθήκη, (β) την εκπλήρωση των καθηκόντων των Ταμείων, όπως ορίζονται στο Γενικό Κανονισμό, (γ) την υλοποίηση των προτεραιοτήτων που αναλύονται στις Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές για την Πολιτική Συνοχής, όπως προσδιορίζονται στις προτεραιότητες που θέτει το ΕΣΠΑ και (δ) την υλοποίηση του στόχου για την προώθηση της ανταγωνιστικότητας και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης για την επίτευξη των στόχων των Ολοκληρωμένων Κατευθυντήριων Γραμμών για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση.
- Κατάρτιση, σε συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους εταίρους, των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και τυχόν αναθεώρησή τους.
- Συντονισμός του προγραμματισμού των παρεμβάσεων που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ και το Ταμείο Συνοχής, συμπεριλαμβανομένων και προγραμμάτων που εντάσσονται στο Στόχο Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία καθώς και αυτών από Ταμεία και Χρηματοδοτικά μέσα στα πλαίσια άλλων Πολιτικών της ΕΕ.
- Συντονισμός του προγραμματισμού και της εφαρμογής μεταξύ των Προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από τα Διάρθρωτικά Ταμεία, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας, καθώς και με τις παρεμβάσεις της

Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και άλλων υφιστάμενων χρηματοδοτικών μέσων, στα πλαίσια των οποίων παρέχεται χρηματοδότηση από την ΕΕ.

- Συνολική ευθύνη για τη διαμόρφωση των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου των παρεμβάσεων που συγχρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και την υποβολή των σχετικών πληροφοριών στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Στα πλαίσια αυτά το Γραφείο Προγραμματισμού θα έχει την ευθύνη για τη θέσπιση κανόνων για τη λειτουργία των Αρχών που θα εμπλέκονται στη διαχείριση και έλεγχο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, καθώς και για τη θέσπιση του πλαισίου που θα διέπει τις σχέσεις μεταξύ τους, καθώς και τις σχέσεις τους με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Άρθρο 59 και 71 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006).
- Συντονισμός της συμμετοχής της Κύπρου σε Προγράμματα διασυνοριακής διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας στα πλαίσια του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» της Πολιτικής Συνοχής της Ε.Ε και τη διασφάλιση της συμπληρωματικότητας τους με τα άλλα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα .
- Συντονισμός των διακρατικών συνεργασιών με Κράτη-Μέλη της ΕΕ σε θέματα Πολιτικής Συνοχής.
- Εκπροσώπηση της Κύπρου στην Επιτροπή Συντονισμού των Ταμείων, η οποία, σύμφωνα με το Άρθρο 103 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006, θα επικουρεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς επίσης και ευθύνη για το συντονισμό της εκπροσώπησης της Κύπρου σε όλες τις Επιτροπές και Ομάδες Εργασίας της ΕΕ σε θέματα της Πολιτικής Συνοχής και των Ταμείων.
- Παρακολούθηση και συντονισμός θεμάτων που αφορούν τις Δημοσιονομικές Προοπτικές και τον Προϋπολογισμό της ΕΕ σε σχέση με την Πολιτική Συνοχής.

7.2.2 Διαχειριστική Αρχή(ΔΑ) ΕΠ

Ορισμός

Σύμφωνα με το Άρθρο 59 παρ. 1 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006, ως Διαχειριστική Αρχή (ΔΑ) του Επιχειρησιακού Προγράμματος ορίζεται το **Γραφείο Προγραμματισμού** (Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου Αρ. 65.106. στις 28 Φεβρουαρίου 2007). Ο Γενικός Διευθυντής του Γραφείου Προγραμματισμού έχει τη συνολική ευθύνη για τη λειτουργία της Διαχειριστικής Αρχής και την εκπροσώπησή της προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Αρμόδια πολιτική αρχή για το Γραφείο Προγραμματισμού, με βάση τον περί Δημοσίας Υπηρεσίας Νόμο 1/1990 της Κυπριακής Δημοκρατίας, είναι ο Υπουργός Οικονομικών.

Ευθύνες /Καθήκοντα

Η ΔΑ είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση και την εφαρμογή του ΕΠ σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης. Η ΔΑ θα έχει τις αρμοδιότητες που καθορίζονται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1083/2006 και κυρίως στο Άρθρο 60.

Σύμφωνα με τις πρόνοιες του Άρθρου 59, παρ. 2 του παραπάνω Κανονισμού, η ΔΑ θα αναθέσει, υπό την ευθύνη της, στο *Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων* συγκεκριμένα καθήκοντα για τη διαχείριση των παρεμβάσεων του ΕΠ. Το εν λόγω Υπουργείο θα λειτουργεί ως Ενδιάμεσος Φορέας σε σχέση με τους Δικαιούχους που υλοποιούν έργα με την έννοια που καθορίζεται στο Άρθρο 2.6 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006. Οι σχετικές ρυθμίσεις και η εξειδίκευση των καθηκόντων της Διαχειριστικής Αρχής και του Ενδιάμεσου Φορέα θα καταγράφονται, σύμφωνα με τις

πρόνοιες του Άρθρου 12 του Εφαρμοστικού Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σε Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, η οποία αποτελεί επίσημη διοικητική πράξη.

Ειδικότερα η ΔΑ θα έχει την ευθύνη για τα ακόλουθα:

- Τη διασφάλιση της επιλογής των προς χρηματοδότηση έργων σύμφωνα με τα κριτήρια που εφαρμόζονται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, καθώς και της συμμόρφωσής τους με τους ισχύοντες κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες. Στα πλαίσια αυτά η ΔΑ θα έχει τις ακόλουθες σχετικές αρμοδιότητες:
 - Συντάσσει και υποβάλλει προς έγκριση στην Επιτροπή Παρακολούθησης πρόταση για τα κριτήρια επιλογής των έργων που θα ενταχθούν στο ΕΠ.
 - Εκδίδει κατευθυντήριες γραμμές και οδηγίες για το πλαίσιο αξιολόγησης και επιλογής έργων προς ένταξη στα Επιχειρησιακά Προγράμματα από τους Ενδιαμέσους Φορείς, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στην παράγραφο 7.3 του παρόντος κεφαλαίου.
 - Εκδίδει οδηγίες ή/και κατευθυντήριες γραμμές για τη διασφάλιση της κανονικότητας και συμβατότητας των έργων που υλοποιούνται με τις εθνικές και κοινοτικές πολιτικές/κανόνες.
- Την επαλήθευση της παράδοσης των συγχρηματοδοτούμενων προϊόντων και υπηρεσιών και της πραγματικής πραγματοποίησης των δαπανών που δηλώνουν οι δικαιούχοι για τα διάφορα έργα, καθώς και της συμμόρφωσής τους προς τους κοινοτικούς και τους εθνικούς κανόνες. Στο πλαίσιο αυτό η ΔΑ ενεργεί ως ακολούθως:
 - Εκδίδει κατευθυντήριες γραμμές/οδηγίες και καταρτίζει εγγράφως πρότυπα και διαδικασίες για τη διενέργεια επαληθεύσεων από τους Ενδιάμεσους Φορείς σύμφωνα με το Άρθρο 13.2 του Εφαρμοστικού Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στην παράγραφο 7.7 του παρόντος κεφαλαίου.
 - Καθορίζει τη μεθοδολογία δειγματοληψίας για τη διενέργεια από τους ΕΦ δειγματοληπτικών επί τόπου επαληθεύσεων σύμφωνα με το Άρθρο 13.3 του Εφαρμοστικού Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
 - Προβαίνει σε δειγματοληπτικές επαληθεύσεις και σε άλλα κατάλληλα μέτρα ώστε να διασφαλίζεται ότι οι Ενδιάμεσοι Φορείς διενεργούν τις επαληθεύσεις σύμφωνα με το πλαίσιο που έχει καθοριστεί και τις πρόνοιες των Κανονισμών της ΕΕ.
- Τη διασφάλιση της ύπαρξης συστήματος καταχώρησης και αποθήκευσης, σε ηλεκτρονική μορφή, λογιστικών εγγραφών για κάθε έργο στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος, καθώς και της συλλογής των δεδομένων υλοποίησης που απαιτούνται για τη χρηματοοικονομική διαχείριση, την παρακολούθηση, τους ελέγχους και την αξιολόγηση. Στο πλαίσιο αυτό η ΔΑ:
 - Έχει τη συνολική ευθύνη της δημιουργίας και λειτουργίας Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ), το οποίο θα διέπει τα δυο Επιχειρησιακά Προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής της ΕΕ στην Κύπρο.
 - Εκδίδει κατευθυντήριες γραμμές και καθορίζει τις διαδικασίες για καταχώρηση από τις εμπλεκόμενες αρχές και φορείς όλων των αναγκαίων στοιχείων στο ΟΠΣ που απαιτούνται για τη χρηματοοικονομική διαχείριση, την παρακολούθηση, τους ελέγχους και την αξιολόγηση.

- Καθορίζει το πλαίσιο στο οποίο οι Ενδιάμεσοι Φορείς θα τηρούν αναλυτικά στοιχεία παρακολούθησης της πορείας υλοποίησης των έργων και της έγκαιρης απορρόφησης των κονδυλίων με βάση το χρηματοδοτικό σχεδιασμό του προγράμματος και το 'κανόνα $n+3/n+2$ ', καθώς και δεδομένα/δείκτες για την υλοποίηση των έργων στο ΟΠΣ. Τα εν λόγω στοιχεία θα καταχωρούνται και θα αποθηκεύονται με βάση τυποποιημένα Δελτία Παρακολούθησης για το οικονομικό και φυσικό αντικείμενο των έργων, τα οποία υποχρεούται ο κάθε Δικαιούχος να αποστέλλει.
- Μεριμνά ώστε η Αρχή Πιστοποίησης, η Αρχή Ελέγχου, η Επιτροπή Παρακολούθησης και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχουν, σύμφωνα με το Άρθρο 14 του Εφαρμοστικού Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006, την κατάλληλη πρόσβαση στα λογιστικά έγγραφα των έργων και άλλα δεδομένα υλοποίησης που καταχωρούνται στο ΟΠΣ.
- Μεριμνά για την υλοποίηση των τυχόν αναγκαίων αλλαγών και προσαρμογών του ΟΠΣ, όπως αυτές προκύπτουν από τις εμπειρίες των χρηστών και από τα προβλήματα που αυτοί συναντούν κατά τη χρήση του.
- Τη διασφάλιση ότι οι Δικαιούχοι και οι άλλοι φορείς που εμπλέκονται στην υλοποίηση έργων τηρούν είτε χωριστό λογιστικό σύστημα είτε επαρκή λογιστική κωδικοποίηση για όλες τις συναλλαγές που έχουν σχέση με το έργο, με την επιφύλαξη των εθνικών λογιστικών κανόνων. Στο πλαίσιο αυτό η Διαχειριστική Αρχή μεριμνά μέσω των κατάλληλων οδηγιών και κατευθυντήριων γραμμών προς τους Ενδιάμεσους Φορείς για τα ακόλουθα:
 - οι Δικαιούχοι που ανήκουν στο δημόσιο τομέα και έχουν υποχρέωση να τηρούν το ενιαίο λογιστικό σύστημα δημιουργούν ειδική λογιστική μερίδα για κάθε συγχρηματοδοτούμενο έργο.
 - οι Δικαιούχοι που δεν ανήκουν στο δημόσιο τομέα και δεν έχουν υποχρέωση να τηρούν το ενιαίο λογιστικό σύστημα, να δημιουργούν κατάλληλη λογιστική κωδικοποίηση, με την έγκριση του έργου, την οποία υποχρεούνται να τηρούν.
- Τη διασφάλιση ότι οι αξιολογήσεις των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που αναφέρονται στο άρθρο 48 παρ. 3 του Κανονισμού 1083/2006, εκτελούνται σύμφωνα με το άρθρο 47 του ίδιου Κανονισμού με βάση τη διαδικασία που προβλέπεται στην παράγραφο 7.5 του παρόντος κεφαλαίου.
- Τον καθορισμό διαδικασιών για τη διασφάλιση της τήρησης όλων των εγγράφων σχετικά με τις δαπάνες και τους λογιστικούς ελέγχους που απαιτούνται για τη διασφάλιση επαρκούς διαδρομής ελέγχου σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 90 του Κανονισμού 1083/2006. Στο πλαίσιο αυτό η Διαχειριστική Αρχή εκδίδει σχετικές οδηγίες και κατευθυντήριες γραμμές προς τους Ενδιάμεσους Φορείς και Δικαιούχους λαμβάνοντας υπόψη την υφισταμένη νομοθεσία και κανονισμούς του Κράτους.
- Τη διασφάλιση ότι η Αρχή Πιστοποίησης λαμβάνει όλες τις αναγκαίες πληροφορίες σχετικά με τις διαδικασίες και τις επαληθεύσεις που πραγματοποιούνται σε σχέση με τη δαπάνη για σκοπούς πιστοποίησης. Στο πλαίσιο αυτό η ΔΑ θα βεβαιώνει ότι, για τις δαπάνες που περιλαμβάνονται σε κάθε δήλωση δαπανών, έχουν τηρηθεί όλες οι διαδικασίες για την επαλήθευση της πραγματοποίησής τους, όπως αυτές θα καθορισθούν με αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου και θα εξειδικευθούν με Εγκυκλίους της ΔΑ, και ότι τα αποτελέσματα των επαληθεύσεων που θα διενεργούνται σύμφωνα με τις διαδικασίες αυτές επαληθεύουν την ορθότητα, νομιμότητα και κα-

νονικότητα των δαπανών, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Άρθρου 60 του Κανονισμού 1083/2006. Πιο συγκεκριμένα, η εν λόγω βεβαίωση θα γίνεται στη βάση των επαληθεύσεων που έχουν διενεργηθεί από τους ΕΦ και των δειγματοληπτικών επαληθεύσεων που η ΔΑ θα πραγματοποιεί για να έχει λογικές διαβεβαιώσεις ως προς την ορθότητα, νομιμότητα και κανονικότητα των δαπανών.

- Την καθοδήγηση των εργασιών της Επιτροπής Παρακολούθησης και τον εφοδιασμό της με τα απαιτούμενα έγγραφα, τα οποία καθιστούν δυνατή την παρακολούθηση της ποιότητας υλοποίησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος και της επίτευξης των στόχων του. Στα πλαίσια αυτά θα έχει την προεδρία και γραμματεία της Επιτροπής Παρακολούθησης.
- Τη σύνταξη και, μετά την έγκριση της Επιτροπής Παρακολούθησης, υποβολή στην Επιτροπή των Ετήσιων και Τελικών Εκθέσεων σχετικά με την υλοποίηση. Οι Ενδιάμεσοι Φορείς είναι υποχρεωμένοι να συνεισφέρουν στη σύνθεση των Ετήσιων και Τελικών Εκθέσεων Εκτέλεσης όσον αφορά τις παρεμβάσεις που θα έχουν υπό την ευθύνη τους.
- Τη διασφάλιση της συμμόρφωσης προς τις απαιτήσεις ενημέρωσης και δημοσιότητας που ορίζονται στο άρθρο 69 του Κανονισμού 1083/2006 και εξειδικεύονται στο Κεφάλαιο II, Τμήμα 1 του Εφαρμοστικού Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1828/06. Στο πλαίσιο αυτό η ΔΑ, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 7.9, θα ενεργεί ως ακολούθως:
 - Εκπονεί και υποβάλλει στη Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε συνεργασία με τους Ενδιάμεσους Φορείς, Επικοινωνιακό Σχέδιο σύμφωνα με τις πρόνοιες του Άρθρου 2 του Εφαρμοστικού Κανονισμού (ΕΚ) 1828/06. Το Επικοινωνιακό Σχέδιο είναι δυνατό να καλύπτει και τα δυο Επιχειρησιακά Προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).
 - Συντονίζει και παρακολουθεί την υλοποίηση του Επικοινωνιακού Σχεδίου.
 - Εκδίδει τις κατάλληλες οδηγίες προς τους Ενδιάμεσους Φορείς και τους Δικαιούχους, με βάση τις αρχές που καθορίζονται στις πρόνοιες των Άρθρων 5-9 του Εφαρμοστικού Κανονισμού (ΕΚ) 1828/06. Η διενέργεια των δράσεων πληροφόρησης και δημοσιότητας στο επίπεδο των κατηγοριών παρεμβάσεων αποτελεί ευθύνη των ΕΦ.
- Την οργάνωση της ετήσιας συνάντησης διαχείρισης με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την παρακολούθηση της υλοποίησης, από την Αρχή Πιστοποίησης, τους Ενδιάμεσους Φορείς και τους Δικαιούχους, των αιτιολογημένων συστάσεων σύμφωνα με το Άρθρο 68 του Κανονισμού 1083/2006.
- Την υποβολή στην Αρχή Πιστοποίησης των παρατυπιών που εντοπίζονται.

7.2.3 Ενδιάμεσοι Φορείς

Ορισμός

Ως **Ενδιάμεσος Φορέας** ο οποίος θα εκτελεί καθήκοντα που του εκχωρούνται από τη ΔΑ, (σύμφωνα με τις πρόνοιες των Άρθρων 2.6 και 59.2 του Κανονισμού 1083/2006), ορίζεται το **Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων**. Ο Γενικός Διευθυντής του εν λόγω Υπουργείου έχει τη συνολική ευθύνη για τη λειτουργία του Ενδιάμεσου Φορέα.

Για τη διαχείριση των επιμέρους παρεμβάσεων του ΕΠ που περιλαμβάνουν καθεστώτα ενίσχυσης

δυνάμει του άρθρου 87 της Συνθήκης, θα οριστούν επιπρόσθετοι Ενδιάμεσοι Φορείς υπό την εποπτεία του πιο πάνω ορισθέντος Ενδιαμέσου Φορέα και υπό την ευθύνη της Διαχειριστικής Αρχής.

Καθήκοντα

Τα καθήκοντα του κάθε Ενδιαμέσου Φορέα διαμορφώνονται ανάλογα με τη φύση των παρεμβάσεων και των δικαιούχων του τομέα ευθύνης τους. Σημειώνεται ότι τα εκχωρούμενα στους ΕΦ καθήκοντα εκτελούνται στη βάση γραπτών κατευθυντήριων οδηγιών και διαδικασιών, με ευθύνη και εποπτεία της ΔΑ. Ενδεικτικά, ο κάθε ΕΦ θα είναι υπεύθυνος για:

- Την αξιολόγηση και έγκριση έργων για ένταξη στο ΕΠ, με βάση τα προβλεπόμενα στη παράγραφο 7.3. του παρόντος κεφαλαίου και μέσα στα πλαίσια και τις κατευθύνσεις που καθορίζει η ΔΑ. Ειδικότερα θα έχει την ευθύνη για:
 - Τη σύνταξη και δημοσίευση προσκλήσεων υποβολής προτάσεων για ένταξη έργων στο ΕΠ.
 - Την αξιολόγηση και έγκριση έργων με βάση τα εγκεκριμένα από την Επιτροπή Παρακολούθησης κριτήρια επιλογής έργων
 - Την αποτίμηση, πριν από την έκδοση της Απόφασης Ένταξης, της ικανότητας και επάρκειας του Δικαιούχου να διαχειριστεί κατάλληλα (από διοικητική, οικονομική και τεχνική άποψη) το προτεινόμενο έργο
 - Την έκδοση Απόφασης Ένταξης Έργου στην οποία θα περιέχονται οι όροι χρηματοδότησης του έργου σύμφωνα με το Άρθρο 13.1 του Εφαρμοστικού Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1828/06
 - Τη διασφάλιση της κανονικότητας και συμβατότητας των έργων που πρόκειται να ενταχθούν με τις εθνικές και κοινοτικές πολιτικές/κανόνες, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις που καθορίζονται από τη ΔΑ
 - Τη μεταφορά των πιστώσεων που αφορούν την κοινοτική συμμετοχή ή ανάλογα με τη περίπτωση τη συνολική δημόσια δαπάνη στους Δικαιούχους, στην περίπτωση που αυτοί είναι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης ή ημικρατικοί φορείς ή ιδιώτες.
- Τη διενέργεια επαληθεύσεων σύμφωνα με το Άρθρο 13.2 του Εφαρμοστικού Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και με βάση τις οδηγίες και κατευθύνσεις της ΔΑ. Οι επαληθεύσεις που θα διενεργεί κάθε ΕΦ θα περιλαμβάνουν α) διοικητικές επαληθεύσεις για βεβαίωση της κάθε δήλωσης δαπανών από τους Δικαιούχους β) δειγματοληπτικές επιτόπιες επαληθεύσεις επιμέρους έργων και γ) βεβαίωση των πραγματοποιηθέντων δαπανών στην Διαχειριστική Αρχή. Οι επαληθεύσεις θα καλύπτουν τις διοικητικές, δημοσιονομικές, τεχνικές και φυσικές πτυχές των έργων και θα ελέγχονται τα ακόλουθα:
 - η επιλεξιμότητα των δαπανών σύμφωνα με τους Κανονισμούς της ΕΕ και τους σχετικούς εθνικούς κανόνες
 - η νομιμότητα και η κανονικότητα των έργων και διαδικασιών, καθώς και η συμβατότητά τους με τις Εθνικές και Κοινοτικές Πολιτικές
 - το φυσικό αντικείμενο του συγχρηματοδοτούμενου έργου
 - η τήρηση όλων των όρων της Απόφασης Ένταξης
 - η τήρηση όλων των εγγράφων σχετικά με τις δαπάνες και τους λογιστικούς ελέγχους για τη διασφάλιση επαρκούς διαδρομής ελέγχου

- η τήρηση χωριστής λογιστικής μερίδας
- Την παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης των έργων των Δικαιούχων, με έμφαση στη συστηματική παρακολούθηση της έγκαιρης απορρόφησης των κονδυλίων σύμφωνα με χρηματοδοτικό σχεδιασμό του ΕΠ και του κανόνα $n+3/n+2$ και την τήρηση, στα πλαίσια των οδηγιών της ΔΑ, αναλυτικών στοιχείων παρακολούθησης και δεδομένων/δεικτών για τη υλοποίηση των έργων στο ΟΠΣ. Τα εν λόγω στοιχεία θα καταχωρούνται και θα αποθηκεύονται με βάση τυποποιημένα Δελτία Παρακολούθησης για το οικονομικό και φυσικό αντικείμενο των έργων, τα οποία υποχρεούται ο κάθε Δικαιούχος να αποστέλλει. Κάθε ΕΦ θα έχει την ευθύνη εντοπισμού των τυχόν αποκλίσεων από την προγραμματισμένη πορεία υλοποίησης, την επισήμανση διορθωτικών μέτρων που πρέπει να λάβουν οι Δικαιούχοι και την παρακολούθηση της αποτελεσματικής εφαρμογής τους, ώστε να διασφαλίζεται η επίτευξη των στόχων του ΕΠ.
- Τη διασφάλιση ότι οι Δικαιούχοι που ανήκουν στο δημόσιο τομέα τηρούν το ενιαίο λογιστικό σύστημα και δημιουργούν, με βάση τις διαδικασίες που καθορίζει η ΔΑ ειδική λογιστική μερίδα για κάθε συγχρηματοδοτούμενο έργο, καθώς και διασφάλιση της τήρησης χωριστής λογιστικής μερίδας για τους Δικαιούχους που δεν είναι υποχρεωμένοι να τηρούν το ενιαίο λογιστικό σύστημα.
- Τη διενέργεια των δράσεων πληροφόρησης και δημοσιότητας στο ευρύτερο επίπεδο των κατηγοριών παρεμβάσεων ευθύνης κάθε ΕΦ σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 7.9. Παροχή επίσης υποστήριξης στους Δικαιούχους για την υλοποίηση των δράσεων πληροφόρησης και δημοσιότητας στο επίπεδο των έργων τους.
- Την υποβολή προς τη Διαχειριστική Αρχή, όλων των αναγκαίων πληροφοριών και δεδομένων για την ετοιμασία των Ετήσιων Εκθέσεων και της Τελικής Έκθεσης Εκτέλεσης, για τις παρεμβάσεις που θα έχουν υπό την ευθύνη τους.
- Την υποβολή στη Διαχειριστική Αρχή όλων των αναγκαίων πληροφοριών και δεδομένων που απαιτούνται για την ετήσια συνάντηση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την υλοποίηση των αιτιολογημένων συστάσεων της, σύμφωνα με τις οδηγίες της Διαχειριστικής Αρχής.
- Την έγκαιρη εξασφάλιση από τους Δικαιούχους των απαιτούμενων πιστώσεων, κάτω από κατάλληλο άρθρο και κεφάλαιο του κρατικού προϋπολογισμού, για τη χρηματοδότηση και υλοποίηση των έργων, στις περιπτώσεις Δικαιούχων που είναι Κυβερνητικά Τμήματα/Υπηρεσίες.
- Την υποβολή στην Αρχή Πιστοποίησης των παρατυπιών που εντοπίζονται.

7.2.4 Αρχή Πιστοποίησης

Ορισμός

Ως Αρχή Πιστοποίησης ορίζεται το Γενικό Λογιστήριο της Κυπριακής Δημοκρατίας (Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου Αρ. 65.106 στις 28 Φεβρουαρίου 2007). Τα καθήκοντα της Αρχής Πιστοποίησης θα τα εκτελεί ειδική υπηρεσία του Γενικού Λογιστηρίου.

Αρμοδιότητες/Καθήκοντα

Η Αρχή Πιστοποίησης, σύμφωνα με τον Κανονισμό 1083/2006, και κυρίως με το άρθρο 61, είναι υπεύθυνη για:

- Την κατάρτιση και την υποβολή πιστοποιημένων δηλώσεων δαπανών και αιτήσεων πληρωμών στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή

- Την πιστοποίηση ότι:
 - Η δήλωση δαπανών είναι ακριβής, είναι προϊόν αξιόπιστων λογιστικών συστημάτων και στηρίζεται σε επαληθεύσιμα δικαιολογητικά,
 - Οι δηλωθείσες δαπάνες συμμορφώνονται προς τους ισχύοντες κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες και διενεργήθηκαν για έργα που επελέγησαν για χρηματοδότηση σύμφωνα με τα κριτήρια που εφαρμόζονται στο πρόγραμμα και πληρούν τους ισχύοντες κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες
- Τη διασφάλιση, για σκοπούς πιστοποίησης, ότι έχει λάβει επαρκείς πληροφορίες από τη Διαχειριστική Αρχή σχετικά με τις διαδικασίες που εφαρμόστηκαν και τις επαληθεύσεις που πραγματοποιήθηκαν όσον αφορά τις δαπάνες που περιλαμβάνονται στις δηλώσεις δαπανών
- Το συνυπολογισμό, για σκοπούς πιστοποίησης, των αποτελεσμάτων όλων των ελέγχων που διενεργήθηκαν από την Αρχή Ελέγχου ή υπό την ευθύνη της
- Την τήρηση, σε ηλεκτρονική μορφή, λογιστικών μητρώων για τις δαπάνες που υποβάλλονται στην Επιτροπή
- Την τήρηση μητρώου των ποσών που μπορούν να ανακτηθούν και των ποσών που αποσύρονται μετά από ακύρωση του συνόλου ή μέρους της συνεισφοράς για ένα έργο. Τα ανακτηθέντα ποσά επιστρέφονται στο γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης πριν από το κλείσιμο του Επιχειρησιακού Προγράμματος, με αφαίρεσή τους από την επόμενη κατάσταση δαπανών.
- Τη συλλογή όλων των παρατυπιών που εντοπίζονται τόσο από την ίδια όσο και από όλους τους άλλους Φορείς που εμπλέκονται, και την κοινοποίηση τους στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή σύμφωνα με τις πρόνοιες του Άρθρου 70 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/06 και όπως αυτές εξειδικεύονται στο Τμήμα 4 του Εφαρμοστικού Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006. Στα πλαίσια αυτά των καθηκόντων της θα έχει επίσης τη γενική ευθύνη για έκδοση σχετικών οδηγιών και για τη γενική παρακολούθηση των σχετικών ενεργειών που έχουν ληφθεί για τις παρατυπίες που εντοπίζονται.

Τα καθήκοντα της Αρχής Πιστοποίησης σχετικά με την χρηματοοικονομική διαχείριση των ΕΠ και τις χρηματοδοτικές ροές εξειδικεύονται περαιτέρω στην παρ. 7.6.

7.2.5 Αρχή Ελέγχου

Ορισμός

Ως Αρχή Ελέγχου, κοινή για όλα τα ΕΠ, ορίζεται η **Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου** της Κυπριακής Δημοκρατίας (Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου Αρ. 65.106. στις 28 Φεβρουαρίου 2007). Η Αρχή Ελέγχου έχει πλήρη λειτουργική ανεξαρτησία τόσο από τη Διαχειριστική Αρχή όσο και από την Αρχή Πιστοποίησης.

Αρμοδιότητες /Καθήκοντα

Η Αρχή Ελέγχου, σύμφωνα με το άρθρο 62 του Κανονισμού 1083/2006, είναι υπεύθυνη για τα ακόλουθα:

- Τη διασφάλιση της εκτέλεσης ελέγχων για την επαλήθευση της ουσιαστικής λειτουργίας του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου του ΕΠ

- Τη διασφάλιση ότι οι έλεγχοι των έργων πραγματοποιούνται σε κατάλληλο δείγμα για την επαλήθευση των δηλωνόμενων δαπανών
- Την υποβολή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εντός εννέα μηνών από την έγκριση του Επιχειρησιακού Προγράμματος, στρατηγικής ελέγχου που καλύπτει τους φορείς οι οποίοι θα εκτελέσουν τους ελέγχους που αναφέρονται πιο πάνω, τη μέθοδο που θα χρησιμοποιηθεί, τη μέθοδο δειγματοληψίας για ελέγχους των έργων, καθώς και ενδεικτικό προγραμματισμό των ελέγχων προκειμένου να διασφαλίζεται ο έλεγχος των κυριότερων φορέων, καθώς και η ομοιόμορφη κατανομή των ελέγχων καθ' όλη την περίοδο προγραμματισμού. Επισημαίνεται ότι θα εφαρμοσθεί ένα ενιαίο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου και για τα δύο ΕΠ του ΕΣΠΑ και κατά συνέπεια θα υποβληθεί μία μόνον στρατηγική λογιστικού ελέγχου
- Έως τις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους από το 2008 έως το 2015:
 - Την υποβολή, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ετήσιας έκθεσης ελέγχου στην οποία παρατίθενται τα πορίσματα των ελέγχων που πραγματοποιήθηκαν κατά το προηγούμενο δωδεκάμηνο που λήγει στις 30 Ιουνίου του συγκεκριμένου έτους σύμφωνα με τη στρατηγική ελέγχου του επιχειρησιακού προγράμματος, και αναφέρονται οι τυχόν ελλείψεις που διαπιστώθηκαν στα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου του προγράμματος. Η πρώτη έκθεση, που θα υποβληθεί στις 31 Δεκεμβρίου 2008 το αργότερο, καλύπτει την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου 2007 έως τις 30 Ιουνίου 2008. Οι πληροφορίες που αφορούν τους λογιστικούς ελέγχους που διεξάγονται μετά την 1η Ιουλίου 2015 περιλαμβάνονται στην τελική έκθεση ελέγχου η οποία υποστηρίζει τη δήλωση κλεισίματος του ΕΠ.
 - Γνωμοδότηση, βάσει των ελέγχων που έχουν πραγματοποιηθεί με ευθύνη της, ως προς το κατά πόσον το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου λειτουργεί ουσιαστικά, ώστε να διασφαλίζει επαρκώς το γεγονός ότι οι καταστάσεις δαπανών που υποβάλλονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι ορθές και, συνεπώς, ότι οι σχετικές συναλλαγές είναι νόμιμες και κανονικές
 - Υποβολή, ανάλογα με την περίπτωση και δυνάμει του άρθρου 86α του Γενικού Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006, δήλωσης μερικού κλεισίματος, η οποία αξιολογεί τη νομιμότητα και κανονικότητα των σχετικών δαπανών. Δεδομένου ότι το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου θα είναι κοινό και για τα δύο ΕΠ του ΕΣΠΑ, οι προαναφερθείσες εκθέσεις, γνωμοδοτήσεις και δηλώσεις θα είναι κοινές για όλα τα ΕΠ.
- Την υποβολή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το αργότερο έως την 31η Μαρτίου 2017, δήλωσης κλεισίματος του ΕΠ, στην οποία αξιολογείται η εγκυρότητα της αίτησης πληρωμής του τελικού υπολοίπου, καθώς και η νομιμότητα και κανονικότητα των σχετικών συναλλαγών που καλύπτονται από την τελική κατάσταση δαπανών, η οποία υποστηρίζεται από έκθεση τελικού ελέγχου.
- Την υποβολή στην Αρχή Πιστοποίησης των παρατυπιών που εντοπίζονται

Η Αρχή Ελέγχου θα διασφαλίσει ότι το έργο του ελέγχου λαμβάνει υπόψη διεθνώς αποδεκτά πρότυπα ελέγχου.

7.2.6 Αρχή υπεύθυνη για την πιστοποίηση του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου

Η Αρχή Ελέγχου θα είναι αρμόδια για την υποβολή της έκθεσης αξιολόγησης του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 71 παρ. 2 του Κανονισμού 1083/2006, όπως εξειδικεύονται στο άρθρο 25 του Εφαρμοστικού Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006, και την πιστοποίηση του συστήματος.

7.2.7 Φορέας υπεύθυνος για την είσπραξη των πληρωμών από την ΕΕ

Ο υπεύθυνος φορέας για την είσπραξη των πληρωμών από την ΕΕ είναι το **Γενικό Λογιστήριο της Κυπριακής Δημοκρατίας ως η Αρχή Πιστοποίησης**. Η Αρχή Πιστοποίησης θα είναι επίσης υπεύθυνη για την υποβολή, το αργότερο στις 30 Απριλίου κάθε έτους, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προσωρινών προβλέψεων για τις μελλοντικές αιτήσεις πληρωμών, σύμφωνα με το Άρθρο 76 παρ. 3 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006, με βάση τα σχετικά στοιχεία που θα του αποστέλλονται από τη ΔΑ.

7.2.8 Φορείς που φέρουν την ευθύνη για την καταβολή των πληρωμών στους δικαιούχους

Η επιλέξιμη εθνική και κοινοτική συμμετοχή για όλα τα έργα που εντάσσονται στο ΕΠ αποτελούν δημόσιες δαπάνες, οι οποίες χρηματοδοτούνται στο σύνολο τους, σε πρώτο στάδιο (προ-χρηματοδότηση), είτε από τον Κρατικό Προϋπολογισμό είτε από τον προϋπολογισμό των κατά περίπτωση φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Οι πληρωμές προς τους Δικαιούχους θα πραγματοποιούνται, σε πρώτο στάδιο, αποκλειστικά από εθνικούς πόρους. Σχετικές πρόνοιες για το σύνολο των προβλεπόμενων ετήσιων πληρωμών (κοινοτικών και εθνικών) προς τους Δικαιούχους θα γίνονται στους προϋπολογισμούς των αρμοδίων κατά περίπτωση φορέων. Το Γραφείο Προγραμματισμού θα μεριμνά για την εξασφάλιση των σχετικών πιστώσεων στον κρατικό προϋπολογισμό με την ένταξη κάθε έργου στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για τους δικαιούχους και Ενδιάμεσους Φορείς που είναι Κυβερνητικά Τμήματα.

Τα Κυβερνητικά Τμήματα/Υπηρεσίες, που είναι Δικαιούχοι μεριμνούν, μέσω της νενομισμένης διαδικασίας, για την εξασφάλιση των απαιτούμενων πιστώσεων, κάτω από κατάλληλο άρθρο και κεφάλαιο του κρατικού προϋπολογισμού, για τη χρηματοδότηση και υλοποίηση των έργων τους. Ο αρμόδιος ΕΦ βεβαιώνεται ότι οι Δικαιούχοι, έχουν προβεί στις κατάλληλες διαδικασίες για την έγκαιρη εξασφάλιση των σχετικών πιστώσεων. Επίσης τα Κυβερνητικά Τμήματα/Υπηρεσίες, που είναι ενδιάμεσοι φορείς μεριμνούν μέσω της νενομισμένης διαδικασίας για την εξασφάλιση των απαιτούμενων πιστώσεων, κάτω από κατάλληλο άρθρο και κεφάλαιο του κρατικού προϋπολογισμού, για τη χρηματοδότηση και υλοποίηση των σχεδίων χορηγιών ευθύνης τους.

Στις περιπτώσεις Δικαιούχων που είναι ημικρατικοί οργανισμοί, οργανισμοί δημοσίου δικαίου ή φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, ο ΕΦ βεβαιώνεται ότι οι Δικαιούχοι έχουν φροντίσει για την έγκαιρη διασφάλιση των απαιτούμενων πιστώσεων στον προϋπολογισμό τους.

Στην περίπτωση που οι Δικαιούχοι είναι Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή ημικρατικοί οργανισμοί ή οργανισμοί δημοσίου δικαίου, οι ΕΦ αναλαμβάνουν την πληρωμή των ποσών που αφορούν τη Κοινοτική συμμετοχή στο ποσοστό που συμφωνείται για κάθε έργο.

Στην περίπτωση που οι Δικαιούχοι είναι ιδιώτες ή άλλοι φορείς που δικαιούνται χορηγία με βάση Σχέδιο Χορηγιών, οι ΕΦ αναλαμβάνουν την πληρωμή των ποσών που αφορούν τη συνολική δημόσια δαπάνη.

Όταν παραλαμβάνεται η κοινοτική συνδρομή, με οδηγία του Γενικού Λογιστηρίου, το ανάλογο ποσό που έχει ήδη καταβληθεί από τους Δικαιούχους ή/και τους ΕΦ (με βάση τη διαδικασία που αναφέρεται πιο πάνω), καταχωρείται ως έσοδο στον κρατικό προϋπολογισμό και ταυτόχρονα μεταφέρεται στον τραπεζικό λογαριασμό του Κράτους από τους τραπεζικούς λογαριασμούς όπου είχαν αρχικά εμβασθεί, οι κοινοτικοί πόροι από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

7.3 ΕΝΤΑΞΗ ΕΡΓΩΝ

7.3.1 Έγκριση των Κριτηρίων Επιλογής των Έργων

Η Επιτροπή Παρακολούθησης, μετά από σχετική εισήγηση της ΔΑ, εγκρίνει εντός έξι μηνών από την έγκριση του ΕΠ τα κριτήρια επιλογής προς ένταξης έργων στον κάθε Άξονα Προτεραιότητας και εγκρίνει τις τυχόν αναθεωρήσεις των κριτηρίων αυτών σύμφωνα με τις ανάγκες του προγραμματισμού.

7.3.2 Έκδοση Κατευθυντήριων Οδηγιών από τη ΔΑ

Η ΔΑ, με στόχο την εξειδίκευση, αποσαφήνιση και κατά το δυνατόν ομοιογενή εφαρμογή των διαδικασιών ένταξης έργων σύμφωνα με τις πρόνοιες του ΕΠ και με όσα απορρέουν από το εθνικό και κοινοτικό κανονιστικό πλαίσιο, θα εκδώσει αναλυτικές οδηγίες ως προς τα ακόλουθα θέματα:

- Τυποποίηση του περιεχομένου της Πρόσκλησης Υποβολής Προτάσεων και έκδοση σχετικού πρότυπου
- Τυποποίηση της αίτησης ένταξης έργου και έκδοση τυποποιημένου Τεχνικού Δελτίου Έργου
- Καθορισμός του πλαισίου και της μεθοδολογίας / τύπου αξιολόγησης των προτεινομένων έργων. Το πλαίσιο αξιολόγησης των έργων θα περιλαμβάνει μεταξύ άλλων, την εξειδίκευση των κριτηρίων επιλογής που εγκρίθηκαν από την Επιτροπή Παρακολούθησης, την μεθοδολογία αξιολόγησης των έργων και οδηγίες σε θέματα που άπτονται του χρονικού και κοστολογικού προγραμματισμού των έργων και της προβλεπόμενης απορρόφησης των δαπανών, με έμφαση στην τήρηση του κανόνα $n+3/n+2$
- Καθορισμός, όπου είναι αναγκαίο, δυνητικών Δικαιούχων ανά ομάδες/κατηγορίες έργων
- Καθορισμός ειδικών κριτηρίων για την διακριτικότητα
- Τυποποίηση της Απόφασης Ένταξης

7.3.3 Σύνταξη Προσκήσεων Υποβολής Προτάσεων

Η σύνταξη των προσκήσεων υποβολής προτάσεων και η εξειδίκευση του περιεχομένου τους, συμπεριλαμβανομένης της εξειδίκευσης των κριτηρίων επιλογής θα γίνεται από τον κατά περίπτωση αρμόδιο ΕΦ.

Ο αρμόδιος ΕΦ καλεί τους δυνητικούς Δικαιούχους για εκδήλωση ενδιαφέροντος και υποβολή προτάσεων. Ανάλογα με τη φύση των έργων και την κατηγορία των Δικαιούχων (π.χ. δημόσιος τομέας, ιδιώτες κλπ.), η πρόσκληση θα τυγχάνει της κατάλληλης δημοσιότητας.

Ο ΕΦ θα διασφαλίζει ότι παρέχονται στους δυνητικούς Δικαιούχους σαφείς και λεπτομερείς πληροφορίες για το όλο πλαίσιο χρηματοδότησης, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Άρθρου 5.2 του Εφαρμοστικού Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006.

7.3.4 Υποβολή Προτάσεων από τους Δυνητικούς Δικαιούχους

Οι δυνητικοί Δικαιούχοι ετοιμάζουν τις προτάσεις τους, με βάση τα αναφερόμενα στις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων. Κατά τη διαδικασία ετοιμασίας της πρότασης μπορούν να ζητήσουν

βοήθεια και τεχνική υποστήριξη από το αρμόδιο τμήμα του ΕΦ. Οι προτάσεις υποβάλλονται προς αξιολόγηση στον αρμόδιο ΕΦ.

7.3.5 Αξιολόγηση Προτάσεων

Η αξιολόγηση των προτάσεων που υποβλήθηκαν από τους δυνητικούς Δικαιούχους γίνεται με μέριμνα και ευθύνη του αρμόδιου ΕΦ. Στα πλαίσια της διασφάλισης ανοικτών, διαφανών και αντικειμενικών διαδικασιών αξιολόγησης, ο αρμόδιος ΕΦ θα ακολουθήσει ένα από τα ακόλουθα είδη αξιολόγησης, συμφωνά με το πλαίσιο που καθορίζεται για κάθε κατηγορία παρέμβασης από τη ΔΑ:

- Άμεση Αξιολόγηση: Αυτοτελής αξιολόγηση κάθε πρότασης με την υποβολή της.
- Συγκριτική Αξιολόγηση: Αξιολόγηση των προτάσεων μετά τη λήξη της προθεσμίας υποβολής προτάσεων με στόχο την κατάταξη/ιεράρχησή τους.

Τονίζεται ότι οι παραπάνω ενέργειες του ΕΦ γίνονται πάντα στη βάση των οδηγιών της παρ. 7.3.2. Ο τύπος της αξιολόγησης που θα επιλεγεί από τη ΔΑ θα εξαρτάται από τη φύση και την κατηγορία των έργων, καθώς και από τον αριθμό των δυνητικών Δικαιούχων που περιλαμβάνονται στην πρόσκληση. Η διαδικασία συγκριτικής αξιολόγησης θα ακολουθείται κατεξοχήν σε περιπτώσεις ομοειδών έργων με κοινά χαρακτηριστικά, όπως μέγεθος και αντικείμενο των έργων, για τις οποίες η σύγκριση είναι ευχερέστερη. Επίσης, η συγκριτική αξιολόγηση θα ακολουθείται στις περιπτώσεις έργων που έχουν σχετικά βραχύ και ταυτόχρονο χρονοδιάγραμμα ωρίμανσης. Η διαδικασία της συγκριτικής αξιολόγησης δεν θα εφαρμόζεται στις περιπτώσεις έργων/δράσεων που αναφέρονται ρητά στο ΕΠ ή στις περιπτώσεις που υπάρχει μόνο ένας δυνητικός Δικαιούχος. Η επιλογή του τύπου αξιολόγησης αποτελεί ευθύνη της ΔΑ σε συνεργασία με τον αρμόδιο ΕΦ στη βάση των οδηγιών της παρ. 7.3.2.

Ο ΕΦ θα εξετάζει τις αιτήσεις στη βάση των εγκεκριμένων κριτηρίων επιλογής, όπως έχουν εξειδικευθεί στις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων.

7.3.6 Απόφαση Ένταξης/Χρηματοδότησης Έργου

Εντός εύλογου χρονικού διαστήματος από την υποβολή της αίτησης, ο ΕΦ ολοκληρώνει τη διαδικασία αξιολόγησης και εκδίδει τη σχετική Απόφαση Ένταξης στην οποία περιέχονται όλοι οι όροι χρηματοδότησης και οι υποχρεώσεις του Δικαιούχου προς τον ΕΦ. Στο πλαίσιο της διαδικασίας αξιολόγησης, ο ΕΦ βεβαιώνεται ότι ο Δικαιούχος είναι σε θέση να ικανοποιήσει τους όρους που περιέχονται σε αυτή και να διαχειριστεί κατάλληλα (από διοικητική, οικονομική και τεχνική άποψη) το προτεινόμενο έργο. Στις περιπτώσεις Δικαιούχων που είναι Κυβερνητικά Τμήματα/Υπηρεσίες ταυτόχρονα με την υποβολή αίτησης/πρότασης για συγχρηματοδότηση έργου υποβάλλεται αίτημα στη ΔΑ όπως, σε περίπτωση κατά την οποία εγκριθεί το προτεινόμενο έργο, να υπάρχουν διαθέσιμες οι απαραίτητες πιστώσεις από τον κρατικό προϋπολογισμό μέσω των σχετικών διαδικασιών.

Αμέσως μετά, η Απόφαση Ένταξης γνωστοποιείται στο Δικαιούχο και κοινοποιείται στη ΔΑ. Νοείται ότι στις περιπτώσεις Κυβερνητικών Τμημάτων/Υπηρεσιών ο ΕΦ βεβαιώνεται για την εξασφάλιση της εθνικής συγχρηματοδότησης από τον κρατικό προϋπολογισμό πριν την αποστολή της Απόφασης Ένταξης. Ο ΕΦ έχει την ευθύνη να διασφαλίσει την καταχώρηση των σχετικών στοιχείων του έργου (Τεχνικό Δελτίο Έργου) στο ΟΠΣ.

Εάν το προτεινόμενο έργο κρίνεται ανεπαρκές για ένταξη, ο ΕΦ ενημερώνει άμεσα το Δικαιούχο, με κοινοποίηση στη ΔΑ, για την απόρριψη του έργου, με σχετική αιτιολόγηση. Όπου κρίνεται ανα-

γκαίο καλεί το Δικαιούχο για επανυποβολή διορθωμένης και συμπληρωμένης αίτησης υποβολής πρότασης.

7.4 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

7.4.1 Επιτροπή Παρακολούθησης

Ορίζεται, με βάση τις πρόνοιες του Άρθρου 63 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006 μία κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης και για τα δύο ΕΠ του ΕΣΠΑ. Η Επιτροπή Παρακολούθησης συστήνεται εντός τριών (3) μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης από την ΕΕ της απόφασης έγκρισης του ΕΠ. Τα καθήκοντα της Επιτροπής Παρακολούθησης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Άρθρο 65 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006, είναι τα ακόλουθα:

- Εξετάζει και εγκρίνει, μετά από σχετική εισήγηση της ΔΑ, τα κριτήρια για την επιλογή των προς χρηματοδότηση έργων εντός έξι μηνών από την έγκριση του ΕΠ και εγκρίνει τις τυχόν αναθεωρήσεις των κριτηρίων αυτών σύμφωνα με τις ανάγκες του προγραμματισμού
- Εξετάζει σε περιοδική βάση την πρόοδο που σημειώθηκε στην επίτευξη των ειδικών στόχων του Επιχειρησιακού Προγράμματος, με βάση τα έγγραφα που υποβάλλει η ΔΑ
- Εξετάζει τα αποτελέσματα της υλοποίησης, ιδίως όσον αφορά την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται για κάθε Άξονα Προτεραιότητας, καθώς και τις αξιολογήσεις που αναφέρονται στο Άρθρο 48 παρ. 3 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006
- Εξετάζει και εγκρίνει τις Ετήσιες και την Τελική Έκθεση Εκτέλεσης που αναφέρονται στο Άρθρο 67 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006
- Ενημερώνεται σχετικά με την Ετήσια Έκθεση Ελέγχου, καθώς και για τυχόν σχετικά σχόλια τα οποία μπορεί να διατυπώσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μετά την εξέτασή της
- Μπορεί να προτείνει στη ΔΑ οποιαδήποτε αναθεώρηση ή εξέταση του ΕΠ, η οποία ενδεχομένως μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων των Ταμείων που αναφέρονται στο Άρθρο 3 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006 ή στη βελτίωση της διαχείρισής τους, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοοικονομικής διαχείρισής τους
- Εξετάζει και εγκρίνει οποιαδήποτε πρόταση για την τροποποίηση του περιεχομένου της απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τη συνεισφορά των Ταμείων

Η σύνθεση της Επιτροπής Παρακολούθησης ορίζεται με βάση σχετική εισήγηση της ΔΑ, λαμβάνοντας υπόψη το θεσμικό πλαίσιο της Κύπρου και την αρχή της εταιρικής σχέσης στη διαχείριση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των παρεμβάσεων, σε όλα τα στάδια υλοποίησης του ΕΠ. Πρόεδρος της Επιτροπής Παρακολούθησης θα είναι ο Γενικός Διευθυντής του Γραφείου Προγραμματισμού (ΔΑ). Στην Επιτροπή Παρακολούθησης συμμετέχουν:

- Γενικοί Διευθυντές αρμόδιων Υπουργείων
- Γενικοί Διευθυντές εμπλεκόμενων Ημικρατικών Οργανισμών
- Ο Γενικός Λογιστής
- Εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης
- Εκπρόσωποι των κοινωνικών και οικονομικών εταίρων

- Εκπρόσωποι μη κυβερνητικών οργανώσεων

Επιπλέον των ανωτέρω θα συμμετέχουν στην Επιτροπή Παρακολούθησης ως παρατηρητές, ο Γενικός Ελεγκτής, ο Έφορος Εσωτερικού Ελέγχου και ο Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων.

Η σύνθεση της Επιτροπής Παρακολούθησης θα έχει, κατά το δυνατόν, ισόρροπη συμμετοχή ανδρών και γυναικών. Κατά τις συνεδριάσεις της Επιτροπής Παρακολούθησης μπορεί να κληθούν να συμμετάσχουν και μη μόνιμα μέλη, π.χ. ειδικοί επιστήμονες, εμπειρογνώμονες κλπ, ανάλογα με τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Επίσης στην Επιτροπή Παρακολούθησης συμμετέχουν, χωρίς δικαίωμα ψήφου, εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων. Η Επιτροπή Παρακολούθησης λειτουργεί με βάση εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας, ο οποίος καθορίζεται σε συνεργασία με τη ΔΑ του ΕΠ, ώστε να διασφαλίζεται η εκπλήρωση των καθηκόντων της στο πλαίσιο των απαιτήσεων του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006. Ο εσωτερικός κανονισμός εγκρίνεται στην πρώτη συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης.

7.4.2. Σύστημα Παρακολούθησης

Δείκτες παρακολούθησης

Σύμφωνα με το Άρθρο 66 παρ. 2 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006, η παρακολούθηση της πορείας του ΕΠ διενεργείται με ευθύνη της ΔΑ και της Επιτροπής Παρακολούθησης.

Η παρακολούθηση του ΕΠ βασίζεται στους δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων που έχουν ήδη ορισθεί σε επίπεδο Άξονα Προτεραιότητας. Επιπλέον των δεικτών αυτών, θα ορισθεί και θα παρακολουθείται και ένας μικρός αριθμός χρηματοοικονομικών και διοικητικών δεικτών. Οι εν λόγω πρόσθετοι δείκτες θα ορισθούν από τη ΔΑ. Επίσης η ΔΑ θα εκδώσει τις αναγκαίες εγκυκλίους για τον ενιαίο καθορισμό της μεθοδολογίας υπολογισμού του συνόλου των προαναφερθέντων δεικτών. Με στόχο την καλύτερη παρακολούθηση ίσως καθοριστούν επιπρόσθετοι δείκτες, όπου αυτό είναι δυνατό. Για το σκοπό αυτό θα διεξάγονται, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο ειδικές θεματικές αξιολογήσεις.

Υπεύθυνοι για τη συλλογή των αναγκαίων στοιχείων και των υπολογισμό των προαναφερθέντων δεικτών, σε επίπεδο Άξονα Προτεραιότητας ή κατηγορίας έργων, θα είναι οι ΕΦ. Ο συνολικός υπολογισμός των δεικτών σε επίπεδο ΕΠ θα γίνεται από τη ΔΑ στη βάση των σχετικών υπολογισμών των ΕΦ.

Επισημαίνεται ότι τα πρωτογενή στοιχεία για τους παραπάνω υπολογισμούς υποβάλλονται από τους Δικαιούχους μέσω ενός τυποποιημένου Δελτίου Προόδου ανά έργο, το οποίο καταχωρείται και στο ΟΠΣ.

Εκθέσεις

Η πορεία υλοποίησης του ΕΠ θα αποτυπώνεται σε τυποποιημένες εκθέσεις προόδου, με τα ακόλουθα βήματα:

- Υποβολή Δελτίων Προόδου από το Δικαιούχο στον ΕΦ και αναφορά στις δράσεις πληροφόρησης και δημοσιότητας των Δικαιούχων
- Υπολογισμός των δεικτών παρακολούθησης, με μέριμνα και ευθύνη των αρμόδιων ΕΦ και για το σύνολο των έργων τους

- Σύνταξη και υποβολή από τον ΕΦ στη ΔΑ τυποποιημένης έκθεσης προόδου, η οποία θα περιέχει:
 - Τους δείκτες παρακολούθησης ως ανωτέρω
 - Συγκεντρωτική αναφορά για τις δράσεις πληροφόρησης και δημοσιότητας που υλοποιήθηκαν από τους Δικαιούχους και τον ΕΦ
 - Συγκεντρωτική αναφορά στα ευρήματα των επιβεβαιώσεων των δηλωθέντων δαπανών των Δικαιούχων (δελτία δαπανών)
 - Συγκεντρωτική αναφορά στα ευρήματα των δειγματοληπτικών επιτόπιων επαληθεύσεων που διενήργησε ο ΕΦ και στην πορεία υλοποίησης των σχετικών προληπτικών και διορθωτικών ενεργειών

Με βάση τυποποιημένες εκθέσεις προόδου που συντάσσονται από τους ΕΦ, θα αποτυπώνεται η συνολική εικόνα του ΕΠ σε ετήσια βάση, στην Ετήσια Έκθεση του ΕΠ, η οποία συντάσσεται με ευθύνη της ΔΑ σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Άρθρο 67 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006.

Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ)

Για την αποθήκευση των αναγκαίων δεδομένων, τον υπολογισμό των δεικτών, την εξαγωγή χρήσιμων στατιστικών συμπερασμάτων και την καταχώρηση των πορισμάτων των ελέγχων θα λειτουργεί Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ). Την ευθύνη για τη διαχείριση και λειτουργία του ΟΠΣ έχει η ΔΑ του ΕΠ. Για τον καθορισμό των κανόνων λειτουργίας του, συνεργάζεται στενά με την Αρχή Πιστοποίησης, ώστε να διασφαλίζεται η κατάλληλη επεξεργασία των δεδομένων για τους σκοπούς των αιτήσεων πληρωμών και της πιστοποίησης των δαπανών. Ειδικότερα, το ΟΠΣ υποστηρίζει τις ακόλουθες λειτουργίες:

Προγραμματισμός

Περιλαμβάνεται η δομή του ΕΠ με τους Άξονες Προτεραιότητας και όλα τα στοιχεία που περιέχονται στο υποβληθέν προγραμματικό έγγραφο και στην απόφαση έγκρισης της Επιτροπής. Επίσης περιλαμβάνονται οι χρηματοδοτικοί πίνακες του ΕΠ.

Ένταξη – Τροποποίηση Έργων

Περιλαμβάνονται όλα τα στοιχεία των έργων και οι διαδικασίες από την υποβολή μιας πρότασης από το Δικαιούχο μέχρι την έγκρισή της, καθώς και οι τροποποιήσεις της.

Παρακολούθηση

Περιλαμβάνονται οι οθόνες καταχώρησης των δελτίων δαπανών και των δελτίων προόδου των έργων και παρακολουθούνται όλα τα επίπεδα από τις συμβάσεις μέχρι το επίπεδο του Προγράμματος και του Ταμείου, με τις εκτυπώσεις των απαραίτητων εκθέσεων.

Χρηματοροές

Δημιουργούνται και φυλάσσονται οι αιτήσεις πληρωμών που υποβάλλονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Επίσης καταγράφεται η εισροή της κοινοτικής χρηματοδότησης.

Έλεγχοι

Καταγραφή των πορισμάτων των ελέγχων που πραγματοποιούν όλες οι αρμόδιες αρχές και φορείς, καθώς και της σχετικής αλληλογραφίας μέχρι την οριστικοποίηση των πορισμάτων.

Εργασίες Επιτροπών Παρακολούθησης

Καταγραφή της σύνθεσης, της ημερήσιας διάταξης και των αποφάσεων της Επιτροπής Παρακολούθησης.

7.4.3 Ετήσια Εξέταση του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Σύμφωνα με το Άρθρο 68 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006, κάθε χρόνο μετά την υποβολή της ετήσιας έκθεσης, η ΔΑ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξετάζουν από κοινού την πρόοδο υλοποίησης του ΕΠ, τα κύρια αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν κατά το προηγούμενο έτος, τη χρηματοοικονομική υλοποίηση, καθώς και οποιοδήποτε παράγοντα που μπορεί να οδηγήσει στη βελτίωση της υλοποίησης προκειμένου να επιτευχθούν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Στα εξεταζόμενα θέματα περιλαμβάνονται και όλα τα ζητήματα που ανακύπτουν από το εφαρμοζόμενο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου, με βάση την Ετήσια Έκθεση Ελέγχου. Για οποιοδήποτε σχόλιο διατυπώσει η Επιτροπή μετά την ετήσια εξέταση του ΕΠ, η ΔΑ ενημερώνει την Επιτροπή Παρακολούθησης και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τα μέτρα που λήφθηκαν σε σχέση με τα διατυπωθέντα σχόλια.

7.5 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

7.5.1 Γενικά

Για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των κοινοτικών και εθνικών πόρων προβλέπεται η διεξαγωγή αξιολογήσεων πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την υλοποίηση του ΕΠ (Άρθρα 47-49 του Κανονισμού 1083/2006). Οι αξιολογήσεις αυτές, στρατηγικής ή επιχειρησιακής φύσης, λαμβάνουν υπόψη το στόχο της βιώσιμης ανάπτυξης και τη σχετική κοινοτική νομοθεσία όσον αφορά τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και τη στρατηγική περιβαλλοντική αξιολόγηση. Πραγματοποιούνται με ευθύνη του Κράτους Μέλους ή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και διεξάγονται από εμπειρογνώμονες ή φορείς που έχουν λειτουργική ανεξαρτησία από την Αρχή Πιστοποίησης και την Αρχή Ελέγχου. Τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων δημοσιοποιούνται με βάση τους εφαρμοστέους κανόνες για την πρόσβαση στα έγγραφα.

7.5.2 Εκ των προτέρων (ex ante) αξιολόγηση

Τα Κράτη-Μέλη είναι υπεύθυνα για τη διενέργεια της εκ των προτέρων (ex ante) αξιολόγησης. Δεδομένου ότι η Κύπρος υπάγεται εξ ολοκλήρου στο Στόχο «Περιφερειακή Ανταγωνιστικότητα και Απασχόληση» επέλεξε, με βάση το Άρθρο 48 παρ. 2 του Κανονισμού 1083/2006, να πραγματοποιήσει μία εκ των προτέρων αξιολόγηση για το κάθε ΕΠ. Η Εθνική Αρχή (Γραφείο Προγραμματισμού) ανέθεσε την εκπόνηση των εκ των προτέρων αξιολογήσεων και έχει την ευθύνη για την παρακολούθηση της υλοποίησης και την έγκριση των αποτελεσμάτων της.

7.5.3 Ενδιάμεσες Αξιολογήσεις

Η διενέργεια των ενδιάμεσων αξιολογήσεων γίνεται κατά κανόνα με ευθύνη του Κράτους – Μέλους και είναι υποχρεωτική στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- Όταν από την παρακολούθηση του ΕΠ προκύπτει σημαντική απόκλιση από τους στόχους που τέθηκαν αρχικά
- Όταν υπάρχει πρόθεση για πρόταση αναθεώρησης του ΕΠ

Η Επιτροπή έχει τη δυνατότητα διενέργειας ενδιάμεσων αξιολογήσεων, με δική της πρωτοβουλία και σε συνεργασία με το Κράτος – Μέλος, συνδεδεμένων με την παρακολούθηση του ΕΠ, στην περίπτωση που η παρακολούθηση δείχνει σημαντική απόκλιση από τους στόχους που τέθηκαν αρχικά για το ΕΠ.

Η Κύπρος υπάγεται συνολικά στο Στόχο «Περιφερειακή Ανταγωνιστικότητα και Απασχόληση» και ως εκ τούτου δεν υπάρχει απαίτηση σύνταξης προγράμματος αξιολογήσεων για το σύνολο της προγραμματικής περιόδου (βλ. Άρθρο 48 παρ. 1 του Κανονισμού 1083/2006). Παρόλα αυτά, η ΔΑ των ΕΠ της Κύπρου, που είναι ταυτόχρονα και η Εθνική Αρχή, υιοθετώντας τις προτάσεις του Έγγραφου Εργασίας της ΕΕ για τις αξιολογήσεις κατά τη διάρκεια των προγραμμάτων²⁵, θα προχωρήσει στη σύσταση Καθοδηγητικής Επιτροπής (Steering Committee) για τις αξιολογήσεις.

Η Καθοδηγητική Επιτροπή Αξιολόγησης θα επεξεργάζεται τα ευρήματα των Ετήσιων Εκθέσεων και των Ετήσιων Εξετάσεων του ΕΠ και θα αποφασίζει για την αναγκαιότητα, το είδος (επιχειρησιακές ή στρατηγικές αξιολογήσεις) και το εύρος των αξιολογήσεων, καθώς και για το χρονοδιάγραμμα υλοποίησής τους λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της αναλογικότητας. Επίσης η Καθοδηγητική Επιτροπή θα αποφαινεται σχετικά με:

- Τη σημαντικότητα και την αξιοπιστία των συμπερασμάτων τυχόν αξιολογήσεων που θα πραγματοποιηθούν
- Τη διατύπωση τυχόν διορθωτικών μέτρων για τη βελτίωση της ποιότητας των αξιολογήσεων
- Τη διατύπωση προτάσεων προς τους αρμόδιους φορείς για τη λήψη κατάλληλων μέτρων με στόχο τη βελτίωση της πορείας υλοποίησης του ΕΠ

7.5.4 Εκ των υστέρων (ex post) αξιολόγηση

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει την ευθύνη της διενέργειας εκ των υστέρων αξιολόγησης για κάθε ΕΠ και για το σύνολο των ΕΠ κάθε στόχου. Η ΕΕ πραγματοποιεί την εκ των υστέρων αξιολόγηση σε στενή συνεργασία με το Κράτος Μέλος και τη ΔΑ. Η εκ των υστέρων αξιολόγηση:

- Καλύπτει όλα τα ΕΠ κάθε στόχου και εξετάζει την έκταση χρήσης των πόρων, την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα του προγραμματισμού των Ταμείων και τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις
- Αποβλέπει στη συναγωγή συμπερασμάτων για την πολιτική στους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής
- Προσδιορίζει τους παράγοντες που συνέβαλαν στην επιτυχία ή την αποτυχία της υλοποίησης των ΕΠ και εντοπίζει τις ορθές πρακτικές

Η εκ των υστέρων αξιολόγηση πρέπει να έχει ολοκληρωθεί έως τις 31 Δεκεμβρίου 2015.

7.6 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

7.6.1 Χρηματοδοτικές Ροές

Οι χρηματοδοτικές ροές περιλαμβάνουν τα ακόλουθα βήματα, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η πλήρης διαφάνειά τους, στα πλαίσια της υλοποίησης του ΕΠ:

²⁵ Indicative guidelines on Evaluation Methods: Evaluation during the Programming Period: Working Document 5, DG REGIO, Evaluation and Additionality, October 2006

- (i) Για κάθε Διαρθρωτικό Ταμείο ανοίγεται ξεχωριστός τραπεζικός λογαριασμός, μοναδικός κάτοχος των οποίων είναι το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους. Οι Κοινοτικές πληρωμές θα κατατίθενται από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής απευθείας στους παραπάνω λογαριασμούς και το Γενικό Λογιστήριο θα ενημερώνει σχετικά τη ΔΑ και τους ΕΦ.
- (ii) Οι πληρωμές προς τους Δικαιούχους θα πραγματοποιούνται, σε πρώτο στάδιο, αποκλειστικά από εθνικούς πόρους. Σχετικές πρόνοιες για το σύνολο των προβλεπόμενων ετήσιων πληρωμών (κοινοτικών και εθνικών) προς τους Δικαιούχους θα γίνονται από τους προϋπολογισμούς των αρμοδίων κατά περίπτωση φορέων.
- (iii) Όταν πληρωμές των κοινοτικών πόρων, μαζί με την αναλογούσα εθνική συμμετοχή, καταβάλλονται στους Δικαιούχους, αυτές καταγράφονται ως δαπάνες στους προϋπολογισμούς των αρμοδίων κατά περίπτωση φορέων αλλά και στο ΟΠΣ.
- (iv) Με οδηγία του Γενικού Λογιστηρίου, ποσό ίσο με την κοινοτική συνδρομή, που έχει ήδη καταβληθεί στους Δικαιούχους, καταχωρείται ως έσοδο στον κρατικό προϋπολογισμό και ταυτόχρονα μεταφέρεται στον τραπεζικό λογαριασμό του Κράτους από τους τραπεζικούς λογαριασμούς όπου είχαν αρχικά εμβασθεί οι κοινοτικοί πόροι από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- (v) Στο ΟΠΣ καταχωρούνται επαρκή δεδομένα που καθορίζουν μονοσήμαντα το έργο, το Δικαιούχο και τα σχετικά ποσά, όπως:
 - Το όνομα του Δικαιούχου
 - Ο τίτλος του έργου
 - Ο επιλέξιμος προϋπολογισμός, σύμφωνα με την Απόφαση Ένταξης του έργου
 - Η ετήσια κατανομή του παραπάνω προϋπολογισμού
 - Το ΕΠ στο οποίο έχει ενταχθεί το έργο

7.6.2 Ροή χρηματοοικονομικών πληροφοριών

Η ροή των χρηματοοικονομικών πληροφοριών διασφαλίζει επαρκή διαδρομή ελέγχου και περιλαμβάνει τα ακόλουθα βήματα:

- Αποστολή της Απόφασης Ένταξης από τον ΕΦ στο Δικαιούχο και κοινοποίηση στη ΔΑ
- Πληρωμή από το Δικαιούχο των κατασκευαστών/συμβούλων/προμηθευτών (ανάλογα με τη φύση του έργου), σύμφωνα με τις ισχύουσες κυβερνητικές διαδικασίες ή με βάση τις όποιες άλλες διαδικασίες ισχύουν για το Δικαιούχο και έχουν συμφωνηθεί με τον ΕΦ ή/και τη ΔΑ, ανάλογα με το είδος των Δικαιούχων και των έργων/δράσεων.
- Υποβολή τυποποιημένων Δελτίων Δαπανών, συνοδευόμενων από αντίγραφα των παραστατικών (όπου απαιτείται), από το Δικαιούχο στον αρμόδιο ΕΦ
- Βεβαίωση της ορθότητας, κανονικότητας και νομιμότητας των δαπανών από τον ΕΦ στη ΔΑ, στη βάση της διενέργειας των αναγκαίων επαληθεύσεων όπως περιγράφονται στις Παραγράφους 7.7.1 και 7.7.2.
- Βεβαίωση από τη ΔΑ προς την Αρχή Πιστοποίησης εφαρμογής όλων των διαδικασιών και τη διενέργεια όλων των αναγκαίων επαληθεύσεων για τη νομιμότητα και κανονικότητα των δαπανών (βλ. Παρ. 7.2.2.).

- Υποβολή αιτήσεων πληρωμών από την Αρχή Πιστοποίησης μετά από:
 - Εξαγωγή των αιτήσεων πληρωμών από το ΟΠΣ όπου είναι καταχωρημένες και ελεγμένες οι πληρωμές προς τους Δικαιούχους.
 - Επιβεβαίωση ποσών που είναι σε εκκρεμότητα λόγω πορισμάτων επαληθεύσεων και ελέγχων.
 - Παραλαβή από τη ΔΑ βεβαίωσης της κανονικότητας και νομιμότητας των δαπανών.
 - Τυχόν ελέγχους που κρίθηκε αναγκαίο να διενεργήσει η ίδια η Αρχή Πιστοποίησης.

7.6.3 Κανόνες επιλεξιμότητας

Σύμφωνα με το Άρθρο 56 Παρ.3 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006, κάθε Κράτος-Μέλος υποχρεούται να συντάξει εθνικούς κανόνες επιλεξιμότητας που θα καλύπτουν όλες τις κατηγορίες δαπανών που αναμένονται να πραγματοποιηθούν κατά την υλοποίηση του ΕΠ. Η σύνταξη των εθνικών κανόνων επιλεξιμότητας στην Κύπρο θα γίνει με ευθύνη της ΔΑ, σε στενή συνεργασία με τη Αρχή Πιστοποίησης, και θα περιληφθούν σε ειδική εγκύκλιο, η οποία θα σταλεί σε όλους τους Δικαιούχους. Στους εθνικούς κανόνες επιλεξιμότητας θα περιλαμβάνονται και οι κανόνες/ρυθμίσεις για έργα /δράσεις με διακρατική / δια περιφερειακή διάσταση.

7.6.4 Παρατυπίες

Οι διαδικασίες διαχείρισης και αναφορών των παρατυπιών και ανάκτησης αχρεωστήτως ή παρατύπως καταβληθέντων ποσών θα βασισθούν στα Άρθρα 27-36 του Εφαρμοστικού Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και θα συνταχθούν με ευθύνη της Αρχής Πιστοποίησης. Επίσης η Αρχή Πιστοποίησης θα είναι η αρμόδια αρχή για την αναφορά των παρατυπιών και τη βεβαίωση για τη λήψη των κατάλληλων διορθωτικών μέτρων προς στις αρμόδιες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ΕΕ.

7.7 ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΕΙΣ(VERIFICATIONS) - ΕΛΕΓΧΟΙ (AUDITS)

7.7.1 Διοικητικές Επαληθεύσεις

Οι εν λόγω επαληθεύσεις προβλέπονται στο Άρθρο 60 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006 και εξειδικεύονται περαιτέρω στο Άρθρο 13 του Εφαρμοστικού Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Διεξάγονται για την κάθε δήλωση δαπανών, με μέριμνα και ευθύνη των ΕΦ και περιλαμβάνουν την επιβεβαίωση των δαπανών μέσω των Μηνιαίων Δελτίων Δαπανών και συνοδεύονται από αντίγραφα των νομίμων παραστατικών των πληρωμών (όπου απαιτείται). Οι επαληθεύσεις θα διενεργούνται με τη βοήθεια κατάλληλων τυποποιημένων καταλόγων (check lists), στους οποίους θα καταγράφονται και τα ευρήματα των επαληθεύσεων. Επισημαίνεται ότι η ΔΑ διατηρεί το δικαίωμα να εκτελεί δειγματοληπτικά επαληθεύσεις για να βεβαιωθεί για την πληρότητα και ορθότητα της εφαρμογής της όλης διαδικασίας.

7.7.2 Επιτόπιες Επαληθεύσεις

Οι επιτόπιες επαληθεύσεις, προβλέπονται στο άρθρο 60 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006 και εξειδικεύονται περαιτέρω στο Άρθρο 13 του Εφαρμοστικού Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1828/2006 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Στα πλαίσια της διενέργειας των δειγματοληπτικών επιτόπιων επαληθεύσεων:

- Η ΔΑ είναι υπεύθυνη για την εκπόνηση μεθοδολογίας του καθορισμού του δείγματος των επιτόπιων επαληθεύσεων και της διαδικασίας διενέργειας τους, λαμβάνοντας υπόψη το επίπεδο του κινδύνου των Δικαιούχων και των έργων. Η μέθοδος δειγματοληψίας και ο καθορισμός του μεγέθους του δείγματος θα γίνεται στη βάση σχετικής ανάλυσης κινδύνου με ευθύνη της ΔΑ και με τη βοήθεια συγκεκριμένων γραπτών διαδικασιών. Η μεθοδολογία δειγματοληψίας θα επαναξιολογείται σε ετήσια βάση και θα γίνονται οι αναγκαίες προσαρμογές όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο.
- Οι ΕΦ είναι αρμόδιοι για τη διενέργεια των δειγματοληπτικών επιτόπιων επαληθεύσεων με βάση τις προαναφερθείσες διαδικασίες και μεθόδους. Η διενέργεια των επιτόπιων επαληθεύσεων είναι δυνατόν να ανατεθεί από τους ΕΦ σε άλλους ανεξάρτητους δημόσιους ή/και ιδιωτικούς ελεγκτικούς φορείς στα πλαίσια των υφιστάμενων σχετικών νομοθεσιών και κανονισμών του Κράτους.

7.7.3 Έλεγχοι

Οι έλεγχοι των ΕΠ εκτελούνται από την Αρχή Ελέγχου. Επί πλέον εξωτερικοί έλεγχοι μπορούν να εκτελούνται από:

- Τις αρμόδιες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
- Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο

Οι έλεγχοι που εκτελούνται από την Αρχή Ελέγχου εντάσσονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

- Συστημικοί έλεγχοι
- Έλεγχοι σε δείγματα έργων και δικαιούχων

Οι παραπάνω έλεγχοι εκτελούνται στα πλαίσια μίας ολοκληρωμένης στρατηγικής ελέγχων, η οποία εκπονείται από την Αρχή Ελέγχου και εγκρίνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι **συστημικοί έλεγχοι** στοχεύουν στην επιβεβαίωση της αποτελεσματικής λειτουργίας του ΣΔΕ του ΕΠ. Με τη βοήθεια των συστημικών ελέγχων η Αρχή Ελέγχου μπορεί να εξαγάγει συμπεράσματα σχετικά με το κατά πόσον το ΣΔΕ:

- Διασφαλίζει σαφή ορισμό, κατανομή και διάκριση λειτουργιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων και στο εσωτερικό κάθε φορέα
- Περιλαμβάνει αξιόπιστες και αποτελεσματικές διαδικασίες για
 - Διασφάλιση της ορθότητας, νομιμότητας και κανονικότητας των δαπανών
 - Διασφάλιση κατάλληλης διαδρομής ελέγχου
 - Εντοπισμό, αναφορά και διαχείριση παρατυπιών
- Διασφαλίζει την ύπαρξη αξιόπιστου συστήματος λογιστικής και φυσικής παρακολούθησης σε ηλεκτρονική μορφή, περιλαμβανομένων και των σχετικών αναφορών

Οι έλεγχοι σε δείγματα έργων και Δικαιούχων διενεργούνται σε ετήσια βάση. Το δείγμα επιλέγεται βάσει κατάλληλης μεθοδολογίας που ορίζεται και εγκρίνεται από την Αρχή Ελέγχου. Οι έλεγχοι διενεργούνται επί τόπου, στη βάση εγγράφων και αρχείων που τηρεί ο Δικαιούχος, και έχουν ως στόχο να επιβεβαιώσουν ότι:

- Το έργο πληροί τα κριτήρια ένταξης του στο ΕΠ, υλοποιήθηκε σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην απόφαση ένταξης και πληροί τις προκαθορισμένες απαιτήσεις λειτουργικότητας
- Οι δηλωμένες δαπάνες συμφωνούν με τις λογιστικές καταχωρήσεις του Δικαιούχου και τα σχετικά παραστατικά
- Οι δηλωθείσες δαπάνες από τους Δικαιούχους είναι συμβατές με τους Κοινοτικούς και Εθνικούς Κανόνες
- Η δημόσια δαπάνη του έργου πληρώθηκε στο Δικαιούχο πλήρως και το συντομότερο δυνατό

Σε περίπτωση που κατά τη διενέργεια των δειγματοληπτικών ελέγχων διαπιστωθούν προβλήματα συστημικής φύσης, η Αρχή Ελέγχου πραγματοποιεί περαιτέρω διερεύνηση και πιθανόν πρόσθετους δειγματοληπτικούς ελέγχους για να εκτιμήσει το μέγεθος των προβλημάτων. Στη συνέχεια προτείνει προληπτικά και διορθωτικά μέτρα τα οποία πρέπει να ληφθούν από τους αρμόδιους φορείς.

Εφόσον κριθεί αναγκαίο, στα πλαίσια της πιστοποίησης των δαπανών, και αφού ληφθούν υπόψη τα υφιστάμενα πορίσματα επαληθεύσεων και ελέγχων των ΕΦ, της ΔΑ, της Αρχής Ελέγχου κλπ., η Αρχή Πιστοποίησης μπορεί επίσης να πραγματοποιεί επαληθεύσεις σε δειγματοληπτική βάση.

7.8 ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Τα δεδομένα που σχετίζονται με τη διαχείριση, την παρακολούθηση, τον έλεγχο και την αξιολόγηση του ΕΠ θα αποθηκευτούν στο ΟΠΣ (βλ. παρ. 7.4.2.), το οποίο λειτουργεί ήδη από την τρέχουσα προγραμματική περίοδο. Η ηλεκτρονική ανταλλαγή δεδομένων θα γίνεται με τη χρήση της Κοινής Βάσης Δεδομένων των Διαρθρωτικών Ταμείων (SFC 2007), που δημιουργήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, και σύμφωνα με τις ρυθμίσεις που προβλέπονται στις πρόνοιες των Άρθρων 39 - 42 του Εφαρμοστικού Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1828/2006. Η ΔΑ διασφαλίζει ότι όλες οι πληροφορίες και τα στοιχεία που περιέχονται στο Παράρτημα XXIII θα συλλέγονται στα πλαίσια του συστήματος παρακολούθησης και θα αποστέλλονται για πληροφόρηση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

7.9 ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ

7.9.1 Σχέδιο Επικοινωνίας

Οι υποχρεώσεις του Κράτους-Μέλους για τις δράσεις πληροφόρησης και δημοσιότητας των ΕΠ καθορίζονται στο Άρθρο 69 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006 και εξειδικεύονται στα Άρθρα 2 - 10 του Εφαρμοστικού Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1828/2006 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Τα προβλεπόμενα μέτρα δημοσιότητας και πληροφόρησης αποτυπώνονται με δομημένο τρόπο σε Σχέδιο Επικοινωνίας, το οποίο είναι δυνατόν να καλύπτει και τα δυο ΕΠ του ΕΣΠΑ. Στο Σχέδιο Επικοινωνίας θα καθορίζονται σαφώς τα ακόλουθα:

- Οι στόχοι και οι ομάδες - στόχοι (δυνητικοί δικαιούχοι, δικαιούχοι, κοινό).
- Η στρατηγική και το περιεχόμενο των μέτρων πληροφόρησης και δημοσιότητας που θα αναληφθούν για κάθε ομάδα -στόχο όσον αφορά την προστιθέμενη αξία της Κοινοτικής συνδρομής σε όλα τα επίπεδα. Για την κάθε ομάδα-στόχο θα διαμορφώνονται σχέδια δράσης δημοσιότητας και πληροφόρησης στα οποία θα καταγράφονται οι ειδικές επικοινωνιακές πτυχές.

- Ο ενδεικτικός προϋπολογισμός για την υλοποίηση του Σχεδίου. Σημειώνεται ότι τα ποσά που προβλέπονται για την πληροφόρηση και τη δημοσιότητα του κάθε ΕΠ περιλαμβάνονται στη χρηματοδότηση στο πλαίσιο των Αξόνων Τεχνικής Βοήθειας.
- Οι υπηρεσίες και οι φορείς (ΔΑ, Ενδιάμεσοι Φορείς και Δικαιούχοι) που είναι αρμόδιοι για την εφαρμογή των μέτρων πληροφόρησης και δημοσιότητας.
- Ο ενδεικτικός τρόπος, με τον οποίο τα μέτρα πληροφόρησης και δημοσιότητας θα αξιολογούνται όσον αφορά την ορατότητα και τη γνώση του περιεχομένου των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και του ρόλου που διαδραματίζει η Κοινότητα.

Το Σχέδιο Επικοινωνίας καθώς και οποιαδήποτε σημαντική τροποποίησή του, εκπονείται σε συνεργασία με τους ΕΦ από τη ΔΑ, και υποβάλλεται, προς εξέταση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία που περιγράφεται στο Άρθρο 3 του Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006.

Η ΔΑ θα υποβάλλει το Σχέδιο Επικοινωνίας για ενημέρωση στην Επιτροπή Παρακολούθησης.

Η Διαχειριστική Αρχή θα φροντίσει για την ομοιογενή παρουσίαση του επικοινωνιακού υλικού, σύμφωνα και με τις πρόνοιες των Κανονισμών της ΕΕ.

7.9.2 Ευθύνες και Καθήκοντα για την Υλοποίηση Δράσεων Πληροφόρησης και Δημοσιότητας

Η Διαχειριστική Αρχή θα έχει και τη συνολική ευθύνη υλοποίησής του Σχεδίου Επικοινωνίας και το συντονισμό όλων των μέτρων δημοσιότητας και πληροφόρησης που αναλαμβάνονται για τα ΕΠ. Στα πλαίσια αυτά η ΔΑ θα έχει τα ακόλουθα καθήκοντα:

- Παρέχει οδηγίες και κατευθύνσεις στους ΕΦ και Δικαιούχους σχετικά με την υλοποίηση, παρακολούθηση, επαλήθευση και αξιολόγηση των δράσεων δημοσιότητας σύμφωνα με τις σχετικές πρόνοιες του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006 και του Εφαρμοστικού Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
- Διασφαλίζει μέσω των κατευθύνσεων που θα παρέχει, την ομοιογένεια, συνοχή και συνέργια μεταξύ των μέτρων δημοσιότητας και πληροφόρησης που αναλαμβάνονται για το κάθε ΕΠ από τους αρμόδιους φορείς.
- Μεριμνά για τη συνολική παρακολούθηση, εποπτεία και συντονισμό της υλοποίησης των μέτρων δημοσιότητας για όλες τις ομάδες-στόχους που αναλαμβάνονται από τους Ενδιάμεσους Φορείς.
- Ενημερώνει την Επιτροπή Παρακολούθησης σχετικά με τα μέτρα δημοσιότητας και πληροφόρησης που προγραμματίζονται και υλοποιούνται για το κάθε Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Άρθρου 4 (1) του Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
- Διασφαλίζει ότι στις Ετήσιες Εκθέσεις και την Τελική Έκθεση Εκτέλεσης του κάθε Επιχειρησιακού Προγράμματος, περιλαμβάνονται τα στοιχεία και οι πληροφορίες που προνοούνται στο Άρθρο 4 (2) του Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
- Θα εφαρμόζει οριζόντια μέτρα δημοσιότητας και πληροφόρησης για το κοινό και για τα δυο Επιχειρησιακά Προγράμματα καθώς και για όλα τα Ταμεία σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στο Σχέδιο Επικοινωνίας. Στα πλαίσια αυτά θα έχει τη συνολική ευθύνη για την υλοποίηση τουλάχιστον των ακόλουθων μέτρων πληροφόρησης και δημοσιότητας: α) διοργάνωση σημαντικής ενημερω-

τικής εκδήλωσης, στη οποία θα δημοσιοποιείται η έναρξη των δυο Επιχειρησιακών Προγραμμάτων β) τη διοργάνωση τουλάχιστον μιας σημαντικής ενημερωτικής δραστηριότητας ετησίως, όπως θα ορίζεται στο Επικοινωνιακό Σχέδιο, κατά την οποία θα παρουσιάζονται τα επιτεύγματα του κάθε Επιχειρησιακού Προγράμματος και γ) ανάρτηση της ευρωπαϊκής σημαίας, κατά τη διάρκεια μίας εβδομάδας από τις 9 Μαΐου, μπροστά από τα γραφεία της Διαχειριστικής Αρχής. Σημειώνεται ότι η ΔΑ θα διασφαλίζει ότι όλα τα μέτρα πληροφόρησης και δημοσιότητας που υλοποιεί και προορίζονται για το κοινό περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τα τεχνικά χαρακτηριστικά που προδιαγράφονται στο Άρθρο 9 του Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

- Ορίσει συγκεκριμένο/α άτομο/α εντός της ΔΑ για το συντονισμό των δράσεων δημοσιότητας και πληροφόρησης.

Οι **Ενδιάμεσοι Φορείς** θα εκτελούν καθήκοντα που τους ανατίθενται από τη ΔΑ, όσο αφορά την υλοποίηση, παρακολούθηση, επαλήθευση και αξιολόγηση δράσεων δημοσιότητας και πληροφόρησης προς όλες τις ομάδες - στόχους (δυνητικοί δικαιούχοι, δικαιούχοι, κοινό) στο επίπεδο των παρεμβάσεων υπό την ευθύνη τους. Ενδεικτικά οι ΕΦ θα εκτελούν τα ακόλουθα καθήκοντα:

- Θα παρέχουν στους δυνητικούς Δικαιούχους, στα πλαίσια των κατευθυντήριων γραμμών της ΔΑ και του Επικοινωνιακού Σχεδίου, σαφείς και λεπτομερείς πληροφορίες για την παρέμβαση που δικαιούνται να υποβάλουν πρόταση, συμπεριλαμβανομένων και των στοιχείων που αναφέρονται στο Άρθρο 5 του Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
- Θα κοινοποιούν τις Προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για κάθε παρέμβαση σε όλα τα Μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης.
- Θα ενημερώνουν τους Δικαιούχους ότι η έγκριση χρηματοδότησης των έργων τους συνιστά επίσης έγκριση της ένταξής τους στον Κατάλογο Δικαιούχων και Έργων που θα δημοσιοποιείται από τον κάθε ΕΦ ηλεκτρονικά ή με άλλον τρόπο και θα περιλαμβάνει τις ονομασίες των ενταγμένων έργων/δράσεων και το αντίστοιχο Δικαιούχο καθώς και το ποσό της συνολικής δημόσιας δαπάνης που χορηγείται. Θα είναι υπεύθυνοι για την τήρηση των υποχρεώσεων των Δικαιούχων σχετικά με τα μέτρα πληροφόρησης και δημοσιότητας για το κοινό σύμφωνα με τις πρόνοιες του Άρθρου 8 του Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Στα πλαίσια αυτά θα παρέχουν εξειδικευμένες οδηγίες και στήριξη στους Δικαιούχους, σύμφωνα τις κατευθυντήριες γραμμές της ΔΑ και το Επικοινωνιακό Σχέδιο. Στα πλαίσια επίσης των επαληθεύσεων που θα διενεργούν οι ΕΦ για τα έργα των Δικαιούχων θα ελέγχεται η υλοποίηση των δράσεων πληροφόρησης και δημοσιότητας και η τήρηση των προνοιών των σχετικών κανονισμών.
- Θα παρέχουν, μέσω των σχετικών εκθέσεων παρακολούθησης που θα υποβάλλουν στη ΔΑ τις απαραίτητες πληροφορίες για όλα τα μέτρα δημοσιότητας και πληροφόρησης που προγραμματίζονται και υλοποιούνται από τους ιδίους και τους Δικαιούχους όσον αφορά τις παρεμβάσεις που έχουν υπό την ευθύνη τους.
- Θα εφαρμόζουν μέτρα δημοσιότητας και πληροφόρησης για το κοινό όσον αφορά τις παρεμβάσεις που έχουν υπό την ευθύνη τους σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στο Σχέδιο Επικοινωνίας.
- Θα ορίσουν συγκεκριμένο/α άτομο/α εντός του ΕΦ για το συντονισμό των δράσεων δημοσιότητας και πληροφόρησης.

- Θα διασφαλίζουν ότι όλα τα μέτρα πληροφόρησης και δημοσιότητας που προορίζονται για δικαιούχους, δυνητικούς δικαιούχους και το κοινό περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τα τεχνικά χαρακτηριστικά που προδιαγράφονται στο Άρθρο 9 του Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Οι **Δικαιούχοι** θα υλοποιούν δράσεις δημοσιότητας και πληροφόρησης για το κοινό στο επίπεδο των έργων τους και σύμφωνα με τις υποχρεώσεις τους που προδιαγράφονται στο Άρθρο 8 του Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και στα πλαίσια των κατευθύνσεων και οδηγιών της ΔΑ και του αρμόδιου ΕΦ. Θα διασφαλίζουν ότι όλα τα μέτρα πληροφόρησης και δημοσιότητας που προορίζονται για το κοινό περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τα τεχνικά χαρακτηριστικά που προδιαγράφονται στο Άρθρο 9 του Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι δαπάνες για την υλοποίηση μέτρων δημοσιότητας και πληροφόρησης των Δικαιούχων είναι δυνατόν να αποτελούν μέρος του προϋπολογισμού του έργου.

7.10 ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΤΙΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

7.10.1 Δημόσιες συμβάσεις

Στην υλοποίηση των έργων θα διασφαλίζεται η τήρηση των όρων και των γενικών αρχών της Συνθήκης της ΕΕ, των Κοινοτικών Οδηγιών που αφορούν τις διαδικασίες προκήρυξης και κατάρτισης των δημοσίων συμβάσεων, καθώς και της εναρμονισμένης εθνικής νομοθεσίας από τις Αναθέτουσες Αρχές. Για τον σκοπό αυτό, η Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους θα πιστοποιεί την τήρηση των σχετικών κανόνων για κάθε έργο/σύμβαση. Η Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων πέραν από την πιστοποίηση θα παρέχει επαρκή πληροφόρηση και στήριξη στις Αναθέτουσες Αρχές στην όλη διαδικασία προκήρυξης και κατάρτισης των Δημοσίων Συμβάσεων. Παράλληλα, ετοιμάζονται νέα ειδικά εγχειρίδια για το σκοπό αυτό.

Για τη διαχείριση των συμβάσεων και τυχόν τροποποιήσεων τους, η ΔΑ σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, θα εκδίδει Εγκύκλιο προς όλους του Δικαιούχους με σχετικές οδηγίες σύμφωνα με το σχετικό Κοινοτικό Κεντημένο και τους Κανονισμούς για τα Ταμεία.

7.10.2 Κρατικές ενισχύσεις

Η ΔΑ θα διασφαλίζει ότι οποιαδήποτε κρατική ενίσχυση στα πλαίσια του ΕΠ θα είναι συμβατή με τους ισχύοντες Κοινοτικούς Κανόνες των Κρατικών Ενισχύσεων κατά τη χρονική στιγμή όπου η δημόσια στήριξη χορηγείται. Στα πλαίσια αυτά η ΔΑ θα εκδίδει τις κατάλληλες οδηγίες προς τους ΕΦ και Δικαιούχους.

Με βάση την εθνική νομοθεσία, ο Έφορος Κρατικών Ενισχύσεων έχει την ευθύνη για την τήρηση των όρων και των γενικών αρχών της Συνθήκης της ΕΕ, καθώς και των κατευθυντηρίων γραμμών και κανονισμών σχετικά με τις Κρατικές Ενισχύσεις, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων για περιφερειακές ενισχύσεις, του κανόνα "de minimis", καθώς και των καθεστώτων ενισχύσεων που καλύπτονται στο πλαίσιο κανονισμών εξαιρέσεων. Ο Έφορος Κρατικών Ενισχύσεων διαθέτει τους κατάλληλους μηχανισμούς και τα ειδικά εργαλεία για παρακολούθηση της λειτουργίας των καθεστώτων ενίσχυσης.

Σε κάθε περίπτωση οι ΕΦ, στα πλαίσια οδηγιών της ΔΑ, θα διασφαλίζουν ότι οι Δικαιούχοι υποβάλλουν τις πληροφορίες σχετικά με τα έργα που περιλαμβάνουν κρατικές ενισχύσεις στον Έφορο

Κρατικών Ενισχύσεων για έγκριση. Κανένα έργο που περιλαμβάνει καθεστώς ενίσχυσης δεν θα τυγχάνει χρηματοδοτικής συνδρομής χωρίς την πιστοποίηση (σε ειδικό τυποποιημένο έγγραφο) του Εφόρου Κρατικών Ενισχύσεων. Οι διαδικασίες για τη χορήγηση των κρατικών ενισχύσεων θα είναι, κατά το δυνατόν, απλές, διαφανείς και φιλικές προς τους Δικαιούχους.

7.10.3 Προστασία του Περιβάλλοντος

Η Διαχειριστική Αρχή διασφαλίζει τη συμβατότητα του ΕΠ με τις Κοινοτικές Πολιτικές για το Περιβάλλον. Για τη συμβατότητα των χρηματοδοτούμενων έργων από το ΕΠ με τις Κοινοτικές Πολιτικές για την προστασία του περιβάλλοντος θα λαμβάνεται η γνώμη, όπου αυτό ενδείκνυται, της Υπηρεσίας Περιβάλλοντος του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, που είναι η αρμόδια προς τούτο Υπηρεσία σύμφωνα με την σχετική Νομοθεσία.

7.10.4 Ισότητα ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών και αποφυγή διακρίσεων

Η Διαχειριστική Αρχή, οι Ενδιάμεσοι Φορείς, οι Δικαιούχοι και οι άλλοι εμπλεκόμενοι φορείς θα διασφαλίζουν, σύμφωνα με το Άρθρο 11 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006, την προαγωγή της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου κατά τη διάρκεια των διαφόρων σταδίων υλοποίησης των δράσεων των Ταμείων. Επίσης θα λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να αποτρέπεται κάθε διάκριση εξαιτίας του φύλου, της φυλής ή της εθνικής καταγωγής της θρησκείας ή των πεποιθήσεων, της ύπαρξης αναπηρίας, της ηλικίας ή του γενετήσιου προσανατολισμού κατά τα διάφορα στάδια υλοποίησης των δράσεων του ΕΠ και ειδικότερα της πρόσβασης σε αυτές.

Πιο συγκεκριμένα, πέρα από τις στοχευμένες παρεμβάσεις που θα υλοποιηθούν κάτω από τους Άξονες Προτεραιότητας, τα οριζόντια μέτρα που προβλέπονται για την προαγωγή της ισότητας των δύο φύλων και την αποτροπή διακρίσεων στα διάφορα στάδια υλοποίησης του ΕΠ περιλαμβάνουν:

- Έκδοση των κατάλληλων κατευθύνσεων και οδηγιών από τη ΔΑ προς τους ΕΦ και Δικαιούχους για τα θέματα ισότητας και αποφυγής διακρίσεων τόσο μεταξύ ανδρών και γυναικών όσο και μεταξύ κοινωνικών ομάδων στα πλαίσια των διαδικασιών ένταξης, των έργων του ΕΠ. Οι Ενδιάμεσοι Φορείς θα εξετάζουν με κατάλληλο και αναλυτικό τρόπο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ένταξης τα θέματα αυτά.
- Για τη συμβατότητα με τη σχετική Κοινοτική και Εθνική Νομοθεσία θα λαμβάνεται, όπου απαιτείται, από τους ΕΦ κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης των προς ένταξη έργων, η γνώμη του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, το οποίο έχει τη σχετική αρμοδιότητα. Στις περιπτώσεις Σχεδίων Χορηγιών θα λαμβάνεται γνώμη για το Σχέδιο και κατ'επέκταση για το σύνολο των έργων που θα προωθηθούν κάτω από αυτό.
- Τη χρήση, όπου είναι δυνατό, εξειδικευμένων κριτηρίων προσβασιμότητας ατόμων με αναπηρίες κατά την διαδικασία επιλογής πράξεων για συγχρηματοδότηση.
- Την ισόρροπη συμμετοχή ανδρών και γυναικών στην επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ και την εκπροσώπηση σε αυτή κρατικών αρχών (π.χ του Εθνικού Μηχανισμού για τα Δικαιώματα της Γυναίκας) που είναι αρμόδιες για θέματα ισότητας καθώς και κοινωνικών οργανώσεων ειδικών πληθυσμιακών ομάδων.

- Τη λήψη κατάλληλων μέτρων για τη δημοσιοποίηση του προγράμματος και των ειδικότερων δράσεων που περιλαμβάνονται σε αυτό, ώστε να διασφαλίζεται η κατά το δυνατό ευρύτερη δυνατότητα πρόσβασης στην Κοινοτική συγχρηματοδότηση.
- Τη συστηματική παρακολούθηση των Δικαιούχων από τους ΕΦ για την ορθή τήρηση των υποχρεώσεων τους στα θέματα αυτά.
- Τη χρήση, όπου είναι δυνατόν, επιπρόσθετων ειδικών δεικτών παρακολούθησης
- Τη σχετική ενημέρωση της Επιτροπής Παρακολούθησης του ΕΠ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μέσω της Ετήσιας Έκθεσης, όσον αφορά τα μέτρα που έχουν ληφθεί σε σχέση με την παροχή ίσων ευκαιριών στο πλαίσιο του ΕΠ, την αποτελεσματικότητα τους και τυχόν διορθωτικά μέτρα που απαιτούνται ώστε να διασφαλίζεται η αρχή της μη διάκρισης.

7.11 ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ

Στο Άρθρο 11 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006 διατυπώνεται η απαίτηση της επίτευξης των στόχων των Ταμείων στο πλαίσιο της στενής συνεργασίας (εταιρική σχέση) τόσο μεταξύ της ΕΕ και του Κράτους – Μέλους όσο και μεταξύ του κράτους – μέλους και των ενδιαφερόμενων φορέων σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Η διασφάλιση της εταιρικής σχέσης επιτυγχάνεται με μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί στο επίπεδο του προγραμματισμού αλλά και με μέτρα που πρόκειται να ληφθούν στα πλαίσια της ένταξης και υλοποίησης των παρεμβάσεων. Πέραν από τις ειδικές δράσεις που προβλέπουν άμεση εμπλοκή των εταίρων και τις δράσεις για ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης και κοινωνικών και οικονομικών εταίρων τα οριζόντια μέτρα για προώθηση της εταιρικής σχέσης περιλαμβάνουν:

- Την εμπλοκή όλων των εταίρων στα διάφορα στάδια προγραμματισμού του ΕΠ, μέσω της συμμετοχής τους στην Συμβουλευτική Επιτροπή Προγραμματισμού των ΕΠ και γενικότερα στη όλη διαδικασία ευρείας διαβούλευσης και αποτελεσματικού διαλόγου με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς (Η όλη διαδικασία διαβούλευσης σε προγραμματικό επίπεδο καθώς και τα αποτελέσματα της περιγράφονται στο **Κεφάλαιο 1.12**) .
- Την αντιπροσωπευτική σύνθεση της Επιτροπής Παρακολούθησης, η οποία αποτελεί τον κύριο μηχανισμό για τη διασφάλιση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των ΕΠ
- Τα κριτήρια αξιολόγησης και ένταξης έργων στα ΕΠ, θα εγκρίνονται από την Επιτροπή Παρακολούθησης.
- Τη συμμετοχή των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης και κοινωνικών εταίρων σε διάφορες επιτροπές για το συντονισμό και παρακολούθηση ορισμένων δια-τομεακών παρεμβάσεων.
- Την εμπλοκή των μελών της Επιτροπής Παρακολούθησης στις δράσεις πληροφόρησης και δημοσιότητας.
- Τη διαβούλευση με τους οικονομικούς εταίρους για το σχεδιασμό διάφορων παρεμβάσεων ειδικά εκείνων από αφορούν την προσαρμοστικότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Το Γραφείο Προγραμματισμού ως Εθνική Αρχή (Αρχή Συντονισμού) θα μεριμνά για την αποτελεσματική λειτουργία της αρχής της εταιρικής σχέσης, η οποία θα υλοποιείται με την επαρκή διάκριση των ρόλων και αρμοδιοτήτων των διαφόρων εταίρων στο κατάλληλο κάθε φορά επίπεδο.

7.12 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΑ ΤΑΜΕΙΑ

7.12.1 Συντονισμός ΕΠ του ΕΣΠΑ

Πέραν της εθνικής αρχής συντονισμού, όπως ορίζεται στην ενότητα 7.2, η μέγιστη δυνατή συμπληρωματικότητα, η συνεκτικότητα και η συνέργεια της εφαρμογής των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ ώστε να υπάρξει αποτελεσματική αξιοποίηση των πόρων της Πολιτικής Συνοχής διασφαλίζεται με:

- Την ύπαρξη ενός κοινού συστήματος διαχείρισης και ελέγχου με ενιαίες κατευθύνσεις και με ενιαία Διαχειριστική Αρχή
- Τη θεσμοθέτηση μιας μόνο Επιτροπής Παρακολούθησης και για τα δυο ΕΠ για τη διασφάλιση της συνεκτικότητας.
- Τη δημιουργία διαφόρων τεχνικών επιτροπών ή επιτροπών καθοδήγησης για το συντονισμό των επιμέρους παρεμβάσεων
- Την έκδοση εγκυκλίων από τη Διαχειριστική Αρχή προς στους ΕΦ για την τήρηση των ρυθμίσεων συμπληρωματικότητας και των κριτηρίων διαχωρισμού που αναφέρονται στο **Κεφάλαιο 6**.

7.12.2 Συντονισμός με το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και με Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (ΕΤΑ)

Ο συντονισμός και η προώθηση της συμπληρωματικότητας μεταξύ των ΕΠ του ΕΣΠΑ και των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΑ, ασκείται τόσο κατά στάδιο του προγραμματισμού όσο και κατά στάδιο της παρακολούθησης της υλοποίησης των αντίστοιχων δράσεων.

Στο επίπεδο προγραμματισμού ο συντονισμός γίνεται από το Γραφείο Προγραμματισμού, το οποίο είναι η αρμόδια Προγραμματική Αρχή για όλα τα προγραμματικά έγγραφα. Το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) και το ΕΠ Αλιείας (ΕΠΑΛ), ετοιμάζονται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος σε στενή συνεργασία με όλες τις εμπλεκόμενες στο θέμα υπηρεσίες και φορείς. Το Γραφείο Προγραμματισμού συμμετέχει σε όλη τη διαδικασία ετοιμασίας τους, ενώ όταν ολοκληρώνονται ή τροποποιούνται, υποβάλλονται στο Γραφείο Προγραμματισμού για τελικό έλεγχο και έγκριση. Μια από τις σημαντικότερες πτυχές του ελέγχου που διεξάγει το Γραφείο Προγραμματισμού είναι η συμπληρωματικότητα των στόχων και Αξόνων Προτεραιοτήτων που θα περιλαμβάνονται στα εν λόγω Προγράμματα, με εκείνους που θα περιλαμβάνονται στα ΕΠ του ΕΣΠΑ. Διασφαλίζεται επίσης ο διαχωρισμός των δράσεων και το πλαίσιο εφαρμογής τους θεματικά και γεωγραφικά πάνω σε ενιαία βάση (βλ. **Κεφάλαιο 6**).

Ο συντονισμός και η συμπληρωματικότητα θα διασφαλίζεται και στο στάδιο της υλοποίησης μέσω:

- Της αμοιβαίας συμμετοχής εκπροσώπων των εμπλεκόμενων Υπουργείων και Φορέων στις αρμόδιες Επιτροπές Παρακολούθησης.
- Της συγκρότησης και τακτής λειτουργίας της **Επιτροπής Ανάπτυξης της Υπαίθρου**, η οποία θα απαρτίζεται από υψηλόβαθμα στελέχη του Γραφείου Προγραμματισμού, του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, του Υπουργείου Εσωτερικών και άλλων εμπλεκόμενων φορέων.

- Της συνεργασίας μεταξύ της ενιαίας Διαχειριστικής των ΕΠ του ΕΣΠΑ, που είναι και ΔΑ του ΕΠΑΛ, και της ΔΑ του ΠΑΑ, οι οποίες θα διασφαλίζουν ότι θα τηρούνται οι κατευθύνσεις που καθορίστηκαν σε προγραμματικό επίπεδο κατά τη διαδικασία επιλογής των συγχρηματοδοτούμενων έργων. Ειδικότερα οι δυο αρμόδιες ΔΑ θα εκδίδουν ειδικές οδηγίες ώστε να τηρούνται τα κριτήρια διαχωρισμού που περιέχονται στα Προγράμματα.
- Σε τακτές χρονικές περιόδους θα συντάσσονται ειδικές αναφορές, στα πλαίσια των Ετήσιων Εκθέσεων, για την πρόοδο και αποτελεσματικότητα των δράσεων και θα ενημερώνονται οι αντίστοιχες Επιτροπές Παρακολούθησης.

7.13 ΡΗΤΡΑ ΕΥΕΛΙΞΙΑΣ

Για την υλοποίηση του ΕΠ προβλέπεται η αξιοποίηση κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου της Ρήτρας Ευελιξίας με βάση τις πρόνοιες του Άρθρου. 34 του Κανονισμού 1083/2006. Λεπτομέρειες για τη ενδεχόμενη χρήση της Ρήτρας Ευελιξίας καταγράφονται ανά Άξονα Προτεραιότητας στο **Κεφάλαιο 4**.

Η χρησιμοποίηση της Ρήτρας Ευελιξίας παρακολουθείται συνολικά από τον Ενδιάμεσο Φορέα, στη βάση οδηγιών της Διαχειριστικής Αρχής, μέσω του ΟΠΣ στο επίπεδο του Άξονα Προτεραιότητας, ώστε να διασφαλίζεται ότι το ποσοστό συμπληρωματικής χρηματοδότησης για δράσεις τύπου ΕΤΠΑ δεν υπερβαίνει το καθορισμένο ποσοστό-κατώφλι του 10%.

Η Διαχειριστική Αρχή ενημερώνει την Επιτροπή, στο πλαίσιο της Ετήσιας Έκθεσης, σχετικά με τη χρησιμοποίηση της ρήτρας ευελιξίας παρέχοντας πληροφορίες σε επίπεδο άξονα προτεραιότητας που να επιτρέπουν την επαλήθευση των προϋποθέσεων χρησιμοποίησης της ρήτρας ευελιξίας καθώς και της μη υπέρβασης του ανώτατου επιτρεπτού ορίου συνδρομής δράσεων τύπου ΕΤΠΑ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΠΙΝΑΚΕΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ
ΠΙΝΑΚΑΣ Ι.1: ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΟΙ ΔΙΑΦΘΩΣΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

Διαρθρωτικός Δείκτης	Έτος υπολογισμού	Κύριος Επίδοση		ΕΕ-25 (τιμή δείκτη)	Έτος υπολογισμού	Κύριος Επίδοση		ΕΕ-25 (τιμή) σε σύγκριση με ΕΕ-25
		σε απόλυτα μεγέθη	σε σύγκριση με ΕΕ-25			σε απόλυτα μεγέθη	σε σύγκριση με ΕΕ-25	
1. ΑΕΠ κατά κεφαλήν σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης	2001		82,8	100,0	2005		83,3	100,0
2. Παραγωγικότητα της εργασίας ανά απασχολούμενο	2001		80,4	100,0	2005		80,8	100,0
3. Συνολικό ποσοστό απασχόλησης (ηλικίες 15-64)	2001	67,8%	108,0	62,8%	2005	68,5%	107,4	63,8%
3.1. Ποσοστό απασχόλησης ανδρών (ηλικίες 15-64)	2001	79,3%	111,2	71,3%	2005	79,2%	111,1	71,3%
3.2. Ποσοστό απασχόλησης γυναικών (ηλικίες 15-64)	2001	57,2%	95,0%	54,3%	2005	58,4%	103,7	56,3%
4. Συνολικό ποσοστό απασχόλησης στόμων μεγάλης ηλικίας (55-64)	2001	49,1	130,9	37,5	2005	50,6%	119,1	42,5%
4.1. Ποσοστό απασχόλησης ανδρών μεγάλης ηλικίας (55-64)	2001	66,9	140,2	47,7	2005	70,8%	136,7	51,8%
4.2. Ποσοστό απασχόλησης γυναικών μεγάλης ηλικίας (55-64)	2001	32,2	115,8	27,8	2005	31,5%	93,5	33,7%
5. Ακαθάριστη εγχώρια δαπάνη για Ε&Α ως ποσοστό του ΑΕΠ	2001	0,26%	13,1	1,98%	2004	0,37%	19,0	1,95%
6. Συνολικό ποσοστό νέων (ηλικίες 20-24) με επίπεδο εκπαίδευσης από ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και άνω	2001	80,5	105,3	76,5	2005	80,4%	103,7	77,5%

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι.1: ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΟΙ ΔΙΑΘΡΩΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ (Συνέχεια)

Διαθρωτικός Δείκτης	Έτος υπολογισμού	Κύπρος Επίδοση σε απόλυτα μεγέθη	ΕΕ-25 (τιμή δείκτη)	Έτος υπολογισμού	Κύπρος Επίδοση σε απόλυτα μεγέθη	ΕΕ-25 (τιμή) σε σύγκριση με ΕΕ-25 δείκτη
6.1. Ποσοστό νέων ανδρών (ηλικίες 20-24) με επίπεδο εκπαίδευσης από ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και άνω	2001	75,4	102,3	2005	71,7%	74,7%
6.2. Ποσοστό νέων γυναικών (ηλικίες 20-24) με επίπεδο εκπαίδευσης από ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και άνω	2001	84,9	107,6	2005	89,1%	80,3%
7. Ακαθάριστες ιδιωτικές επενδύσεις παγίου κεφαλαίου ως ποσοστό του ΑΕΠ	2001	13,8%	77,5	2004	15,8%	17,4%
8. Συνολικό ποσοστό πληθυσμού που αντιμετωπίζει τον κίνδυνο της φτώχειας μετά τις μεταβιβαστικές πληρωμές				2003	15,0%	15,0%
8.1. Ποσοστό ανδρικού πληθυσμού που αντιμετωπίζει τον κίνδυνο της φτώχειας μετά τις μεταβιβαστικές πληρωμές				2003	14,0%	14,0%
8.2. Ποσοστό γυναικείου πληθυσμού που αντιμετωπίζει τον κίνδυνο της φτώχειας μετά τις μεταβιβαστικές πληρωμές				2003	17,0%	16,0%
9. Συνολικό ποσοστό μακροχρόνια ανεργών ως προς το σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού	2001	0,8	21,1	2005	1,2%	3,9%
9.1. Ποσοστό μακροχρόνια ανεργών ανδρών ως προς το σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού ανδρών	2001	0,6	18,8	2005	0,8%	3,5%
9.2. Ποσοστό μακροχρόνια ανεργών γυναικών ως προς το σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού γυναικών	2001	1,1	24,5	2005	1,8%	4,5%

1. Για τους διαθρωτικούς δείκτες 8, 8.1, 8.2 δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τη Κύπρο για προγενέστερα του 2003 έτη

Πηγή: Eurostat, Φεβρουάριος 2007

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι.2
ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΩΣ % ΤΟΥ ΑΕΠ

ΕΤΗ ΤΟΜΕΙΣ ΚΑΙ ΚΛΑΔΟΙ	1980	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	11,3	7,4	5,4	3,9	4,0	4,0	3,7	3,3	3,2
Γεωργία	10,0	7,1	4,8	3,4	3,6	3,6	3,3	2,7	2,7
Αλιεία			0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Ορυχεία και Λατομεία	1,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	33,6	26,9	22,9	18,8	18,5	19,0	19,1	19,4	19,5
Μεταποίηση	18,2	14,7	12,1	9,9	9,5	9,5	9,2	9,2	9,0
Κατασκευές	14,0	9,9	8,3	6,8	6,9	7,4	7,6	8,0	8,3
Ηλεκτρισμός, υγραέριο και νερό	1,4	2,3	2,1	2,1	2,1	2,1	2,2	2,2	2,2
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	55,1	65,7	72,5	77,3	77,5	77,0	77,2	77,3	77,3
Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο	12,2	11,6	13,5	12,7	12,5	12,6	11,9	12,6	12,4
Ξενοδοχεία και Εστιατόρια	3,6	10,6	9,2	9,5	9,7	8,7	7,9	7,5	7,3
Μεταφορές, Αποθηκεύσεις και Επικοινωνίες	8,2	9,4	8,0	8,9	9,1	8,6	8,1	8,2	8,2
Ενδιάμεσοι Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί	μδ*	μδ*	5,4	7,7	7,1	6,3	6,2	6,7	6,9
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας, Εκμίσθωση, Πληροφορική, Έρευνα και άλλες Επαγγελματικές Υπηρεσίες	14,8	15,9	15,6	16,1	16,9	17,5	17,6	17,6	17,7
Άλλες Υπηρεσίες	16,3	18,2	23,8	22,4	20,2	23,3	25,5	24,7	24,8

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, 2006

μ.δ.= Μη διαθέσιμα στοιχεία

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι.2
ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΩΣ % ΤΟΥ ΑΕΠ

ΕΤΗ ΤΟΜΕΙΣ ΚΑΙ ΚΛΑΔΟΙ	1980	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	20,5	14	10,7	8,5	8,1	7,9	7,7	7,6	5,1
Γεωργία			10,1	7,8	7,5	7,3	7,2	7,0	4,8
Αλιεία			0,4	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,1
Ορυχεία και Λατομεία			0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	33,7	28,8	25,7	21,2	20,8	20,7	20,9	21,2	21,0
Μεταποίηση			15,5	12,1	11,6	11,1	10,8	10,6	10,3
Κατασκευές			9,7	8,6	8,8	9,3	9,8	10,2	10,2
Ηλεκτρισμός, υγραέριο και νερό			0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,5
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	45,8	57,2	64,7	70,3	71,1	71,3	71,3	71,2	73,9
Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο			17,4	17,8	18,0	18,0	17,7	17,6	17,5
Ξενοδοχεία και Εστιατόρια			10,6	10,8	10,8	10,2	10,0	10,0	10,6
Μεταφορές, αποθηκεύσεις και επικοινωνίες			6,3	7,0	7,1	7,0	6,8	6,8	7,0
Ενδιάμεσοι Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί			4,3	5,2	5,0	5,0	5,0	5,0	4,9
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας, Εκμίσθωση, Πληροφορική, Έρευνα και άλλες Επαγγελματικές Υπηρεσίες			4,4	5,0	5,0	5,2	5,3	5,5	5,6
Άλλες υπηρεσίες			21,7	24,5	25,2	25,9	26,5	26,3	28,3

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, 2006

Πίνακας Ι.6.α
Πληθυσμός Εργάσιμης Ηλικίας (15-64) κατά φύλο
σε .000 άτομα

	Σύνολο		Άνδρες		Γυναίκες	
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος
2000	298.209	438	148.478	211	149.811	227
2001	299.787	444	149.303	214	150.484	230
2002	300.973	447	149.929	215	151.044	232
2003	302.056	458	150.526	220	151.529	238
2004	302.820	471	150.929	228	151.891	243
2005	304.681	492	151.912	238	152.769	254

Πηγή: EU LFS (2ο τρίμηνο), Eurostat

Πίνακας Ι.6.β
Πληθυσμός Εργάσιμης Ηλικίας (15-64) κατά φύλο
Συμμετοχή στο Σύνολο

	Σύνολο		Άνδρες		Γυναίκες	
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος
2000	100,0%	100,0%	49,8%	48,2%	50,2%	51,8%
2001	100,0%	100,0%	49,8%	48,2%	50,2%	51,8%
2002	100,0%	100,0%	49,8%	48,1%	50,2%	51,9%
2003	100,0%	100,0%	49,8%	48,0%	50,2%	52,0%
2004	100,0%	100,0%	49,8%	48,4%	50,2%	51,6%
2005	100,0%	100,0%	49,9%	48,4%	50,1%	51,6%

Πίνακας Ι.6.γ
Πληθυσμός Εργάσιμης Ηλικίας (15-64) κατά ηλικιακές ομάδες
σε .000 άτομα

	Σύνολο		15-24		25-54		55-64	
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος
2000	298.289	438	56.229	89	193.067	284	48.993	65
2001	299.786	443	56.244	86	194.446	291	49.096	66
2002	300.973	448	56.222	86	194.889	295	49.862	67
2003	302.055	458	56.332	86	194.859	302	50.864	70
2004	302.820	471	55.995	89	195.058	310	51.767	72
2005	304.682	492	56.264	93	196.293	323	52.125	76

Πηγή: EU LFS (2ο τρίμηνο), Eurostat

Πίνακας Ι.6.δ
Πληθυσμός Εργάσιμης Ηλικίας (15-64) κατά ηλικιακές ομάδες
Συμμετοχή στο Σύνολο

	Σύνολο		15-24		25-54		55-64	
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος
2000	100,0%	100,0%	18,9%	20,3%	64,7%	64,8%	16,4%	14,8%
2001	100,0%	100,0%	18,8%	19,4%	64,9%	65,7%	16,4%	14,9%
2002	100,0%	100,0%	18,7%	19,2%	64,8%	65,8%	16,6%	15,0%
2003	100,0%	100,0%	18,6%	18,8%	64,5%	65,9%	16,8%	15,3%
2004	100,0%	100,0%	18,5%	18,9%	64,4%	65,8%	17,1%	15,3%
2005	100,0%	100,0%	18,5%	18,9%	64,4%	65,7%	17,1%	15,4%

Πίνακας Ι.7.α
Εργατικό Δυναμικό (15-64) κατά φύλο
σε .000 άτομα

	Σύνολο		Άνδρες		Γυναίκες	
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος
2000	204.637	301	114.794	171	89.843	130
2001	205.622	314	115.202	174	90.421	139
2002	207.429	317	115.851	174	91.578	143
2003	209.258	331	116.473	181	92.785	150
2004	210.554	342	116.784	189	93.770	153
2005	213.339	357	118.049	198	95.291	159

Πηγή: EU LFS (2ο τρίμηνο), Eurostat

Πίνακας Ι.7.β
Εργατικό Δυναμικό (15-64) κατά φύλο
Ποσοστό Συμμετοχής

	Σύνολο		Άνδρες		Γυναίκες	
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος
2000	68,6%	68,7%	77,3%	81,0%	60,0%	57,3%
2001	68,6%	70,7%	77,2%	81,3%	60,1%	60,4%
2002	68,9%	70,9%	77,3%	80,9%	60,6%	61,6%
2003	69,3%	72,3%	77,4%	82,3%	61,2%	63,0%
2004	69,5%	72,6%	77,4%	82,9%	61,7%	63,0%
2005	70,0%	72,6%	77,7%	83,2%	62,4%	62,6%

Πίνακας Ι.7.γ
Εργατικό Δυναμικό (15-64) κατά ηλικιακές ομάδες
σε .000 άτομα

	Σύνολο		15-24		25-54		55-64	
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος
2000	204.637	301	25.778	36	159.551	232	19.308	33
2001	205.622	314	25.641	37	160.447	243	19.534	34
2002	207.428	317	25.510	34	161.448	249	20.470	34
2003	209.258	331	25.240	35	162.196	259	21.822	37
2004	210.553	343	24.991	36	162.907	268	22.655	39
2005	213.339	357	25.061	39	164.660	278	23.618	40

Πηγή: EU LFS (2ο τρίμηνο), Eurostat

Πίνακας Ι.7.δ
Εργατικό Δυναμικό (15-64) κατά ηλικιακές ομάδες
Ποσοστό Συμμετοχής

	Σύνολο		15-24		25-54		55-64	
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος
2000	68,6%	68,7%	45,8%	40,4%	82,6%	81,7%	39,4%	50,8%
2001	68,6%	70,9%	45,6%	43,0%	82,5%	83,5%	39,8%	51,5%
2002	68,9%	70,8%	45,4%	39,5%	82,8%	84,4%	41,1%	50,7%
2003	69,3%	72,3%	44,8%	40,7%	83,2%	85,8%	42,9%	52,9%
2004	69,5%	72,8%	44,6%	40,4%	83,5%	86,5%	43,8%	54,2%
2005	70,0%	72,6%	44,5%	41,9%	83,9%	86,1%	45,3%	52,6%

Πίνακας Ι.8.α
Μη-ενεργός πληθυσμός (15-64) κατά φύλο
σε .000 άτομα

	Σύνολο		Άνδρες		Γυναίκες	
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος
2000	93.652	136	33.684	39	59.968	97
2001	94.164	130	34.101	39	60.063	91
2002	93.544	130	34.078	41	59.466	89
2003	92.798	127	34.053	40	58.745	88
2004	92.266	129	34.145	39	58.121	90
2005	91.342	134	33.863	40	57.478	94

Πηγή: EU LFS (2ο τρίμηνο), Eurostat

Πίνακας Ι.8.β
Μη-ενεργός πληθυσμός (15-64) κατά φύλο
Ποσοστό επί του Πληθυσμού Εργάσιμης Ηλικίας

	Σύνολο		Άνδρες		Γυναίκες	
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος
2000	31,4%	31,1%	22,7%	18,5%	40,0%	42,7%
2001	31,4%	29,3%	22,8%	18,2%	39,9%	39,6%
2002	31,1%	29,1%	22,7%	19,1%	39,4%	38,4%
2003	30,7%	27,7%	22,6%	18,2%	38,8%	37,0%
2004	30,5%	27,4%	22,6%	17,1%	38,3%	37,0%
2005	30,0%	27,2%	22,3%	16,8%	37,6%	37,0%

Πίνακας Ι.8.γ
Μη-ενεργός πληθυσμός (15-64) κατά ηλικιακές ομάδες
σε .000 άτομα

	Σύνολο		15-24		25-54		55-64	
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος
2000	93.652	137	30.451	53	33.516	52	29.685	32
2001	94.164	129	30.603	49	33.999	48	29.562	32
2002	93.545	131	30.712	52	33.441	46	29.392	33
2003	92.797	127	31.092	51	32.663	43	29.042	33
2004	92.267	128	31.004	53	32.151	42	29.112	33
2005	91.343	135	31.203	54	31.633	45	28.507	36

Πηγή: EU LFS (2ο τρίμηνο), Eurostat

Πίνακας Ι.8.δ
Μη-ενεργός πληθυσμός (15-64) κατά ηλικιακές ομάδες
Ποσοστό επί του Πληθυσμού Εργάσιμης Ηλικίας

	Σύνολο		15-24		25-54		55-64	
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος
2000	31,4%	31,3%	54,2%	59,6%	17,4%	18,3%	60,6%	49,2%
2001	31,4%	29,1%	54,4%	57,0%	17,5%	16,5%	60,2%	48,5%
2002	31,1%	29,2%	54,6%	60,5%	17,2%	15,6%	58,9%	49,3%
2003	30,7%	27,7%	55,2%	59,3%	16,8%	14,2%	57,1%	47,1%
2004	30,5%	27,2%	55,4%	59,6%	16,5%	13,5%	56,2%	45,8%
2005	30,0%	27,4%	55,5%	58,1%	16,1%	13,9%	54,7%	47,4%

Πίνακας Ι.9.α
Απασχολούμενοι (15-64) κατά φύλο
σε .000 άτομα

	Σύνολο		Άνδρες		Γυναίκες	
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος
2000	185.534	286	105.411	166	80.124	120
2001	187.988	301	106.380	170	81.608	131
2002	188.948	307	106.405	170	82.542	137
2003	190.062	317	106.550	174	83.512	143
2004	190.851	327	106.628	182	84.222	145
2005	193.835	337	107.956	189	85.879	148

Πηγή: EU LFS (2ο τρίμηνο), Eurostat

Πίνακας Ι.9.β
Απασχολούμενοι (15-64) κατά φύλο
Ποσοστό Απασχόλησης

	Σύνολο		Άνδρες		Γυναίκες	
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος
2000	62,2%	65,3%	71,0%	78,7%	53,5%	52,9%
2001	62,7%	67,8%	71,3%	79,4%	54,2%	57,0%
2002	62,8%	68,7%	71,0%	79,1%	54,6%	59,1%
2003	62,9%	69,2%	70,8%	79,1%	55,1%	60,1%
2004	63,0%	69,4%	70,6%	79,8%	55,4%	59,7%
2005	63,6%	68,5%	71,1%	79,4%	56,2%	58,3%

Πίνακας Ι.9.γ
Απασχολούμενοι (15-64) κατά ηλικιακές ομάδες
σε .000 άτομα

	Σύνολο		15-24		25-54		55-64	
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος
2000	185.534	286	21.114	33	146.596	221	17.824	32
2001	187.987	301	21.285	34	148.473	235	18.229	32
2002	188.949	307	21.052	32	148.738	242	19.159	33
2003	190.061	317	20.667	32	149.027	250	20.367	35
2004	190.850	327	20.365	33	149.408	257	21.077	37
2005	193.835	337	20.384	34	151.386	265	22.065	38

Πηγή: EU LFS (2ο τρίμηνο), Eurostat

Πίνακας Ι.9.δ
Απασχολούμενοι (15-64) κατά ηλικιακές ομάδες
Ποσοστό Απασχόλησης

	Σύνολο		15-24		25-54		55-64	
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος
2000	62,2%	65,3%	37,6%	37,1%	75,9%	77,8%	36,4%	49,2%
2001	62,7%	67,9%	37,8%	39,5%	76,4%	80,8%	37,1%	48,5%
2002	62,8%	68,5%	37,4%	37,2%	76,3%	82,0%	38,4%	49,3%
2003	62,9%	69,2%	36,7%	37,2%	76,5%	82,8%	40,0%	50,0%
2004	63,0%	69,4%	36,4%	37,1%	76,6%	82,9%	40,7%	51,4%
2005	63,6%	68,5%	36,2%	36,6%	77,1%	82,0%	42,3%	50,0%

Πίνακας Ι.9.ε
Απασχολούμενοι στον πρωτογενή τομέα (15-64)
σε .000 άτομα

	Σύνολο		Άνδρες			Γυναίκες		
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος αρ.	Κύπρος %	ΕΕ25	Κύπρος αρ.	Κύπρος %
2000	9.895	13	6.350	8	61,5%	3.545	5	38,5%
2001	9.807	12	6.258	8	66,7%	3.549	5	41,7%
2002	9.668	14	6.219	9	64,3%	3.449	5	35,7%
2003	9.392	13	6.111	9	69,2%	3.281	5	38,5%
2004	8.923	14	5.813	9	64,3%	3.110	5	35,7%
2005	8.810	12	5.719	8	66,7%	3.091	4	33,3%

Πηγή: EU LFS (2ο τρίμηνο), Eurostat

Πίνακας Ι.9.στ
Απασχολούμενοι στον πρωτογενή τομέα (15-64)
Ποσοστό Απασχόλησης

	Σύνολο		Άνδρες		Γυναίκες	
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος
2000	5,3%	4,5%	6,0%	4,8%	4,4%	4,2%
2001	5,2%	4,0%	5,9%	4,7%	4,3%	3,8%
2002	5,1%	4,6%	5,8%	5,3%	4,2%	3,6%
2003	4,9%	4,1%	5,7%	5,2%	3,9%	3,5%
2004	4,7%	4,3%	5,5%	4,9%	3,7%	3,4%
2005	4,5%	3,6%	5,3%	4,2%	3,6%	2,7%

Πίνακας Ι.9.ζ
Απασχολούμενοι στον δευτερογενή τομέα (15-64)
σε .000 άτομα

	Σύνολο		Άνδρες			Γυναίκες		
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος αρ.	Κύπρος %	ΕΕ25	Κύπρος αρ.	Κύπρος %
2000	55.113	69	41.925	53	76,8%	13.188	16	23,2%
2001	55.318	73	42.082	56	76,7%	13.236	16	21,9%
2002	54.466	72	41.524	55	76,4%	12.942	17	23,6%
2003	53.884	74	41.239	58	78,4%	12.645	16	21,6%
2004	53.447	78	41.044	62	79,5%	12.403	16	20,5%
2005	53.441	84	41.188	68	81,0%	12.253	16	19,0%

Πηγή: EU LFS (2ο τρίμηνο), Eurostat

Πίνακας Ι.9.η
Απασχολούμενοι στον δευτερογενή τομέα (15-64)
Ποσοστό Απασχόλησης

	Σύνολο		Άνδρες		Γυναίκες	
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος
2000	29,7%	24,1%	39,8%	31,9%	16,5%	13,3%
2001	29,4%	24,3%	39,6%	32,9%	16,2%	12,2%
2002	28,8%	23,5%	39,0%	32,4%	15,7%	12,4%
2003	28,4%	23,3%	38,7%	33,3%	15,1%	11,2%
2004	28,0%	23,9%	38,5%	34,1%	14,7%	11,0%
2005	27,6%	24,9%	38,2%	36,0%	14,3%	10,8%

Πίνακας Ι.9.θ
Απασχολούμενοι στον τριτογενή τομέα (15-64)
σε .000 άτομα

	Σύνολο		Άνδρες			Γυναίκες		
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος αρ.	Κύπρος %	ΕΕ25	Κύπρος αρ.	Κύπρος %
2000	119.928	204	56.826	104	51,0%	63.102	100	49,0%
2001	122.310	216	57.757	106	49,1%	64.553	110	50,9%
2002	123.971	221	58.200	106	48,0%	65.770	115	52,0%
2003	126.294	230	58.915	107	46,5%	67.379	122	53,0%
2004	127.965	236	59.475	111	47,0%	68.490	124	52,5%
2005	131.003	242	60.737	114	47,1%	70.266	128	52,9%

Πηγή: EU LFS (2ο τρίμηνο), Eurostat

Πίνακας Ι.9.ι
Απασχολούμενοι στον τριτογενή τομέα (15-64)
Ποσοστό Απασχόλησης

	Σύνολο		Άνδρες		Γυναίκες	
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος
2000	64,6%	71,3%	53,9%	62,7%	78,8%	83,3%
2001	65,1%	71,8%	54,3%	62,4%	79,1%	84,0%
2002	65,6%	72,0%	54,7%	62,4%	79,7%	83,9%
2003	66,4%	72,6%	55,3%	61,5%	80,7%	85,3%
2004	67,0%	72,2%	55,8%	61,0%	81,3%	85,5%
2005	67,6%	71,8%	56,3%	60,3%	81,8%	86,5%

Πίνακας Ι.10.α
Άνεργοι (15-64) κατά φύλο
σε .000 άτομα

	Σύνολο		Άνδρες		Γυναίκες	
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος
2000	19.103	15	9.384	5	9.719	10
2001	17.635	13	8.822	5	8.813	8
2002	18.481	10	9.445	5	9.035	5
2003	19.196	14	9.923	7	9.273	7
2004	19.703	16	10.155	7	9.548	9
2005	19.504	20	10.093	9	9.411	11

Πηγή: EU LFS (2ο τρίμηνο), Eurostat

Πίνακας Ι.10.β
Άνεργοι (15-64) κατά φύλο
Ποσοστό Ανεργίας

	Σύνολο		Άνδρες		Γυναίκες	
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος
2000	9,3%	5,0%	8,2%	2,9%	10,8%	7,7%
2001	8,6%	4,1%	7,7%	2,9%	9,7%	5,8%
2002	8,9%	3,2%	8,2%	2,9%	9,9%	3,5%
2003	9,2%	4,2%	8,5%	3,9%	10,0%	4,7%
2004	9,4%	4,7%	8,7%	3,7%	10,2%	5,9%
2005	9,1%	5,6%	8,5%	4,5%	9,9%	6,9%

Πίνακας Ι.10.γ
Άνεργοι (15-64) κατά ηλικιακές ομάδες
σε .000 άτομα

	Σύνολο		15-24		25-54		55-64	
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος
2000	19.103	15	4.664	3	12.955	11	1.484	1
2001	17.635	13	4.356	3	11.974	8	1.305	2
2002	18.479	10	4.458	2	12.710	7	1.311	1
2003	19.197	14	4.573	3	13.169	9	1.455	2
2004	19.703	16	4.626	3	13.499	11	1.578	2
2005	19.504	20	4.677	5	13.274	13	1.553	2

Πηγή: EU LFS (2ο τρίμηνο), Eurostat

Πίνακας Ι.10.δ
Άνεργοι (15-64) κατά ηλικιακές ομάδες
Ποσοστό Ανεργίας

	Σύνολο		15-24		25-54		55-64	
	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος	ΕΕ25	Κύπρος
2000	9,3%	5,0%	18,1%	8,3%	8,1%	4,7%	7,7%	3,0%
2001	8,6%	4,1%	17,0%	8,1%	7,5%	3,3%	6,7%	5,9%
2002	8,9%	3,2%	17,5%	5,9%	7,9%	2,8%	6,4%	2,9%
2003	9,2%	4,2%	18,1%	8,6%	8,1%	3,5%	6,7%	5,4%
2004	9,4%	4,7%	18,5%	8,3%	8,3%	4,1%	7,0%	5,1%
2005	9,1%	5,6%	18,7%	12,8%	8,1%	4,7%	6,6%	5,0%

Πίνακας Ι. 11
Μακροχρόνια ανεργία

	ΕΕ 25	Κύπρος	ΕΕ 25	Κύπρος
	απόλυτα νούμερα		% επί των ανέργων	
2000		3.940		25,67
2001		2.740		21,37
2002		2.160	44,21	20,08
2003	8.820.550	3.380	45,05	23,93
2004	8.808.380	4.600	44,46	26,20
2005	8.927.210	4.570	45,47	23,46

Πηγή: EU LFS, Eurostat

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΠΙΝΑΚΕΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΕΚ ΑΝΤΕ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΠΙΝΑΚΑΣ 1
ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ (ΔΥΝΑΜΕΩΝ / ΚΙΝΔΥΝΩΝ) ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ

Δίονος Προτεραιότητας / Είδος Στόχου	ΑΠ.1: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΔΡΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ				ΑΠ.2: ΔΕΥΤΕΡΩΝ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ				Συνολο Ε.Π.	Συμβολή Είδους Στόχων στα Προβλήματα
	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ				ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ					
	Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η		
Ιεραρχημένα Προβλήματα (Αδυναμίες/Κίνδυνοι)	Προώθηση της Δια Βίου Μάθησης, κυρίως μέσω της επιμόρφωσης των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης	Βελτίωση της προσβασιμότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων στις ενότητες της αγοράς και του παραγωγικού/οικονομικού περιβάλλοντος και συνέπηση τους με την υιοθέτηση καινοτομίας	Αναβάθμιση της δεκτικότητας κεντρικής του δημόσιου τομέα και των παρεχόμενων υπηρεσιών	Αύξηση του εργατικού δυναμικού και της απασχόλησης των γυναικών	Αύξηση του εργατικού δυναμικού και της απασχόλησης των νέων	Διεύρυνση και αναβάθμιση της λειτουργίας των φορέων της αγοράς εργασίας	Αύξηση των οικονομικά ενεργών και απασχολούμενων ατόμων υπαδύν κοινωνικών ομάδων	η = η / (ΓΧ3)		
	1	3	2	2	2	2	1	14	0.67	
	2	3	2	2	0	2	1	11	0.52	
	3	2	1	1	3	2	1	13	0.62	
	4	0	0	1	1	0	0	2	0.10	
	5	1	1	1	3	0	2	1	9	0.43
	6	2	1	1	3	2	1	10	0.48	
	7	2	1	1	2	2	2	1	11	0.52
	8	2	2	0	0	1	0	0	5	0.24
	9	3	2	1	1	1	1	1	10	0.48
	10	2	3	1	1	2	0	0	9	0.43
	11	1	1	1	1	0	0	1	5	0.24
	12	2	1	0	0	0	2	2	7	0.33
	13	1	1	1	1	0	2	3	9	0.43
	14	1	0	3	0	0	3	0	7	0.33
	15	1	2	1	2	0	1	1	8	0.38
Συνολο		26	20	17	17	15	21	130	-	
Συμβολή		0.58	0.44	0.38	0.33	0.47	0.31	-	0.41	

0 = None realized
1 = Some realized
2 = Most realized
3 = Fully realized

ΕΧ ΑΝΤΕ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΠΙΝΑΚΑΣ 2

ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2007-2013

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ Ε.Π.	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ Ε.Π.						ΣΥΝΟΛΟ Ε.Π.	ΣΥΝΑΦΕΙΑ / ΣΥΜΒΟΛΗ Ε.Π.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																												
	ΑΠ.2: ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
	ΑΠ.1: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΙΚΟΤΗΤΑ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ Ε.Π.	Προώθηση της Δια Βίου Μάθησης	Βελτίωση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων στις ανάγκες της αγοράς και του παραγωγικού/οικονομικού περιβάλλοντος και συνέδραση τους με την τριτοβάθμια εκπαίδευση	Αναβάθμιση της δομητικής κατόρθωσης του δημόσιου τομέα και των παρεχόμενων υπηρεσιών	Αύξηση του εργατικού δυναμικού και της απασχόλησης των γυναικών	Αύξηση και επεξεργασία της διάρκειας της απασχόλησης των ατόμων που απασχολούνται στην οικονομία ενεργών και απασχολούμενων ατόμων κοινωνικά ευπαθών ομάδων	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200	201	202	203	204	205	206	207	208	209	210	211	212	213	214	215	216	217	218	219	220	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	231	232	233	234	235	236	237	238	239	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250	251	252	253	254	255	256	257	258	259	260	261	262	263	264	265	266	267	268	269	270	271	272	273	274	275	276	277	278	279	280	281	282	283	284	285	286	287	288	289	290	291	292	293	294	295	296	297	298	299	300	301	302	303	304	305	306	307	308	309	310	311	312	313	314	315	316	317	318	319	320	321	322	323	324	325	326	327	328	329	330	331	332	333	334	335	336	337	338	339	340	341	342	343	344	345	346	347	348	349	350	351	352	353	354	355	356	357	358	359	360	361	362	363	364	365	366	367	368	369	370	371	372	373	374	375	376	377	378	379	380	381	382	383	384	385	386	387	388	389	390	391	392	393	394	395	396	397	398	399	400	401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	411	412	413	414	415	416	417	418	419	420	421	422	423	424	425	426	427	428	429	430	431	432	433	434	435	436	437	438	439	440	441	442	443	444	445	446	447	448	449	450	451	452	453	454	455	456	457	458	459	460	461	462	463	464	465	466	467	468	469	470	471	472	473	474	475	476	477	478	479	480	481	482	483	484	485	486	487	488	489	490	491	492	493	494	495	496	497	498	499	500	501	502	503	504	505	506	507	508	509	510	511	512	513	514	515	516	517	518	519	520	521	522	523	524	525	526	527	528	529	530	531	532	533	534	535	536	537	538	539	540	541	542	543	544	545	546	547	548	549	550	551	552	553	554	555	556	557	558	559	560	561	562	563	564	565	566	567	568	569	570	571	572	573	574	575	576	577	578	579	580	581	582	583	584	585	586	587	588	589	590	591	592	593	594	595	596	597	598	599	600	601	602	603	604	605	606	607	608	609	610	611	612	613	614	615	616	617	618	619	620	621	622	623	624	625	626	627	628	629	630	631	632	633	634	635	636	637	638	639	640	641	642	643	644	645	646	647	648	649	650	651	652	653	654	655	656	657	658	659	660	661	662	663	664	665	666	667	668	669	670	671	672	673	674	675	676	677	678	679	680	681	682	683	684	685	686	687	688	689	690	691	692	693	694	695	696	697	698	699	700	701	702	703	704	705	706	707	708	709	710	711	712	713	714	715	716	717	718	719	720	721	722	723	724	725	726	727	728	729	730	731	732	733	734	735	736	737	738	739	740	741	742	743	744	745	746	747	748	749	750	751	752	753	754	755	756	757	758	759	760	761	762	763	764	765	766	767	768	769	770	771	772	773	774	775	776	777	778	779	780	781	782	783	784	785	786	787	788	789	790	791	792	793	794	795	796	797	798	799	800	801	802	803	804	805	806	807	808	809	810	811	812	813	814	815	816	817	818	819	820	821	822	823	824	825	826	827	828	829	830	831	832	833	834	835	836	837	838	839	840	841	842	843	844	845	846	847	848	849	850	851	852	853	854	855	856	857	858	859	860	861	862	863	864	865	866	867	868	869	870	871	872	873	874	875	876	877	878	879	880	881	882	883	884	885	886	887	888	889	890	891	892	893	894	895	896	897	898	899	900	901	902	903	904	905	906	907	908	909	910	911	912	913	914	915	916	917	918	919	920	921	922	923	924	925	926	927	928	929	930	931	932	933	934	935	936	937	938	939	940	941	942	943	944	945	946	947	948	949	950	951	952	953	954	955	956	957	958	959	960	961	962	963	964	965	966	967	968	969	970	971	972	973	974	975	976	977	978	979	980	981	982	983	984	985	986	987	988	989	990	991	992	993	994	995	996	997	998	999	1000	1001	1002	1003	1004	1005	1006	1007	1008	1009	1010	1011	1012	1013	1014	1015	1016	1017	1018	1019	1020	1021	1022	1023	1024	1025	1026	1027	1028	1029	1030	1031	1032	1033	1034	1035	1036	1037	1038	1039	1040	1041	1042	1043	1044	1045	1046	1047	1048	1049	1050	1051	1052	1053	1054	1055	1056	1057	1058	1059	1060	1061	1062	1063	1064	1065	1066	1067	1068	1069	1070	1071	1072	1073	1074	1075	1076	1077	1078	1079	1080	1081	1082	1083	1084	1085	1086	1087

0 = Καμία συνεισφορά
1 = Έμμεση συνεισφορά
2 = Μεγάλη έμμεση συνεισφορά
3 = Ισχυρή/μεγάλη άμεση συνεισφορά

ΕΧ ΑΝΤΕ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.α

ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2007-2013

Ειδικός Στόχος Ε.Π.	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ Ε.Π.							ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΠΑ (χωρίς Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής)	ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΣΥΝΘΕΤΗ Ε.Π.
	ΑΠ.1: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΙΚΟΤΗΤΑ			ΑΠ.2: ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ					
	Προώθηση της Δια Βίου Μάθησης, κυρίως μέσω της αναβάθμισης των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης	Βελτίωση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων στις ανάγκες της αγοράς και του περιβάλλοντος, ή παραγωγικού/οικονομικού συστήματος σύνδεσής τους με την τριτοβάθμια εκπαίδευση	Αναβάθμιση της διακεκτημένης κενότητας του δημόσιου τομέα και των παρεχόμενων υπηρεσιών	Αύξηση του εργατικού δυναμικού και της απασχόλησης των γυναικών	Αύξηση του εργατικού δυναμικού και της απασχόλησης των νέων	Διεύρυνση και λειτουργία των αγορών εργασίας	Αύξηση των οικονομικών επιπέδων ορόρων		
Ειδικός Στόχος Ε.Π.	Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η ^α (α·β+...δ·ε+...ζ·σ+...η·ζ) συνδυασμός=0,59)	
(ποσό Κοινωνικής Συνδράμης σε Ευρώ)	61.043.025	11.560.000	9.350.000	7.268.418	8.390.000	5.600.000	13.670.000	591.895.940	
% στο σύνολο του ΕΣΠΑ	0,10	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01	0,02	0,20	
Ενίσχυση της παραγωγικής βάσης της οικονομίας και απασχόληση των επιχειρήσεων	0,31	0,06	0,02	0,01	0,01	0,02	0,02	0,45	0,38
Διεύρυνση της παραγωγικής βάσης και ανάπτυξη των επιχειρήσεων	0,21	0,04	0,02	0,01	0,01	0,02	0,02	0,33	0,56
Αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών και προϊόντων	0,10	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,21
Κοινωνία της γνώσης και προώθηση της ΕΤΑ και Κοινωνίας	0,41	0,06	0,05	0,01	0,01	0,01	0,00	0,55	0,31
Ενίσχυση της Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης και βελτιστοποίηση της Καινοτομίας	0,10	0,02	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,23
Ανάπτυξη εργαζομένων στην Κοινωνία της Πληροφορίας, με στόχο την ψηφιακή σύνδεση	0,21	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01	0,00	0,26	0,47
Ενίσχυση των υποδομών παραγωγικής γνώσης	0,10	0,02	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,23
Ανθρώπινο πόρος, Απασχόληση, Κοινωνική Συνοχή	0,93	0,15	0,13	0,05	0,06	0,10	0,18	1,60	0,54
Προσέλευση και διατήρηση παραδοτέων στόχων στην αγορά εργασίας	0,21	0,04	0,02	0,04	0,04	0,03	0,05	0,41	0,70
Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και ενσωμάτωσης	0,10	0,02	0,02	0,01	0,01	0,02	0,07	0,25	0,43
Ενίσχυση / βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού	0,31	0,04	0,03	0,00	0,00	0,01	0,05	0,43	0,74
Αύξηση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών	0,21	0,06	0,02	0,00	0,00	0,02	0,02	0,32	0,54
Ενδυνάμωση της διακεκτημένης κενότητας του δημόσιου τομέα	0,10	0,00	0,05	0,00	0,00	0,03	0,00	0,18	0,30
Υποδομές Περιβάλλοντος, Μεταφορών και Ενέργειας	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Οριζοντιαν διαχείριση αποβλήτων	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Επένδυση / Αναβάθμιση δικτύων και οδικών υποδομών	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Προώθηση ενεργειακών και αναπτυσσόμενων τεχνολογιών	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Δημιουργία Βιώσιμων Κοινωνιών	0,21	0,04	0,03	0,00	0,00	0,04	0,09	0,41	0,17
Βελτίωση της ελεγκτικότητας των ετήσιων παρεχόμενων	0,10	0,02	0,02	0,00	0,00	0,02	0,05	0,20	0,34
Ανάπτυξη πολιτιστικών πόρων και δημιουργία πολιτιστικών υποδομών	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Δημιουργία βιώσιμου συστήματος μεταφορών	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας και ελεγκτικότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών	0,10	0,02	0,02	0,00	0,00	0,02	0,05	0,20	0,34
Σύνολο	1,86	0,30	0,22	0,07	0,09	0,17	0,30	3,01	-
Συνολικά / Συμμετέχοντες	0,19	0,03	0,02	0,01	0,01	0,02	0,03	0,30	0,30

ΕΧ ΑΝΤΕ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ (ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΣΤΟΥΣ ΓΕΝΙΚΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΟΥ Ε.Π.)

Είδος Στόχου		ΑΠ. 1: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΙΚΟΤΗΤΑ					ΑΠ. 2: ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ				ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	
		Προώθηση της δια Βίου Μάθησης, κυρίως μέσω της αναβάθμισης των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης	Βελτίωση της προσρμοστικότητα των επιχειρήσεων και των εργαζομένων στις ανάγκες της αγοράς και του παραγωγικού/οικονομικού περιβάλλοντος και στήριξη τους με την τριτοβάθμια εκπαίδευση	Αναβάθμιση της δομητικής ικανότητας του δημόσιου τομέα και των παρεχόμενων υπηρεσιών	Αύξηση του εργατικού δυναμικού και της απασχόλησης των νέων γενεών	Αύξηση του εργατικού δυναμικού και της απασχόλησης των νέων	Διεύρυνση και αναβάθμιση της λειτουργίας των υπηρεσιών της αγοράς εργασίας	Αύξηση των οικονομικών εργασιών και απασχολούμενων ατόμων κοινωνικά ευπαθών ομάδων	ΣΥΝΟΛΟ Ε.Π. (μετά Τέχνη) Υποστήριξη Εφορίας		ΣΥΜΦΕΡΕΛΕΓΜΕΝΟ Ε.Π.	
1	Βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού και αύξηση της προσρμοστικότητας του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα	3	3	3	0	0	2	1	12	0.57		
2	Προσέλευση και διατήρηση προσώπων ατόμων στην αγορά εργασίας και ενίσχυση της κοινωνικής ενσωμάτωσης	2	2	2	3	3	3	3	18	0.86		
ΣΥΝΟΛΟ		5	5	5	3	3	5	4	30	-		
ΣΥΜΦΕΡΕΛΕΓΜΕΝΟ		0.83	0.83	0.83	0.50	0.50	0.83	0.67	-	0.71		

0 = Κόμια συνάφεια/συνβολή
1 = Ελάχιστη συνάφεια/συνβολή
2 = Μεγάλη συνάφεια/συνβολή
3 = Ισχυρή/μεγάλη άμεση συνάφεια/συνβολή

ΕΧ ΑΝΤΕ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.α

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ (ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΣΤΟΥΣ ΓΕΝΙΚΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΟΥ Ε.Π.)

Είδος Στόχου	ΑΠ.1: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΙΚΟΤΗΤΑ				ΑΠ. 2: ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ				ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	
	Προώθηση της Διεθνούς Μείωσης των ανισοτήτων των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης	Βελτίωση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων στις ανάγκες της αγοράς και του παραγωγικού/οικονομικού περιβάλλοντος και σύνδεσή τους με την τριτοβάθμια εκπαίδευση	Αναβάθμιση της δομητικής κατόπησης του δημόσιου τομέα και των παρεχόμενων υπηρεσιών	Αύξηση του εργατικού δυναμικού και της απασχόλησης των γυναικών	Αύξηση του εργατικού δυναμικού και της απασχόλησης των νέων	Διεύρυνση και αναβάθμιση της λειτουργίας των θεσμών της αγοράς εργασίας	Αύξηση των οικονομικών εσόδων και απορροφήσεων στην κοινωνικά επαίσιμων οφελών	ΣΥΝΟΛΟ Ε.Π. (χωρίς Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής)	ΣΥΝΑΦΕΙΑ/ΣΥΜΒΟΛΗ Ε.Π.	
Γενικοί Στόχοι	61 043 029 0,31	11 560 000 0,29	9 350 000 0,26	7 568 418 0,08	8 390 000 0,07	5 800 000 0,05	13 870 000 0,11	98 (απ.β. - 0) 116 371 443 0,97	8 = η / (max συμβολής = 2,91)	
	1,53	0,28	0,23	0,00	0,00	0,09	0,11	2,25	0,77	
2	1,02	0,18	0,16	0,18	0,21	0,14	0,34	2,23	0,77	
ΣΥΝΟΛΟ	2,56	0,46	0,39	0,18	0,21	0,23	0,46	4,48	0,77	

ΕΧ ΑΝΤΕ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ (ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΣΤΟΥΣ ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ, ΕΞΑΙΡΟΥΜΕΝΗΣ ΤΗΣ ΙΣΧΥΡΗΣ - ΑΜΕΣΗΣ ΣΥΜΒΟΛΗΣ)

Είδος Στόχου	ΑΠ.1: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΙΚΟΤΗΤΑ				ΑΠ. 2: ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ				ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	
	Προώθηση της Διεθνούς Μείωσης των ανισοτήτων των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης	Βελτίωση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων στις ανάγκες της αγοράς και του παραγωγικού/οικονομικού περιβάλλοντος και σύνδεσή τους με την τριτοβάθμια εκπαίδευση	Αναβάθμιση της δομητικής κατόπησης του δημόσιου τομέα και των παρεχόμενων υπηρεσιών	Αύξηση του εργατικού δυναμικού και της απασχόλησης των γυναικών	Αύξηση του εργατικού δυναμικού και της απασχόλησης των νέων	Διεύρυνση και αναβάθμιση της λειτουργίας των θεσμών της αγοράς εργασίας	Αύξηση των οικονομικών εσόδων και απορροφήσεων στην κοινωνικά επαίσιμων οφελών	ΣΥΝΟΛΟ Ε.Π. (χωρίς Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής)	ΣΥΝΑΦΕΙΑ/ΣΥΜΒΟΛΗ Ε.Π.	
1	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΙΚΟΤΗΤΑ							3	0,14	
2	ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ	2	2	2				6	0,28	
ΣΥΝΟΛΟ	2	2	2	0	0	2	1	9	-	
ΣΥΝΑΦΕΙΑ / ΣΥΜΒΟΛΗ	0,39	0,33	0,33	0,00	0,00	0,33	0,17	-	0,21	

0 = Καμία συνεισφορά
1 = Έμμεση συμβολή
2 = Άμεση συνεισφορά

Η έκδοση συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο της ΕΕ